Biblioteca Polirom

Michael Ondaatje

Masa pisicii

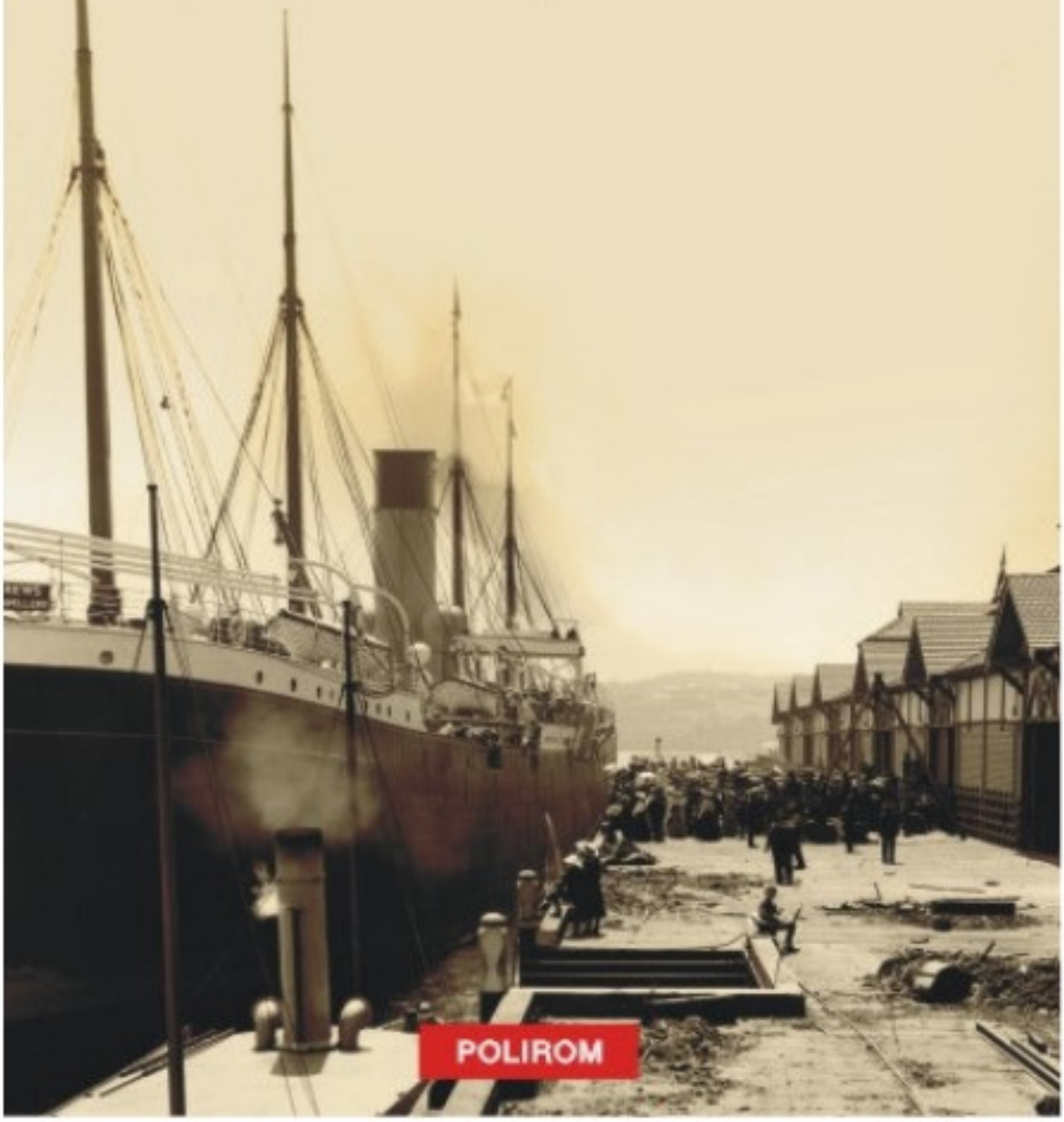

POLIROM

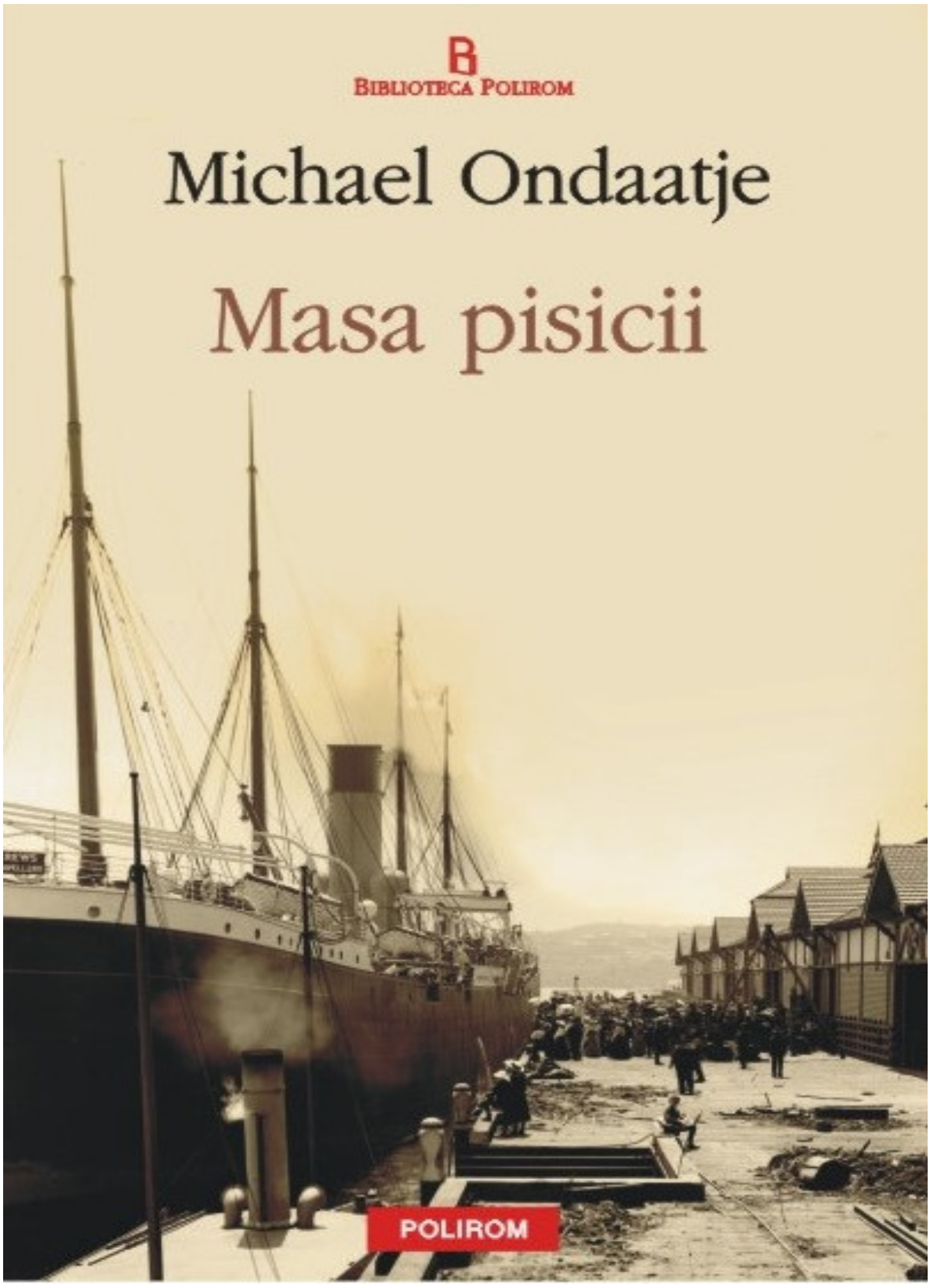

Michael Ondaatje
Masa pisicii

Nu vorbea. S-a uitat tot drumul pe geamul maşinii. Doi adulţi pe bancheta din faţă discutau liniştiţi, în şoaptă. Ar fi putut să asculte ce ziceau, dacă avea chef, dar nu voia. Pentru o vreme, pe o porţiune de şosea unde rîul ieşea uneori peste maluri, se auzea fîşîitul apei sub roţi. Au intrat în vechiul fort şi maşina a alunecat tăcut pe lîngă clădirea poştei şi pe lîngă turnul cu ceas. Noaptea, la o asemenea oră, în Colombo aproape că nu circulau maşini. Merseră o vreme pe Reclamation Road, trecură pe lîngă biserica St. Anthony, după aceea urmări cu privirea ultimul dintre standurile cu mîncare, fiecare luminat cu cîte un singur bec. Apoi pătrunseră într-un spaţiu vast, deschis, care era portul, cu un singur şir de lumini în depărtare, de-a lungul cheiului. Coborî şi rămase în picioare, încă învăluit de căldura maşinii.

Auzea cîinii vagabonzi ce îşi duceau traiul în danele portului lătrînd în întuneric. Aproape totul în jurul lui era invizibil, în afară de ceea ce se putea distinge în lumina împrăştiată de cîteva lămpi cu sodiu: docheri împingînd un şir de cărucioare cu bagaje şi cîteva familii strînse laolaltă. încetul cu încetul, o porniră cu toţii înspre vapor.

Avea unsprezece ani în acea noapte în care, complet necunoscător în privinţa mersului lumii, a urcat la bordul primului şi ultimului vapor din viaţa lui. Era ca şi cum un oraş întreg s-ar fi lipit de ţărm, unul mai bine luminat decît orice alt sat sau oraş. înainta pe pasarelă, privindu-şi paşii -nimic altceva nu exista înaintea lui -, şi continuă să meargă pînă cînd ajunse să vadă în faţa ochilor întunericul de dincolo de port şi oceanul. în depărtare se zăreau contururile altor vapoare care începeau să-şi aprindă luminile. Stătu acolo singur, adulmecînd totul, apoi se întoarse, traversînd zgomotul şi mulţimea, înspre partea cu uscatul. O lucire gălbuie deasupra oraşului. Avea deja senzaţia că între el şi ceea ce se petrecea acolo se ridica un zid. Stewarzii începuseră să împartă gustări şi băuturi. îşi luă cîteva sandviciuri, după care coborî la cabină, se dezbrăcă şi se strecură pe priciul îngust. Pînă acum nu dormise nicicînd acoperit cu o pătură - poate doar o dată, în Nuwara Eliya. Era complet treaz. Cabina se afla sub nivelul mării, aşa că nu avea hublou. Găsi un comutator lîngă pat, îl apăsă şi se pomeni cu capul şi perna învăluite într-un con de lumină.

Nu mai ieşi pe punte ca să arunce o ultimă privire sau să fluture mîna înspre rudele care îl aduseseră în port. Auzea cîntece şi îşi imagină cum afară, în aerul răcoros al nopţii, se desfăşura lenta şi apoi repezita despărţire a familiilor. Nici măcar acum nu îmi dau seama de ce alesese această solitudine. Oare cel care îl adusese pînă pe Oronsay să fi plecat deja? în filme, membrii familiilor se despart unii de alţii plîn-gînd şi, în vreme ce vaporul se dezlipeşte de uscat, cei care pleacă fixează în continuare cu privirea acele chipuri evanescente pînă ce li se pierd contururile cu totul.

Am încercat să-mi imaginez cine era băiatul de pe vapor. Poate că nici măcar nu există o percepţie a sinelui, în încremenirea sa fără astîmpăr pe priciul îngust, ca un cosaş verde sau un greieraş, ca şi cum din întîmplare ar fi fost transportat ilegal, în necunoştinţă de cauză, înspre viitor.

S-a trezit brusc cînd a auzit călătorii alergînd pe coridor. Şi-a pus hainele la loc pe el şi a părăsit cabina. Se întîmplase ceva. Zbierete alcoolizate invadară noaptea, urletele angajaţilor, în mijlocul punţii B marinarii încercau să pună mîna pe pilotul portului. După ce dirijase cu scrupulozitate nava pînă la ieşirea din port (existau multe trasee care trebuiau evitate, din pricina unor epave submarine şi a unui fost dig de protecţie), ajunsese să bea un pic cam multe pahare pentru a-şi sărbători reuşita. Iar acum, din cîte se părea, nu mai voia să plece. Nu încă. Să mai stea vreo oră sau două pe vas. Dar Oronsay îşi dorea să ridice ancora înainte să bată miezul nopţii, iar barca pilotului plutea alături de vapor. Echipajul se străduia să-1 facă să coboare pe scara de funie, dar exista riscul ca omul să cadă şi să moară, aşa că îl prinseră ca pe un peşte, într-un năvod, şi astfel reuşiră să-1 coboare în siguranţă. Bărbatul nu păru să simtă nici un fel de stînjeneală, însă era limpede că episodul nu era privit cu ochi buni de angajaţii de

la Orient Line, care aşteptau furioşi pe punte în uniformele lor albe. Cînd barca se îndepărtă, pasagerii izbucniră în ovaţii. Apoi se mai auzi doar zgomotul vîslelor în tandem şi cîn-tecul obosit al pilotului, în timp ce barca acestuia dispărea în noapte.

*

Plecarea

Ce-a existat în viaţa mea înainte de vaporul ăsta? O canoe cioplită dintr-un copac într-o călătorie pe fluviu? O barcă cu motor în portul Trincomalee? Noi am avut întotdeauna la orizont bărci de pescuit. Dar nu mi-aş fi putut imagina niciodată măreţia acestui castel care urma să traverseze oceanul. Cele mai lungi călătorii pe care le-am făcut eu au fost drumurile cu maşina pînă la Nuwara Eliya şi la Horton Plains sau cu trenul pînă la Jaffna, cînd ne urcam în vagon la şapte dimineaţa şi coboram din el după-amiaza tîrziu. Luam cu noi în călătorie sandviciuri cu ou, cîteva pacheţele de thala1, un pachet cu cărţi de joc şi un exemplar din aventurosul Boy's Own2.

Dar acum se făcuseră toate aranjamentele necesare ca să călătoresc pînă în Anglia cu un vapor şi să fac această călătorie de unul singur. Nu s-a pomenit nicăieri că ar fi o experienţă neobişnuită sau că s-ar putea dovedi fascinantă ori periculoasă, aşa că nu am privit-o nici cu bucurie, nici cu teamă. Nu am fost înştiinţat că vasul urma să aibă şapte niveluri, că la bordul lui vor fi peste şase sute de oameni, printre care un căpitan, nouă bucătari, cîţiva ingineri şi un

veterinar, şi nici că va conţine o mică închisoare şi piscine dezinfectate cu clor, care vor călători împreună cu noi peste cîteva oceane. Data plecării a fost însemnată cu nonşalanţă în calendar de mătuşa mea, care anunţase la şcoală că urma să plec la sfîrşitul semestrului. Despre faptul că voi pluti pe ocean douăzeci şi una de zile se vorbea ca despre ceva prea puţin semnificativ, aşa că am fost surprins cînd rudele mele s-au obosit totuşi să mă

1. Specialitate culinară srilankeză - un fel de chiftele cu susan (thala guly).

2. Boy's Own Paper, publicaţie de aventuri pentru copii şi adolescenţi, apărută în 1879, la iniţiativa organizaţiei Religious Tract Society. Menită să educe copiii în spiritul moralei creştine, a continuat să apară pînă n 1967.

însoţească pînă în port. Presupusesem că o să urc singur într-un autobuz şi o să schimb traseul la staţia Borella.

A existat doar o singură încercare de a mă încunoştinţa despre realitatea concretă a călătoriei. S-a dovedit că o doamnă pe nume Flavia Prins, al cărei soţ îl cunoştea pe unchiul meu, urma să facă aceeaşi călătorie, aşa că a fost invitată într-o după-amiază la ceai, pentru a se întîlni cu mine. Ea urma să călătorească la clasa întîi, dar a promis că o să stea cu ochii pe mine. I-am strîns mîna cu grijă, căci era acoperită cu inele şi brăţări metalice, după care ea s-a întors să continue conversaţia pe care o întrerupsesem. Mi-am petrecut aproape întreaga oră ascultîndu-i pe cei cîţiva unchi ai mei şi numărînd sandviciurile frumos tăiate pe care le-au mîncat.

În ultima zi am găsit un caiet cu teste şcolare, necompletat de nimeni, un creion, o ascuţitoare şi o hartă geografică a lumii şi le-am pus pe toate în valijoara mea. Am ieşit din casă, mi-am luat rămas-bun de la generatorul de curent şi am dezgropat piesele radioului pe care îl dezmembrasem odinioară, după care, cum nu mai fusesem în stare să le montez laolaltă, le îngropasem pe peluză. Mi-am luat rămas-bun de la Narayan; mi-am luat rămas-bun şi de la Gunepala.

Cînd am urcat în maşină, mi s-a explicat că după ce voi traversa Oceanul Indian şi Marea Arabiei, voi trece prin Canalul Suez în Mediterana, voi ajunge într-o dimineaţă pe un chei micuţ din Anglia şi acolo mă va aştepta mama mea. Nu vraja sau anvergura călătoriei m-au interesat atunci pe mine, ci acel amănunt, cum că mama mea putea să ştie momentul exact cînd voi sosi în acea altă ţară.

Şi dacă o să fie într-adevăr acolo.

*

Am auzit cum mi se strecoară un bilet pe sub uşă. Prin el îmi era alocată masa 76 pentru toate mesele pe care le voi lua pe vapor. Pe celălalt prici nu dormea nimeni. M-am îmbrăcat şi am ieşit. Nu eram obişnuit cu scările şi le-au urcat cu precauţie.

în sala de mese erau nouă persoane aşezate la masa 76, inclusiv doi alţi băieţi care aveau cam vîrsta mea.

— Se pare că stăm la masa pisicii, spuse o femeie pe nume domnişoara Lasqueti. Sîntem în locul cel mai puţin privilegiat.

Era clar că fuseserăm plasaţi departe de masa căpitanului, care se afla la capătul opus al sălii de mese. Unul din cei doi băieţi care stăteau la masa noastră se numea Ramadhin, iar celălalt se numea. Cassius. Primul era tăcut, celălalt părea dispreţuitor şi ne-am ignorat unii pe alţii, cu toate că eu îl recunoscusem pe Cassius. Merseserăm la aceeaşi şcoală, unde, deşi el era cu un an mai mare decît mine, aflasem multe despre el. Era foarte cunoscut şi chiar fusese exmatriculat un semestru. Eram sigur că urma să treacă destulă vreme pînă cînd o să vorbim unul cu altul. Dar partea bună era că la masa noastră păreau să existe cîţiva adulţi interesanţi. Aveam un botanist şi un croitor care deţinea un magazin în Kandy. Dar cel mai interesant dintre toţi era un pianist, care pretindea voios că ar fi fost „mofluz".

Se numea domnul Mazappa. Seara cînta în orchestra de pe vas, iar în timpul după-amiezilor dădea lecţii de pian. Ca urmare a acestui fapt, i se făcuse o reducere de preţ la traversare. După acea primă masă, Ramadhin, Cassius şi cu mine am avut ocazia să-1 ascultăm povestind cîteva istorioare din viaţa lui. Tocmai faptul că ne aflam în compania domnului Mazappa, care ne desfăta cu versuri dubioase şi adesea obscene din cîntece ştiute de el, ne-a făcut pe noi trei să ne ac-ceptăm unii pe alţii. Căci eram timizi şi stîngaci. Nici unul dintre noi nu schiţase vreun gest de salut către ceilalţi înainte să ne ia Mazappa sub oblăduirea lui, sfătuindu-ne să ciulim

bine urechile şi să deschidem larg ochii, fiindcă avem multe de învăţat din această călătorie. Aşa că, pînă la sfîrşitul zilei, am descoperit că putem deveni curioşi împreună.

O altă persoană interesantă de la masa pisicii era domnul Nevii, care se ocupase cu dezmembrarea navelor, iar acum se pensionase, şi care se întorcea în Anglia după o perioadă de timp petrecută în Orient. L-am căutat adesea pe acest bărbat masiv şi blînd, căci cunoştea în cele mai mici detalii structura navelor. Dezmembrase multe vase faimoase. Spre deosebire de domnul Mazappa, domnul Nevii era modest şi nu pomenea aceste episoade din trecutul său decît dacă ştiai cum să smulgi vreo istorisire de la el. Dacă n-ar fi răspuns cu atîta modestie la tirul nostru de întrebări, nu l-am fi crezut şi nici n-am fi fost atît de fermecaţi de el.

De asemenea, avea dreptul să colinde pe tot vaporul, pentru că făcea cercetări în privinţa securităţii la bord pentru Orient Line. Ne-a prezentat tovarăşilor săi din sala motoarelor şi din sala cazanelor şi am urmărit activităţile

care se desfăşurau acolo. Comparativ cu clasa întîi, sala motoarelor - aflată la nivelul Hadesului - vuia şi se zguduia de la căldura şi zgomotul insuportabile. Un tur de două ore pe Oronsay, împreună cu domnul Nevii, ne lămurea toate eventualităţile periculoase şi mai puţin periculoase. Ne-a explicat că bărcile de salvare care se bălăngăneau, atîrnate în aer, doar păreau periculoase şi, în urma acestui fapt, Cassius, Ramadhin şi cu mine ne că-ţăram adesea în ele, folosindu-le ca punct de observaţie, de unde puteam să spionăm călătorii. Remarca domnişoarei Lasqueti, cum că stăteam în „locul cel mai puţin privilegiat", lipsit de orice relevanţă socială, ne-a convins să credem cu tărie că eram invizibili în ochii autorităţilor de pe vas, cum erau ofiţerul intendent, stewardul-şef şi căpitanul.

Am descoperit cu surprindere că pe vapor se afla şi o ve-rişoară îndepărtată de-a mea, Emily de Săram. Din păcate, ea nu fusese repartizată la masa pisicii. Ani în şir Emily fusese cea prin intermediul căreia descopeream ce părere aveau adulţii despre mine. Ii povesteam aventurile mele şi ascultam ce crede ea despre ele. Emily spunea cu sinceritate ce îi place şi ce nu şi, pentru că era mai mare decît mine, m-am modelat conform judecăţilor ei.

Cum nu aveam fraţi sau surori, cele mai apropiate rude ale mele din anii cînd am crescut mare au fost adulţi. Un amestec de unchi neînsuraţi şi mătuşi greoaie, pe care îi uneau bîrfa şi poziţia socială. Aveam şi o rudă bogată care se ţinea cu mare grijă cît mai la distanţă. Insul nu plăcea nimănui, dar toţi îl respectau şi vorbeau necontenit despre el. Membrii familiei îi analizau felicitările de Crăciun, pe care ni le expedia cu conştiinciozitate în fiecare an, şi comentau pe seama chipurilor copiilor săi tot mai mari şi a dimensiunii casei din fundal, care părea o formă mută de infatuare. Am crescut în mijlocul unor asemenea judecăţi de familie, astfel că, pînă cînd am scăpat din raza vederii lor, ele mi-au reglat simţul precauţiei.

Dar, pe de altă parte, o aveam şi pe Emily. Ea îmi era ma-chang1 şi a locuit un număr de ani aproape uşă în uşă cu noi. Copilăriile noastre semănau prin faptul că atît părinţii mei, cît şi ai ei fie erau risipiţi prin lume, fie nu te puteai baza pe ei. Dar bănuiam că traiul ei domestic era mai rău decît al meu - contractele de afaceri ale tatălui ei nu erau niciodată sigure, iar casa lor se afla constant sub ameninţarea tempe-ramentului său. Nevasta lui i se supunea întru totul. Din puţinele lucruri pe care mi le-a povestit Emily, mi-am dat seama că era genul ranchiunos. Nici adulţii care îl vizitau nu se simţeau în siguranţă prin preajma lui. Doar copiilor, care îi pătrundeau în casă pentru scurt timp, la vreo petrecere aniversară, le plăcea imprevizibilitatea comportamentului său. Apărea printre noi ca să ne spună ceva comic şi după aceea ne împingea în piscină. Emily era nervoasă cînd se nimerea lîngă el, chiar dacă acesta o cuprindea pe

după gît într-o îmbrăţişare drăgăstoasă şi apoi o făcea să danseze cu el, cu tălpile goale suite pe pantofii lui.

în cea mai mare parte a timpului, tatăl lui Emily era plecat la slujba lui sau pur şi simplu dispărea. Nu existau nici un fel de principii pe care Emily să se poată baza, aşa că presupun că ea s-a modelat singură. Era un spirit liber şi avea o sălbăticie pe care o îndrăgeam, deşi se avînta cu nesăbuinţă în tot felul de aventuri. Din fericire, în cele din urmă bunica lui Emily i-a plătit taxele pentru o şcoală cu internat din sudul Indiei, astfel că ea era de-acum departe de influenţa tatălui

1. Tovarăş, confident - termen colocvial de origine tamilă, folosit în Sri Lanka.

său. Mi-a fost dor de Emily. Şi chiar atunci cînd revenea, în vacanţele de vară, nu apucam să o văd foarte mult, fiindcă îşi luase o slujbă la Ceylon Telephone. O maşină a companiei o lua din prag în fiecare dimineaţă, iar şeful ei, domnul Wijebahu, o aducea pînă aproape de casă la sfîrşitul zilei. Despre domnul Wijebahu, Emily mi-a destăinuit că ar avea trei testicule, din cîte se spunea.

Ceea ce ne-a apropiat pe noi mai tare decît orice a fost colecţia de discuri a lui Emily, cu toate acele trasee ale vieţii şi toate acele dorinţe versificate şi distilate în două sau trei minute, cît dura un cîntec. Despre eroi mineri, fete tuberculoase care trăiau deasupra unor case de amanet, căutători de aur, jucători de crichet faimoşi, ba chiar şi despre faptul că nu se mai găseau banane. Emily vedea în mine un soi de visător şi m-a învăţat să dansez, să o ţin de talie în timp ce ea îşi ba-lansa braţele ridicate în sus şi să sărim pe canapea şi apoi pe marginea ei, astfel încît să se încline şi să cadă pe spate sub greutatea noastră. Apoi pleca iarăşi brusc la şcoală, departe în India, şi nu mai aveam nici o veste de la ea, cu excepţia cîtorva scrisori pe care i le expedia mamei ei şi în care o implora să îi mai trimită nişte prăjituri prin intermediul Consulatului Belgian, scrisori pe care tatăl ei se încăpăţîna să le citească, plin de mîndrie, tuturor vecinilor săi.

Atunci cînd Emily s-a îmbarcat pe Oronsay, eu practic n-o mai văzusem de doi ani. Am avut un şoc cînd am recunoscut-o, căci acum ieşea în evidenţă, trăsăturile feţei i se subţiaseră şi îşi dezvoltase o graţie pe care nu o remarcasem deloc pînă atunci. Avea de-acum şaptesprezece ani şi - m-am gîndit eu - şcoala îi mai retezase ceva din spiritul rebel, deşi cînd vorbea, lungea uşor vocalele într-un fel care mie îmi plăcea. Faptul că m-a prins de umăr în timp ce alergam pe lîngă ea pe puntea de promenadă şi m-a determinat să stau de vorbă cu ea mi-a sporit întru cîtva prestigiul în faţa celor doi proaspeţi prieteni ai mei de pe vas. Dar în cea mai mare parte a

timpului, Emily mi-a dat de înţeles foarte clar că nu avea chef să se ţină cineva după coada ei. Avea propriile ei planuri pentru călătorie... cîteva ultime săptămîni de libertate înainte de a ajunge în Anglia, pentru cei doi ani de şcoală pe care-i mai avea de făcut.

Prietenia dintre mine, tăcutul Ramadhin şi exuberantul Cassius s-a dezvoltat repede, cu toate că aveam multe de ascuns unii faţă de alţii. Cel puţin aşa stăteau lucrurile în cazul meu. Niciodată mîna mea stîngă nu ştia ce face dreapta. Fusesem deja educat să fie precaut. La şcolile cu internat la care mergeam teama de pedepse transforma minciuna într-o abilitate, iar eu învăţasem să mă abţin de la micile adevăruri pertinente. După cum s-a dovedit, pedeapsa nu ne-a învăţat şi nici nu ne-a supus niciodată într-atît încît să devenim de o ones-titate absolută. Din cîte se pare, eram bătuţi încontinuu din pricina carnetelor de note mizerabile sau pentru o mulţime de alte păcate (cum ar fi să zaci în infirmerie vreme de trei zile, prefăcîndu-te bolnav de oreion, sau să murdăreşti irevocabil baia şcoli dizolvînd cristale de cerneală în apă, ca să obţii cerneală pentru elevii din ultimul an). Cel mai dur torţionar al nostru a fost directorul şcolii primare, părintele Barnabus, care îmi mai bîntuie şi azi amintirile cu arma lui preferată, un baston de bambus lung şi despicat. Nu se folosea niciodată de vorbe şi nici măcar de raţiune. Doar se plimba periculos printre noi.

Totuşi pe Oransay exista posibilitatea de a scăpa de orice ordine. Iar eu m-am reinventat în acea lume aparent imaginară, cu croitori şi specialişti în dezmembrarea navelor şi alţi călători adulţi, pe care îi urmăream în timpul balurilor de fiecare seară cum se împleticeau dintr-un colţ în altul, vîrîţi în nişte capete de animal gigantice, şi cum dansau cu nişte femei ale căror fuste aproape că nu se vedeau, în timp ce orchestra vaporului - inclusiv domnul Mazappa - cînta pe estradă, îmbrăcaţi cu toţii în uniforme de exact aceeaşi culoare vineţie,

*

Noaptea tîrziu, după ce invitaţii speciali, călători de la clasa întîi, părăseau masa căpitanului, după ce dansul se încheia cu formarea unor perechi care îşi scoteau măştile şi abia dacă se mai clinteau unii în braţele altora, după ce stewarzii îndepărtau paharele abandonate şi scrumierele şi se propteau în măturile lor de un metru şi ceva ca să adune de pe jos serpentinele de hîrtie colorată, atunci era adus deţinutul.

Era trecut de miezul nopţii. Puntea lucea în bătaia lunii nestînjenite de nici un nor. Bărbatul apărea însoţit de paznici -unul înlănţuit alături de el, celălalt mergînd în urma lui, cu un baston. Nu ştiam de ce se făcuse vinovat. Ne-am gîndit că nu putea fi altceva decît o crimă. La vremea aceea în mintea noastră nu exista noţiunea mai complexă a unei crime pasionale, de pildă, sau a trădării politice. Insul părea puternic şi sigur pe el şi era în picioarele goale.

Cassius fusese cel care descoperise programul acesta de plimbare de noapte al deţinutului, aşa că noi trei eram întotdeauna acolo la ora respectivă. Ne-a trecut prin minte că omul ar fi putut să sară peste balustradă în apele întunecate, cu tot cu paznicul înlănţuit de el. Ne-am gîndit cum ar fi să o ia la fugă şi să sară astfel în braţele morţii. Bănuiesc că ne-am gîndit la asta pentru că eram tineri şi pentru că însăşi ideea de lanţ, de-a fi închis, ne dădea senzaţia de sufocare. La vîr-sta noastră nu puteam suporta nici măcar ideea. Abia suportam să purtăm sandale în picioare atunci cînd mergeam la masă şi în fiecare seară, cînd mîncam la locul nostru în sala de mese, ne închipuiam cum deţinutul, desculţ, mănîncă resturi dintr-o gamelă de metal la el în celulă.

*

Mi se ceruse să mă îmbrac cuviincios înainte de a pătrunde în salonul cu covoare de la clasa întîi, pentru a o vizita pe Flavia Prins. Deşi promisese că o să stea cu ochii pe mine, ca să fiu sincer, pe tot parcursul călătoriei abia dacă ne-am întîl-nit de vreo cîteva ori. Acum fusesem invitat să o însoţesc la un ceai de după-amiază, iar biletul ei îmi sugera să port o cămaşă curată şi călcată, precum şi pantofi cu ciorapi. Am urcat, punctual, la Verandah Bar la ora patru după-masă.

Ea m-a cercetat ca şi cum m-aş fi aflat la capătul îndepărtat al unui telescop, fără a-şi da seama că puteam să-i interpretez reacţiile faciale. Stătea aşezată la o masă micuţă. A urmat o încercare îndîrjită de-a ei de a face conversaţie, pe care monosilabele mele nervoase n-au ajutat-o deloc. Eram în-cîntat de călătorie? îmi făcusem vreun prieten?

I-am spus că îmi făcusem doi. Un băiat pe nume Cassius şi încă unul, pe nume Ramadhin.

— Ramadhin? Nu e cumva băiatul acela musulman, din

familia de jucători de crichet?

I-am spus că nu ştiu, dar că o să-l întreb. Adevărul e că Ramadhin al meu nu avea absolut nici un fel de înzestrări fizice. Era înnebunit după dulciuri şi lapte condensat. Meditînd la asta, am şterpelit cîţiva biscuiţi în timp ce doamna Prins încerca să prindă privirea chelnerului.

— L-am cunoscut pe tatăl tău pe vremea cînd era foarte

tînăr... a început ea, apoi vocea i-a pierit.

Eu am dat din cap, dar ea n-a mai spus nimic despre el.

— Mătuşă... am început eu, ştiind acum cu siguranţă cum trebuia să mă adresez ei. Dumneata ştii ceva despre deţinut?

După cum s-a dovedit, şi ea era la fel de nerăbdătoare ca şi mine să scape de conversaţia de salon şi s-a trezit că se lasă furată de un „interviu" puţin mai lung decît se aşteptase iniţial.

— Mai serveşte ceai, a făcut ea un semn cu mîna şi eu am ascultat-o, deşi nu-mi plăcea gustul lui.

Mi-a mărturisit că auzise de deţinut, deşi ar fi trebuit să fie un secret.

— E păzit foarte strict. Dar nu trebuie să-ţi faci nici o grijă.

Avem la bord chiar şi un ofiţer britanic de rang superior.

Nu m-am putut răbda şi m-am aplecat uşor peste masă.

— L-am văzut, m-am umflat eu în pene. Cînd se plimba noaptea. Sub pază strictă.

— Seriooos... a lungit ea cuvîntul, iritată de asul pe care îl jucasem atît de repede şi de nonşalant.

— Se zice că a făcut ceva îngrozitor, am spus eu.

— Da. Se aude că a omorît un judecător.

Asta era mai tare decît un as. Am rămas locului, cu gura căscată.

— Un judecător englez. Probabil că n-ar trebui să spun mai multe de-atît, a adăugat ea.

Unchiul meu, fratele mamei mele, care mi-era tutore în Colombo, era judecător, cu toate că nu era englez, ci ceylonez. Unui judecător englez nu i s-ar fi permis să conducă un complet de judecată pe insulă, aşa că trebuie să fi fost vorba de un vizitator sau poate că o fi fost adus acolo în chip de consilier sau consultant... Unele din chestiile astea mi le-a spus Flavia Prins, iar pe altele le-am pus eu cap la cap mai tîrziu, cu ajutorul lui Ramadhin, care are o gîndire calmă şi logică.

S-ar putea ca deţinutul să-l fi ucis pe judecător ca să-l împiedice să ajute procuratura. Mi-ar fi plăcut să fi putut sta de vorbă cu unchiul meu din Colombo chiar în clipa aceea. De fapt, mă temeam ca nu cumva chiar viaţa mea să fie în pericol. „Se aude că a omorît un judecător!" Fraza asta îmi bubuia în creier. Unchiul meu era un bărbat masiv şi binevoitor. Vreme de cîţiva ani, după ce mama mea plecase în Anglia, locuisem împreună cu el şi cu soţia lui în Boralesgamuwa şi, cu toate că noi doi nu purtaserăm niciodată vreo discuţie apropiată -nici lungă, nici scurtă —, iar rolul lui de persoană publică îl ţinea mai tot timpul ocupat, era totuşi un om iubitor şi mă simţeam în siguranţă alături de el. Cînd venea acasă, îşi prepara un gin şi mă lăsa pe mine să-i amestec biterul în pahar. O singură dată am avut probleme cu el. Era preşedintele instanţei de judecată într-un caz de crimă ce făcuse senzaţie şi în care era implicat un jucător de crichet, iar eu le-am spus prietenilor mei că suspectul din boxa acuzaţilor e nevinovat, iar atunci cînd ei m-au întrebat de unde ştiu, le-am zis că aşa mi-a spus unchiul meu. Nu intenţionasem neapărat să spun o minciună, ci mai degrabă să îmi întăresc cumva încrederea în acel erou al crichetului. Cînd a aflat

povestea, unchiul a izbucnit într-un rîs binevoitor, însă apoi m-a sfătuit, cu toată seriozitatea, să nu mai fac niciodată aşa ceva.

La zece minute după ce m-ara întors la prietenii mei, pe puntea D, Cassius şi Ramadhin mă ascultau cu sufletul la gură povestind despre crima deţinutului. Am vorbit despre ea la bazinul Lido şi tot despre ea am vorbit şi în jurul mesei de ping-pong. Dar în după-amiaza aceea, ceva mai tîrziu, domnişoara Lasqueti, la care ajunseseră ecouri ale poveştii mele, m-a prins la înghesuială şi m-a făcut să-mi pierd încrederea în varianta Flaviei Prins asupra vinii deţinutului.

— Poate c-a făcut sau poate că n-a făcut aşa ceva, mi-a spus ea. Să nu crezi niciodată ceva ce-ar putea fi un simplu zvon.

Astfel domnişoara Lasqueti m-a făcut să mă gîndesc că Flavia Prins exagerase gravitatea crimei deţinutului, cum eu îl văzusem de-adevăratelea pe ins, ea ridicase ştacheta şi alesese o infracţiune cu care eu chiar mă puteam identifica: uciderea unui judecător. Dacă fratele mamei mele ar fi fost spiţer, ar fi vorbit de un spiţer.

În seara aceea am scris prima însemnare în caietul meu cu teste şcolare. în barul Delilah se produsese o oarecare învălmăşeală atunci cînd unul dintre pasageri îşi atacase soţia la un joc de cărţi. Se mersese prea departe cu batjocura în timpul unei partide de whist. Avusese loc o tentativă de strangulare, după care urechea femeii fusese străpunsă de o furculiţă. Am reuşit să merg pe urmele intendentului pe cînd acesta o conducea pe soţie spre grupul sanitar de-a lungul unui coridor îngust, cu un şervet de masă apăsat tare peste rană, timp în care soţul se retrăsese furtunos la el în cabină. în ciuda restricţiei de circulaţie ce a urmat, în noaptea aceea Ramadhin, Cassius şi cu mine ne-am strecurat afară din cabinele noastre, am luat-o pe scările instabile şi doar pe jumătate luminate şi apoi am aşteptat să apară deţinutul. Era aproape miezul nopţii şi noi trei fumam nişte rămurele rupte dintr-un scaun împletit, pe care le aprinseserăm şi sugeam din ele. Ramadhin nu era foarte încîntat de asta, căci suferea de astm, dar Cassius şi-ar fi dorit ca, pînă la sfîrşitul călătoriei, să fumăm întreg scaunul. După o oră a devenit limpede că în noaptea aceea plimbarea deţinutului fusese anulată. în jurul nostru totul era cufundat în întuneric, dar noi ştiam cum să-1 străbatem. Ne-am strecurat tăcuţi în piscină, ne-am aprins iarăşi rămurelele şi ne-am lăsat să plutim pe spate. Ne-am uitat la stele, tăcuţi ca nişte cadavre. Aveam senzaţia că înotăm într-o mare şi nu între pereţii unei piscine din mijlocul oceanului.

*

Stewardul mi-a spus că aveam un coleg de cameră, dar pînă în acel moment nu apăruse nimeni care să ocupe celălalt pat. Apoi, în cea de-a treia noapte, cînd încă mai pluteam pe Oceanul Indian, luminile din cabină au explodat brusc şi a

intrat un bărbat, ducînd sub braţ o masă de bridge pliată, care s-a prezentat drept domnul Hastie. M-a trezit şi m-a expediat în patul de deasupra.

— Cîţiva prieteni de-ai mei vin să facem o partidă de cărţi, mi-a spus el. Tu culcă-te.

Am aşteptat să văd cine vine. După jumătate de oră, în cabină se aflau patru bărbaţi jucînd bridge, tăcuţi şi serioşi. Abia dacă aveau loc să stea cu toţii în jurul mesei. Din pricina mea vorbeau foarte încet şi în scurt timp am adormit printre licitaţiile lor şoptite.

A doua zi dimineaţa m-am trezit iarăşi singur. Masa de joc era pliată şi stătea rezemată de perete. Oare Hastie dormise? Era un pasager normal sau un membru al echipajului? S-a dovedit apoi că se ocupa de cuştile de cîini de pe Oronsay şi e de presupus că nu era o slujbă foarte extenuantă, de vreme ce îşi petrecea majoritatea timpului citind sau antrenînd relaxat cîinii pe o porţiune îngustă a punţii. In consecinţă, la sfîrşitul zilei îi rămînea destulă energie de consumat. Aşa se face că în fiecare seară, puţin după miezul nopţii, prietenii lui veneau în vizită. Unul dintre ei, domnul Invernio, era ajutorul său la cuşti. Ceilalţi doi era radiotelegrafiştii vasului. Jucau în fiecare noapte cîte două ore, după care plecau în tăcere.

Nu rămîneam prea des singur cu domnul Hastie. Probabil că atunci cînd apărea, la miezul nopţii, avea senzaţia că eu ar fi trebuit să mă odihnesc, aşa că rareori încerca să converseze cu mine şi atunci o făcea doar preţ de cîteva minute, înainte să apară tovarăşii lui. Pe parcursul călătoriilor sale în Orient, la un anumit moment îşi făcuse obiceiul să poarte sarong

şi în majoritatea timpului era singurul veşmînt cu care se învelea în jurul taliei, chiar şi în prezenţa tovarăşilor săi de joc. Atunci cînd soseau şi ceilalţi, scotea patru păhărele de tărie şi puţin arac1. Sticla şi paharele erau puse pe podea, iar pe masă nu rămînea nimic altceva în afară de cărţile de joc. Eu priveam în jos de la înălţimea modestă a priciului meu şi vedeam cărţile întoarse cu faţa în sus ale partenerului declarantului. Urmăream cum se împart cărţile, ascultam cum se amestecă şi cum se licitează. Pas... O pică... Pas... Două trefle... Pas... Două fără atu... Pas... Trei carouri... Pas... Trei pici... Pass... Patru carouri... Pas... Cinci carouri... Contră... Recontră... Pas... Pas... Pas... Foarte rar stăteau la discuţii, îmi aduc aminte că aveau obiceiul să se adreseze unii altora pe numele de familie - „domnule Tolroy", „domnule Invernio", „domnule Hastie", „domnule Babstock" -, de parcă erau nişte cădeţi într-o academie navală din secolul al nouăsprezecelea. Ulterior, pe parcursul călătoriei, cînd mai nimeream peste domnul Hastie împreună cu prietenii mei, se purta cu totul altfel. Odată ce ieşea din cabină, se transforma într-un ins foarte limbut şi sigur pe părerile lui. Ne-a povestit despre suişurile şi coborîşurile carierei sale în

marina comercială, despre aventurile sale cu o fostă soţie, care era mare amatoare de călărie, şi despre afecţiunea lui neabătută faţă de cîinii de vînătoare, în dauna oricărei alte rase de cîini. Dar în miez de noapte, în semiîntunericul din cabina noastră, domnul Hastie trecea la şoapte şi, după a treia noapte de cărţi, a înlocuit cu amabilitate becul de un galben strălucitor din cabină cu unul albastru şi mat. Aşa se face că, în timp ce eu mă afundam în tărîmurile somnului, se umpleau pahare, se cîştigau partide, se dădeau şi se luau bani, lumina aceea albastră crea senzaţia că toate acestea se petreceau într-un acvariu. Atunci cînd terminau jocul, ieşeau toţi patru pe punte, ca să fumeze, iar după o jumătate de oră, domnul Hastie se strecura tăcut înapoi în cabină şi mai citea o vreme înainte să stingă lumina de la priciul lui.

1. Băutură alcoolică orientală foarte tare, un soi de rachiu din orez, trestie de zahăr sau sevă de palmier.

*

Pentru un puşti care de-abia aşteaptă să se întîlnească cu prietenii lui, somnul este o închisoare. Noaptea eram febrili şi dimineaţa ne trezeam înainte ca lumina soarelui să încon- ' joare vasul. Abia aşteptam să continuăm explorarea acelui univers. Stăteam întins pe priciul meu şi îl auzeam pe Ramadhin cum bate încetişor la uşă semnalul stabilit. Un semnal absolut fără sens, căci cine altcineva putea fi la ora aceea? Două ciocănituri, o pauză lungă, apoi altă ciocănitură. Dacă nu coboram din pat şi nu-i deschideam uşa, îi auzeam tuşea tea-trală. Şi dacă nici atunci nu-i răspundeam, îl auzeam şoptind Mynah, „mierloi mandarin", nume care devenise pe-atunci porecla mea.

Ne întîlneam cu Cassius la capul scărilor şi curînd o luam la plimbare desculţi pe puntea de la clasa întîi. La ora şase dimineaţa clasa întîi era un palat nepăzit şi noi ajungeam acolo încă dinainte de apariţia primei scînteieri de lumină la orizont, încă dinainte ca luminile principale de veghe de pe punte să clipească şi să se stingă automat la ivirea zorilor. Ne scoteam cămăşile şi plonjam în piscina vopsită în auriu de la clasa întîi ca nişte ace, fără nici un plescăit. în timpul cît înotam în zarea de lumină abia apărută, tăcerea era ceva esenţial.

Dacă reuşeam să scăpăm fără să fim reperaţi vreme de o oră, aveam şanse să dăm iama şi prin porţiile pentru micul dejun întinse pe terasă şi să ne facem nevăzuţi cu castronul de argint cu lapte condensat, atît de gros, că stătea lingura singură în picioare. Apoi ne cocoţam la adăpostul atmosferei de cort a uneia din bărcile de salvare suspendate şi consumam masa dobîndită în chip infam. într-o dimineaţă Cassius a venit cu o ţigară Gold Leaf pe care o găsise într-un salon şi ne-a învăţat să fumăm.

Ramadhin l-a refuzat politicos, date fiind afecţiunile sale astmatice, care erau evidente şi pentru noi, şi pentru ceilalţi de la masa pisicii. (Şi care au continuat să fie evidente şi peste ani, cînd l-am întîlnit în Londra. Pe atunci aveam amîndoi treisprezece sau paisprezece ani şi ne-am întîlnit după ce pierduserăm legătura unul cu altul timp de cîţiva ani, ocupaţi cum eram să ne adaptăm la un ţinut străin. Chiar şi atunci, cînd l-am văzut împreună cu părinţii şi cu sora lui, Massoumeh, prindea fiecare gripă sau răceală care circula prin cartier. în Anglia am fi devenit prieteni pentru a doua oară, dar la vre-mea aceea eram deja diferiţi şi nu ne mai puteam ascunde de realităţile pămînteşti. Apoi, în anumite privinţe, în perioada aceea am fost mai apropiat de sora lui, pentru că Massi ne însoţea întotdeauna în incursiunile prin sudul Londrei -pe traseul de ciclism de pe Herne Hill, la cinema Ritzy, în Brixton şi după aceea la Bon Marche, unde ne fugăream printre rafturile de la sectorul de alimente şi cel de îmbrăcăminte, din cine ştie ce frenezie care ne apuca. în unele după-amiezi Massi şi cu mine stăteam aşezaţi pe o canapea mică din casa părinţilor ei din Mill Hill, strecurindu-ne mîinile unul spre altul şi pipăindu-ne pe sub pătură în timp ce ne prefăceam că ne ui-tăm la interminabilele partide de golf de la televizor. într-o dimineaţă, devreme, a venit în camera de la etaj, unde dormeam eu cu Ramadhin, şi s-a aşezat lîngă mine, ducîndu-şi degetele la buze, ca să nu scot vreun sunet. Ramadhin dormea în patul lui, la jumătate de metru de mine. Eu am dat să mă ridic, dar Massi m-a împins înapoi cu palma întinsă, după care şi-a descheiat pijamaua, astfel că am putut să-i văd sînii proaspăt apăruţi, care mai că păreau de un verde pal din pricina reflexiei copacilor de afară în geamul ferestrei. în tot acel timp am fost conştient de tuşea lui Ramadhin, de gîjîitul cu care îşi limpezea gîtul în somn, iar Massi, pe jumătate goală, înfricoşată, neînfricată, m-a făcut să trăiesc genul acela de mnoţie stîrnită de un asemenea gest atunci cînd ai treisprezece sau paisprezece ani.)

Lăsam în barca de salvare toate farfuriile, cuţitele şi lin-Kurile pe care le luaserăm odată cu mîncarea furată şi ne stre-curam înapoi la clasa economică. Pînă la urmă, un steward a fijuns să descopere rămăşiţele numeroaselor noastre mese de dimineaţă în timpul unui exerciţiu de alarmă, cînd bărcile de Mulvare au fost coborite şi lansate la apă, aşa că o vreme căpitanul a umblat să găsească un pasager clandestin aflat la bord.

Nici nu se făcea ora opt, cînd noi treceam deja graniţa înapoi, de la clasa întîi la clasa economică. Ne prefăceam că ne balansăm odată cu ruliul navei. Intre timp ajunsesem să îndrăgesc valsul lent al vaporului nostru de pe o parte pe alta. Iar faptul că mă aflam pe cont propriu - dacă le las la o parte pe îndepărtatele Flavia Prins şi Emily - era o aventură în sine. Nu aveam responsabilităţi familiale. Puteam merge oriunde, puteam face orice. Şi noi trei stabiliserăm deja

o regulă. Trebuia să facem în fiecare zi cel puţin un lucru interzis. Ziua abia începuse şi mai aveam în faţă o mulţime de ore în care să ne îndeplinim ţelul.

Cînd părinţii mei au renunţat la căsnicie, faptul acesta n-a fost niciodată recunoscut sau explicat cu adevărat, dar nici n-a fost tăinuit. In măsura în care se vorbea despre asta, părea mai mult o poticneală decît o prăbuşire. Aşa că nU-mi dau seama cu exactitate cît de tare m-a apăsat tragedia divorţului părinţilor mei. Nu-mi amintesc să-i fi simţit greutatea. Un băiat iese dimineaţa pe uşa casei şi continuă să aibă necontenit ceva de făcut pe harta în mişcare a universului său. Dar am avut parte de o tinereţe instabilă.

*

Cînd eram mic şi stăteam la internatul colegiului St. Thomas din Mount Lavinia, îmi plăcea teribil să înot. îmi plăcea teribil orice era legat de apă. Pe terenurile şcolii exista un canal de ciment unde goneau la vale şuvoaiele de apă în anotimpul musonilor. Acesta a devenit locul unde cîţiva dintre băieţii de la internat participau la un anumit joc. Săream în canal în aşa fel încît să ne lăsăm duşi de năvala puhoiului de apă, să facem tumbe şi să ne aruncăm dintr-un mal în altul. Cincizeci de metri mai la vale exista o frînghie cenuşie de care ne prindeam ca să ne tragem afară din apă. Iar după alţi douăzeci de metri, canalul cu apă învolburată se transforma într-unui de scurgere care dispărea sub pămînt şi îşi continua călătoria în întuneric. N-am aflat niciodată unde ducea.

Trebuie să fi fost patru inşi care obişnuiam să gonim mereu în apele canalului, unul cîte unul, cu capetele abia ridicate la suprafaţă. Era un joc tensionat - trebuia să te prinzi de frînghie, să te caţări pe mal, apoi să goneşti sub ploaia dezlănţuită ca să o mai faci o dată. In timpul unei astfel de încercări, am intrat cu capul la fund chiar cînd mă apropiam de frînghie şi n-am ieşit la timp ca s-o prind. Mîna mea a rămas în aer şi-atîta tot, iar între timp eu goneam spre capătul îngropat în pămînt al canalului. După-amiaza aceea din Mount Lavinia, cîndva în timpul musonului din martie, era momentul

28

29

morții mele, prevestit de un astrolog. Aveam nouă ani şi acum

mă aștepta acea călătorie oarbă în bezna subpămînteană. O mîna m-a apucat de braţul ce-mi rămăsese înălţat şi m-a tras afară. Era un elev mai mare, care ne-a spus degajat să o întindem de acolo toţi patru, după care s-a îndepărtat în grabă prin ploaie, fără a se mai obosi să vadă dacă îl ascultăm. Cine ora? Ar fi trebuit să-i mulţumesc. Dar zăceam acolo, pe iarbă, stors de puteri şi icnind.

Cum eram eu în zilele acelea? Nu îmi aduc aminte nici un fel de influenţă exterioară şi, prin urmare, nu am nici o percepţie asupra mea. Dacă ar trebui să-mi închipui o fotografie a mea din copilărie, ar fi una cu un puşti desculţ, în

pantaloni scurţi şi o cămaşă de bumbac, care aleargă laolaltă cu vreo doi prieteni din sat de-a lungul zidului acoperit de mucegai ce desparte casa şi grădina din Boralesgamuwa de traficul de pe High Level Road. Sau ar fi una cu mine singur, aşteptîndu-i pe cei doi şi uitîndu-mă din casă în zare, la strada prăfuită. Cine îşi dă seama cît de mulţumiţi sînt copiii sălbăticiţi? Controlul familiei dispărea imediat ce ieşeam pe uşă. Deşi probabil că noi între noi vom fi încercat să pricepem şi să asamblăm laolaltă universul adulţilor, ne vom fi întrebat ce se întîmplă acolo şi de ce. Dar odată ce am urcat pe pasarela de pe Oronsay, am ajuns să trăim pentru prima dată, în mod inevitabil, laolaltă cu adulţii.

Mazappa

Domnul Mazappa se strecoară pe lîngă mine în timp ce eu îi explic unui călător foarte în vîrstă arta desfacerii unui şezlong în doar două mişcări, mă apucă de braţ şi mă sileşte să merg cu el. JDe la Natchez la Mobile11, mă avertizează el, „de la Memphis la St. Joe..." Buimăceala mea îl reduce la tăcere.

Un fapt care mă ia întotdeauna prin surprindere este apariţia bruscă a domnului Mazappa. Cînd termin o tură de bazin, mă apucă de braţul alunecos şi mă trage aproape de margine, lăsîndu-se pe vine.

— Ascultă-mă, dragul meu băiat straniu, femeilor le trebuie vorbe dulci ca să îţi facă ochi dulci... Eu te apăr cu ceea ce ştiu.

Dar, cum aveam unsprezece ani, eu nu mă simţeam apărat; mă simţeam rănit în avans de posibilităţile pe care le sugera. Era şi mai rău, ba chiar apocaliptic, atunci cînd stătea de vorbă cu noi toţi, cu tustrei.

— Cînd m-am întors acasă din ultimul meu tur, am găsit alt armăsar dînd din picioare la mine în ţarc... înţelegeţi ce vreau să zic?

Nu înţelegeam. A fost nevoie de explicaţii. Totuşi, de cele mai multe ori stă de vorbă doar cu mine, ca şi cum eu aş fi acel ins straniu pe care ar putea să îl impresioneze cumva. S-ar putea ca în privinţa asta să aibă dreptate.

Max Mazappa se trezea la prînz şi mînca micul dejun tîr-ziu în barul Delilah.

— Dă-mi o pereche de faraoni chiori şi un Paralizant, bine?

zicea el, mestecînd cîteva cireşe glasate în timp ce aştepta să fie servit.

După ce mînca, îşi ducea cu el ceaşca de cafea javaneză la pianul din sala de bal şi îl aşeza pe clapele notelor înalte. Şi acolo, îmboldit de corzile pianului, se apuca să iniţieze şi să educe pe oricine se nimerea alături de el în amănuntele importante şi complexe ale lumii. într-o zi putea să vorbească despre cum se poartă pălăria, în alta, despre ortografie:

— Engleza, o limbă imposibilă! Imposibilă! Uite, de exemplu, EGYPT. E problematic. O să-ţi explic eu cum să faci ca să-l scrii întotdeauna corect. Repetă pur şi simplu în minte fraza „Ever Grasping Your Precious Tits"1.

Şi adevărul e că n-am uitat niciodată fraza aceea. Chiar şi acum, cînd scriu, simt o ezitare subliminală în timp ce pun tăcut majusculele.

Dar în majoritatea timpului, îşi dezgropa cunoştinţele muzicale, explicîndu-ne amănuntele subtile ale măsurii de trei pătrimi sau amintindu-şi vreun cîntec pe care îl învăţase de la o soprană atrăgătoare undeva pe scara din culise. Aşa că ni se prezenta un soi de biografie febrilă. ‚Am plecat la drum cu trenul şi mă gîndesc la tine", mîrîia el, iar noi ne gîndeam că ascultăm inima lui tristă şi pustiită. Deşi azi îmi dau seama că Max Mazappa era îndrăgostit, mai presus de orice, de detaliile structurii şi de melodie, fiindcă nu toate popasurile sale pe Calea Patimilor aveau legătură cu eşecurile amoroase.

Era pe jumătate sicilian, pe jumătate altceva, ne-a povestit, cu accentul său moale, indetectabil. Lucrase pe tot cuprinsul Europei, călătorise pentru scurtă vreme în cele două Americi, apoi dincolo de ele, trezindu-se în cele din urmă la tropice, unde locuise deasupra unui bar într-un port. Ne-a învăţat refrenul de la Hong Kong Blues. Ascundea în el atît de multe cîntece şi atît de multe vieţi, încît adevărul şi ficţiunea se împleteau prea strîns pentru ca noi să fim în stare să le deosebim. Era uşor să ne prosteşti pe noi trei, căci inocenţa noastră era lipsită de apărare. în plus, mai erau şi cuvintele unora dintre cîntecele pe care domnul Mazappa le murmura printre notele de la pian într-o după-amiază, în timp ce lumina soarelui, reflectată de ocean, se răsfira pe podeaua sălii de bal, cuvinte care nouă ne erau necunoscute.

Curvă. Pîntece.

Domnul Mazappa discuta cu trei băieţi aflaţi în pragul pu-bescenţei şi probabil că ştia ce efect are asupra lor. însă împărtăşea acestui public de minori şi poveşti din lumea glorioasă a muzicii, iar persoana pe care o ridica în slăvi cu precădere era Sidney Bechet, care, în timpul unui concert la Paris, a

1. „Cuprinzînd mereu sînii tăi minunaţi". În engleză iniţialele celor cinci cuvinte formează cuvîntul „Egypt".

fost acuzat că a strecurat o notă falsă şi, drept răspuns, 1-a provocat pe acuzator la duel, după care, în încăierarea ce a urmat, a rănit uşor un trecător, a fost vîrît la închisoare şi apoi deportat. ‚Le Grand Bechet - Bash, aşa i se spunea", ne-a zis Mazappa.

— Băieţi, o să trăiţi voi mult şi bine pînă să vedeţi pe cineva apărînd astfel un principiu.

Dar cel mai tare ne uimea şi, în egală măsură, ne şoca imensa, neţărmurita poveste de iubire pe care o descriau cîn-tucele, oftaturile şi istorisirile lui Mazappa. Am presupus că fatala prăbuşire a carierei sale fusese provocată de o dezamăgire sau de iubirea lui dincolo de limite faţă de o femeie.

Cînd se schimbă Luna,

Ascultaţi-mă, lună de lună,

Ţipă sîngele în pîntece de curvă.

In versurile astea, pe care Mazappa ni le-a cîntat într-una din acele zile, exista ceva extraterestru şi nepieritor, indiferent ce vor fi însemnat ele. Le-am auzit doar o dată, dar au rnmas ascunse în noi ca un adevăr tare ca piatra, al cărui radicalism l-am evitat necontenit de atunci încolo, aşa cum am fftcut şi în acele clipe. Versurile (scrise de Jelly Roii Morton, nun am descoperit mai tîrziu) erau inexpugnabile şi impermeabile. Dar pe atunci n-o ştiam, eram prea buimăciţi de di-rocteţea lor - de directeţea verbului, de rima lor surprinzătoare ţi fatală, care apărea atît de convenabil după începutul repetitiv. Ne-am scurs încet de lîngă făptura lui în sala aceea de bal, devenind brusc conştienţi de apariţia stewarzilor cocoţaţi pe acari ca să pregătească serata de dans, atîrnînd lumini colorate şi întinzînd şiruri de ghirlande ce se încrucişau prin tncăpere. Au despăturit cu un pocnet feţele de masă albe şi Riari şi au acoperit cu ele mesele de lemn. Au aşezat în mijlocul fiecăreia o vază cu flori, creînd în încăperea goală o atmosferă romantică şi civilizată. Domnul Mazappa n-a plecat odată cu noi. A rămas aşezat la pian, uitîndu-se la clape, fără să remarce camuflajul ce apărea în jurul lui. Dar noi ştiam ea, indiferent ce ar fi cîntat în seara aceea împreună cu orchestra, n-o să fie ceea ce tocmai ne cîntase nouă.

*

Numele de scenă al lui Max Mazappa - sau „numele de războinic", cum zicea el - era Sunny Meadows. începuse să-1 folosească în urma unei greşeli de tipar apărute pe un afiş care îi anunţa un concert în Franţa. Poate că organizatorii voiseră să ocolească aerul levantin al numelui său. Pe Oronsay, unde cursul lui de pian era anunţat în buletinul informativ al vasului, era numit tot Sunny Meadows, Maestrul Pianului. Dar pentru noi, cei de la masa pisicii, el rămînea Mazappa, fiindcă sunny, „însorit", şi meadows, „pajişti", nu erau nişte cuvinte care să poată exista laolaltă cu caracterul său. Fiinţa sa părea să respingă optimismul, precum şi tunsul sau aspectul prea îngrijit. Insă pasiunea sa pentru muzică ne revigora masa. Ne-a delectat pe parcursul unui întreg prînz cu acel duel de care se făcuse responsabil Le Grand Bechet, care a ajuns să semene mai degrabă cu o confruntare armată la primele ore ale dimineţii, în Parisul anului 1928: Bechet a tras cu pistolul în direcţia lui McKendrick, glonţul i-a zgîriat acuzatorului său borsalina, apoi şi-a continuat drumul şi s-a înfipt în coapsa unei franţuzoaice care mergea la muncă. Domnul Mazappa a pus totul în scenă folosindu-se de solniţă, de piperniţă şi de o bucată de brînză, ca să ilustreze traiectoria glonţului.

într-o după-amiază Mazappa m-a invitat la el în cabină ca să ascult nişte discuri. Mi-a zis că Bechet folosea sistemul Albert de digitaţie şi dispunere a

clapelor, astfel încît clarinetul său scotea nişte sunete pline, luxuriante.

— Pline şi luxuriante, îmi tot repeta el.

A pus un disc de 78 de turaţii şi a îngînat şi el melodia, punctînd imposibilele discanturi şi înfloriturі.

— Poţi să auzi cum stoarce sunetul din el.

Eu nu înţelegeam, dar eram în adoraţie. Domnul Mazappa mi-a atras atenţia ori de cîte ori Bechet făcea melodia să apară iar, „precum strălucirea soarelui pe potecile pădurii", cum îmi

aduc aminte că zicea el. A scotocit printr-o valiză care arăta de parcă ar fi fost din ceară, a scos o carte şi mi-a citit ce-i spusese Bechet unui student de-al lui:

— Astăzi am de gînd să îţi aleg o notă", a zis Bechet. „încearcă să vezi în cîte feluri poţi cînta nota asta: grav, întins, sec, ascuţit... Fă ce vrei tu cu ea. E ca şi cum ai vorbi."

Apoi Mazappa mi-a povestit despre cîinele lui Bechet.

— Avea obiceiul să urce pe scenă împreună cu Bash şi să mîrîie încetişor atunci cînd stăpînul lui cînta... Şi ăsta e motivul pentru care Bechet a rupt-o cu Duke Ellington. Duke nu

voia să-i dea voie lui Goola să stea acolo sus, pe scenă, distrăgînd atenţia publicului de la costumul său alb.

Aşadar, din cauza lui Goola, Bechet a plecat din formaţia lui Ellington şi şi-a deschis ATELIERUL DE CROITORIE SUDIST, o firmă obscură de reparaţii şi curăţenie, dar un loc de întîl-nire pentru muzicieni.

— Asta e perioada în care a scos cele mai bune înregistrări ale lui, cum sînt Black Stick sau Sweetie. într-o zi o să trebuiască să cumperi toate discurile acelea.

Apoi ajungea şi la viaţa sexuală.

— O, Bash era repetitiv, de multe ori ajungea să se combine cu aceeaşi femeie... Au încercat să-1 disciplineze femei de toate soiurile. Dar, ştii, el era mereu pe drumuri, cu cîntatul,

încă de la şaisprezece ani, şi întîlnise deja fete din toate rasele şi tiparele.

Din toate rasele şi tiparele! De la Natchez la Mobile...

L-am ascultat, dînd din cap fără să înţeleg, în timp ce domnul Mazappa îşi pironea în suflet modelul acestui stil de viaţă şi talent artistic, de parcă ar fi fost încastrate înăuntrul portretului oval al unui sfînt.

Puntea C

M-am aşezat pe patul meu fixînd cu privirea uşa şi peretele de metal. Era sfîrşitul după-amiezii şi în cabină se făcuse teribil de cald. Nu puteam rămîne singur decît dacă veneam aici exact la ora asta. Aproape toată ziua mi-o ocupam

cu Ramadhin şi Cassius, uneori şi cu Mazappa sau cu altcineva de la masa pisicii. Noaptea mă înconjurau şoaptele jucătorilor mei de cărţi. Aveam nevoie să mă gîndesc un pic în urmă. Cînd mă gîndeam în urmă, îmi aminteam cîtă plăcere îmi provocau singurătatea şi curiozitatea. După un timp mă lăsam pe spate şi mă holbam la tavanul aflat la vreo jumătate de metru deasupra mea. Mă simţeam în siguranţă, măcar că eram în mijlocul oceanului.

Uneori, chiar înainte de coborîrea întunericului, mă trezeam pe puntea C cînd nu era nimeni altcineva acolo. Mergeam pînă la balustradă, care îmi venea cam în dreptul pieptului, şi mă uitam la apele izbindu-se învolburate de pereţii vasului. Din cînd în cînd dădeau impresia că se ridică pînă aproape la nivelul meu, de parcă ar fi vrut să mă smulgă de-acolo. Eu nu mă clinteam, în ciuda potopului de spaimă şi singurătate dinăuntrul meu. Era acelaşi sentiment pe care l-am avut cînd mă pierdusem pe uliţele înguste ale pieţei din Pettah sau cînd încercam să mă adaptez la noile şi încă nedescoperitele reguli de la şcoala şi internatul colegiului St. Thomas. Cînd nu vedeai oceanul, nu apărea nici frica, dar acum apele se înălţau în semiobscuritate, înconjurind vaporul, şi se încolăceau în jurul meu. Şi totuşi, oricît de speriat voi fi fost, am rămas locului, în întunericul ce cobora, pe jumătate dorindu-mi să mă dau în spate, pe jumătate tînjind să sar în valuri.

O dată, înainte să plec din Ceylon, am văzut un vas de croazieră arzînd la capătul îndepărtat al portului Colombo. M-am uitat toată după-amiaza la flacăra albastră de acetilenă care tăia coastele vasului. Mi-am dat seama că vasul pe care eram putea fi tăiat şi el în bucăţi. Cînd l-am văzut pe domnul Nevii, care înţelegea lucrurile astea, l-am tras de mînecă şi l-am întrebat dacă sîntem în siguranţă. El mi-a spus că Oronsay era solid şi că era de-abia la mijlocul carierei sale. în timpul celui de-al Doilea Război Mondial fusese folosit ca navă de transport pentru trupe şi undeva de-a lungul unui perete al calei exista o pictură murală mare, în alb şi roz, făcută de un soldat, cu nişte femei goale călare pe nişte ţevi de tun şi de tanc. Era încă acolo, în secret, pentru că ofiţerii de pe vas nu coborau niciodată în cală.

— Dar sîntem în regulă?

Domnul Nevii m-a pus să stau jos şi a desenat pe dosul uneia din foile cu planurile navei, pe care le purta permanent cu el, ceva ce el zicea că e un vas de război grecesc, o triremă.

— Asta era cea mai mare corabie de pe mare. Şi azi nici măcar nu mai există. A luptat împotriva duşmanilor Atenei şi Ie-a adus atenienilor fructe şi legume necunoscute, ştiinţe noi,

arhitectura şi chiar democraţia. Toate astea graţie acelei corăbii. Nu avea nici un fel de decoraţiuni. Trirema nu e altceva decît o armă. Pe ea nu se aflau decît

vîslaşi şi arcaşi. Dar astăzi n-a mai rămas nici măcar o fărîmă din ea. Oamenii mai cnută rămăşiţe prin aluviunile rîurilor de pe coaste, dar n-au găsit niciodată nimic. Erau făcute din frasin şi din lemn tare

de ulm, chila o făceau din stejar, iar lemnul de pin verde îl curbau pentru a-i face scheletul. Scîndurile erau prinse laolaltă folosind curmeie de tei. Scheletul ei n-avea deloc metal.

Aşa că nava putea fi arsă pe o plajă sau, dacă se scufunda, putrezea complet în apa mării. Vaporul nostru e mai sigur.

Din cine ştie ce motiv, descrierea anticei corăbii de război făcută de domnul Nevii m-a liniştit. Nu mă mai imaginam la bordul împodobitei Oronsay, ci într-un loc mai independent, mai puţin ornamentat. Eram un arcaş sau un vîslaş de pe o triremă. Urma să intrăm în Marea Arabiei şi apoi, continuîndu-ne drumul, în Mediterana, cu domnul Nevii în chip de comandant de navă.

In noaptea aceea m-am trezit brusc cu senzaţia că treceam pe lingă insule, că erau undeva aproape în întuneric. Zgomotul pe care îl făceau valurile cînd izbeau pereţii vasului era diferit, era un soi de ecou, ca şi cum îi răspundeau uscatului. Am aprins veioza galbenă de lîngă pat şi m-am uitat pe harta lumii, pe care o copiasem după o carte. Doar că uitasem să scriu nume pe ea. Tot ce ştiam era că ne îndreptam spre vest şi nord, îndepărtîndu-ne de Colombo.

O australiancă

În ora aceea dinaintea zorilor cînd ne trezeam şi bîntuiam ca pe un vapor pustiu, mirosul stătut al ţigărilor de cu o noapte în urmă stăruia în sălile cavernoase ale barurilor, iar eu, Ramadhin şi Cassius transformaserăm deja biblioteca amuţită într-un haos de cărucioare împinse pe roţi. într-o dimineaţă ne-am trezit că ne taie calea brusc o fată pe patine cu rotile care gonea pe partea podită cu lemn a punţii superioare. S-a dovedit că ea se trezise chiar şi mai devreme decît noi. N-a dat nici un semn că ar fi luat la cunoştinţă prezenţa noastră, ci a gonit mai departe, tot mai repede, făcînd paşi mari şi cursivi, care-i puneau la încercare echilibrul. La un viraj şi-a calculat greşit un salt peste nişte cabluri ce-i blocau drumul şi s-a izbit de balustrada de la pupa, după care s-a ridicat, şi-a cercetat dunga însîngerată de pe genunchi şi a plecat iar, uitîndu-se la ceasul de la mînă. Am aflat ulterior că e australiancă. Eram fascinaţi. Nu văzuserăm niciodată atîta hotărîre la cineva. Nici unul din membrii de sex feminin ai familiilor noastre nu se comporta astfel. Ulterior am recunoscut-o în piscina vasului, unde viteza ei crea un baraj de apă. Nu ne-am fi mirat deloc dacă ar fi sărit de pe Oronsay în mare şi ar fi înotat vreme de douăzeci de minute, ţinînd pasul cu vaporul.

în consecinţă, am început să ne trezim şi mai devreme, ca s-o urmărim pe fată cum îşi face cele cincizeci-şaizeci de ture cu patinele. Cînd termina, îşi

dezlega patinele şi se băga direct sub duşul din exterior, stoarsă de puteri, transpirată şi complet îmbrăcată. Stătea sub jetul de apă şi stropea în jur scuturîndu-şi părul cînd încoace, cînd încolo, ca un soi de animal în veşminte. Acesta era un gen nou de frumuseţe. Cînd fata a plecat, ne-am luat după urmele tălpilor ei, care, pînă să ne apropiem mai bine, deja se evaporau în lumina soarelui proaspăt răsărit.

Cassius

Cine şi-ar numi copilul Cassius? La asta mă gîndesc acum. Mai toţi părinţii ar evita să-i dea primului lor născut un astfel de nume. Deşi în Sri Lanka a existat întotdeauna plăcerea de a combina numele clasiciste cu nume singhaleze - Solomon, Senaka sau Creon nu sînt nume pe care să le întîlneşti de obicei, dar ele există. Pediatrul familiei noastre se numea Socrate (îunewardena. în ciuda prostului său renume în lumea latină, Cassius este un nume blînd, susurător, cu toate că tînărul Cassius cunoscut de mine în timpul călătoriei era în mare măsură un iconoclast. Nu l-am văzut niciodată ţinînd partea cuiva cu autoritate. Te convingea să judeci lucrurile din perspectiva lui şi vedeai raporturile de putere de pe vas prin ochii lui. De exemplu, lui îi făcea deosebită plăcere faptul că se număra printre nulităţile de la masa pisicii.

Cînd Cassius vorbea despre perioada petrecută la colegiul St. Thomas din Mount Lavinia, o făcea cu energia cuiva care îşi aminteşte de o mişcare de rezistenţă. Cum el era cu un an înaintea mea la St. Thomas, trăiam în două lumi diferite, însă pentru elevii mai tineri Cassius reprezenta un fel de far călăuzitor, fiindcă, cu toate infracţiunile pe care le comitea, rareori fusese prins. Şi chiar cînd era prins, chipul nu-i era străbătut nici măcar de o umbră de stînjeneală sau de umilinţă. A devenit faimos mai ales după ce a izbutit să îl încuie vreme de cîteva ore pe Barnabus „Varga de Bambus", preotul pedagog ce răspundea de internat, în toaleta şcolii primare, în semn de protest faţă de starea jalnică a unităţilor sanitare din internat. (Te aşezai pe vine deasupra unei găuri infernale, iar apoi te spălai cu apa dintr-o cutie de tablă ruginită, în care iniţial fusese sirop de zahăr de trestie Tate & Lyle. „Din tărie se naşte dulceaţa" - asta-i ceva ce n-o să uit niciodată.)

Cassius a aşteptat pînă la ora şase dimineaţa, cînd Barnabus a intrat în toaleta elevilor de la parter pentru obişnuitul lui răgaz prelungit acolo, după care a blocat uşa cu o bară de metal şi

s-a apucat să toarne ciment dintr-acela care se usucă rapid peste încuietoare. Am ascultat cu toţii cum pedagogul nostru se izbea cu putere de uşă. Apoi Cassius a început să ne strige pe nume, începînd cu elevii în care avea încredere, iar noi ne-am oferit pe rînd să mergem să cerem ajutor şi ne-am dus cu toţii înspre şcoală, unde a trebuit să ne uşurăm prin dosul tufişurilor, după care am

mers să înotăm sau am intrat conştiincioşi la ora şapte la programul de studiu individual, pe care de fapt însuşi părintele Barnabus îl instituise pe la începutul semestrului. A fost nevoie ca unul dintre angajaţii şcolii să sfărîme cimentul cu o crosă de crichet, dar asta s-a întîmplat abia după-amiază tîrziu. Noi am sperat că pînă atunci pedagogul nostru de la internat va fi doborît de miasme, poate chiar leşinat şi incapabil să comunice. Insă răzbunarea lui a venit fără întîrziere. Biciuit şi apoi exmatriculat pentru o săp-tămînă, prestigiul de vedetă al lui Cassius a crescut şi mai tare printre elevii din clasele primare, în special după discursul însufleţit al directorului, care 1-a blestemat vreme de două minute încheiate la slujba de dimineaţă, de parcă ar fi fost unul dintre îngerii căzuţi. Bineînţeles, din episodul acesta nu s-a desprins nici o învăţătură - pentru nimeni. Peste mulţi ani, cînd un fost elev a donat nişte fonduri colegiului St. Thomas pentru un pavilion nou de crichet, prietenul meu Senaka a zis:

— Mai bine ar construi mai întîi nişte latrine decente.

La fel ca şi mine, pentru a fi acceptat într-o şcoală englezească, Cassius a trebuit să dea acolo un examen la care supraveghetorul era însuşi directorul. A trebuit să răspundă la cîteva întrebări de matematică, toate exprimate în livre şi şilingi, cînd noi nu ştiam decît de rupii şi cenţi. Mai erau şi nişte întrebări de cunoştinţe generale, cum ar fi cîţi oameni sînt în echipa de regată de la Oxford şi cine locuieşte în aşa-nu-mita Dove Cottage. Ni s-a mai cerut să numim şi trei membri ai Camerei Lorzilor. In după-amiaza aceea de sîmbătă Cassius şi cu mine eram singurii elevi din biroul directorului, iar el mi-a şoptit un răspuns greşit la una din întrebări: „Cum i se spune cîinelui femelă?". El mi-a spus „Pisică", iar eu am scris aşa pe foaie. A fost, practic, prima oară cînd a stat de vorbă cu mine şi a început cu o minciună. Pînă atunci nu-l ştiusem decît după reputaţie. Toţi cei din şcoala primară îl cunoşteam drept incorigibilul de la colegiul St. Thomas. Evident, celor din şcoală le-a crăpat fierea în ei din cauză că acum el urma să fie cel care le reprezenta numele dincolo de graniţe.

În Cassius exista un amestec de încăpăţînare şi blîndeţe. N-am ştiut niciodată de unde îi veneau caracteristicile astea. N-a pomenit niciodată de părinţii lui şi chiar dacă ar fi fă-cut-o, probabil că ar fi inventat un scenariu din care să reiasă cît de diferit era de ei. De fapt, pe parcursul călătoriei nici unul dintre noi trei nu s-a arătat interesat de trecutul celorlalţi. Ramadhin pomenea cînd şi cînd de sfaturile atente pe care i le dăduseră părinţii în privinţa sănătăţii lui. Iar în ceea C6 mă privea, tot ce ştiau ceilalţi doi era că aveam o „mătuşă" la clasa întîi. Cassius fusese cel care venise cu sugestia să ne păstrăm fiecare trecutul pentru noi înşine. Cred că îi plăcea ideea de a fi liber şi independent. Aşa vedea el existenţa găş-tii noastre la bordul vasului. Răbda micile istorisiri de familie ale lui Ramadhin doar din pricina slăbiciunii sale fizice. In Cassius exista un spirit

democratic blajin. Privind în urmă, inii dau seama că nu se opunea decît puterii cezarice.

Bănuiesc că în decursul acelor douăzeci şi una de zile el m-a schimbat, m-a convins să interpretez tot ce se petrecea în jurul nostru din perspectiva sa excentrică sau răsturnată. Douăzeci şi una de zile reprezintă o perioadă foarte scurtă din viaţa cuiva, dar eu n-o să pot uita niciodată şoaptele lui Cassius. Odată cu trecerea anilor, urma să mai aud de el sau să citesc despre cariera lui, dar n-aveam să-1 mai întîlnesc niciodată. Cu Ramadhin, însă, urma să păstrez legătura, căci aveam să-1 vizitez în Mill Hill, unde locuia familia lui, să merg la mati-neele de la cinema cu el şi sora lui sau la expoziţiile de am-barcaţiuni de la Earls Court, unde încercam să ne imaginăm ce fapte ar mai fi comis Cassius dacă s-ar afla în tovărăşia noastră.

CAIET DE EXERCIŢII: CONVERSAŢII AUZITE, ZIUA 1 - ZIUA 11

— Nu te uita la el, m-auzi? Celia! Să nu te mai uiţi niciodată la porcul ăla!

— Soră-mea are un nume ciudat. Massoumeh. înseamnă „imaculată", „ferită de păcate". Dar mai poate însemna şi „lipsită de apărare".

— îmi pare rău să spun asta, dar am o repulsie clară faţă de terrierii Sealyham.

— La început mi s-a părut că e genul de intelectuală sfrijită.

— Uneori folosim fructele ca otravă pentru peşti.

— Hoţii de buzunare apar întotdeauna în timpul furtunilor...

— Omul ăsta susţine că ar putea traversa un deşert mîn-cînd doar o ceapă şi-o curmală pe zi.

— Am vaga bănuială că, din pricina abilităţilor ei lingvistice, a fost angajată la Whitehall.

— Tîmpitul ăla m-a distrus!

— I-am zis soţului tău cînd mi-a oferit o stridie veche de trei zile că pentru mine aşa ceva era mai periculos decît să fac sex la şaptesprezece ani.

Cala

Larry Daniels se număra printre cei care mîncau împreună cu noi la masa pisicii. Un tip masiv, plin de muşchi, întotdeauna la cravată şi întotdeauna cu mînecile suflecate. Provenit dintr-o familie „burger", de vechi colonişti europeni, din Kandy, se făcuse botanist şi îşi petrecuse o mare parte din anii tinereţii studiind culturile forestiere şi de plante din Sumatra şi Borneo. Asta era prima lui călătorie în Europa. I,n început nu ştiam despre el decît că era îndrăgostit nebuneşte de verişoara mea Emily, care abia dacă îl băgase în seamă. Şi din pricina acestei lipse de interes se apucase el să se împrietenească cu mine. Presupun că mă văzuse rîzînd împreună cu ea şi cu prietenii ei la piscină, locul unde putea fi găsită de obicei Emily. Domnul Daniels m-a întrebat dacă nu ini-ar

plăcea să-i văd „grădina" de pe vas. Eu am sugerat că i-aş putea aduce şi pe camarazii mei, iar el a fost de acord, deşi se vedea clar că voia să fie doar el cu mine, ca să mă pontă chestiona despre lucrurile care îi plac şi cele care nu-i plac verişoarei mele.

După cum s-a dovedit mai apoi, ori de cîte ori Cassius, Rninadhin şi cu mine eram împreună cu domnul Daniels, ne treceam timpul cerîndu-i să ne cumpere băuturi exotice la baiul de la piscină. Sau îl convingeam să jucăm în patru unul din jocurile ce se găseau pe punte. Domnul Daniels era un bărbat inteligent şi iscoditor, dar noi eram mai interesaţi să ne încercăm puterile luîndu-ne la trîntă cu el şi ne repezeam toţi trei deodată într-un atac simultan, îl lăsam gîfiind pe un covoraş de iută, apoi o luam la fugă transpiraţi ca să plonjăm tn piscină.

Doar la masă mă trezeam fără apărare în faţa interogato-i iilor domnului Daniels despre Emily, căci scaunul destinat mie era aşezat lîngă al lui, iar atunci trebuia să discut doar despre Emily şi despre nimic altceva. Singura informaţie pe care i-o puteam furniza în mod cinstit era că îi plăceau ţigările Player's Navy Cut. Fuma ţigări din marca asta de cel puţin patru ani. Celelalte simpatii şi antipatii ale ei le inventam.

— Ii plac îngheţatele de la Elephant House, spuneam eu.

îşi doreşte să ajungă la un teatru. Să se facă actriţă.

Daniels a muşcat rapid nada:

— Pe vas există o trupă de teatru. Poate că ar trebui să le-o prezint...

Am dat din cap ca şi cum i-aş fi recomandat să facă astfel, iar a doua zi l-am văzut stînd de vorbă cu trei membri din trupa Jankla. Se duceau în Europa ca să joace acolo genul lor de teatru de stradă combinat cu acrobaţii, însă pe parcursul călătoriei au dat cîteva spectacole şi pentru pasagerii vasului. Făceau, de exemplu, jonglerii şi se apucau uneori, la sfîrşitul ceaiului de după-amiază, să se joace degajaţi cu farfuriile şi paharele lor, dar în majoritatea timpului dădeau spectacole oficiale, în care se îmbrăcau în costume de scenă şi se ma-chiau exagerat. Partea cea mai bună era cînd invitau cîte un călător să urce pe scena lor improvizată şi dezvăluiau publicului anumite lucruri din viaţa lui personală, care uneori deveneau stînjenitoare. In cele mai multe cazuri era vorba de amplasamentul unui inel sau portofel pierdut sau despre faptul că acel călător se ducea în Europa la o rudă, care era bolnavă. Toată povestea era făcută publică la sfîrşitul spectacolului de Creierul Hyderabad, care avea faţa vîrstată cu dungi violacee şi ai cărui ochi, conturaţi cu vopsea albă, păreau să aparţină unui uriaş. Şi e adevărat că era în stare să ne înspăimînte, căci putea să se afunde în mulţimea de oameni şi să dezvăluie numărul de copii pe care îl avea cineva sau locul unde i se născuse soţia.

La sfîrşitul unei după-amiezi, în timp ce mă învîrteam pe puntea C, l-am văzut pe Creierul Hyderabad ghemuindu-se sub o barcă de salvare şi făcîndu-şi machiajul înainte de un spectacol. într-o mînă ţinea o oglinjoară, iar cu mîna cealaltă îşi trăgea rapid pe obraz nişte dungi de vopsea mov. Trupul Creierului Hyderabad era mărunţel, astfel că acel cap pictat părea prea mare pentru constituţia lui delicată. Privea concentrat în oglindă şi se aranja, trudindu-se în penumbra bărcii de salvare atîrnate în gruie, fără să-şi dea seama că eu eram doar la cîţiva metri de el. Apoi s-a îndreptat de spinare şi, cînd a păşit în lumina soarelui, culorile au explodat, iar ochii lui demonici, acum încărcaţi de pucioasă şi de sensibilitate, s-au oprit o clipă asupra mea şi după aceea s-au îndepărtat, ca şi cum nici n-aş fi existat. Fusesem martor pentru prima oară în viaţa mea la ceea ce se petrecea în dosul cortinei subţiri a artei, iar data următoare cînd l-am văzut pe scenă, echipat cu tot costumul, m-am simţit mai protejat. De parcă aş fi putut să văd scheletul dinăuntrul trupului său - sau măcar să fiu conştient, de-acum, de existenţa lui.

Cassius era cel căruia îi plăcea cel mai tare trupa Jankla. Voia să devin membru al ei, mai ales după ce Ramadhin ne-a chemat într-o zi, foarte agitat, şi ne-a spus că îl văzuse pe unul din membrii trupei scoţînd ceasul de pe mîna unui bărbat pe care îl îndruma, dîndu-i indicaţii. O făcuse cu atîta subtilitate, încît pasagerul nu-şi dăduse seama absolut deloc de paguba suferită. Peste două zile, după-amiaza, Creierul Hyderabad a început să umble printre spectatori şi i-a spus bărbatului unde „s-ar putea" să fie ceasul lui, în cazul în care pierduse aşa ceva. A fost ceva genial. Tot aşa se făcuseră nevăzuţi un cercel, o valiză şi o maşină de scris dintr-o cabină, ca apoi Creierul Hyderabad să le pitească undeva, iar în final să le dezvăluie proprietarilor acestora locul în care se aflau acum. Cînd i-am povestit domnului Daniels despre descoperirea noastră, el doar a rîs şi-a zis că nu era departe de arta pescuitului cu muscă.

Dar înainte ca domnul Daniels să aibă idee despre aceste preocupări ale trupei Jankla, se prezentase singur membrilor oi, pentru a le spune că o bună prietenă de-a lui, domnişoara Emily de Săram, era o tînără extrem de talentată, îndrăgostită de teatru, aşa că poate nu i-ar deranja dacă ar aduce-o să asiste şi ea la repetiţiile lor. Ceea ce, din cîte îmi aduc aminte, pînă la urmă a şi făcut peste o zi sau două, deşi zău că nu ştiu cît de interesată era Emily de teatru. în orice caz, aşa 1-a cunoscut ea pe Creierul Hyderabad şi aşa a ajuns să trăiască o viaţă diferită de cea pe care se presupunea că o va duce.

în afară de slăbiciunea sa faţă de Emily, cum am înţeles-o noi dincolo de orice îndoială, domnul Daniels nu ne stîrnea interesul chiar atît de tare. Deşi probabil că astăzi mi-ar face plăcere tovărăşia lui, aş vrea să mă plimb prin grădinile acelea botanice ale lui şi să-1 ascult povestind despre caracteristicile

neobişnuite ale unei plante pe lîngă care tocmai am trece, frecîndu-ne braţele de frunze, ace şi tufişuri.

Într-o după-amiază domnul Daniels ne-a adunat pe toţi trei în jurul lui şi ne-a dus unde ne promisese c-o să ne ducă: în măruntaiele navei. Am trecut printr-o anticameră unde sufla o rafală de vînt stîrnită de două ventilatoare imense care erau legate la sala motoarelor. Domnul Daniels avea o cheie şi, cu ajutorul ei, am pătruns în cală - un hău de întuneric care se adîncea cuprinzînd cîteva niveluri ale navei. Undeva sub noi, la mare distanţă, se distingeau nişte lumini. Am coborît pe o scară de metal prinsă de perete, trecînd pe lîngă etaje întregi de lăzi, saci şi plăci imense de cauciuc neprelucrat, ce emanau un miros de te ameţea. Am auzit piuitul spart şi zgomotos al puilor de găină din coteţele în care erau transportaţi şi am rîs cînd au tăcut brusc în clipa în care ne-au simţit prezenţa. Am auzit apa care se scurgea prin pereţi şi care, după cum ne-a explicat domnul Daniels, era apa ce se desaliniza după ce era scoasă din mare.

Cînd am ajuns la ultimul nivel al calei, domnul Daniels a luat-o înainte prin beznă. Am pornit şi noi pe o cărăruie de lumini palide ce ne atîrnau deasupra capului. După vreo cincizeci de metri domnul Daniels a cotit la dreapta şi iată-ne ajunşi în faţa picturii murale despre care ne povestise domnul Nevii, cea cu femeile călare pe ţevile de tun. Mărimea ei m-a uluit. Siluetele erau de două ori mai mari decît noi, zîmbeau şi făceau cu mîna, deşi nu aveau nici un fel de haine pe ele, iar decorul din spatele lor era pustiu.

— Unchiule, ce-i asta? tot întreba Cassius.

Dar domnul Daniels nu ne-a lăsat să ne oprim, ci ne-a minat mai departe.

Apoi am văzut o lumină aurie. Era mai mult de-atît. Pe măsură ce ne apropiam, devenea un cîmp de culori. Asta era „grădina" pe care domnul Daniels o transporta în Europa. Ne-am oprit în faţa ei, iar după aceea Cassius şi cu mine, ba chiar şi Ramadhin am început să ne alergăm pe aleile înguste, lăsîndu-l pe domnul Daniels ghemuit lîngă o plantă pe care o cerceta. Cît de mare era grădina aceea? N-am ştiut niciodată sigur, pentru că nu era toată luminată în acelaşi timp, luminile de seră care simulau razele soarelui se aprindeau şi se stingeau singure. Şi trebuie să mai fi existat şi alte secţiuni, pe care n-am mai avut ocazia să le vedem pe parcursul călătoriei. Eu nu-mi amintesc nici măcar forma grădinii. Acum mi se pare că parcă am fi visat, că poate nici n-a existat aşa ceva la capătul drumului nostru de zece minute prin bezna din cală. Din cînd în cînd o ceaţă uşoară invada aerul şi noi întorceam feţele în sus, ca să simţim ploaia aceea fină. Unele plante erau mai înalte ca noi. Altele erau mititele de abia ne ajungeau pînă la glezne. întindeam braţele şi mîngîiam ferigile pe lîngă care treceam în drumul nostru.

— Nu pune mîna! mi-a spus domnul Daniels, trăgîndu-mă de braţ. Asta-i Strychnos nux vomica. Ai mare grijă - are un parfum ademenitor, mai ales noaptea. Mai că te ispiteşte să-i

spargi coaja şi să desfaci nuca aia verde, aşa-i? Arată ca fructul de bael1 de la voi din Colombo, dar nu-i aşa ceva. E stricnina. Şi uită-te la astea... cea cu florile îndreptate în sus se cheamă trompeta îngerilor. Iar cea cu florile aplecate e trompeta diavolului. Şi aici e o Scrophulariaceae, din familia gura-leului, care e tot o plantă înşelător de atrăgătoare. Doar să îi adulmeci florile şi-o să te ia cu ameţeală.

Cassius a inhalat profund, s-a dat în spate teatral, clăti-nîndu-se pe picioare, şi a „leşinat", strivind cu cotul cîteva plante firave. Domnul Daniels s-a dus la el şi i-a mutat braţul de pe o ferigă cu un aspect nevinovat.

— Plantele au puteri extraordinare, Cassius. Sucul celei de aici îţi păstrează culoarea neagră a părului şi îţi face unghiile să crească într-un ritm sănătos. Cea de aici, cu florile astea albastre...

— O grădină pe navă!

Secretul domnului Daniels îl impresionase pînă şi pe Cassius.

— Noe... spuse în şoaptă Ramadhin.

— Da. Şi ţineţi minte: marea e şi ea o grădină, cum a spus un poet. Acum veniţi aici. Mi se pare că v-am văzut ieri cum fumaţi toţi trei nişte rămurele dintr-un scaun de răchită. Am ceva mai bun pentru voi.

S-a aplecat, iar noi ne-am ghemuit lîngă el, timp în care el a smuls nişte frunze în formă de inimă.

— Acestea sînt frunze de betel, a zis apoi, punîndu-mi-le

în palma întinsă.

A mai înaintat un pic, a luat nişte var stins dintr-o ladă, 1-a amestecat cu nişte bucăţi de nucă de betel pe care le ţinea într-o plasă de iută şi apoi i le-a întins lui Cassius.

1. Aegle marmelos (numit şi „măr de lemn" sau „măr de piatră") e un arbore cu fructe aromate care creşte în India. Fructul are o coajă dură, de culoare verde, cenuşie sau portocalie, care trebuie spartă sau tăiată cu o macetă. Se poate mînca crud sau uscat şi din pulpa lui se face o limonada foarte răcoritoare.

După cîteva minute am pornit-o de-a lungul acelei cărări modest luminate, mestecînd betel. Nu eram neştiutori în privinţa acestui halucinogen ieftin şi slab. După cum a subliniat şi domnul Daniels, era mai sigur decît fumatul rămurelelor de răchită pentru Ramadhin.

— Cînd mergi la o nuntă, uneori vezi cum se amestecă o

aşchie de aur cu seminţe de cardamon şi cu pastă de var.

Apoi domnul Daniels ne-a dat o grămăjoară din ingredientele respective, laolaltă cu nişte frunze uscate de tutun, pe care am hotărît să le păstrăm pentru plimbările noastre de dinaintea zorilor, cînd puteam scuipa lichidul roşiatic peste balustrade, direct în apa învolburată sau în întunecimea cor-nurilor de ceaţă. Am mers toţi trei după el pe tot felul de trasee. Eram pe mare de mai multe zile şi, dacă lăsăm la o parte cîteva apusuri de soare, paleta culorilor văzute se limitase la alb, cenuşiu şi albastru. Dar acum, în această grădină lumi-nată artificial, plantele îşi amplificau nuanţele lor de verde, albastru şi galben aprins şi frumuseţea lor ne orbea. Cassius i-a cerut domnului Daniels mai multe amănunte despre otrăvuri. Speram să ne dezvăluie ceva despre vreo iarbă sau sămînţă care ar putea doborî un adult nesuferit, dar acesta n-a vrut să pomenească nimic despre astfel de lucruri.

Am părăsit grădina şi ne-am continuat drumul prin întunericul calei. Cînd am trecut pe lîngă pictura murală, Cassius a întrebat iar:

— Ce-i asta, unchiule?

Apoi ne-am căţărat înapoi pe scara metalică şi am ajuns la nivelul punţii. Era mai greu la urcare. Domnul Daniels ne-o luase înainte cu aproape un etaj şi pînă ce am ajuns şi noi sus, el era deja afară şi fuma un beedi1 răsucit într-o foiţă de hîrtie albă şi nu într-o frunză maronie. Ţinea ţigara acoperită, cu palma mîinii stîngi făcută căuş, şi părea brusc foarte dornic să ne ţină o lecţie despre palmierii de pe tot întinsul planetei, imitînd chiar şi felul cum se înălţau de la pămînt şi cum se clătinau, în funcţie de origine sau de specie, ba chiar şi felul cum se aplecau cu supuşenie în bătaia vîntului. A continuat să ne arate toate aceste feluri de posturi ale palmierilor pînă ce ne-a făcut să izbucnim în rîs. Ne-a întins ţigara şi ne-a arătat cum să tragem din ea. Cassius stătea deja de ceva

1. Ţigară indiană subţire şi foarte aromată, făcută din tutun învelit în foiţă de kaki (Diospyros embryopteris).

vreme cu ochii pe ea, dar domnul Daniels mi-a întins-o mai întîi mie, după care acel beedi a tot circulat înainte şi înapoi, de la unul la altul.

— ...Ciudat beedi, spuse rar Cassius. Ramadhin inhala a doua oară şi zise:

— Unchiule, mai arată-ne o dată cum fac palmierii!

Iar domnul Daniels începu să ne arate şi mai în detaliu diferenţele dintre diversele lor posturi.

— Acesta, bineînţeles, e palmierul Talipot sau palmierul umbrelă, ne-a spus el. Din el facem vin de palmier şi extragem zahăr. Se mişcă uite-aşa...

Apoi a imitat un palmier regal din Camerunul britanic1, care creşte în mlaştinile cu apă dulce. Apoi ne-a arătat un palmier din Azore, iar apoi unul cu tulpină zveltă din Noua Guinee, imitînd cu braţele frunzele palmiforme, alungite ale copacului. Compara necontenit modurile în care se deplasau aceştia în bătaia

vîntului: unii agitîndu-se, iar alţii doar ră-sucindu-şi trunchiul într-o parte, ca să poată înfrunta vîntu-rile mai puternice pe latura lor cea mai îngustă.

— Aerodinamica... o treabă foarte importantă. Copacii sînt mai deştepţi decît oamenii. Pînă şi un crin e mai intelligent decît oamenii. Copacii sînt ca ogarii de curse...

Am rîs şi-am tot rîs la toate pozele pe care le adopta domnul Daniels. Brusc am luat-o tustrei la goană, îndepărtîndu-ne de el. Am trecut în fugă, zbierînd, prin mijlocul semifinalei de badminton feminin şi am plonjat, cu toate hainele pe noi, direct în piscină. Am reuşit chiar să ieşim din apă şi apoi să intrăm la loc trăgînd cîteva şezlonguri după noi. Era o oră aglomerată şi în jurul nostru înotau mame cu copii mici în-cercînd să ne evite. Am expirat tot aerul din corp, ne-am lăsat pe fundul piscinei şi am rămas acolo, fluturîndu-ne încet braţele, precum palmierii domnului Daniels, dorindu-ne să ne poată vedea şi el.

1. Teritoriu din vestul Africii aflat o perioadă sub mandat britanic între 1922 şi 1960, în prezent împărţit între statele Nigeria şi Camerun.

Sala turbinelor

Trebuia să rămînem treji dacă voiam să vedem ce se întîm-plă pe navă noaptea tîrziu, însă eram deja obosiţi din pricina faptului că ne treziserăm cu mult înainte de răsăritul soarelui. Ramadhin a propus să dormim după-amiaza, aşa cum făceam pe vremea cînd eram copii. La internat dispreţuiam somnul de după-amiază, dar acum am văzut că putea să fie şi folositor. Numai că existau unele probleme. Ramadhin fusese repartizat lîngă o cabină în care el pretindea că stătea o pereche care „rîdea", „gemea" şi „ţipa ascuţit" în timpul după-amie-zilor, în timp ce cabina de lîngă mine era ocupată de o femeie care exersa la vioară, iar sunetul se strecura prin peretele de metal pînă în cameră la mine. Scîrţîia şi-atîta tot, am zis eu, şi nu glumeam. Puteam auzi chiar şi cum se sfădeşte cu ea însăşi printre zăngăneli şi scîrţîieli imposibil de ignorat. Mai mult, în aceste cabine de la nivelurile inferioare, care nu aveau nici hublouri, temperatura era îngrozitoare. Oricît de tare m-ar fi supărat cîntăreaţa la vioară, mai presus de asta aveam conştiinţa faptului că şi ea transpira şi probabil că suporta pe ea doar atîtea haine cît să-şi păstreze respectabilitatea faţă de ea însăşi. N-am văzut-o niciodată, nu aveam nici cea mai vagă idee cum arăta şi nici ce încerca să perfecţioneze cu acel in-strument. Nu părea să aibă sonorităţile „pline şi luxuriante" ale lui Sidney Bechet. Femeia repeta doar notele şi măsurile la nesfirşit, apoi şovăia şi începea iarăşi, cu pelicula aceea de transpiraţie pe umeri şi braţe, petrecîndu-şi după-amiezile singură şi atît de ocupată acolo, în cabina învecinată cu a mea.

De asemenea, fiecăruia îi lipsea compania celorlalţi. Cel puţin Cassius considera că avem nevoie de un „cartier general", aşa că am ales micuţa sală a

turbinelor în care pătrun-seserăm înainte de coborîrea în cală împreună cu domnul Daniels. Şi pe parcursul după-amiezilor, aici, în semiîntuneric şi răcoare, cu cîteva pături şi nişte veste de salvare împrumutate, ne-am creat un cuib doar pentru noi. Trăncăneam o vreme, după care adormeam buştean în mijlocul larmei puternice făcute de ventilatoarele acelea, pregătindu-ne pentru serile îndelungi ce urmau.

Dar investigaţiile noastre nocturne n-au dat nici un rezultat. Nu ştiam niciodată sigur la ce asistam, minţile noastre rămîneau numai pe jumătate agăţate în sforăraia posibilităţilor adulte. într-unui dintre „rondurile de noapte" ne-am ascuns în umbrele de pe puntea de promenadă şi am urmărit un bărbat ales la întîmplare, ca să vedem unde se duce. Eu l-am recunoscut ca fiind actorul acela din trupă care se deghiza în Creierul Hyderabad şi pe care ni se spusese că îl chema Sunil. Oarecum surprinzător a fost faptul că el ne-a condus pînă la Emily, care stătea rezemată de o balustradă şi era îmbrăcată într-o rochie albă ce a părut să strălucească atunci cînd actorul s-a apropiat mai mult. Creierul Hyderabad a acoperit-o pe jumătate, iar Emily i-a prins degetele în palmele ei. Nu ne-am putut da seama dacă stăteau de vorbă.

Ne-am retras înapoi în întuneric şi am aşteptat. L-am văzut pe bărbat cum îi deplasează breteaua rochiei şi îşi coboară faţa pe umărul ei. Capul ei era lăsat pe spate, cu privirea aţintită spre stele - asta dacă se vedea vreo stea.

*

Din cîte îmi amintesc eu, cele trei săptămîni de călătorie pe ocean au fost liniştite. Abia acum, la mulţi ani după cele întîmplate, cînd am fost îndemnat de copiii mei să le povestesc călătoria, ea a devenit, văzută prin ochii lor, o aventură, ba chiar ceva semnificativ pentru viaţa unui om. Un ritual de trecere. Insă adevărul e că vieţii mele nu i se adăugase, ci i se luase din măreţie. Cînd cobora întunericul, mie mi se făcea dor de corul de insecte, de zbieretele păsărilor de grădină, de şuşotelile şopîrlelor gecko. Şi în zori de ploaia din copaci, de catranul moale de pe Buller's Road, de mirosul de cînepă de pe stradă, care era întotdeauna primul miros distinct al zilei.

în Boralesgamuwa obişnuiam să mă trezesc devreme în fiecare dimineaţă şi să îmi croiesc drum prin bungalow-ul spaţios şi întunecat pînă ce ajungeam la uşa lui Narayan. Nu era încă nici ora şase. Aşteptam pînă cînd ieşea din cameră, strîn-gîndu-şi mai tare sarongul pe lîngă el. Dădea din cap înspre mine şi după nici două minute mergeam amîndoi grăbiţi şi tăcuţi prin iarba umedă. El era un bărbat foarte înalt, iar eu aveam opt sau nouă ani. Amîndoi eram cu picioarele goale. Ne apropiam de baraca din lemn de la poalele grădinii. Odată intraţi, Narayan aprindea un capăt de luminare, se apleca, ţinînd aproape flăcăruia aceea galbenă, ca să tragă de cablul care pornea generatorul de curent.

Aşa că zilele mele au început cu zguduitul şi păcănitul înfundat al acelei creaturi care emitea un delicios miros de benzină şi fum. Doar Narayan înţelegea năravurile şi slăbiciunile generatorului, fabricat prin 1944. încet-încet, îl potolea, după care ieşeam la aer şi, din mijlocul ultimei pale de întuneric, vedeam cum se aprind şovăielnic luminile peste tot în casa

unchiului meu.

Ieşeam amîndoi pe poartă direct în High Level Road. Unul sau două magazine erau deja deschise şi luminate de cîte un singur bec. La Jinadasa ne cumpăram appam1 cu ou şi le mîn-cam în mijlocul străzii pustii, cu o ceaşcă de ceai la picioare. Carele cu boi treceau alene pe lîngă noi, scîrţîind, iar căruţaşii, ba chiar şi boii erau pe jumătate adormiţi. Eu îl însoţeam tot timpul pe Narayan la gustarea asta din zori, după ce trezea la viaţă generatorul. Nu merita să pierd micul dejun luat împreună cu el pe High Level Road, chiar dacă asta însemna ca peste o oră, două, să fiu nevoit să mănînc încă un mic de-jun, de data asta mai oficial, împreună cu familia. Era totuşi cumva eroic să mă plimb alături de Narayan în timp ce întunericul se risipea, să-i salut pe negustorii abia treziţi şi să-1 privesc cum se apleacă să-şi aprindă un beedi cu o bucată de frînghie de cînepă de la chioşcul de ţigări.

Pe vremea cînd eram copil, îi aveam tovarăşi în mod constant pe Narayan şi pe Gunepala, bucătarul, şi probabil că îmi petreceam mai mult timp cu ei decît cu familia mea şi învăţam mai multe lucruri de la ei decît de la ai mei. Mă uitam cum Narayan desprinde lamele unei maşini de tuns iarba, ca să le ascută, sau cum, cu gesturi blînde şi cu palma deschisă, îşi unge cu ulei lanţul de la bicicletă. Ori de cîte ori eram în Galle, Narayan, Gunepala şi cu mine coboram pe întăriturile digului pînă la ocean şi ne duceam în larg, pentru ca ei doi să poată pescui pe recif pentru masa de seară. Seara tîrziu pe mine mă puteai găsi dormind la piciorul patului doicii mele, ayah, iar unchiul trebuia să mă ducă înapoi în camera mea. Gunepala, care uneori avea o fire aspră şi cu toane, era un perfecţionist. Mă uitam cum prinde cu degetele lui pline de bătături orice resturi îndoielnice din oala care fierbea şi le aruncă preţ de trei metri, pînă în straturile de flori - oase de pui sau nu ştiu ce thakali nepalez trecut, care erau înghiţite instantaneu de ogarii învîrtindu-se prin zonă, căci îi ştiau obiceiul. Gunepala se certa cu toată lumea - cu proprietarii de magazine, cu vînzătorii de bilete la loterie, cu poliţiştii prea curioşi -, dar avea acces la un univers care pentru noi, ceilalţi, era in-vizibil, în timp ce gătea, ciripea într-o mulţime de graiuri păsăreşti, rareori auzite la oraş, dar pe care el le învăţase în copilărie. Nimeni altcineva nu avea acea putere anume de concentrare cît să surprindă tot ceea ce se auzea sau ar fi putut

1. Un soi de clătită făcută din fainâ de orez şi mîncată de obicei în loc de pîine la micul dejun. Este un gen de produs alimentar specific în statele Tamil Nadu şi Kerala din India şi în Sri Lanka.

să se audă în jurul nostru. Intr-o după-amiază m-a trezit dintr-un somn profund, m-a luat de mină şi m-a pus să mă întind pe jos, lîngă o balegă de bou de pe alee, care zăcuse acolo o bună bucată din zi. M-a tras jos, chiar lîngă el, şi m-a pus să ascult insectele dinăuntrul bălegarului, care se bucurau de festin şi făceau tunele dintr-un colţ al excrementelor pînă în celălalt. în timpul lui liber Gunepala m-a învăţat nişte versuri alternative la cîntecele populare baila, versuri pline de obscenităţi, punîndu-mă să jur că nu o să le repet, căci se refereau la tot felul de familii nobile bine-cunoscute.

Narayan şi Gunepala au devenit principalii şi iubitorii mei îndrumători pe parcursul acelei etape de formare din viaţa mea şi presupun că ei sînt cei care m-au făcut să nu cred întru totul în lumea de care aparţineam cu adevărat. Mi-au deschis uşile înspre o altă lume. La unsprezece ani, cînd am plecat din ţară, pierderea lor m-a îndurerat cel mai tare. Peste vreo mie de ani, într-o librărie din Londra, am dat peste romanele unui scriitor indian pe nume R. K. Narayan. I-am văzut chipul în dosul propoziţiilor, mi-am imaginat trupul lui lung aşezat la o masă umilă, în dreptul ferestruicii de la dormitorul său şi dînd gata un capitol despre Malgudi, înainte ca mătuşa mea să-1 cheme să facă cine ştie ce treabă. „Cînd am pornit spre rîu, ca să-mi fac abluţiunile, străzile erau deja întunecate şi doar lămpile municipale pîlpîiau slab (asta dacă nu rămăseseră fără ulei) ici şi colo pe strada noastră... Pe parcursul drumului mi-am dat seama că aveam nişte întîlniri prestabi-lite. Lăptarul, care tocmai îşi începea turele şi mîna înaintea lui o vacă albă şi micuţă, mă întîmpina cu respect şi mă întreba «CU e ceasul, stăpîne?», o întrebare pe care o lăsam să se stingă fără nici un răspuns, cum nu aveam ceas. Paznicul de la taluk, biroul ţinutului, striga de sub învelitoarea lui «Dumneata eşti?» - singura întrebare care merita un răspuns. «Da, eu sînt», răspundeam eu întotdeauna şi treceam mai departe."

Ştiam că prietenul meu reţinuse asemenea amănunte în timpul plimbărilor noastre pe High Level Road. II ştiam pe căruţaşul care îşi mîna boii, îl ştiam şi pe astmaticul care ţinea chioşcul de ţigări.

Şi apoi, într-o bună zi, am simţit miros de cînepă chiar pe vas. Am rămas locului o clipă, apoi am pornit spre scară, unde se simţea mai tare, am ezitat, întrebîndu-mă dacă să urc sau să cobor, după care am luat-o în sus pe trepte. Mirosul venea de pe un culoar de la nivelul D. M-am oprit acolo unde părea să fie mai puternic, m-am lăsat în genunchi şi am mirosit dîra ce ieşea din crăpătura de sub o uşă de metal. Am bătut încetişor.

— Da?

Am intrat.

La un birou şedea un bărbat cu o înfăţişare blîndă. Camera avea hublou. Era deschis, iar mirosul de la bucata de cînepă al cărei capăt ardea părea să urmeze un traseu ce trecea pe deasupra umărului bărbatului şi ieşea pe ferestruică.

— Da? a întrebat el iar.

— îmi place mirosul. Mi-e dor de el.

Omul a zîmbit şi mi-a indicat un loc pe patul lui unde puteam să mă aşez. A deschis un sertar şi a scos o bucată de frînghie lungă de aproape un metru. Era acelaşi soi de frînghie de cînepă care atîrna şi ardea încet în faţa chioşcurilor de ţigări din piaţa de la Bambalapitiya sau Pettah, de fapt de oriunde din oraş, unde îţi aprindeai singura ţigară pe care o cumpăraseşi de acolo sau, dacă erai în dispoziţie să o iei la goană şi să provoci dezordine, te foloseai de capătul aprins al colacului de frînghie ca să aprinzi fitilul unei pocnitori.

— îmi dau seama că şi mie o să-mi fie dor de el, mi-a spus bărbatul. Şi de alte lucruri. De kotemali. De balsam. Am în valiză asemenea lucruri. Asta pentru că plec pentru totdeauna.

Preţ de o clipă a rămas cu privirea rătăcind. Era ca şi cum şi-ar fi zis asta cu voce tare pentru prima oară.

— Cum te cheamă?

— Michael, i-am răspuns eu.

— Dacă te simţi singur, Michael, poţi veni. oricînd aici. Am dat din cap, apoi m-am strecurat afară şi am închis

uşa în urma mea.

Bărbatul se numea domnul Fonseka şi mergea în Anglia, unde urma să fie profesor. Am început să-1 vizitez la flecare cîteva zile. Ştia pasaje din tot felul de cărţi, putea să le recite pe de rost şi stătea toată ziua la biroul său, meditînd la ele, gîndindu-se ce ar putea spune despre ele. Eu nu ştiam aproape nimic despre universul literaturii, numai că el m-a tratat cu tot felul de poveşti ciudate, dar şi interesante, oprindu-se brusc după ce parcurgea cam o treime din ele şi spunîndu-mi că într-o bună zi va trebui să aflu totuşi cum se termină.

— O să-ţi placă. Aşa cred. Poate că vei descoperi vulturul.

Sau:

— Or să scape din labirint cu ajutorul cuiva pe care tocmai sînt pe cale să-1 întîlnească...

Pe timpul nopţii, în timp ce bîntuiam prin lumea adulţilor împreună cu Ramadhin şi Cassius, încercam uneori să pun carne pe scheletul aventurii pe care domnul Fonseka o lăsase

neterminată.

Avea o anumită graţie în calmul său. Cînd vorbea, era şovăitor şi reţinut. Dar în asemenea momente îmi dădeam seama cît de excepţional este, prin felul în care îşi măsura fiecare gest. Se ridica în picioare numai dacă era neapărat necesar, de parcă ar fi fost o pisică bolnavă. Nu era obişnuit să facă efort în public, chiar dacă era pe cale să devină o parte componentă a lumii publice, ca profesor de literatură şi istorie în

Anglia.

Am încercat de cîteva ori să-1 conving să iasă pe punte. Dar pentru el hubloul şi ceea ce putea vedea prin el păreau să-i întreţină suficient nevoia de realitate. Stătea cu cărţile lui, cu frînghia lui aprinsă, cu sticla de apă din rîul Kelani, precum şi cîteva fotografii de familie, fără să mai simtă nevoia de-a părăsi această capsulă personală a timpului. Aşa că îl vizitam din cînd în cînd în încăperea aceea plină de fum, în zilele mai plictisitoare, iar la un anumit moment începea să-mi citească. Ceea ce mă pătrundea cel mai tare era anoni-mitatea poveştilor sau a poemelor. Iar felul în care se împleteau rimele era ceva nou. Nu îmi venea să cred că domnul Fonseka îmi cita într-adevăr dintr-o lucrare scrisă cu migală, în cine ştie ce ţară îndepărtată, cu multe secole în urmă. Locuise toată viaţa în Colombo, iar comportamentul şi accentul său erau produse tipice ale insulei, dar în acelaşi timp avea toate acele cunoştinţe extinse despre cărţi. îmi cînta cîte un cîntec din Azore sau îmi recita versuri dintr-o piesă de teatru irlandeză.

I-am adus şi pe Ramadhin şi Cassius ca să-1 cunoască. El se arătase curios în privinţa lor şi mă făcuse să-i povestesc despre aventurile noastre pe vapor. I-a cucerit şi pe ei, dar în special pe Ramadhin. Domnul Fonseka părea să îşi extragă din cărţile pe care le citea o anume siguranţă sau impertur-babilitate. Rămînea cu privirea aţintită undeva într-o depărtare inimaginabilă (aproape că puteai vedea cum zboară foile din calendar) şi cita cuvinte înscrise în piatră sau pe papirus.

Eu bănuiesc că îşi rememora lucrurile astea ca să-şi limpezească propriile opinii, aşa cum un om îşi încheie nasturii la jachetă ca să se încălzească doar pe sine. Domnul Fonseka n-avea să ajungă un om bogat. Iar ca profesor de şcoală în cine ştie ce zonă urbană, va duce în mod sigur un trai modest. Dar avea o seninătate care îi venea din faptul că îşi alesese Ki'iiul de viaţă pe care voia s-o trăiască. Iar acea seninătate şi acea siguranţă nu am văzut-o decît la oamenii care aveau în jurul lor o armură de cărţi.

Sînt conştient de duioşia şi ironia implicită a acestui portret. Toate ediţiile acelea Penguin îngălbenite din Orwell şi (iissing şi traducerile din Lucreţiu, cu marginile lor mov, pe Otrs le căra după el! Probabil credea că viaţa lui de asiatic

în Anglia va fi una modestă, dar bună, iar un lucru precum gramatica latină, pe care o ştia, s-ar fi putut dovedi un semn de distincţie.

Mă întreb ce s-o fi întîmplat cu el. La fiecare cîţiva ani, cînd îmi mai amintesc de el, caut în cîte o bibliotecă orice trimitere la „Fonseka". Ştiu sigur că Ramadhin a păstrat legătura cu el în primii ani petrecuţi în Anglia. Eu însă nu. Cu toate astea, mi-am dat seama că oameni precum domnul Fonseka apar în faţa noastră ca nişte cavaleri neprihăniţi într-o epocă mai periculoasă, o apucă pe acelaşi drum pe care o apucăm şi noi acum, iar la fiecare pas avem şi unii, şi alţii parte neîndoielnic de aceleaşi lecţii - şi nu poeme - pe care ni le întipărim brutal în minte, aşa cum a fost descoperirea unui restaurant indian bun şi ieftin în Lewisham sau aerogramele nlbastre expediate înapoi în Ceylon, iar mai tîrziu în Sri Lanka, pn care le deschideam şi sigilam cu aceleaşi gesturi, sau fap-lul că simţeam aceleaşi semne de dispreţ, aceeaşi bătaie de joc şi aceeaşi stînjeneală la pronunţarea literei „v" sau faţă de vorbirea noastră repezită, dar mai presus de toate, dificultatea de a pătrunde, urmată mai tîrziu, poate, de-o modestă acceptare şi tihnă a traiului, într-un apartament nu mai mare decît cabina aceasta.

Mi-1 imaginez pe domnul Fonseka la şcolile acelea engle-Mşti, îmbrăcat cu jacheta lui cu nasturi, ca să se apere de vremea din Anglia, şi mă întreb cît de mult a rămas acolo şi dacă a rămas într-adevăr „pentru totdeauna". Sau dacă nu cumva în cele din urmă n-a mai putut face faţă acolo, chiar dacă pentru el era „centrul culturii", şi atunci s-a întors acasă cu un zbor ieftin al companiei Air Lanka, care dura doar două treimi de zi, ca să o ia de la capăt şi să predea într-un loc cum ar fi Nugegoda. Returnat din Londra. Oare toate acele pasaje şi versuri aparţinînd canonului european şi memorate de el, pe care le-a adus înapoi, erau echivalentul colacului de frînghie de cînepă sau al sticlei cu apă de rîu? Oare le-a adaptat sau le-a tradus, insistînd să le predea într-o şcoală de sat, pe o tablă în care bătea soarele, cu chemarea aspră a unei kukul bettis răsunînd ascuţit prin apropiere? O idee de ordine la Nugegoda?

*

De-acum cunoşteam în amănunţime majoritatea locurilor de pe vas, de la traseul pe care îl urmau conductele de aerisire ce porneau de la elicele turbinelor, pînă la felul cum să ne strecurăm în încăperea unde se pregătea peştele, tîrîndu-ne prin gura de ieşire a unui cărucior -pentru că ne plăcea să-i vedem cum lucrează pe cei ce tranşau peştele. Odată am stat în echilibru împreună cu Cassius pe barele subţiri de susţinere de deasupra tavanului fals al sălii de bal, ca să ne uităm în jos la indivizii care dansau. Era miezul nopţii. Conform orarelor ştiute de noi, peste şase ore păsările moarte aveau să fie transportate din „răcitor" la bucătării.

Descoperiserăm că uşa de la sala cu armament avea un zăvor stricat şi cînd încăperea era goală, pătrundeam acolo şi puneam mîna pe revolvere şi cătuşe. Şi ştiam că fiecare barcă de salvare conţine o busolă, o pînză, o plută de cauciuc, plus nişte tablete de ciocolată pentru cazurile de urgenţă, pe care noi le mîncaserăm deja. Domnul Daniels ne spusese pînă la urmă unde erau plasate plantele otrăvitoare, într-o secţiune împrejmuită a grădinii sale. Ne-a arătat planta care „ascuţea mintea", Piper mephisticum. Ne-a povestit că pe insulele din Pacific cei de odinioară o consumau întotdeauna înainte de a începe să negocieze un tratat de pace dificil. Şi mai era acolo şi curara, care creştea singură, aproape în taină, sub o puternică lumină galbenă, şi care, după cum ne-a spus el, odată ce intra în sînge, putea să-l arunce pe cel ce o consumase într-o transă prelungită şi golită de amintiri.

De asemenea, luaserăm cunoştinţă de nişte orare mai neoficiale, începînd cu orele de dinaintea răsăritului la care austra-lianca începea să patineze pe rotile pînă la ceasul de la miezul nopţii cînd aşteptam în barca de salvare apariţia deţinutului. El era elementul constant al nopţilor noastre şi îl studiam cu mare atenţie. Am văzut că avea cîte o cătuşă metalică în jurul fiecărei încheieturi de la mînă. Cătuşele erau legate de un lanţ

lung de aproape jumătate de metru, astfel încît mîinile sale aveau o oarecare libertate de mişcare, şi mai exista şi un lacăt îl priveam tăcuţi. Nu exista nici un fel de comunicare între noi trei si el. Asta cu excepţia unei nopţi, cmd s-a oprit brusc din plimbare şi s-a uitat concentrat în întuneric înspre noi Nu avea cum să ne vadă. Dar a fost ca şi cum ar fi ştiut de noi, ca si cum ne-ar fi adulmecat mirosul. Paznicii nu ne-au remarcat, doar el. A lăsat să-i scape un mîrîit puternic şi s-a întors. Trebuie să fi fost la vreo cincizeci de metri de noi şi era în lanţuri, dar ne-a umplut de groaza.

Un blestem

Dacă ar fi existat vreun motiv pentru care călătoria noastră să fie menţionată în ziarele vremii, acel motiv era prezenţa pe Oronsay a filantropului sir Hector de Silva. Se îmbarcase pe vas şi călătorea împreună cu o suită care includea doi medici, dintre care unul practica Ayurveda, un avocat, soţia şi fiica sa. Majoritatea călătoreau în eşaloanele superioare ale pachebotului, iar noi îi vedeam foarte rar. Nici unul nu a acceptat invitaţia căpitanului de a mînca la masa lui. Se presupunea că ei erau mai presus chiar şi de asta. Doar că motivul era acela că sir Hector, un antreprenor din Moratuwa, care îşi făcuse averea prin afaceri cu pietre preţioase, cauciuc şi loturi de pămînt, suferea acum de o boală ce-i putea fi fatală şi se ducea în Europa ca să găsească un medic care să-l salveze.

In ciuda consistentelor remuneraţii oferite, nici un specialist englez nu se arătase dornic să facă drumul pînă la Colombo ca să-i trateze afecţiunea. Harley Street urma să rămînă în Harley Street1, indiferent de recomandările făcute de guvernatorul britanic, care lua deseori cina împreună cu sir Hector la conacul acestuia din Colombo şi indiferent de faptul că în Anglia sir Hector fusese învestit cavaler, graţie donaţiilor făcute de el la diversele centre de caritate. Aşa că acum, bolnav de hidrofobie, era bine cocoloşit într-un imens apartament dublu de pe Oronsay. La început nu ne-am bătut capul'cu boala lui sir Hector. Prezenţa lui la bordul navei era rareori pomenită de cei de la masa pisicii. Era vestit din pricina bogăţiei sale şi nu ne stîrnea nici un fel de interes. Dar am devenit curioşi atunci cînd am descoperit substratul acestei călătorii fatidice.

1. Harley Street este cunoscută încă din secolul al XlX-lea ca avînd un număr foarte mare de cabinete medicale private, atît de me-dicină generală, cît şi ale unor specialişti.

Lucrurile s-au întîmplat în felul următor. Intr-o dimineaţă sir Hector lua micul dejun pe terasă împreună cu prietenii lui. Glumeau unii cu alţii în felul în care o fac cei ale căror vieţi sînt lipsite de griji şi se întreţineau în mod plăcut. La un moment dat un venerabil battaramulle - sau preot sacru -a trecut prin faţa casei. La vederea călugărului, sir Hector a făcut un calambur legat de numele respectiv, zicînd: „A, uite că trece un muttaraballa". Muttara înseamnă „pişăcios", iar balla înseamnă „cîine". Prin urmare, „Uite că trece un cîine pişăcios."

Era o replică spirituală, dar necuvenită, mai ales cînd i-o adresai unui preot. Auzind insulta, călugărul s-a oprit, a arătat spre sir Hector şi a zis: „O să-ţi trimit eu ţie o muttaraballa..." După aceea venerabilul, care era şi un faimos practicant al vrăjitoriei, s-a dus drept la templu, unde a incantat cîteva mantre şi astfel i-a pecetluit destinul lui sir Hector de Silva şi a pus zăvor pe poarta vieţii sale îmbelşugate.

Nu-mi aduc aminte cine ne-a spus prima parte a poveştii, dar curiozitatea pe care ne-a stîrnit-o, lui Cassius, lui Ramadhin şi mie, a propulsat prezenţa milionarului la clasa de lux în prim-planul gîndurilor noastre. Făceam tot posibilul să descoperim cît mai multe din cele în.tîmplate după aceea. I-am trimis chiar un bileţel presupusei mele păzitoare, Flavia Prins, ne-am întîlnit pe fugă la intrarea de la clasa întîi şi ea mi-a zis că nu ştia nimic. Era enervată, pentru că biletul meu sugera că ar fi vorba de o urgenţă şi o întrerupsesem dintr-una din importantele ei partide de bridge. Problema era că la masa pisicii nu se discuta cine ştie ce despre asta. Nu atît cît ne-am fi dorit noi. Aşa că în cele din urmă l-am abordat pe ajutorul de intendent (care, cum a remarcat Ramadhin, avea un ochi de sticlă), iar el ne-a putut dezvălui mai multe.

Cîndva, după episodul cu venerabilul în trecere, sir Hector tocmai cobora scările imensei sale case. (Ajutorul intendentului a folosit expresia „scoborînd scara".) Terrierul său preferat stătea la piciorul scării şi aştepta să îl salute. Un eveniment absolut banal. Era un animal de casă pe care îl iubeau toţi membrii familiei. Cînd sir Hector s-a aplecat spre el, afectuosul şi uneori neastîmpăratul animal a sărit la gîtul lui. Sir Hector 1-a smucit cu putere, moment în care animalul 1-a muşcat de mîna dreaptă.

In cele din urmă doi servitori au reuşit să prindă creatura şi au vîrît-o într-o cuşcă. în timp ce animalul era întemniţat, doctorul Fernando, o rudă din partea soţiei, i-a tratat muşcătura. Din cîte se părea, animalul se comportase ciudat în dimineaţa aceea, alergase prin bucătărie, încurcîndu-se printre picioarele servitorilor, şi fusese alungat din casă cu o mătură, după care se strecurase înapoi, liniştit şi tăcut, chiar în ultima clipă, ca să-şi poată întîmpina stăpînul la capătul scării. Cît durase zarva de dinainte, cîinele nu muşcase pe nimeni.

In aceeaşi zi, ceva mai tîrziu, sir Hector a trecut pe lîngă cuşcă şi şi-a vînturat dezaprobator degetul prin faţa animalului, iar peste douăzeci şi patru de ore cîinele a murit, mani-festînd simptome de turbare. Dar între timp „cîinele pişăcios" transmisese deja mesajul.

Au venit unul după altul - toţi medicii de prestigiu care lucraseră în departamentul 7 din Colombo au fost aduşi să-l consulte şi să-i prescrie un tratament. Dacă lăsai la o parte cei cîţiva traficanţi de arme sau negustori clandestini de pietre preţioase, a căror avere n-avea să fie cunoscută niciodată, sir Hector era cel mai bogat om din oraş. Medicii au discutat pe şoptite cît au străbătut lungile coridoare ale casei sale, po-lemizînd şi prefirînd mijloacele de apărare împotriva hidrofo-biei, care începuse deja să afecteze trupul bogat de la etaj. Virusul călătorea cu cinci pînă la zece milimetri pe oră către noi celule şi deja apăruseră simptome, senzaţia de arsură, mîncă-rimea şi amorţeala la locul muşcăturii. Cum pacientului începuse să i se acorde un tratament întăritor, boala putea să se prelungească pînă la douăzeci şi cinci de zile înainte să devină fatală. Terrierul a fost dezgropat şi cercetat încă o dată, pentru a stabili cu certitudine prezenţa turbării. Au fost expediate telegrame la Bruxelles, Paris şi Londra. Şi, pentru orice eventualitate, au fost rezervate trei cabine la bordul lui Oronsay, primul vapor care pleca spre Europa. Pachebotul urma să facă escale în Aden, Port Said şi Gibraltar şi se spera că un medic specialist va putea ajunge măcar într-unui din aceste locuri în acelaşi timp cu vasul.

Dar s-a discutat şi propunerea ca sir Hector să rămînă acasă, pentru că era foarte probabil să i se înrăutăţească starea pe parcursul unei călătorii ce putea fi aspră şi în care dotările medicale aveau să fie minime - la bordul vaporului, se nimerea cîte un doctor de mîna a doua, cine ştie ce tînăr rezident de douăzeci şi

opt de ani, ai cărui părinţi trăseseră nişte sfori la sediul central al companiei Orient Line. Şi apoi practicanţii medicinei ayurvedice tocmai urmau să sosească şi ei la casa lui sir Hector din districtul Moratuwa, unde familia De Silva avea un walauwa1 de mai bine de o sută de ani, iar oamenii aceia pretindeau că au tratat cu succes bolnavi de hidrofobie. Ei susţineau că dacă rămînea pe insulă, sir Hector avea la dispoziţie cele mai puternice tratamente cu ierburi ale ţării. Vociferau cu glasuri puternice în vechi dialecte pe care bolnavul le cunoştea din tinereţea lui şi spuneau că o asemenea călătorie avea să-1 lase complet lipsit de acele resurse pline de forţă. De vreme ce cauza bolii era una locală, antidotul urma să se găsească neapărat undeva în acelaşi loc.

în cele din urmă sir Hector s-a hotărît să ia vasul spre Anglia. Odată cu acumularea bogăţiei, acumulase şi o încredere fermă în progresele Europei. Poate că asta se va dovedi a fi eroarea lui fatală. Călătoria cu vaporul urma să dureze douăzeci şi una de zile. Sir Hector a presupus că va fi transportat instantaneu de pe cheiul din Tilbury la cel mai bun doctor de pe Harley Street, unde şi-a imaginat că ar putea să găsească o gloată respectuoasă aşteptînd afară, printre care şi cîţiva ceylonezi pe deplin conştienţi de statutul său financiar. Hector de Silva citise un roman rusesc şi fusese capabil să vizualizeze pînă şi cel mai mic detaliu, însă un tratament în Colombo părea să se bazeze pe magie rurală, pe astrologie şi pe nişte hărţi botanice cu scris foarte fin. Crescuse acolo şi învăţase cîteva leacuri locale, cum ar fi să urinezi imediat pe picior, ca să scapi de durerea provocată de muşcătura meduzelor. Acum i se spunea că pentru muşcătura de cîine turbat trebuie să ia nişte seminţe de ummattaka negru sau de ciu-măfaie, să le lase să stea în urină de vacă, să le macine, iar cu pasta rezultată să se trateze intern. Apoi, după douăzeci şi patru de ore, trebuia să facă o baie rece şi să bea zer. In toate provinciile existau o mulţime de astfel de tratamente. Patru din zece se dovedeau a fi eficace. Nu era suficient.

Totuşi sir Hector de Silva a reuşit să convingă un tămăduitor ayurvedic din Moratuwa să-1 însoţească în călătoria lui

1. Walauwa denumeşte în Sri Lanka atît un conac construit de po-pulaţia băştinaşă pentru stăpînul unui domeniu, cît şi sistemul fe-udal asociat acestei forme de proprietate.

pe mare şi să-şi ia cu el traista sa plină de ierburi strînse din partea locului, laolaltă cu cîteva rădăcini de ummattaka din Nepal. Astfel că acest vraci ayurvedic a urcat la bord împreună cu doi medici calificaţi. Vindecătorii împărţeau un apartament pe una din laturile dormitorului central al lui sir Hector, în vreme ce soţia şi fiica acestuia, în vîrstă de douăzeci şi trei de ani, împărţeau un alt apartament în partea cealaltă.

Aşa se face că, în mijlocul oceanului, vraciul ayurvedic îşi deschidea cufărul său de călătorie, plin cu diverse unguente şi soluţii, scotea seminţele de ciumăfaie - care stătuseră înainte la muiat în urină de vacă -, le amesteca apoi cu un soi de cremă din zahăr nerafinat de palmier, ca să i se piardă gustul, şi alerga cu paşi uşori de-a lungul coridorului, ca să-i dea milionarului să înghită o ceaşcă din acel sos cu aspect mucilaginos, urmat - la insistenţele filantropului - de nişte coniac franţuzesc de calitate. Procedura se repeta de două ori pe zi şi era unica însărcinare a vraciului ayurvedic. Prin urmare, pe cînd cei doi medici calificaţi îngrijeau pacientul pe tot restul zilei, insul din Moratuwa avea tot vaporul la dispoziţie, deşi i se spusese clar că plimbările lui nu trebuiau să-l poarte la clasa a doua. Şi el trebuie să fi colindat zile întregi, conştient de lipsa mirosurilor pe vasul curăţat în mod obsesiv, pînă cînd, într-o bună zi, a simţit familiarul parfum al cînepii arse şi a mers pe dîra de miros pînă la sursa lui de la nivelul D, unde s-a oprit în faţa uşii metalice, a bătut, a auzit un răspuns, a intrat şi a fost salutat de domnul Fonseka şi de un băiat.

Atunci cînd această vizită a avut loc, călătoream deja de cinci zile pe mare. Şi vraciul ayurvedic a fost cel care ne-a dezvăluit ultimele cîteva amănunte din povestea lui Hector de Silva, la început şovăielnic, dar în cele din urmă dînd în vileag aproape toate detaliile sale interesante. Ulterior, prin intermediul nostru, vraciul l-a cunoscut pe domnul Daniels, care s-a împrietenit cu el şi l-a invitat pînă jos, în cală, ca să îi vadă grădina, unde cei doi şi-au petrecut ore îndelungi dis-cutînd şi polemizînd pe tema cunoştinţelor despre plante. Cassius s-a împrietenit şi el cu vraciul ayurvedic şi i-a cerut imediat cîteva frunze de betel, pe care doctorul din sud le adusese în taină pe vapor.

Dezvăluirile suprarealiste despre bărbatul apăsat de un blestem ne-au înfiorat. Am sorbit fiecare fragment din povestea cu sir Hector şi nu ne-a ajuns. Am fugit cu mintea în urmă, la noaptea cînd ne-am îmbarcat în portul Colombo, şi am încercat să ne reamintim - sau cel puţin să ne imaginăm - o targa şi trupul milionarului cărat, într-un unghi uşor înclinat, pe pasarelă, spre vapor. Şi, indiferent că văzuserăm sau nu scena respectivă, de-acum aceasta nu mai putea fi ştearsă din minţile noastre. Pentru prima oară în viaţa noastră, eram interesaţi de soarta celor din clasa de sus şi, treptat, am înţeles că domnul Mazappa, cu legendele sale muzicale, domnul Fonseka, cu cîntecele din Azore, şi domnul Daniels, cu plantele lui, care pînă în acel moment fuseseră cu toţii ca nişte zei pentru noi, nu erau decît nişte personaje mărunte, al căror rost era să urmărească felul în care se înălţau sau se prăbuşeau cei cu adevărata putere în lumea aceasta.

După-amiezile

Atunci cînd domnul Daniels ne-a oferit frunze de betel ca să le mestecăm, s-a văzut clar că pentru Cassius nu erau ceva nou. La vremea cînd i s-a spus că o s

fie trimis la o şcoală din Anglia, putea deja să direcţioneze printre dinţi un jet de lichid roşiatic şi să nimerească orice voia el — un chip de pe un afiş, pantalonii ce acopereau fesele profesorului său sau capul unui cîine prin geamul deschis al unei maşini în mers. Cînd îşi făcea pregătirile de plecare, părinţii lui, sperînd că or să-l vindece de acest obicei golănesc, au refuzat să-i dea voie să-şi ia cu el frunze de betel, dar Cassius şi-a îndesat faţa de pernă care era preferata lui cu frunze şi nuci de betel de prima mînă. In timpul emoţionantei despărţiri din portul Colombo, în timp ce părinţii lui fluturau mhnile spre el de pe chei, Cassius a scos o frunză verde şi a fluturat-o spre ei, drept răspuns. N-a ştiut niciodată cu certitudine dacă au observat-o, dar spera să fi remarcat ce farsă le jucase.

Ni s-a interzis accesul la piscina de la Lido pentru trei zile. Asaltul nostru din după-amiaza aceea, tîrînd şezlongurile ameninţătoare după noi, sub influenţa unui „beedi alb" de la domnul Daniels, avusese drept consecinţă faptul că de-acum nu mai puteam decît să ne furişăm pe marginea piscinei şi să ne prefacem că ne pregătim să sărim în apă. Strînşi în cartierul nostru general din sala turbinelor, ne-am hotărît să aflăm tot ce se putea afla despre călătorii de la masa pisicii şi să ne împărtăşim unii altora informaţiile descoperite pe cont propriu. Cassius ne-a informat că domnişoara Lasqueti, femeia cu chipul excesiv de palid care stătea lîngă el în timpul meselor, îi „înghiontise penisul" cu cotul - accidental sau intenţionat. Eu le-am spus că domnul Mazappa, care purta ochelari cu ramă neagră de cîte ori trebuia să se prezinte drept Sunny Meadows, o făcea ca să pară mai demn de încredere şi mai intelectual. Şi i-a smuls din buzunarul de la piept şi mi i-a întins, ca să-mi arate că au lentilele de sticlă obişnuită. Eram toţi trei convinşi că trecutul domnului Mazappa trebuie să fi fost unul dubios. Una din concluziile sale preferate la anecdotele pe care le spunea era: „După cum scria într-o carte bună, m-am tîrît şi eu de cîteva ori prin mocirlă la viaţa mea".

In timp ce stăteam odată la taclale în sala turbinelor, Cassius a zis:

— Ţi-aduci aminte de veceurile de la colegiul St. Thomas?

Stătea rezemat cu spatele de un colac de salvare şi sorbea nişte lapte condensat dintr-o cutie.

— Ştii ce vreau să fac înainte să cobor de pe vapor? Iţi dau cuvîntul meu c-o să mă duc să mă cac în veceul de email al căpitanului.

Am petrecut iarăşi ceva timp cu domnul Nevii. Avînd planurile acelea ale vasului pe care le ducea pretutindeni cu el, am reperat locul unde mîncau şi dormeau inginerii de bord, precum şi cabina căpitanului. Mi-a arătat în ce mod este instalat sistemul electric în fiecare încăpere, ba chiar şi felul cum sînt înşirate tot soiul de maşinării nevăzute la nivelurile inferioare de pe Oronsay.

Astea le ştiam deja. In cabina mea un braţ extins al unui arbore de transmisie se rotea fără încetare în peretele lambrisat, iar eu îmi lipisem adesea palma de lemnul mereu cald.

Dar cel mai frumos a fost cînd mi-a povestit despre zilele cînd lucra la dezmembrarea navelor, de pildă cum un transatlantic putea fi desfăcut în mii şi mii de bucăţi irecognoscibile în „docul de dezmembrare". Mi-am dat seama că, probabil, asta trebuie să fi văzut eu în colţul îndepărtat al portului Colombo atunci cînd vasul acela a început să ardă. Era redus exclusiv la metalul folositor, astfel încît carcasa putea fi transformată într-o barjă de canal, iar tabla coşului putea fi folosită pentru impermeabilizarea unei cisterne. Domnul Nevii mi-a zis că, în toate porturile, colţurile mai îndepărtate erau folosite pentru soiul acesta de dezmembrări. Aliajele metalice erau separate, lemnul se ardea, cauciucul şi plasticul erau topite şi turnate în plăci care se îngropau. Dar porţelanul, plăcile metalice şi cablurile electrice erau recuperate şi refolosite, aşa că mi-am imaginat'cum cei care lucrau cu el trebuie să fi fost şi bărbaţi musculoşi, care sfîşiau pereţi cu nişte ciocane mari de lemn, dar şi alţii a căror sarcină specifică era să smulgă şi să adune laolaltă colaci de sîrmă, mici dispozitive electrice şi încuietori de uşi, de parcă ar fi fost nişte ciori. Erau în stare să facă o navă să dispară într-o lună, lăsîndu-i doar scheletul în mîlul nu ştiu cărui estuar, ca nişte oase pentru cîini. Domnul Nevii fusese angajat să facă treaba asta peste tot în lume, de la Bangkok la Barking. Acum stătea lîngă mine şi îşi amintea de toate porturile în care locuise într-un moment sau altul, devenind brusc meditativ şi învîrtind între degete o bucată de cretă albastră.

Era, desigur, o meserie periculoasă, a murmurat el. Şi era dureros să-ţi dai seama că nimic nu e imuabil, nici măcar un vas transoceanic.

— Nici măcar trirema! a zis el, înghiontindu-mă.

Luase parte şi la dezmembrarea vasului Normandy - „cea mai frumoasă navă construită vreodată" -, care zăcea carbonizat şi pe jumătate scufundat în apele fluviului Hudson din America.

— Dar, cumva, chiar şi asta era frumos... pentru că în docul de dezmembrare descoperi că orice lucru poate dobîndi o viaţă nouă, că poate renaşte ca parte dintr-o maşină sau dintr-un

vagon de tren, dacă nu ca lamă de cazma. Iei firul vieţii mai vechi şi îl legi de una străină.

Domnişoara Lasqueti

Domnişoara Lasqueti era considerată de majoritatea celor de la masa pisicii drept o fată bătrînă simpatică, iar de noi drept o fiinţă cu un potenţial libido (de la cotul acela în scrotul lui Cassius). Era o fiinţă graţioasă, dar palidă ca un porumbel. O vedeai cum stă pe şezlong şi citeşte romane poliţiste sub

dreptunghiurile de umbră adîncă, iar părul ei de un blond luminos strălucea slab în obscuritatea pentru care optase. Era fumătoare. Ea şi domnul Mazappa se ridicau în acelaşi timp şi se scuzau după primul fel de mîncare, după care ieşeau pe punte pe uşa cea mai apropiată. Ce vorbeau ei doi acolo habar n-am. Nu păreau o pereche potrivită. Măcar că rîsul ei sugera cumva că se tăvălise o dată sau de două ori prin mocirlă. Te surprindea pentru că răsărea din cadrul acela de modestie şi supleţe şi de obicei îl auzeam ca reacţie la vreuna din poveştile deocheate ale domnului Mazappa. Uneori avea şi toane. Odată, din întîmplare, am auzit-o spunînd „Oare de ce, atunci cînd aud expresia trompe d'oeil, mă gîndesc la stridii?".

Totuşi în majoritatea timpului aproape că n-aveam nici cea mai vagă idee despre educaţia sau cariera domnişoarei Lasqueti. Consideram că ne pricepem să culegem indicii pe parcursul excursiilor noastre pe vapor de fiecare zi, dar siguranţa noastră în privinţa a ceea ce descopeream sporea lent. Prindeam din zbor ceva spus la prînz sau asistam la o privire furişă sau la un clătinat din cap - „Spaniola e o limbă minunată, nu-i aşa, domnule Mazappa?". Domnişoara Lasqueti lansase comentariul, iar el îi răspunsese făcîndu-i cu ochiul din partea cealaltă a mesei. învăţam despre adulţi pur şi simplu stînd în mijlocul lor. Simţeam cum se conturează modelele şi, o vreme, totul s-a întemeiat pe faptul că domnul Mazappa făcea cu ochiul.

O caracteristică specifică a domnişoarei Lasqueti o constituia faptul că era o persoană căreia îi plăcea să doarmă. La anumite ore din zi abia dacă mai putea să stea trează. O vedeai cum se luptă cu somnul. Lupta asta te înduioşa, de parcă femeia se apăra necontenit de o pedeapsă nejustificată. Treceai pe lîngă ea, o vedeai citind în şezlong şi capul îi cădea încet în carte. Ea era, în mai multe privinţe, fantoma mesei noastre, pentru că s-a descoperit şi faptul că era somnambulă, obicei foarte periculos pe un vapor. O văd mereu aşa: o fărîmă de alb pe fundalul întunecat al mării învolburate.

Care era viitorul ei? Ce fusese în trecutul ei? Ea era singura persoană de la masa pisicii în stare să ne smulgă din propria contemplare, pentru a ne imagina viaţa altcuiva. Recunosc că în principal Ramadhin era cel care reuşea să obţină această empatie de la Cassius şi de la mine. Ramadhin a fost mereu cel mai generos dintre noi trei. Dar, pentru prima oară în vieţile noastre, începeam să percepem existenţa unei nedreptăţi în viaţa altei fiinţe. îmi aduc aminte că ea bea ceai verde de frunze, pe care îl combina la noi la masă cu o cană de apă fierbinte, după care îl turna într-un termos înainte de a ne părăsi pe timpul după-amiezii. Practic, puteai să vezi cum roşeaţa îi învăluia obrazul cînd băutura aceea o trezea ca un şoc.

Cînd am descris-o fiind „palidă ca un porumbel", probabil că am făcut-o sub influenţa unei descoperiri ulterioare legate de ea, şi anume aflasem că domnişoara Lasqueti avea vreo douăzeci sau treizeci de porumbei pe care îi ţinea în cuşti undeva pe vas. îi „însoţea" în drumul lor spre Anglia, dar nu voia să divulge motivul pentru care călătorea împreună cu ei. Mai apoi am aflat, prin Flavia Prins, că un pasager anonim de la clasa întîi îi adusese la cunoştinţă faptul că domnişoara Lasqueti fusese văzută adesea pe coridoarele de la Whitehall.

în orice caz, aveam impresia că aproape toţi cei de la masa noastră, de la croitorul cel tăcut, domnul Gunesekera, care avea un mic magazin în Kandy, pînă la amuzantul domn Mazappa şi domnişoara Lasqueti, s-ar putea să aibă un motiv interesant pentru care fac această călătorie, chiar dacă el rămînea nerostit sau - pînă acum - nedescoperit. în ciuda acestui fapt, statutul mesei noastre de pe Oronsay a continuat să fie unul neglijabil, în vreme ce toţi cei de la masa căpitanului îşi elo-giau în mod constant importanţa unii altora. A fost o mică lecţie pe care am învăţat-o pe parcursul călătoriei. Lucrurile interesante şi importante se petrec mai tot timpul în taină, în locuri unde puterea lipseşte. Puţine lucruri de valoare trainică s-au petrecut vreodată la masa principală, care îşi menţine coeziunea printr-o retorică familiară. Cei care deţin deja puterea continuă să alunece de-a lungul jgheabului cunoscut, pe care şi l-au făcut pentru ei înşişi.

Fata

Dacă exista cineva care să pară fiinţa cea mai lipsită de putere de pe vas, atunci aceea era fata pe nume Asuntha, iar noi am devenit conştienţi de existenţa ei doar treptat. Părea să aibă doar o singură rochie de un verde spălăcit. Nu se îmbrăca decît cu ea, chiar şi în timpul furtunilor. Era surdă, iar asta o făcea să pară şi mai fragilă, şi mai singură. Unul dintre cei de la masa noastră s-a mirat cum de a reuşit să-şi plătească traversarea. Am privit-o odată cum făcea exerciţii la trambulina elastică şi cînd era suspendată în aer, cu tot spaţiul acela tăcut împrejmuind-o, am avut impresia că avem în faţa ochilor o cu totul altă persoană. Dar imediat ce termina şi se îndepărta, nu mai erai conştient nici de agilitatea, nici de forţa ei. Avea pielea albicioasă chiar şi după standardele din Sri Lanka. Şi era subţirică.

Se temea de apă. Cînd se plimba pe lîngă bazin, o necăjeam, amenințînd-o cu mîinile că o s-o împingem, asta pînă cînd Cassius s-a răzgîndit şi ne-a oprit să mai facem aşa ceva. Atunci am simţit la Cassius un grăunte de compasiune şi am observat că din acel moment a început să o studieze timid. Sunil, Creierul Hyderabad al trupei Jankla părea să aibă grijă de ea. Stătea lîngă ea cînd mîncau, la masa unde stătea şi Emily, şi arunca priviri înspre masa pisicii, îngrozit de zarva îngrozitoare pe care o făcea grupul nostru.

Asuntha avea un mod specific de a asculta. Nu auzea decît cu urechea dreaptă, şi asta numai dacă i se vorbea clar şi direct în ea. Astfel reuşea să

capteze vibraţiile aerului şi să le interpreteze, transformîndu-le în sunete şi apoi în cuvinte. Cu ea nu puteai comunica decît dacă veneai în imediata ei apropiere. Atunci cînd s-au făcut exerciţiile de salvare cu bărcile, un steward a luat-o deoparte ca să-i explice regulile şi procedurile, în timp ce nouă aceleaşi informaţii ne erau transmise printr-un difuzor. S-ar zice că peste tot în jurul ei se înălţau bariere.

Oricum, doar din pur noroc şi nu din alt motiv Emily se nimerise la aceeaşi masă cu fata. Iar dacă Emily era o frumuseţe sclipitoare în public, fata aceea era una retrasă. încetul cu încetul, ele două au părut să se împrietenească şi noi am remarcat cum conversaţiile lor se înteţesc - cu şoapte, cu strîn-geri de mînă. Emily părea să fie o alta, cu un suflet complet diferit, atunci cînd stătea împreună cu fata cea surdă.

*

O uşoară răpăială de ploaie de dimineaţă pe punţi era perfectă. Intre ieşirea B şi ieşirea C exista o porţiune de vreo douăzeci de metri lipsită de obstacolul şezlongurilor. Goneam spre ea în picioarele goale şi ne dădeam apoi drumul ca pe tobogan, alunecînd pe lemnul lucios pînă ce ne izbeam de vreo balustradă sau de vreo uşă deschisă brusc de cîte un călător care ieşea să vadă cum e vremea. în timpul unei alunecări de o lungime excepţională în care se aruncase cu tot corpul, Cassius 1-a doborît pe bătrînul profesor Raasagoola Chaudharibhoy. Lungimea parcursului putea fi îmbunătăţită atunci cînd se spăla puntea. Odată ce stratul de săpun era întins, dar puntea nu era încă spălată cu peria, puteam aluneca pe o distanţă de două ori mai mare, răsturnînd găleţi şi ciocnindu-ne de marinari. Pînă şi Ramadhin participa. Descoperise astfel că, mai mult decît orice, îi plăcea să simtă briza mării pe faţă. Putea sta ore întregi la prora, cu privirea pierdută în zare, hipnotizat de ceva ce i se părea că vede acolo sau de vreun gînd de-al lui.

Dacă ar încerca cineva să reproducă deplasările cotidiene de pe vaporul nostru, cea mai precisă metodă ar fi aceea de a elabora un şir de trasee încrucişate, desenate în diferite culori şi evoluînd cu încetinitorul, care ar reprezenta hoinărelile fiecăruia. Astfel, exista un traseu pe care îl urma domnul Mazappa la prînz, după ce se trezea, şi plimbarea pe care o făcea medicul ayurvedic din Moratuwa cînd se elibera de îndatoririle lui faţă de sir Hector. Mai erau şi cei doi care scoteau cîinii la plimbare, Hastie şi Invernio, lenta preumblare încolo şi-ncoace prin barul Delilah a Flaviei Prins şi a amicilor şi partenerilor ei de bridge, fata din Australia care făcea

ture pe role în zori, activităţile oficiale şi neoficiale ale celor din trupa Jankla, şi mai eram şi noi trei, care goneam pretutindeni, ca argintul viu: ne opream la piscină, apoi la masa de ping-pong, urmăream o lecţie de pian a domnului Mazappa în sala de bal, trăgeam un pui de somn, schimbam o vorbă cu ajutorul de intendent chior - şi ne uitam cu atenţie la ochiul lui de sticlă cînd treceam pe lîngă el -, iar uneori vizitam cabina domnului Fonseka preţ de o oră, două. Toate aceste tipare aleatorii ale deplasărilor deveniseră la fel de previzibile ca paşii unui cadril.

Asta se întîmpla într-o epocă relativ lipsită de beneficiul fotografiei, astfel că întreaga călătorie s-a şters din memoria universală. Nu deţin nici măcar un instantaneu neclar din perioada petrecută de mine pe Oronsay, care să-mi îngăduie să văd cum arăta cu adevărat Ramadhin pe parcursul acelei călătorii. Un plonjon nedesluşit în piscină, un trup alb ca hîrtia căzînd prin aer în mare, un băiat care se studiază în oglindă, domnişoara Lasqueti adormită într-un şezlong -aceste imagini vin exclusiv din memoria mea. Pe puntea superioară, la „clasa imperială", cîţiva călători aveau nişte aparate de fotografiat în formă de cutii, aşa că au fost pozaţi adesea în costumele lor elegante, cu cravată şi frac. La masa pisicii domnişoara Lasqueti făcea din cînd în cînd nişte schiţe într-un carneţel galben. M-am gîndit că s-ar putea să ne fi desenat pe cîţiva dintre noi, dar n-am fost niciodată atît de curioşi cît s-o întrebăm, căci nu ne-a trecut prin cap că oamenii din jurul nostru ar avea vreun interes pentru artă. Pentru noi ar fi fost totuna şi dacă ar fi făcut goblenuri cu portretul fiecăruia, folosit lînă de diferite culori. Am fost mai curioşi atunci cînd domnişoara Lasqueti şi-a adus „haina ei de porumbei", ca să ne arate cum putea să se plimbe pe punte ducînd cîteva păsări vii în buzunarele ei matlasate.

Indiferent ce făceam, nimic nu avea un caracter al permanenţei. Descopeream pur şi simplu cît de mult puteam ţine aer în piept în timp ce înotam în viteză, înainte şi înapoi, pe fundul piscinei. Căci plăcerea noastră cea mai mare - cel mai bun moment al săptămînii - era atunci cînd un steward arunca o sută de linguri în piscină, iar noi plonjam în apă, laolaltă cu alţi concurenţi, ca să recuperăm cît mai multe din ele cu mîinile noastre mici, şi speram ca plămînii să ne permită să rămînem cît mai mult timp sub apă. Eram urmăriţi şi ovaţionaţi şi se rîdea de noi dacă se întîmpla ca şortul de baie să ne alunece în jos pe coapse atunci cînd ne tîram afară din apă ca nişte amfibii, cu lingurile ţinute în mîini şi adunate la piept.

„Îmi plac teribil oamenii care fac scufundări", scria Melville, acel mare călător peste mări. Iar dacă mi s-ar fi cerut să îmi aleg o carieră în momentele acelea - sau în orice alt moment din timpul acelor douăzeci şi una de zile -, aş fi spus că îmi doresc să fiu scufundător, în competiţii similare, pentru tot restul vieţii mele. Nu mi-a trecut nici o clipă prin minte că nu există o asemenea îndeletnicire sau profesie. Şi totuşi trupurile noastre zvelte, de parcă în apă ne-am fi născut, trîn-teau jos comoara şi plonjau înapoi pentru a doua tură, vînînd pe fundul ei ultimele linguri. Doar Ramadhin, care îşi păzea inima fragilă, nu putea să participe. Insă ne încuraja şi el, uşor plictisit.

Arta furtişagului

Trecuserăm deja de jumătate din prima parte a călătoriei, cînd un bărbat pe care îl ştiam sub numele de baronul C. m-a convins să-1 ajut cu ceva. Avea nevoie de un puşti mic şi atletic şi mă urmărise în timp ce plonjam după linguri în piscină.

Mai întîi m-a invitat la o îngheţată în salonul de la clasa întîi. Apoi, în cabina lui, pentru ca să-mi dovedesc priceperea, mi-a cerut să-mi scot sandalele, să mă urc pe mobilă şi să mă deplasez cît pot de repede prin cameră, dar fără să ating vreodată podeaua. M-am gîndit că tipul era ciudat, dar am ţopăit de pe fotoliu pe birou, apoi pe pat, după care am sărit şi m-am agăţat de uşa de la baie. Era o cabină foarte mare, în comparaţie cu a mea, şi după cîteva minute şedeam acolo în picioare, desculţ, pe mocheta groasă, gîfîind ca un cîine. Moment în care el a venit cu un ibric de ceai.

— E ceai din Colombo, nu ceai de pe vapor, mi-a zis el şi

a turnat şi nişte lapte condensat.

Individul nu era singhalez, dar ştia ce înseamnă un ceai bun. Pînă acum ni se servise un lichid cu gust de spălătură de vase, iar eu încetasem să-1 beau. De fapt încetasem să beau ceai cu cîţiva ani în urmă. Omul a adus nişte ceşti foarte mici, aşa că în ziua aceea a trebuit să beau mai multe.

Baronul mi-a zis că eram atletic. M-a condus pînă la uşa lui şi mi-a arătat cu degetul ferestruica de deasupra ei. Avea o formă dreptunghiulară şi un mic zăvor cu care se putea închide. Acum geamul stătea deschis pe orizontală, întins ca o tavă, lăsînd aerul să circule în încăpere.

— Crezi că te poţi cocoţa pe-acolo?

N-a aşteptat să-i răspund, ci şi-a împreunat palmele şi m-a pus să mă sprijin pe ele şi apoi pe umerii lui. Eram la aproape doi metri înălţime. Apoi m-am tîrît prin deschizătură, călcînd cu grijă pe geam şi pe rama de lemn,

fiindcă mă temeam să nu trec prin el. Dincolo de geam se deschidea un spaţiu blocat de două bare orizontale. Baronul mi-a spus să încerc să-mi strecor corpul printre ele, dar n-am reuşit să trec.

— N-are nici un rost. Hai, coboară.

Mi-am rezemat iar genunchii pe umerii lui, m-am sprijinit de părul lui dat cu briantină şi am coborît, cu senzaţia că îl înşelasem cumva, mai ales după îngheţată şi ceaiul acela bun.

— O să trebuiască să încerc cu altcineva, a murmurat el

ca pentru sine, ca şi cum eu n-aş mai fi fost alături de el.

Apoi, dîndu-şi seama de dezamăgirea mea, a spus:

— Îmi pare rău.

Peste cîteva zile l-am văzut pe baron la piscină, stînd de vorbă cu un alt băiat, care în scurt timp a plecat împreună cu el pe puntea superioară. Băiatul era mai micuţ decît mine, dar poate că nu la fel de atletic, pentru că s-a întors după o oră şi a povestit doar despre ceaiul şi biscuiţii ce-i fuseseră oferiţi. Apoi, după alte două zile, am fost invitat de baron la el în cabină şi am încercat iarăşi să mă caţăr prin fereastra aceea. Mi-a zis că-i venise altă idee. în timp ce treceam pe lîngă stewardul care păzea intrarea la clasa întîi, baronul a spus din nou:

— Nepotul meu. L-am invitat la un ceai.

Şi în clipa următoare străbăteam în chip legal salonul cu covor, uitîndu-mă atent după Flavia Prins, fiindcă aici era şi teritoriul ei.

Baronul mi-a cerut să rămîn în costumul de baie şi, după ce mi-am scos restul hainelor, a adus o găletuşă cu ulei de motor, pe care reuşise să-l obţină din sala motoarelor, şi m-a pus să-mi întind lichidul acela negru şi vîscos pe tot corpul, de la gît în jos. Apoi am fost ridicat încă o dată pînă la fereastra deschisă, dincolo de care se aflau cele două bare orizontale. Iar acum, uns peste tot cu ulei, am alunecat ca o anghilă şi am căzut pe podeaua coridorului de pe partea cealaltă a uşii. Am bătut, iar el mi-a deschis uşa. Rînjea larg.

Mi-a dat imediat un halat de baie să pun pe mine şi am pornit-o amîndoi pe coridorul pustiu. A bătut la o uşă şi, cum nu i-a răspuns nimeni, m-a ridicat pe palmele sale şi de data asta m-am strecurat pe o fereastră deschisă în sens invers, înăuntrul unei cuşete de pe vapor. Am descuiat uşa şi, cînd a intrat, baronul m-a mîngîiat pe cap. A pătruns în cameră, s-a aşezat o clipă pe un fotoliu, mi-a făcut cu ochiul, apoi a început să se uite prin jur şi a deschis cîteva sertare de la un dulap, în puţine minute am părăsit camera.

Acum, cînd privesc în urmă, cred că s-ar putea să mă fi convins că intrările prin efracţie ce au urmat erau un joc personal jucat de el şi cîţiva prieteni de-ai lui. Căci făcea totul cu un aer destins şi jovial. Se plimba prin apartament, ţinînd degajat mîinile în buzunarele pantalonilor în timp ce se holba la obiectele de pe vreun raft sau vreun birou sau arunca priviri în celelalte încăperi. îmi amintesc că a găsit odată un teanc mare de hîrtii, pe care 1-a vîrît într-o geantă sport. L-am văzut subtilizînd un cuţitaş de argint.

In vremea asta, aproape invariabil, eu stăteam să mă uit la ocean pe vreunul din hublouri. Dacă erau deschise, auzeam ţipetele jucătorilor de quoits1 de pe puntea inferioară. Pentru mine era ceva incitant, ca şi faptul că mă găseam într-o cabină atît de încăpătoare. Cea pe care o împărţeam cu domnul Hastie era cam de mărimea patului lat al acelei camere. Am intrat într-o baie tapetată cu oglinzi şi m-am trezit brusc cu imaginea mea reflectată, pe jumătate gol, acoperit cu ulei negru, cu faţa bronzată şi părul ţepos. Ce vedeam eu acolo era un puşti sălbatic, cineva venit dintr-o carte cu poveştile jun-glei, ai cărui ochi, albi ca nişte felinare, se holbau la mine. Aceea a fost, cred, prima imagine cu mine care îmi vine în minte, primul meu portret. Era o imagine a tinereţii mele care avea să mă urmărească încă mulţi ani - o fiinţă surprinsă, încă nedezvoltată, înainte să devină cineva sau ceva. Am remarcat în colţul uneia dintre oglinzi că baronul se uita la mine. Avea o privire gînditoare. Era ca şi cum şi-ar fi dat seama ce vedeam eu în oglindă, ca şi cum odinioară ar fi făcut şi el la fel. Mi-a aruncat un prosop şi mi-a cerut să mă şterg şi să-mi pun pe mine hainele, pe care le adusese cu el în geanta lui sport.

De-abia aşteptam momentul să le povestesc şi celorlalţi, la următoarea noastră întîlnire din sala turbinelor. Am simţit cum îmi sporeşte autoritatea. Dar acum, privind retrospectiv, ceea ce îmi oferise baronul era un alt sine, ceva micuţ ca o ascuţitoare. Era acea micuţă cale de evadare prin care puteam să devin altcineva, o uşă pe care voiam să amîn s-o deschid alţi cîţiva ani, cel puţin pînă treceam de adolescenţă. Mi-au rămas în memorie acele după-amiezi, pe jumătate înceţoşate. Mi-aduc aminte cum într-o zi, după ce baronul a bătut la o uşă şi nu i-a răspuns nimeni, iar eu m-am strecurat printre

1. Joc care constă în aruncarea de la distanţă a unor inele de cauciuc sau metal înspre un ţăruş, scopul fiind acela de a vîrî inelul pe ţăruş. Cunoaşte numeroase variante în toate ţările.

barele de după cadrul ferestrei şi am intrat, am descoperit amîndoi şocaţi că în patul acela larg dormea un om, iar pe noptiera de lîngă el stăteau înşirate o mulţime de flacoane mici cu medicamente. Baronul a ridicat braţul, sugerîndu-mi să nu fac zgomot, s-a apropiat şi a fixat cu privirea trupul letargic care, după cum aveam să-mi dau seama ulterior, era cel al lui sir Hector de Silva. M-a atins pe umăr şi mi-a ară-tat un bust de metal al milionarului, aflat pe măsuţa de toaletă, în timp ce el continua să-şi rotească privirea prin cameră, căutînd lucruri de valoare -pietre preţioase, cred, fiindcă aşa ceva păreau să fure toţi hoţii —, eu mă tot întorceam dintr-o parte într-alta, comparînd capul de metal cu capul real. Bustul îi dădea un aspect leonin şi nobil, opus realităţii ce zăcea pe pernă. Am încercat să-l ridic cu ambele braţe, dar era prea greu.

Baronul a continuat să frunzărească documentele, dar n-a luat nici unul din ele. în schimb a înşfăcat de pe policioară un bibelou micuţ şi verde cu o broască.

— Jad, a şoptit el, aplecîndu-se spre mine.

Iar apoi a făcut un gest cam prea personal: a luat fotografia unei tinere, ce stătea într-o ramă de argint la căpătîiul bolnavului. După cîteva minute, în timp ce ne îndepărtam pe coridor, mi-a spus că i s-a părut foarte atrăgătoare.

— Poate că o s-o întîlnesc cîndva pe parcursul călătoriei, a mai zis el.

Baronul avea să coboare mai devreme, la Port Said, fiindcă începuse să circule zvonul cum că ar exista un hoţ la bord, cu toate că zvonul nu se referea, desigur, la vreo persoană de la clasa întîi. Ştiu că la Aden expediase cîteva pachete. Oricum ar fi, din cine ştie ce motiv, a încetat brusc să-mi ceară să ne mai vedem. M-a invitat pentru o ultimă dată la ceai în salonul Bedford, iar de atunci aproape că nu l-am mai văzut. N-am aflat niciodată dacă fura doar ca să-şi acopere cheltuielile călătoriei la clasa întîi sau ca să-i trimită bani vreunui frate suferind ori vreunui tovarăş de fărădelegi. Mie mi s-a părut un om generos. îmi aduc aminte şi acum cum arăta şi cum se îmbrăca, deşi nu ştiu sigur dacă era englez sau vreuna dintre corciturile care se împodobeau cu panaşul aristocraţiei. Ştiu însă că ori de cîte ori ajung într-o ţară unde se pun afişe cu feţele infractorilor în oficiile poştale, mă uit după el.

*

Vaporul nostru a continuat să plutească spre nord-vest, stră-bătînd latitudini mai mari, iar pasagerii au simţit că nopţile devin mai răcoroase.

într-o zi am fost anunţaţi la difuzoare că după cină ne va fi prezentat un film pe puntea din faţa Camerei Celtice. La căderea serii stewarzii au întins la pupa un cearşaf şi l-au fixat să stea ţeapăn, apoi au adus proiectorul, pe care l-au acoperit, cu un aer misterios. Cu jumătate de oră înainte de începerea filmului se strînsese un public zgomotos de vreo sută de oameni; adulţii stăteau pe scaune, iar copiii se aşezaseră direct pe punte. Ramadhin, Cassius şi cu mine ne-am aşezat cît mai aproape de ecran. Era primul film pe care îl vedeam. în difuzoare s-au auzit nişte pîrîituri puternice şi, dintr-odată, s-au lansat imaginile pe ecranul înconjurat el însuşi de un cer purpuriu, îndepărtat. Eram martorii unei vrăjitorii.

Cum mai aveam patru zile pînă să ancorăm în Aden, alegerea filmului The Four Feathers1 a fost, privită retrospectiv, cam lipsită de tact, căci filmul încerca să compare brutalitatea Arabiei cu Anglia cea civilizată, dar stupidă. Ne-am uitat cum un englez îşi arde faţa cu fierul roşu (am auzit pînă şi sfîrîitul cărnii) ca să se poată da drept arab dintr-un închipuit popor al deşertului. Un bătrîn general din film îi descria pe arabi cam aşa: „tribul Gazarra - rău, iresponsabil şi violent". Mai apoi un alt englez orbeşte fiindcă s-a uitat prea mult la

1. Este vorba de filmul cu acest titlu („Cele patru pene" în traducere literală) produs în 1939 şi regizat de Zoltan Korda, film care are ca erou principal un ofiţer britanic ce refuză să plece la luptă îm-potriva arabilor împreună cu unitatea sa, fiind considerat, din acest motiv, un laş. Atunci cînd arabii capturează întreaga lui unitate, eroul, deghizat în arab, îşi eliberează camarazii şi îşi dovedeşte astfel curajul, înapoindu-le cu această ocazie „penele" laşităţii, trimise de ei cînd eroul a refuzat să-i însoţească la luptă.

soarele deşertului, iar în tot restul filmului umblă încet încolo şi încoace. în ceea ce priveşte problemele mai delicate ale şovinismului şi laşităţii în vreme de război, acestea au fost spulberate de vînturile puternice în oceanul din jur. Sistemul de sonorizare nu era foarte bun şi, în plus, noi nu eram obişnuiţi cu atonalitatea pronunţiei englezeşti. Am urmărit pur şi simplu acţiunea. De asemenea, mai exista şi posibilitatea apariţiei unei intrigi secundare suplimentare, pentru că vasul nostru se apropia de o zonă de furtună, iar dacă întorceam capetele dinspre drama de pe ecran, puteam vedea în depărtare cren-gile luminoase ale fulgerelor.

în timp ce ne rostogoleam pe valuri sub stelele tot mai rare, filmul era proiectat în două locuri deodată. începuse cu o jumătate de oră mai devreme

la barul Pipe & Drums de pe puntea de la clasa întîi, unde a fost proiectat pentru un grup liniştit de aproximativ patruzeci de invitaţi îmbrăcaţi frumos, iar apoi, cînd prima bobină s-a terminat, acea porţiune a subiectului a fost derulată înapoi şi adusă într-o carcasă de metal pînă la proiectorul nostru de pe punte, pentru proiecţia în aer liber, în timp ce clasa întîi urmărea cea de-a doua bobină. Prin urmare, din cînd în cînd se produceau nişte efecte sonore buimăcitoare, amestecînd cele două proiecţii. Din cauza vuietului vuiturilor marine, la fiecare difuzor volumul era dat la maximum, aşa că eram asaltaţi constant de zgomote contra-punctice. în timp ce urmăream o scenă tensionată, auzeam dintr-odată înălţîndu-se nişte cîntece de la popota ofiţerilor. Totuşi la proiecţia noastră în aer liber era o atmosferă de picnic de seară. Am primit cu toţii cîte o cupă de îngheţată şi, în timp ce aşteptam ca bobina de pe puntea A să se termine şi să fie apoi introdusă în proiectorul nostru, trupa Jankla ne-a prezentat un număr de jonglerie cu nişte cuţite mari de măcelărie, exact în momentul cînd am auzit din difuzoarele de la clasa întîi urletele sîngeroase ale arabilor porniţi la atac. Cei din trupa Jankla parodiau deja zgomotele acelea, mişcîndu-şi corpurile într-un mod caraghios, după care Creierul Hyderabad a ieşit în faţă şi a anunţat că broşa pe care o pierduse cineva cu o zi în urmă putea fi recuperată de pe una din lentilele proiectorului. Astfel, exact în momentul în care cei de pe puntea A asistau la masacrarea brutală a trupelor engleze, din rîndurile publicului nostru s-au înălţat ovaţii entuziaste.

Filmul nostru a continuat să curgă pe pînza aparent vie a unui ecran fluturător. Subiectul era încărcat de măreţie şi confuzie şi era plin de acte de cruzime, pe care le înţelegeam, şi de un simţ al onoarei şi al datoriei din care nu pricepeam nimic. Zile întregi după aceea Cassius a pretins în faţa tuturor că făcea parte din „tribul Oronsay - rău, iresponsabil şi violent". Din nefericire, furtuna prevăzută s-a dezlănţuit asupra navei, iar cînd ploaia a izbit proiectorul, metalul acestuia a început să sfîrîie. Un steward a încercat să ţină o umbrelă deasupra lui. O rafală de vînt a smuls ecranul şi l-a trimis fîlfîind peste ocean ca o fantomă, aşa că imaginile au continuat să se deruleze fără ţintă pe deasupra apelor. Nu ni s-a mai dezvăluit niciodată sfirşitul poveştii. Nu în călătoria aceea. Eu l-am descoperit abia acum cîţiva ani, cînd am citit romanul lui A.E.W. Manşon la biblioteca de la colegiul Dulwich. S-a dovedit că autorul fusese pe vremuri elev al şcolii. Oricum, în noaptea aceea am asistat la începutul unui şir de furtuni violente, care au asaltat intermitent vasul Oronsay pe parcursul următoarelor două zile. Abia

după ce s-a terminat cu ele am scăpat de tumultul oceanului şi am ancorat în adevărata Arabie.

*

Există momente cînd se lasă cîte o furtună peste peisajul platoului canadian, unde locuiesc eu în timpul verilor, şi mă trezesc cu impresia că plutesc la joasă înălţime, la nivelul pinilor înalţi de mai sus de rîu, uitîndu-mă la fulgerul ce se apropie şi auzind venirea tunetului în urma lui. Doar de la o asemenea înălţime poţi să observi măreaţa coregrafie şi imensul pericol al furtunilor. în casă cîteva trupuri dorm, iar lîngă ele căţeaua de vînătoare, cu urechile torturate, tremură, de parcă inima i-ar fi gata să cedeze sau să-i sară din piept. Am văzut pe faţa ei cum, în lumina slabă din timpul unor astfel de furtuni, trăsăturile - de obicei frumoase - i se alungesc spre spate, de parcă ar face parte dintr-un experiment călătorind în spaţiu la viteze incomensurabile. Iar în timp ce toţi ceilalţi dorm legănaţi în miezul acestei naturi sălbatice, doar rîul de dedesubt pare stabil. în timpul străfulgerărilor de lumină se pot vedea acri întregi de arbori culcaţi şi totul se apleacă la mila divină. Asta se întîmplă de cîteva ori în fiecare vară. Mă aştept la venirea tunetului şi mă pregătesc pentru el împreună cu căţeaua asta, minunata căţea de vînătoare.

Desigur că există un motiv pentru toate astea. Pentru că am fost în acel loc plutitor şi nesigur, fără nici un punct de sprijin solid pe nu ştiu cîţi kilometri sub noi. Şi după atîţia şi atîţia ani mi-a revenit în minte - noaptea petrecută cu Cassius după ce ne-am legat singuri pe puntea navei, pregătindu-ne pentru ceea ce credeam că va fi o aventură incitantă.

S-ar putea să fi fost din cauză că filmul nu reuşise să ne mulţumească. încă nu pot explica de ce am făcut ce am făcut atunci. S-ar putea să fi fost din cauză că vedeam pentru prima oară o furtună pe mare. Oricum, după ce proiectorul a fost cărat pe roţi de-acolo şi toate scaunele stivuite, pe întinsul oceanului şi pe cer, deasupra noastră, s-a pogorît o acalmie bruscă. Astfel, deşi ni se spusese că radarul detectase existenţa unor turbulenţe ce se apropiau, vînturile se potoliseră, iar asta ne-a dat timp să ne pregătim.

Bineînţeles, Cassius a fost cel care m-a convins să mă plasez în locul cel mai potrivit pentru a înfrunta dezastrul. Am discutat despre asta lîngă bărcile de salvare. Ramadhin n-a vrut să ni se alăture, dar s-a oferit să ne ajute cu aranjatul. Cu o zi în urmă dăduserăm peste nişte fringhii şi tacheţi într-un depozit, care rămăsese deschis pe timpul exerciţiului de salvare. Aşa se face că în noaptea aceea, în timpul acal-miei, pe cînd mai toţi călătorii se

întorseseră în cabinele lor, noi ne-am croit drum spre puntea de promenadă, aflată aproape de prora, şi am descoperit tot felul de obiecte fixe de care ne puteam lega cu frînghiile. L-am auzit pe căpitan anunţînd că se aşteptau la o vijelie de optzeci de noduri, tot ce poate fi mai rău.

Ne-am întins pe spate, unul lîngă altul, iar Ramadhin a început să ne lege cu frînghiile de nişte nituri în formă de V şi de un bolard. Se grăbea, pentru că vedea cum se apropie furtuna. A verificat pe întuneric nodurile pe care le făcuse şi ne-a lăsat acolo, cu membrele întinse în lături şi bine priponiţi. Puntea era pustie şi o vreme nu s-a întîmplat mare lucru, doar că a început o ploaie măruntă. Poate că ne abătuserăm din calea furtunii. Dar apoi vijelia ne-a izbit şi ne-a smuls tot aerul din gură. Ca să putem respira, ne întorceam capetele din direcţia ei năvalnică, iar vîntul ne pironea locului ca o cingătoare de metal. Noi ne închipuiserăm cum ar fi să stăm aici şi să discutăm vrăjiţi despre luminile din timpul furtunii, aflate undeva foarte sus, deasupra noastră, dar acum eram gata să ne înecăm din pricina apei din aer - apa ploii şi a mării, care sălta peste balustrade şi inunda puntea. Un fulger a iluminat ploaia în aerul de deasupra noastră, iar apoi s-a făcut iarăşi beznă. O frînghie desfăcută mă plesnea peste gît. Pretutindeni era numai zgomot. Nu ne puteam da seama dacă zbieram sau doar încercam s-o facem.

Fiecare val dădea impresia că nava se sfărîmă şi la fiecare val apa ne acoperea cu totul pînă cînd vasul se înălţa din nou. Ne-am dat seama de ritmul acesta constant. Ori de cîte ori vasul se afunda în oceanul ce venea spre el, eram izbiţi din toate părţile de năvala valurilor şi rămîneam fără suflare, timp în care pupa navei se ridica în aer, elicele scoase din elemental lor huruiau pînă ce cădeau înapoi în mare, iar noi, aflaţi la prora, săltăm iarăşi în sus în chip nefiresc.

Cît am stat întinşi pe puntea de promenadă de pe Oronsay, pe parcursul acelor cîtorva ore în care am crezut că şansele noastre de a scăpa cu viaţă dispăruseră, totul din jur devenise un întreg omogen. Eu eram ceva lipsit de formă într-un borcan, fără nici o posibilitate de a scăpa de ceea ce se întîmpla, fără putinţa de a mă retrage din tot ce se petrecea acolo. Singurul lucru care mă făcea să rezist era faptul că nu mă găseam singur. Era şi Cassius cu mine. Din cînd în cînd capetele noastre se întorceau concomitent în lumina fulgerului şi fiecare din noi vedea chipul nesimţitor şi palid al celuilalt. Aveam senzaţia că sînt ţinut prizonier în locul ăsta. Atunci cînd nava se înclina cu botul în jos şi se prăvălea luată de vreun val gigantic,

Cassius şi cu mine rămîneam în continuare acolo, legaţi de o pompă hidraulică sau ceva de genul ăsta. Altcineva nu mai era. Noi eram singurele persoane aflate la suprafaţa navei, ca şi cum am fi fost aleşi pentru sacrificare.

Valurile se frîngeau, năvăleau peste noi şi dispăreau peste bord la fel de repede ca un coşmar. Apoi ne-am înălţat. Apoi ne-am prăbuşit în următoarea vale. Singurul lucru care ne menţinea în siguranţă era mărunta pricepere a lui Ramadhin în meşteşugul nodurilor. Ce ştia el despre noduri? Cuprinşi de chinurile morţii, am presupus că nu se pricepea deloc la aşa ceva. Nu eram deloc în siguranţă. Pierduserăm noţiunea timpului. Cîtă vreme am stat noi doi acolo pînă cînd am fost orbiţi de reflectoarele îndreptate de pe punte asupra noastră? Chiar şi în starea de epuizare în care eram, tot am simţit indignarea din spatele luminii. Apoi lumina s-a stins.

Ulterior am învăţat toate furtunile după nume. Chubasco. Vijelie. Ciclon. Taifun. Iar mai tîrziu ni s-a spus ce s-a petrecut sub punte, cum s-au făcut fărîme vitraliile din sala Caledonia şi cum circuitele electrice s-au ars aproape imediat, aşa că pe toate holurile se vedeau lanterne deplasîndu-se în sus şi în jos şi măturînd cu razele lor interiorul barurilor şi al restaurantelor, în căutarea călătorilor absenţi. Bărcile de salvare s-au desprins parţial din gruie şi atîrnau pe-o parte, suspendate în aer. Busola navei se rotea nebuneşte. Domnul Hastie şi domnul Invernio au stat în beznă lîngă cuşti, potolind cîinii înnebuniţi de tunetele din urechile lor. Ajutorul intendentului a fost izbit de un val, iar forţa acestuia i-a smuls ochiul de sticlă.

Toate astea se întîmplau în timp ce noi întindeam capetele pe spate în apa ce se scurgea pe punte, ca să vedem cît de adînc va coborî prora la următoarea prăbuşire în ape. Ţipam fără să ne audă nimeni - nici măcar unul pe altul, nici măcar pe noi înşine, chiar dacă a doua zi ne usturau gîturile de cît ur-laserăm pe acel coridor al mării.

Am avut impresia că au trecut nenumărate ore pînă cînd cineva m-a înghiontit. Furtuna încă mai stăruia, dar se liniştise suficient cît să fie trimişi afară trei marinari care să ne salveze. Au tăiat frînghiile, căci nodurile umflate se contopiseră, şi am fost coborîţi pe scări pînă într-o sală de mese, care fusese transformată într-un centru de prim ajutor. într-o oră sau două, cît trecuseră pînă atunci, s-au înregistrat cîteva contuzii la cap şi nişte degete fracturate. Ni s-au scos hainele şi ni s-a dat cîte o pătură. Ni s-a spus că putem dormi acolo, îmi aduc aminte că, atunci cînd marinarul m-a

ridicat, trupul lui emana multă căldură. îmi amintesc cum mi-au scos cămaşa şi au zis că toţi nasturii fuseseră smulşi.

Am văzut chipul lui Cassius, de pe care toată subtilitatea părea să se fi şters. Apoi, exact înainte să adormim, Cassius s-a aplecat spre mine şi mi-a şoptit:

— Nu uita: cineva ne-a făcut chestia asta.

Peste cîteva ore în faţa noastră stăteau trei ofiţeri de pe vas. Ne treziserăm şi ne aşteptam la tot ce poate fi mai rău. Poate că urma să fim trimişi înapoi în Colombo. Sau să fim bătuţi. Dar imediat ce ofiţerii s-au aşezat, Cassius a spus:

— Cineva ne-a făcut chestia asta. Nu ştiu cine... Erau mascaţi, a adăugat el.

Această revelaţie surprinzătoare însemna că interogatoriul desfăşurat de ofiţeri avea să dureze mai mult, căci trebuia să-i convingem că acesta era adevărul, cu toate că zdreliturile lăsate de frînghii i-au convins în parte că n-am fi putut să facem singuri aşa ceva. Ne-au oferit nişte ceai şi noi ne-am gîndit că ne-am scos cu povestea noastră, cînd a intrat un ste-ward şi ne-a anunţat că doreşte să ne vadă însuşi căpitanul vasului. Cassius mi-a făcut cu ochiul. Spusese adesea că îşi doreşte tare mult să vadă cabina căpitanului.

După cum am aflat mai tîrziu, unul dintre ofiţeri fusese deja în cabina lui Ramadhin, deoarece legătura lui cu noi era bine-cunoscută. Dar Ramadhin se prefăcuse că doarme, iar odată trezit, cînd a aflat că trăiam şi că nu fuseserăm măturaţi de ape peste bord, s-a prefăcut că nu ştie nimic. Cred că asta se petrecea pe la miezul nopţii. Acum era ora două dimineaţa. Ni s-au dat nişte halate şi am fost duşi în pas de marş la cabina căpitanului. Cassius îşi rotea privirea prin cameră, studiind mobilierul, cînd palma căpitanului a izbit cu putere biroul.

Noi îl văzuserăm pe căpitan doar arătînd plictisit sau zîm-bind fals atunci cînd făcea vreun anunţ public. Acum s-a dezlănţuit într-un întreg spectacol, de parcă tocmai i s-ar fi dat drumul din cuşcă. Admonestările curgeau cu o precizie matematică. Ne-a subliniat faptul că în salvarea noastră fuseseră implicaţi opt marinari - timp de mai bine de treizeci de minute. Asta însemna cel puţin - cel puţin - patru ore de timp risipit, în vreme ce salariul mediu al unui marinar era de X lire sterline pe oră, X ori patru era suma pierdută de Orient Line, plus timpul pierdut de stewardul-şef, adică alte Y lire sterline pe oră. Plus plata dublă a acestor ore, cum se

făcea întotdeauna în cazuri de urgenţă. în plus, timpul căpitanului era cu mult mai costisitor.

— Prin urmare, nava noastră le va trimite părinţilor voştri o notă de plată de nouă sute de lire sterline! a zis el, semnînd nişte hîrtii cu un aspect oficial, care, după cît mă pricepeam

eu, puteau constitui foarte bine raportul prin care le cerea celor de la vama engleză să ne interzică intrarea în Anglia.

A izbit iarăşi biroul, ne-a ameninţat că o să ne debarce la prima escală a vaporului şi a continuat prin a ne sudui strămoşii. Cassius a încercat să îl întrerupă cu ceea ce el considera a fi o remarcă de o smerenie politicoasă:

— îţi mulţumesc foarte mult pentru că ne-ai salvat, unchiule.

— Tacă-ţi gura, măi... măi... (îşi căuta cuvîntul) ...năpîrcă.

— O curcă, domnule?

Căpitanul a tăcut şi s-a uitat la Cassius, încercînd să-şi dea seama dacă îl lua peste picior. Probabil simţea că se află pe o culme morală inexpugnabilă.

— Nu. Eşti un dihor. Un dihor asiatic, un dihor asiatic mic şi respingător. Şi ştii ce fac eu cînd prind un dihor la mine în casă? îi dau foc la testicule.

— Mie-mi plac dihorii, domnule.

în tăcerea care a urmat, pe cînd căpitanul continua să scotocească după insulte, uşa de la baia acestuia s-a deschis larg şi i-am văzut amîndoi toaleta de email. Din clipa aceea căpitanul nu ne-a mai interesat deloc. Cassius a gemut şi-a zis:

— Unchiule, mi-e rău... aş putea oare să-ţi folosesc...

— Ieşi afară! Pută nenorocită!

Doi marinari ne-au escortat pînă la cabinele noastre.

Flavia Prins îşi studia atentă brăţara în timp ce îmi vorbea în sala Caledonia, care fusese uşor deteriorată. Un bilet sec primit de la ea insista să ne întîlnim urgent. De-acum traversaserăm diverse interogatorii şi în fiecare caz ni se explicase insistent să nu pomenim niciodată cele petrecute. Altfel urma să avem probleme şi mai mari. Dar în dimineaţa următoare îi puneam deja la curent pe doi dintre comesenii noştri în timpul micului dejun. Sala de mese era aproape goală şi singurii care mîncau alături de noi erau domnişoara Lasqueti şi domnul Daniels. Cînd le-am povestit, n-au părut să creadă că era ceva serios.

— Pentru noi nu, dar pentru ei e al naibii de serios, a spus domnişoara Lasqueti.

După cum aveam să aflăm ulterior, ea însăşi avea realizări excepţionale în ceea ce privea litera legii. în plus, a fost foarte impresionată de nodurile lui Ramadhin, despre care a spus că ne-au salvat „tartacuţa". Dar acum, în vreme ce mă îndreptam spre Flavia Prins, mi-am dat seama că s-ar putea să am probleme cu păzitoarea mea oficială. Ea şi-a slăbit, apoi şi-a strîns iarăşi brăţara, ignorîndu-mă, după care m-a izbit ca o pasăre care loveşte brusc cu ciocul fruntea unui cîine:

— Ce s-a-ntîmplat azi-noapte?

— A fost o furtună, am spus eu.

— Ţi s-a părut că a fost o furtună?

M-am întrebat dacă într-adevăr n-avea habar prin ce tre-cuserăm.

— A fost o furtună teribilă, mătuşă. Ne-am speriat cu toţii. Ne zgîlţîiam în pat.

Ea n-a zis nimic, aşa că eu am continuat:

— A trebuit să chem un steward. Tot cădeam jos din pat.

Am ieşit pe hol, unde l-am găsit pe domnul Peters şi l-am rugat să mă lege de pat şi, dacă se poate, să-l lege şi pe Cassius în patul de sus. Cassius era cît pe ce să-şi rupă mîna cînd

nava s-a balansat şi a căzut ceva peste el. Are un pansament.

Flavia m-a privit lung şi deloc impresionată.

— Noaptea trecută l-am văzut pe căpitan la spital, cînd l-am dus pe Cassius pînă acolo. L-a bătut pe spate şi i-a zis că-i „un flăcău curajos". Apoi domnul Peters a coborit împreună cu noi şi ne-a legat de paturi. Ne-a spus că într-una din bărcile de salvare erau un bărbat şi o femeie care se hîrjoneau cînd s-a pornit furtuna şi s-au rănit atunci cînd barca s-a prăbuşit pe punte. Sînt bine amîndoi, doar că bărbatul şi-a rănit „chestia". A trebuit să meargă şi el să fie operat.

— Îl ştiu foarte bine pe unchiu-tău...

S-a oprit, ca să creeze un efect de anvergură. Propoziţia asta a ei m-a făcut să devin foarte circumspect şi să-mi dau seama că ştia mai multe decît bănuiam eu despre cele întîm-plate cu o noapte în urmă.

— Şi am cunoscut-o puţin şi pe mama ta. Unchiul tău e judecător! Cum îndrăzneşti să îmi spui asemenea minciuni tocmai mie, cînd eu îmi fac atîtea griji pentru siguranţa ta?

Am izbucnit:

— Mi-au zis să nu spun nimic, să nu pomenesc nimic despre domnul Peters. Mi-au spus că domnul Peters e un „marinar răzvrătit", tuşico. Au zis c-or să-1 lase pe uscat la prima

escală. Cînd i-am cerut să ne lege de priciurile noastre, ca să fim în siguranţă, el... în loc să facă asta, ne-a dus şi ne-a legat pe punte cu funiile acelea, ca să ne pedepsească pentru

că... pentru că l-am întrerupt din partida de cărţi pe care o juca împreună cu nişte beţivani. Mi-a zis: „Uite ce le fac eu băieţilor neascultători, care ne tot întrerup!".

Ea m-a fixat îndelung. Preţ de o clipă am crezut că o dusesem de nas.

— N-am întîlnit niciodată, dar absolut niciodată, pe cineva...

A doua zi nu s-au întîmplat prea multe. într-o seară, spre

apus, a trecut pe lîngă noi un vapor care se îndrepta spre est, cu toate luminile aprinse, iar noi trei am avut o fantezie în care vîsleam pînă la el şi ne întorceam în Colombo. Inginerul-şef al navei a cerut să reducă motoarele cît timp se verificau sistemele electrice de siguranţă, iar o vreme am avut senzaţia că ne înţepeniserăm în ceea ce era de-acum Marea Arabiei. Liniştea aceea ne-a dat impresia că umblam în somn. Cassius şi cu mine am ieşit pe puntea încremenită. Abia atunci, în acalmia din jur, mi-am reprezentat natura completă a furtunii. Senzaţia aceea de lipsă a acoperişului şi a podelei. Noi nu fuseserăm martori decît la ceea ce se petrecuse deasupra mării. Dar în clipa aceea ceva s-a smucit, s-a eliberat, pătrunzîndu-mi în minte. Nu numai lucrurile pe care le puteam noi vedea erau lipsite de siguranţă. Mai exista şi adîncul.

Printre bagajele medicului ayurvedic din Moratuwa se strecurase ilegal şi o cutie cu frunze şi seminţe de ciumăfaie din Pakistan. Medicul cumpărase planta pentru sir Hector, pentru a-i elimina dezechilibrele din corp. Ciumăfaia urma să fie po-ţiunea cea mai eficientă pe care a luat-o milionarul pe parcursul călătoriei sale pe mare. Acest medicament era cunoscut ca fiind multilateral, dar şi imprevizibil. Se spunea că dacă rîdeai atunci cînd se culegea floarea albă a plantei, rîdeai din ce în ce mai mult - sau, alteori, dansai în cazul în care făceai asta în timpul culesului. Ciumăfaia (a cărei floare mirosea cel mai pătrunzător seara) era bună la accese de febră şi diverse afecţiuni, pînă şi tumori. Totuşi o componentă a naturii sale imprevizibile era aceea că persoana care se afla sub influenţa ei răspundea întotdeauna la întrebări fără nici o şovăială şi cu o încredere

absolută. Iar Hector de Silva era cunoscut drept un om neîncrezător şi circumspect.

Soţia milionarului, Delia, îl considerase întotdeauna înnebunitor de secretos. Acum, la mai multe zile după plecarea din Colombo la bordul lui Oronsay, odată cu administrarea medicamentului ayurvedic, a avut ocazia de a descoperi bărbatul cu care se măritase. Fiecare fărîmă, oricît de măruntă, din tinereţea lui a ieşit la vedere. Şi-a dezvăluit spaima stîr-nită de bătăile administrate cu biciul de tatăl său, care i-au fracturat personalitatea şi l-au făcut să devină un finanţist brutal. A vorbit despre vizitele secrete pe care le făcea fratelui său, Chapman, care fugise de acasă şi se însoţise cu o fată din vecinătate de care era îndrăgostit şi despre care se ştia că are un deget în plus. Degetul acela i-1 tăiaseră în Chilaw şi acum duceau o viaţă normală şi tihnită în Kalutara.

Delia a descoperit şi felul în care soţul ei îşi redirecţionase banii în mai multe afaceri subsidiare nu tocmai legale. Multe din aceste informaţii i-au fost dezvăluite cam în acelaşi moment în care ne-a lovit vijelia. Hector de Silva se rostogolea de pe o parte pe alta în patul lui lat în timp ce vasul se înălţa şi se prăvălea. De fapt părea să se bucure pentru prima dată de multe săptămîni încoace, în vreme ce soţia lui şi restul suitei dispăreau discret de lîngă patul său, ca să vomite în cabinele alăturate. Ciumăfaia îi ucisese orice grijă şi orice efect secundar al bolii sale, precum şi orice formă de prevedere. Ca afrodiziac, îl transformase dintr-un partener reţinut şi distant într-o companie plăcută.

La început modificarea aceasta de caracter a trecut neobservată. Erau în toiul furtunii. Atunci cînd bolnavul a început să spună adevărul pentru prima oară în viaţa lui de adult, în sala motoarelor a izbucnit un mic incendiu. Iar pericolele' provocate de vreme dăduseră cale liberă hoţilor de buzunare, care prosperau întotdeauna în situaţii incerte în care era nevoie de ajutor fizic. Mai mult, cerealele dintr-un întreg compartiment se îmbibaseră cu apă şi se împrăştiaseră în cală, afectînd însuşi echilibrul navei, aşa că echipele de intervenţie coborîseră acolo şi le aruncau cu lopeţile înapoi, în timp ce dulgherii re-clădeau marginile compartimentului. Lucrau cu toţii în beznă, în adîncurile calei, în lumina slabă împrăştiată de o singură lampă cu petrol, făcînd „muncă de gropari", cum o numea Joseph Conrad, vîrîţi pînă la brîu în stratul de cereale. între timp sir Hector a evocat în faţa întregii sale suite o scurtă amintire încîntătoare despre o maşinuţă de jucărie pe care o condusese cînd era copil la un tîrg din Colombo. A reluat povestea iar şi

iar, înşirînd-o de fiecare dată ca şi cum ar fi fost prima oară, în faţa soţiei şi fiicei sale şi a celor trei medici dezinteresaţi.

Aşa că, indiferent ce soartă ar fi urmat să aibă vaporul nostru, care în acele momente plutea ca un coşciug prin ciclon, sir Hector s-a bucurat de cîteva zile frumoase, descă-tuşînd adevărul despre avuţia sa, despre plăcerile sale tăinuite, despre dragostea adevărată pe care i-o purta soţiei sale, timp în care vasul plonja în măruntaiele oceanului şi apoi apărea iar la suprafaţă ca un coelacanth1 ruginit, iar apele îşi dez-lănţuiau puterile, astfel încît maşiniştii, aruncaţi peste motoarele încinse la roşu, se ardeau pe braţe, pe coridoarele lungi membrii presupusei aristocraţii a Orientului de la clasa întîi se poticneau şi cădeau peste hoţii de buzunare, membrii orchestrei se prăvăliseră de pe estradă în mijlocul melodiei De vină-i tinereţea şi, în tot acest timp, Cassius şi cu mine zăceam cu braţele şi picioarele răşchirate pe puntea de promenadă, în bătaia ploii.

1. O specie de peşte (Latimeria chalumnae) considerată o fosilă vie. S-a crezut că a dispărut în era cretacică, dar a fost redescoperită în 1938. Peştii coelacanth au o articulaţie mobilă la craniu, care le permite să îşi ridice partea frontală a capului.

Încetul cu încetul punţile şi sălile de mese s-au repopulat. Domnişoara Lasqueti a urcat la noi zîmbitoare şi ne-a spus că stewardul-şef fusese nevoit să menţioneze „toate evenimentele neobişnuite" în jurnalul de bord, aşa că poate o să apărem şi noi în evidenţele navei. La bordul vasului au mai fost şi o serie de „obiecte rătăcite". Pe timpul furtunii s-au pierdut cîteva seturi de crochet şi au dispărut portofele. Căpitanul nostru a ieşit şi le-a amintit tuturor că s-a rătăcit un gramofon ce-i aparţinea domnişoarei Quinn-Cardiff şi n-a mai putut fi localizat, astfel că orice informaţie despre locul unde se află acesta va fi bine primită. Cassius, care coborîse recent în cală şi se uitase cum inginerii reparau o secţiune a conductei din santină, a pretins că gramofonul cînta, tare şi necurmat; acolo jos. Echipajul vasului a contracarat acest şir de pierderi cu anunţul că se găsise un inel ajuns, nu se ştie cum, într-o barcă de salvare, şi că proprietarul e rugat să se anunţe şi să îl reclame la biroul intendentului. Nu s-a pomenit nimic despre ochiul de sticlă al ajutorului acestuia, deşi difuzorul continua să înşire obsesiv lista cu puţinele obiecte ce fuseseră recuperate: „S-au găsit: o broşa, o pălărie de damă maronie din fetru, o revistă cu fotografii neobişnuite, proprietatea domnului Berridge".

Revenirea vasului după furtună şi îmbunătăţirea vremii au adus măcar un lucru bun. Deţinutului i s-a permis iarăşi să îşi facă plimbarea de seară. L-am aşteptat şi în cele din urmă l-am văzut stînd în picioare, încătuşat, pe punte. A tras adînc aer în piept, absorbind astfel toată energia aerului de noapte din jurul lui, apoi a expirat încet, cu chipul învăluit de un zîmbet sublim.

Vaporul nostru se îndrepta în mare viteză spre Aden.

Pe uscat

Aden urma să fie prima noastră oprire într-un port şi în ziua de dinaintea sosirii acolo s-au scris frenetic scrisori. Era o tradiţie să expediezi scrisori cu ştampila de Aden, de unde puteau fi trimise înapoi în Australia sau Ceylon sau înaintea ta, în Anglia. Toţi tînjeam să vedem uscatul şi cînd s-a crăpat de zori, ne-am înşirat laolaltă de-a lungul prorei şi ne-am uitat cum ne apropiem de străvechiul oraş, care se ivea ca un miraj sub bolta unor dealuri prăfuite. Aden fusese un port important încă din secolul al şaptelea şi era menţionat în Vechiul Testament. Era locul unde fuseseră îngropaţi Cain şi Abel, cum ne-a spus domnul Fonseka, pregătindu-ne pentru oraşul pe care nici el însuşi nu-l văzuse vreodată. Avea rezervoare de apă făcute din rocă vulcanică, un tîrg de şoimi, un car-tier-oază, un acvariu, o zonă din oraş cedată velarilor şi magazine în care se găseau mărfuri din toate colţurile globului. Urma să păşim pentru ultima oară pe pămîntul Orientului. După Aden mai aveam o jumătate de zi de mers pe mare pînă să intrăm în Marea Roşie.

Oronsay a oprit motoarele. Nu am acostat la chei, ci în portul exterior, la Steamer Point. Dacă vreun călător voia să meargă pe ţărm, putea fi transportat pînă la oraş cu barjele, care ne înconjurau deja vasul. Era ora nouă dimineaţa şi, în lipsa brizei de pe mare cu care ne obişnuiserăm, aerul era apăsător şi fierbinte.

în dimineaţa respectivă căpitanul ne-a anunţat care sînt regulile vizitei în oraş. Pasagerii aveau voie să rămînă la ţărm doar şase ore. Copiii puteau merge doar dacă erau însoţiţi de un „bărbat adult şi responsabil". Iar femeilor le era interzis cu totul să meargă. Această ultimă informaţie a stîrnit o revoltă previzibilă, mai ales din partea lui Emily şi a unui grup de prietene de-ale ei de la piscină, care doreau să coboare de pe vapor şi să-i cucerească pe locuitorii oraşului cu frumuseţea lor. Domnişoara Lasqueti a fost şi ea iritată, deoarece voia să studieze şoimii locali. Sperase să aducă înapoi pe navă cîteva exemplare legate la ochi. In ceea ce ne privea, eram

preocupaţi în primul rînd să găsim un bărbat adult care să nu fie responsabil, căruia să i se poată distrage uşor atenţia şi care să ne ia cu el pe mal. Domnul Fonseka, în ciuda curiozităţii sale, nu plănuia să plece de pe navă. Apoi am auzit că domnul Daniels îşi dorea să viziteze vechea oază, pentru a studia vegetaţia de acolo, unde - spunea el - fiecare fir de iarbă era îmbibat de apă şi era gros cît degetul. Era de asemenea inte-resat şi de o plantă care se numea khat şi despre care îi vorbise medicului ayurvedic. Noi ne-am oferit să-l ajutăm să transporte înapoi pe vas orice plante va avea, el a acceptat şi am coborît împreună în barjă cît de repede am putut pe scările de frînghii.

Dintr-odată am fost înconjuraţi de o limbă nouă. Domnul Daniels negocia înfocat un preţ cu localnicul de pe barjă astfel încît să ne transporte pînă în locul unde erau palmierii cei mari. Autoritatea lui părea să se diminueze în mijlocul mulţimii, aşa că l-am lăsat să se certe şi ne-am făcut pierduţi. Un vînzător de covoare ne-a făcut semne cu mîna, ne-a oferit ceai, iar noi am stat o vreme cu el, am rîs cînd rîdea şi el şi am dat din cap cînd dădea şi el. Avea un căţel pe care ne-a arătat prin semne că voia să ni-l dăruiască.

Am început să ne contrazicem în legătură cu ce să vedem. Din cine ştie ce motiv, Ramadhin voia să viziteze acvariul, care fusese construit cu cîteva zeci de ani în urmă. Era în mod clar un lucru despre care îi povestise domnul Fonseka. S-a îmbufnat cînd am vrut să vedem mai întîi pieţele. în fine, am intrat în dughenele înguste care vindeau seminţe şi ace, coşciuge de-a gata, hărţi imprimate şi broşuri. Pe stradă ţi se putea citi forma capului sau îţi puteai scoate dinţii. Un frizer 1-a tuns pe Cassius şi a scos brusc o pereche de foarfeci micuţe şi viclene, care s-au repezit în nasul lui Cassius şi i-au retezat orice posibilitate de apariţie viitoare a vreunui fir de păr în nările lui de doisprezece ani. Eu eram obişnuit cu hărmălaia copioasă din piaţa Pettah din Colombo, cu mirosul pîn-zei de sarong desfăşurate şi tăiate (un iz care îţi pătrundea în gîtlej), cu fructele de mango şi cu cărţile ieftine, de buzunar, îmbibate de ploaie şi înşirate pe un stand. Aici era o lume mai aspră, cu mai puţine articole de lux. Nu vedeai fructe răscoapte aruncate în canalele de scurgere. De fapt nici nu existau canale. Decorul era încărcat de praf, ca şi cum apa nici n-ar fi fost inventată. Singurul lichid existent era cupa de ceai întunecat cum ne oferise şi nouă ţesătorul de covoare, împreună cu delicioasele şi niciodată uitatele migdale dulci. Chiar dacă eram într-un oraş portuar, în aer aproape că nu se simţea nici un strop de

umezeală. Trebuia să te uiţi cu atenţie ca să vezi ce putea să ascundă fundul unui buzunar: un flaconaş cu ulei de păr pentru femei învelit în hîrtie sau vreun şiş învelit în pînză uleiată, pentru a-i feri lama de praful din aer.

Am pătruns într-o clădire de ciment de la marginea mării. Ramadhin mergea în faţa noastră printr-un labirint de rezervoare în mare parte subterane. Acvariul părea pustiu dacă nu punem la socoteală duzina de ţipari de la Marea Roşie şi cî-ţiva peşti decoloraţi care înotau în vreo treizeci de centimetri de apă sărată. Cassius şi cu mine am urcat la un alt etaj, unde se găseau specimene împăiate de vietăţi marine, ce zăceau în praf laolaltă cu tot echipamentul tehnic depozitat acolo: un furtun, un generator electric mic, o pompă manuală, un făraş şi o mătură. Am acordat cinci minute din timpul nostru întregului loc, apoi am vizitat încă o dată toate magazinele în care fuseserăm deja - de data asta ca să ne luăm rămas-bun. Frizerul tot nu avea clienţi şi mi-a făcut un masaj capilar, turnîndu-mi în păr nişte uleiuri necunoscute şi apoi atacîndu-mi scalpul. Eram obişnuit cu astfel de asalturi la Gabriel's Saloon, pe aproape de Galle Road, dar cel de acum era mai violent şi, în egală măsură, dureros şi încîntător.

Am ajuns la debarcader înainte de expirarea timpului acordat. Dintr-o curtoazie mult întîrziată, ne-am hotărît să-1 aşteptăm pe domnul Daniels pe chei, Ramadhin învelit într-o gelaba1, iar Cassius şi cu mine strîngîndu-ne umerii cu braţele din pricina brizei proaspete ce venea dinspre ocean. Barjele se balansau în apă, iar noi am încercat să ghicim care dintre vase erau proprietatea piraţilor, fiindcă ne spusese nouă un steward că aici pirateria era ceva obişnuit. O mînă făcută căuş ţinea ridicate nişte perle. Recolta de peşti de după-amiază, înşiraţi cu toţii la picioarele noastre în mult mai multe culori decît străbunii lor expuşi în acvariu, străluceau ori de cîte ori se turnau peste ei găleţi cu apă. Meseriile practicate de-a lungul acestui promontoriu erau tributare mării, iar negustorii

1. Mantie lungă şi largă, cu mîneci largi, ce se poartă în Africa de Nord.

ale căror rîsete şi tîrguieli ne înconjurau erau proprietarii lumii. Ne-am dat seama că nu văzuserăm decît o mică bucată din oraş, ca şi cum abia aruncaserăm toţi trei o privire prin gaura cheii înspre Arabia. Scăpaserăm din vedere rezervoarele de apă reconstruite şi locul unde fuseseră îngropaţi Cain şi Abel, oricare va fi fost acela, dar avuseserăm parte de o zi în care am ascultat trudnic, am privit atent şi toate conversaţiile noastre au constat

în gesticulări. Dincolo de Steamer Point - sau Tawahi, cum îi spuneau oamenii de pe barjă - cerul începuse să se întunece.

în cele din urmă l-am zărit pe domnul Daniels venind cu paşi mari spre debarcader. Ducea în braţe o plantă împovărătoare şi era însoţit de doi bărbaţi în costume albe, care păreau lipsiţi de vlagă şi cărau fiecare cîte un palmier miniatural. Ne-a salutat plin de veselie - ceea ce dovedea clar că nu-şi făcuse prea multe griji, asta dacă-şi făcuse vreuna, în legătură cu dispariţia noastră. Siluetele mărunte şi mustăcioase îl ajutau în tăcere şi una dintre ele, după ce mi-a dat să ţin micul palmier, şi-a şters sudoarea de pe chip, mi-a făcut cu ochiul şi a zîmbit, iar atunci am observat că era Emily, îmbrăcată în haine bărbăteşti. Alături de ea, deghizată în mod identic, stătea domnişoara Lasqueti. Cassius i-a luat palmierul şi am cărat amîndouă plantele pe barjă. Ramadhin a urcat cu noi şi a rămas aplecat de spinare şi învelit în mantia lui pe tot parcursul celor zece minute de drum din portul interior pînă la navă.

Odată reîntorşi la bord, ne-am îndreptat toţi trei spre cabina lui Ramadhin, unde el şi-a desfăcut gelaba şi am avut ocazia să revedem cîinele vînzătorului de covoare.

După o oră am ieşit pe punte. Deja se întunecase şi luminile de pe Oronsay erau mai strălucitoare decît cele de pe uscat. Nava încă nu se clintise. în sala de mese se purtau conversaţii zgomotoase şi aprinse despre întîmplările zilei. Doar Ramadhin, Cassius şi cu mine am rămas tăcuţi. Eram atît de încîntaţi de faptul că strecuraserăm cîinele pe vapor, încît ştiam că dacă vom rosti fie şi numai o silabă, o să turuim incontrolabil întreaga poveste. Petrecuserăm o ultimă oră confuză încercînd să îmbăiem animalul în cabina îngustă de duş a lui Ramadhin şi ferindu-ne de loviturile ghearelor lui. Era limpede că făptura asta nu se întîlnise niciodată în viaţă cu săpunul dezinfectant.

L-am uscat bine cu cearşafurile lui Ramadhin, apoi l-am lăsat în cabină şi am urcat la masă.

Am stat la masa pisicii şi am ascultat poveştile celorlalţi şi toţi se întrerupeau unii pe alţii. Femeile au rămas tăcute. Şi noi trei am rămas tăcuţi. Emily a trecut pe la masa noastră, s-a aplecat şi m-a întrebat dacă avusesem parte de o zi frumoasă. Am întrebat-o politicos ce făcuse ea cît timp noi merseserăm pe ţărm, iar ea mi-a spus că „a cărat lucruri", apoi mi-a făcut doar cu ochiul şi s-a îndepărtat rîzînd. Unul dintre lucrurile pe care le pierduserăm cît timp ne vînturam noi prin Aden a fost spectacolul

iluzionistului Gully Gully, care venise vîslind pînă la Oronsay ca să prezinte tot felul de trucuri magice. Din cîte se pare, canoea lui fusese ridicată parţial la bord, astfel încît omul să poată sta pe un soi de scenă şi să scoată pui de găină din căptuşelile hainei. Ni s-a spus că existau o mulţime de astfel de „Gully Gully" şi, cu puţin noroc, o să dăm peste altul la Port Said.

în timpul desertului s-a simţit o zguduitură cînd s-au pornit motoarele vasului, aşa că ne-am ridicat cu toţii şi ne-am dus la balustrade, ca să vedem plecarea, iar castelul nostru a lunecat încet, tot mai departe de orizontul îngust al luminilor, întorcîndu-se în întunericul imens.

*

În noaptea aceea noi am păzit cîinele. Animalul tresărea de cîte ori ne mişcăm brusc, pînă cînd Ramadhin a reuşit să-l ducă la el în pat şi a adormit cu braţele încolăcite în jurul lui. A doua zi dimineaţa, cînd ne-am trezit toţi trei, intraserăm deja în Marea Roşie, iar în timpul acestei treceri, în prima zi de navigaţie spre nord, s-a întîmplat ceva uluitor.

întotdeauna fusese dificil să pătrundem prin bariera care ne separa de clasa întîi. Existau doi stewarzi politicoşi şi fermi, care fie te lăsau să treci, fie te întorceau din drum. însă nici măcar ei n-au putut să oprească din drum căţeluşul lui Ramadhin. Animalul sărise din braţele lui Cassius şi ţîşnise afară din cabină. Am alergat în sus şi în jos de-a lungul coridoarelor pustii, uitîndu-ne după el. Dar probabil că şmecherul reuşise să iasă în cîteva clipe la lumina soarelui de pe puntea B, alergase pe lîngă balustradă, traversase - probabil - în goană sala de bal, urcase scara ei aurită şi pătrunsese pe lîngă doi stewarzi direct la clasa întîi. Aceştia au reuşit parţial să pună mîna pe el, dar în scurt timp le-a scăpat iar. Nu gustase nimic din mîncarea pe care i-o oferiserăm noi şi pe care o sco-seserăm pe furiş din sala de mese în buzunarele de la pantaloni, aşa că s-ar putea să fi căutat ceva de mîncare.

Nimeni n-a fost în stare să-l încolţească. Călătorii l-au zărit doar o clipă, ca prin ceaţă. Nu părea deloc interesat de fiinţele umane. Femei îmbrăcate frumos se lăsau pe vine şi îl chemau cu voci ascuţite, care sunau artificial, însă el a trecut pe lîngă ele fără să se oprească, a pătruns în peştera din lemn de cireş a bibliotecii şi a dispărut undeva în dosul ei. Cine să ştie ce căuta? Sau ce simţea el în inima lui, care-i zvîcnea cu siguranţă în piept? Era doar un cîine flămînd sau unul spe-riat, ajuns pe această navă claustrofobică, unde toate cărările se transformau în fundături, în vreme ce el se îndepărta în goană din ce în ce mai tare de orice urmă de lumină a zilei, în cele din urmă animalul şi-a croit drum, în pas vioi, de-a lungul unui

coridor cu mochetă şi lambriuri de mahon, unde s-a strecurat printr-o uşă pe jumătate deschisă în apartamentul principal, chiar în clipa în care cineva îl părăsea ducînd o tavă plină. Cîinele a sărit pe patul supradimensionat, unde zăcea întins sir Hector de Silva, şi şi-a înfipt dinţii în gîtlejul lui.

*

Oronsay a plutit toată noaptea pe apele ferite de turbulenţe ale Mării Roşii. în zori am trecut pe lîngă insuliţele din dreptul oraşului Jizan şi am putut zări în depărtare conturul ceţos al oraşului oază Abha, iar lumina soarelui ne-a dezvăluit strălucirea unei bucăţi de sticlă sau a unui zid alb. Apoi oraşul s-a dizolvat în lumina solară şi ne-a pierit din vedere.

în acel moment, la scurt timp după ivirea zorilor, la bordul navei a început să circule vestea morţii lui sir Hector, urmată imediat de şoapte ce susţineau că va avea parte de o înmormîn-tare în mare. Numai că s-a dovedit că nu era permis să se facă nici un fel de funeralii în „apele de coastă", aşa că trupul decedat trebuia să aştepte pînă ajungeam în spaţiile deschise ale Mediteranei. Apoi s-a aflat şi informaţia mult mai şocantă despre felul în care murise, urmată de povestea pe care o auziserăm deja de la medicul ayurvedic, cea despre vraja aruncată asupra lui de preotul budist. în consecinţă, Ramadhin a dedus că fusese ucis de destin, nu de noi, cei care aduseserăm cîinele la bord. Iar cum mărunta creatură n-a mai fost văzută niciodată, am ajuns să credem că de fapt cîinele strecurat pe vas fusese o fantomă.

în timpul prînzului aproape toate întrebările au fost legate de felul în care ajunsese cîinele la bordul vaporului. Domnişoara Lasqueti era convinsă că acum căpitanul intrase în bucluc. Putea fi dat în judecată pentru neglijenţă. Apoi Emily a venit la masa noastră şi a cerut să afle dacă nu cumva noi aduseserăm animalul pe vas, iar noi i-am răspuns cu o privire plină de groază, care a făcut-o să rîdă. Singura persoană care nu se arăta deloc interesată de părerile ce se vehiculau în jur era domnul Mazappa, care stătea şi medita în timp ce-şi mînca supa din coadă de bou. Degetele lui muzicale stăteau pentru prima oară liniştite pe faţa de masă. Părea brusc însingurat şi incapabil să vorbească şi mi-am concentrat atenţia asupra lui în tot timpul mesei şi pe parcursul tuturor discuţiilor şi ipotezelor legate de sir Hector. Am remarcat că şi domnişoara Lasqueti îl privea - stătea cu capul plecat şi se uita lung la el prin gardul genelor coborîte. La un moment dat chiar şi-a pus mîna peste degetele acelea nemişcate, dar el şi le-a retras uşor. Nu, unora dintre cei de la masa noastră nu le venea uşor să se afle între

graniţele mai stricte ale Mării Roşii. Poate că din punct de vedere emoţional, după libertatea pe care o stîrneau oceanele sălbatice pe care le străbătuserăm, acum ne simţeam prinşi între ţărmuri. Şi pînă la urmă exista şi Moartea - sau un concept mai complicat de Destin. Aveam senzaţia că porţile deschise în calea călătoriilor noastre aventuroase se închideau.

*

A doua zi dimineaţa m-am trezit fără obişnuita mea poftă de a-mi întîlni prietenii. Am auzit cunoscuta bătaie la uşă a lui Ramadhin, dar nu i-am răspuns. M-am îmbrăcat în schimb pe îndelete, apoi am urcat pe punte de unul singur. Lumina deşertului stăruia de ore întregi şi la opt şi jumătate dimineaţa am trecut pe lîngă Jeddah. De cealaltă parte a navei cîţiva călători cu binocluri încercau să prindă o imagine a Nilului, aflat undeva în interiorul uscatului. Pe punte erau doar adulţi, nu-i ştiam pe nici unul şi m-am simţit complet izolat. Am încercat să-mi amintesc numărul cabinei lui Emily, care nu se trezea niciodată devreme, şi m-am dus într-acolo.

Emily mi-era mult mai dragă atunci cînd nu erau şi alţi oameni prin jur. în acele momente aveam permanent senzaţia că învăţ de la ea. Am bătut de vreo două ori înainte ca ea să-mi deschidă uşa, înfăşurată într-un halat. De-acum se făcuse ora nouă, eu eram treaz de ceasuri întregi, dar ea încă nu se sculase din pat.

— O, Michael!

— Pot să intru?

— Da.

S-a tîrît agale înapoi, s-a vîrît sub aşternut şi şi-a aruncat halatul de pe ea, dînd senzaţia că le face pe amîndouă dintr-o singură mişcare.

— Sîntem încă pe Marea Roşie.

— Ştiu.

— Am trecut pe lîngă Jeddah. Am văzut oraşul.

— Dacă ai de gînd să mai stai, fă-mi, te rog, nişte cafea, bine?

— Vrei o ţigară?

— Nu încă.

— Atunci, cînd o să vrei, pot s-o aprind eu?

*

Am stat cu ea toată dimineaţa. Nu ştiu de ce nu înţelegeam limpede lucrurile. Aveam unsprezece ani. La vîrsta aceea nu ştii prea multe. I-am povestit de cîine şi cum îl aduseserăm la bord. Stăteam întins pe pat lîngă

ea, ţinînd în mînă una din ţigările ei neaprinse şi prefăcîndu-mă că fumez, iar Emily a întins o mînă şi mi-a întors capul spre ea.

— Să nu cumva, să nu care cumva să-i pomeneşti altcuiva despre asta... despre ceea ce tocmai mi-ai povestit.

— Ne-am gîndit că s-ar putea să fie o stafie, i-am răspuns eu. Stafia vrăjii.

— Nu mă interesează. Nu trebuie să mai pomeneşti vreodată de asta. Promite-mi.

I-am spus că aşa o să fac.

Aşa a început o tradiţie între noi doi. Faptul că în anumite momente din viaţa mea eu aveam să-i spun lui Emily lucruri pe care nu le spuneam nimănui altcuiva. Iar mai tîrziu, mult mai tîrziu în vieţile noastre, ea avea să îmi povestească despre toate prin cîte trecuse. în decursul întregii mele vieţi Emily avea să fie deosebită de toţi oamenii pe care i-am cunoscut.

Emily mi-a atins creştetul capului, cu un gest care, în esenţă, reuşea să spună „Ei, hai să uităm de asta. Nu-ţi bate capul". Dar eu nu m-am întors, ci am continuat s-o privesc.

— Ce? a înălţat ea din sprîncene.

— Nu ştiu. Mă simt ciudat. Că sînt aici. Şi ce-o să se întîm-ple cînd ajung în Anglia? O să fii şi tu cu mine?

— Ştii bine că nu.

— Dar nu cunosc pe nimeni acolo.

— Mama ta?

— Numai că pe ea n-o cunosc aşa cum te cunosc pe tine.

— Ba o cunoşti.

Mi-am lăsat iar capul pe pernă şi am ridicat privirea. Nu mă mai uitam la ea.

— Domnul Mazappa zice că sînt straniu.

Emily a rîs.

— Nu eşti straniu, Michael. Şi-apoi nu-i un lucru chiar aşa de rău.

S-a întins spre mine şi m-a sărutat.

— Acum fă-mi nişte cafea. Uite ceaşca. Poţi folosi apă caldă de la robinet.

M-am ridicat şi m-am uitat în jur.

— Aici nu-i deloc cafea.

— Atunci comandă.

Am apăsat pe butonul telefonului interior şi, în timp ce aşteptam, am studiat fotografia reginei Angliei, care ne privea de pe perete.

— Da, am spus. Nişte cafea la cabina 360. Pentru domnişoara Emily de Săram.

Cînd stewardul a apărut, l-am aşteptat la uşă şi după ce a plecat, am venit la ea cu tava. Ea s-a ridicat pe jumătate, apoi şi-a amintit de halat şi s-a întins după el. Dar ceea ce am văzut m-a izbit în adîncul inimii. înăuntrul meu se declanşase o vibraţie, ceva care mai tîrziu urma să mi se pară normal, dar în acel moment a fost un amestec de înfiorare şi vertij. Brusc între existenţa lui Emily şi a mea apăruse un golf întins, pe care n-aveam să fiu în stare să-l străbat niciodată.

Dacă în mine răsărise vreo dorinţă de un anumit gen, de unde apăruse ea? Era a altcuiva? Sau era o parte din mine? Era ca şi cum o mînă apărută din deşertul ce ne înconjura se întinsese pînă aici şi mă atinsese. Avea să tot revină pe parcursul întregii mele vieţi, dar în cabina lui Emily am avut de-a face pentru prima oară cu imensa ei diversitate. Şi totuşi de unde venise? Şi această viaţă dinăuntrul meu era o plăcere sau un chin? Era ca şi cum, odată cu existenţa sa, eu pierdeam ceva esenţial, cum era apa. Am lăsat tava jos şi m-am cocoţat iar în patul înalt al lui Emily. în acel moment am simţit că fusesem singur de mulţi, mulţi ani. Traiul alături de familia mea fusese unul prea circumspect, ca şi cum am fi fost înconjuraţi tot timpul de cioburi de sticlă.

Iar acum mergeam în Anglia, unde mama mea trăia de trei sau patru ani. Nu-mi aminteam de cît timp se mutase acolo. Chiar şi acum, după atîţia ani, tot nu mi-aduc aminte acest amănunt foarte semnificativ, perioada noastră de separare -de parcă, întocmai ca la animale, capacitatea de înţelegere a unei perioade de timp pierdut ar fi una limitată. Se zice că pentru un cîine trei zile sau trei săptămîni sînt acelaşi lucru. Dar cînd eu mă întorc acasă după o perioadă de absenţă, indiferent cît ar fi, văd la cîinele meu că mă recunoaşte instantaneu şi e plin de căldură cînd ne îmbrăţişăm şi ne rostogolim pe podeaua mochetată a coridorului de la intrare, iar pe de altă parte, atunci cînd o întîlnesc în cele din urmă pe mama pe cheiul de la Tilbury, ea a devenit deja „altcineva", o străină în îmbrăţişarea căreia mă las prins cu reţinere. Nu se pune problema unei îmbrăţişări ca a cîinelui, a vreunei tăvăleli sau a vreunui miros familiar. Şi cred că asta s-ar putea să fie din cauza celor întîmplate cu Emily - cu fiinţele noastre vag înrudite - în dimineaţa aceea, în cabina cu pereţi ocru, închisă şi izolată de strălucirea

orbitoare a Mării Roşii şi de deşertul care se întindea kilometri în şir dincolo de ea.

Am îngenuncheat acolo, pe pat, rezemat pe coate şi genunchi, şi m-am clătinat. Emily s-a aplecat înspre mine şi m-a cuprins în braţe cu un gest atît de blînd, încît abia dacă m-am simţit atins, iar între noi a rămas un strat de aer încărcat. Lacrimile fierbinţi care ţîşniseră din bezna dinăuntrul meu au atins partea de sus a braţului ei răcoros.

— Ce s-a întîmplat?

— Nu ştiu.

Indiferent cu ce mecanisme mărunte de apărare necesară mă voi fi înconjurat, mecanisme care mă reţineau şi mă protejau şi care îmi defineau conturul, de-acum dispăruseră toate.

Poate că am discutat atunci. Nu-mi aduc aminte. Eram conştient de liniştea vaporoasă ce mă înconjura, iar respiraţia mea a intrat pînă la urmă în acelaşi ritm egal şi calm cu respiraţia ei.

Probabil că am adormit preţ de o clipă şi m-am trezit atunci cînd cealaltă mînă a ei, îndepărtîndu-se imperceptibil de mine, s-a întins peste propriul umăr, cu o mişcare ca de înotător, după ceaşca de cafea. Şi imediat, cu urechea lipită de gîtul ei, am auzit-o cum soarbe grăbită. Cu cealaltă mînă îmi ţinea în continuare mîna strînsă într-un fel cum nu mai făcuse nimeni niciodată, insuflîndu-mi senzaţia unei siguranţe care probabil că nu exista.

Adulţii sînt întotdeauna pregătiţi pentru o schimbare de situaţie, finală sau bruscă, într-o poveste în desfăşurare. Ca şi baronul, domnul Mazappa avea să coboare la ţărm atunci cînd vaporul nostru va fi ajuns la Port Said şi avea să dispară din vieţile noastre - din cîte se pare, fusese copleşit de ceva în cele cîteva zile de dinainte de sosirea la Aden. Iar domnul Daniels avea să priceapă în sfîrşit că Emily nu avea nici un interes faţă de el sau faţă de lumea plantelor sale. Moartea milionarului în urma celei de-a doua muşcături de cîine devenise mai mult tragică decît curioasă. Pînă şi nefericitul nostru căpitan, continuîndu-şi călătoria, avea să descopere şi mai multă dezordine în rîndurile încărcăturii umane de pe vasul său. Cu toţii trebuie să fi fost împovăraţi sau supuşi sorţii, într-un fel sau altul. Dar în cazul meu, în cabina aceea, a fost pentru prima dată cînd mi-am privit şinele cu un ochi detaşat, aşa cum ochii neutri ai tinerei regine din depărtare mă priviseră toată dimineaţa.

Cînd am părăsit camera lui Emily (clipa de intimitate de acum nu avea să se mai repete vreodată), am ştiut că voi rămîne întotdeauna în legătură cu ea, prin cine ştie ce rîu subteran sau filon de cărbune sau argint... dar hai să zicem argint, căci pentru mine ea a fost întotdeauna importantă. S-ar putea ca în Marea Roşie să mă fi îndrăgostit de ea. Numai că atunci cînd m-am îndepărtat, atracţia acelui lucru, indife-rent ce era el, dispăruse.

Cît timp am rămas în al nouălea cer, cum mi se părea mie, alături de Emily, în pat? Cînd ne-am întîlnit din nou, nu s-a mai pomenit nimic de asta. S-ar putea ca ea să nu-şi mai amintească nici cîtă durere mi-a alungat sau a împărţit cu mine ori cît timp a făcut-o. Pînă atunci eu nu mai cunoscusem îmbrăţişarea nimănui şi nici mirosul unui braţ proaspăt trezit din somn. Nu vărsasem niciodată lacrimi alături de cineva care, în acelaşi timp, să mă excite într-un mod ce nu-mi stătea în putinţă să-l pricep. Dar ea trebuie să fi înţeles ceva cînd şi-a coborît privirea spre mine şi a făcut acele gesturi mărunte şi pline de bun-simţ.

Acum, cînd scriu asta, nu vreau să închei pînă nu înţeleg mai bine, într-un mod care să mă liniştească fie şi acum, după atîţia ani. De exemplu, cît de departe am ajuns cu intimitatea? Nu ştiu. Din cîte cred eu, n-a fost ceva care să conteze prea mult pentru Emily. Probabil că a etalat faţă de mine o tandreţe superficială, chiar dacă autentică - şi cînd spun asta, nu înseamnă că reduc din importanţa gestului ei.

— Acum ar fi bine să pleci, a zis ea, apoi s-a ridicat din pat, a intrat în baie şi a închis uşa în urma ei.

Inimă frîntă, tu,
minune eternă.
Ce loc mic
de trăit1.

*

— Visele mele, a zis Emily, aplecîndu-se peste masa care ne despărţea. Nu vrei să le ştii. Ele sînt... eu sînt înconjurată de întunecimea lor, de un permanent pericol. Norii se izbesc

cu zgomot unii de alţii. Ţi se întîmplă şi ţie aşa ceva?

Eram în Londra, cîţiva ani mai tîrziu.

— Nu, i-am răspuns. Eu abia dacă visez. Poate că la mine iau forma viselor cu ochii deschişi.

— în fiecare noapte mă cufund în ele şi mă trezesc speriată.

Ciudăţenia acestei frici - aproape vinovăţii - era, însă, degajarea cu care se purta Emily faţă de alţi oameni în timpul zilei. îmi dădea impresia că înăuntrul ei nu exista nici un fel de întunecime, ci doar dorinţa de confort. Cine sau ce năştea întunecimea aceea înăuntrul ei? Din cînd. în cînd, atunci cînd părea să cedeze în faţa lumii ce o înconjura, crea o senzaţie de distanţare. Iar în acele momente chipul ei devenea impenetrabil. Aşadar o vreme exista o „distanţă" dinspre ea. Dar cînd se întorcea la tine, era ca un dar.

Un pic mai devreme mărturisise că simte plăcerea pericolului. Aici avea dreptate. Exista acolo, în ea, ceva nesăbuit, care nu se potrivea întru totul cu firea ei. întotdeauna aveam şi urma să am lucruri de descoperit despre ea - uneori doar unele mărunte, ca în momentul cînd mi-a făcut cu ochiul pe debarcaderul din Aden, cînd voia să ghicesc ceva. Dar - aşa cum aveam să aflu ulterior, la mult timp după perioada noastră de pe Oronsay - îşi păstra doar pentru sine o bună parte din universul ei şi am ajuns să-mi dau seama că blîndeţea despre care am vorbit trebuie să i se fi dezvoltat în mod natural, ca urmare a unei vieţi tăinuite.

1. Versurile fac parte din poemul Ecoul, de Robert Creeley, poet american (1926-2005) (n. r.).

Cuştile de cîini

A doua zi dimineaţa m-am trezit şi am descoperit că domnul Hastie era încă în pat şi citea un roman.

— Bună dimineaţa, tinere! mi-a zis el cînd m-a auzit cum

sar din patul meu de sus. Ieşi cu gaşca?

Noaptea trecută nu se jucaseră deloc cărţi şi eram curios de ce. Altfel, multe programe şi obiceiuri păreau să se fi modificat după moartea milionarului. Acum domnul Hastie s-a apucat să mă informeze că fusese eliberat din funcţie. Nu mai era responsabil cu cuştile de cîini. Căpitanul căutase un ţap ispăşitor şi acum credea că unul dintre cîinii din cuştile domnului Hastie scăpase, strecurîndu-se în cabina aceea de clasa întîi, şi îl muşcase mortal pe Hector de Silva. După moartea acestuia s-a întîmplat un lucru ciudat. Titlul nobiliar al lui De Silva a pierit în uitare şi n-a mai fost pomenit niciodată. Oamenii au început să îl numească „mortul". Rangul nobiliar s-a dovedit a fi la fel de pieritor ca şi trupul.

Am rămas locului în faţa domnului Hastie, ascultînd cu înţelegere acea acuzaţie falsă, dar n-am rostit nici un cuvînt. Corcitura aia mică din Aden nu fusese găsită. Degradarea domnului Hastie însemna că de-acum înainte

va trebui să se ocupe de vopsit şi de lăcuit sub soarele amiezii, în vreme ce asistentul lui de la cuşti şi tovarăşul lui de bridge, domnul Invernio, urma să aibă grijă de cîini.

— Mă întreb cum s-o înţelege cu bracul de Weimar al lui O'Neal, a murmurat domnul Hastie.

Tot în ziua aceea, ceva mai tîrziu, după ce am căutat într-o doară cîinele lui Ramadhin, am făcut toţi trei o plimbare pînă la cuştile de cîini. Afară, pe puntea B, înşiraţi de-a lungul întregii platforme de douăzeci de metri alocate lor, cîţiva cîini se mişcau alene, de parcă ar fi făcut insolaţie, cu o privire goală pe chipuri. Noi am sărit peste barieră şi ne-am dus la cuşti, unde toţi cîinii lătrau, vrînd să fie lăsaţi afară. în mijlocul acelei zarve, Invernio se chinuia să citească una din cărţile lui Hastie. Cînd m-am arătat în faţa lui, m-a recunoscut, căci îmi mai văzuse capul holbîndu-se în jos din patul de deasupra, iar eu i-am făcut cunoştinţă cu Cassius şi Ramadhin. El a lăsat deoparte Bhagavad Gltă şi s-a plimbat cu noi printre cuşti, aruncîndu-le bucăţi de carne cîinilor săi preferaţi. Apoi a scos afară bracul de Weimar. I-a desfăcut zgarda, 1-a mîn-gîiat pe capul lui cenuşiu şi neted ca un ou, după care i-a comandat să se îndepărteze de el pînă la celălalt capăt al încăperii pline de funingine a adăpostului de cîini. Cîinele nu părea dornic să îl părăsească, dar i-a ascultat comanda „Pleacă! Pleacă! Pleacă!" şi s-a îndepărtat tăcut, aruncîndu-şi în lături picioarele lui lungi. La capătul îndepărtat al încăperii s-a întors şi a aşteptat. „Aici!" a strigat Invernio şi atunci cîinele s-a repezit spre el într-un galop uşor, iar cînd a ajuns la doi metri de acesta, a sărit direct spre capul lui. A aterizat simultan cu toate cele patru labe pe umerii şi pieptul lui Invernio, izbindu-1 suficient de tare cît să-1 răstoarne pe spate pe paznic, domi-nîndu-1 cu ghearele lui agitate şi cu lătratul său zgomotos.

Invernio s-a chinuit să răstoarne animalul de pe el şi a mîrîit în urechea acestuia. Apoi a început să îl sărute, iar cîinele a reacţionat ca o femeie căreia îi place de cel ce o sărută, dar nu vrea să fie sărutată. S-au rostogolit de cîteva ori unul peste celălalt. Le simţeai afecţiunea instantaneu. Amîndoi erau în mod clar înnebuniţi unul după altul. Şi-au dezgolit dinţii. Au rîs şi au lătrat. Invernio i-a suflat aer în nas. Toţi cîinii din cuşti stăteau acum tăcuţi şi se uitau cu invidie la cei doi, care se smotoceau în praf.

I-am lăsat în mijlocul confruntării, iar eu m-am dus singur pe puntea C, unde am rămas aproape toată după-amiaza. Domnul Invernio şi cîinele lui îmi aminteau prea puternic de bucătarul nostru, Gunepala, iar mie mi-era

dor de el, de felul în care, atunci cînd se făcea ora mesei, era urmărit permanent de un cor lunatic de ogari care urlau la unison în timp ce el flutura încolo şi-ncoace o bucată de carne înainte să o arunce pînă la urmă în mijlocul lor. După-amiaza aveam să-l găsesc pe domnul Invernio dormind cu cîinii în braţe. Cel puţin Gunepala dormea cu cîinii întinşi politicos în jurul lui, privindu-se unii pe alţii, tresărind şi înălţînd din sprîncene.

*

Plimbările deţinutului au fost reluate. Nu-l mai văzuserăm din noaptea dinainte de a ne opri în Aden şi pînă în seara cînd părăsiserăm oraşul. Trebuie să fi existat un motiv pentru care fusese ţinut la el în celulă. Acum, în timp ce înaintam spre nord pe Marea Roşie, am văzut că i se pusese un lanţ suplimentar, care lega zgarda metalică de la gîtul lui, de un stîlp prins cu nituri de punte, la vreo doisprezece metri distanţă. L-am văzut cum îşi tîrşeşte picioarele dintr-o parte în alta. De obicei se arătase destul de sprinten la mers, însă acum părea şovăitor şi suspicios. Poate că simţise că acolo, în depărtare, era o altă lume, fiindcă ţărmurile deşertice se puteau distinge în noapte pe amîndouă laturile vasului - Arabia la dreapta şi Egiptul la stînga noastră.

Emily îmi şoptise că deţinutul se numea Niemeyer sau ceva de genul ăsta. Suna cam prea european, fiindcă se vedea că omul era asiatic. Părea un amestec de singhalez cu încă ceva. Am ciulit urechile şi l-am auzit vorbind cu un paznic. Avea o voce calmă şi profundă şi pronunţa cuvintele rar. Ramadhin s-a gîndit că era o voce care te putea hipnotiza dacă rămîneai singur într-o cameră cu el. Prietenul meu îşi imagina tot felul de pericole. însă Emily îmi pomenise şi ea de vocea lui deosebită. Ii spusese ei cineva că era o voce „convingătoare", dar „înfricoşătoare". Numai că atunci cînd am vrut să aflu cine îi spusese aşa ceva, n-am mai scos nimic de la ea. Am fost surprins. Aveam senzaţia că îi fusesem un confident destul de bun pentru a avea încredere în mine. Apoi a adăugat:

— E secretul altcuiva, nu al meu. Aşa că nu pot să ţi-l spun, bine?

în orice caz, faptul că Niemeyer şi-a reluat plimbările nocturne pe puntea noastră ne-a dat senzaţia că ordinea fusese restaurată. Şi noi am început să ne facem tabăra într-una din bărcile de salvare, ca să îl putem vedea de sus. Am ascultat lanţurile acelea diabolice cum rîcîiau puntea. Ajuns la capătul lanţului, bărbatul se oprea şi privea în noapte, de parcă ar fi văzut limpede ce era acolo, de parcă în întunericul deşertului, la mulţi

kilometri depărtare, era cineva care îi urmărea fiecare mişcare. După aceea se întorcea şi o pornea înapoi pe acelaşi traseu. în cele din urmă îi desfăceau lanţul de pe zgarda de la gît, auzeam cîteva vorbe şoptite, schimbate între el şi paznici, după care era condus sub punte, într-un loc pe care nu puteam decît să ni-1 imaginăm.

*

„Atenţie, brancardieri! Atenţie, brancardieri! Deplasaţi-vă la terenul de badminton de pe puntea A!" Am luat-o la fugă spre sursa stării de urgenţă. Era unul dintre cele mai interesante anunţuri pe care le auziserăm pînă acum în difuzoare. De cele mai multe ori se anunţau conferinţe de după-amiază despre Amplasarea cablurilor submarine între Aden şi Bombay sau că domnul Blackler va vorbi despre Recenta restaurare a pianului lui Mozart. înainte de proiecţia filmului The Four Feathers un preot militar ţinuse o prelegere cu titlul Cruciadele -pro şi contra. A mers Anglia prea departe ? Ramadhin şi domnul Fonseka s-au dus la prelegere şi, cînd s-au întors, ne-au spus că, din cîte se pare, vorbitorul avea senzaţia că Anglia nu mersese suficient de departe.

*

Un zvon proaspăt a început să se strecoare printre pasageri şi anume că în curînd trupul mort de două zile al lui Hector de Silva va fi înmormîntat în apele mării. Căpitanul voia să aştepte pînă ajungeam la Mediterană, dar atotputernica văduvă De Silva insista acum să i se facă o slujbă de înmormîntare rapidă şi discretă. Aşa se face că în mai puţin de o oră toată lumea a descoperit locul şi ora ceremoniei fatale. Stewarzii au îngrădit cu frînghie o porţiune a pupei, unde urma să aibă loc slujba, dar în scurtă vreme curioşii s-au strîns în spatele frînghiei, s-au înghesuit pe scările metalice şi s-au dus să privească de pe punţile superioare ale navei. Cîteva suflete mai puţin impresionabile au urmărit procedurile prin ferestrele fumoarului. Prin urmare cadavrul -de fapt pentru cei mai mulţi dintre noi prima imagine a lui Hector de Silva -a trebuit să fie transportat de-a lungul unui culoar foarte îngust, eliberat de mulţime cu bombăneli. în urma lui veneau văduva, fiica lui, medicii (dintre care unul îmbrăcat într-o ţinută rurală somptuoasă şi completă) şi căpitanul.

Nu fusesem niciodată la o înmormîntare şi cu atît mai puţin la una pentru care eram parţial responsabil. Am reperat-o pe Emily la cîţiva metri de mine şi ea mi-a expediat o privire îngrijorată, care a inclus şi o uşoară clătinare din cap. Baronul stătea foarte aproape de familia De Silva. Toţi cei

de la masa pisicii erau prezenţi. Pînă şi domnul Fonseka îşi părăsise cabina şi apăruse la ceremonie. Stătea chiar lîngă noi, îşi pusese o haină neagră şi o cravată, pe care probabil că le cumpărase de la Kundanmals, din fort, pentru sejurul său în Anglia.

Ne-am uitat în jos, la micile siluete din suita sa, ce se adunaseră în jurul mesei de scînduri unde fuseseră plasate bustul lui Hector de Silva şi nişte flori. Noi abia dacă am izbutit să auzim slujba de înmormîntare. Vocea preotului se pierdea şi dispărea din pricina rafalelor de vînt ce veneau dinspre deşert. Cînd familia s-a apropiat de trupul învelit în linţoliul

alb, toţi ne-am aplecat în faţă, ca să fim martori la taina transmisă mortului, oricare va fi fost ea. Apoi Hector de Silva a alunecat încet de pe navă şi a dispărut în apele mării. Nu s-au tras nici un fel de salve de puşcă sau de tun, cum ne asigurase Cassius. La sfîrşitul ceremoniei nu s-a mai spus şi nu s-a mai făcut nimic altceva. Numai domnul Fonseka le-a recitat ceva în şoaptă celor de lîngă el. „Cine să-şi fi dorit marea? Extraordinara ei singurătate în locul curţilor regale..."1 A rostit versurile lui Kipling în aşa fel încît nouă ne-au sunat măreţ şi înţelept. Nu ne-am dat seama de ironia acestora în cazul vieţii duse de Hector de Silva.

Ni s-a organizat încă o prelegere de după-amiază, pentru a ne pregăti de vederea Canalului Suez - una despre de Lesseps şi despre miile de muncitori care au murit de holeră în timpul construirii lui, precum şi despre importanţa actuală a canalului ca rută comercială. Ramadhin şi cu mine am ajuns mai devreme şi am început să curăţăm de pe mesele cu gustări cele mai bune sandviciuri, care ar fi trebuit să fie mîn-cate abia după ce se termina discuţia. La mijlocul prelegerii m-am ciocnit de Flavia Prins, care era împreună cu două din-tre partenerele ei de la jocul de cărţi, tocmai cînd mă îndepărtam de mesele cu gustări, avînd cîteva sandviciuri înşirate în echilibru pe braţe. Flavia a cercetat scena cu o şovăială în priviri, după care a trecut pe lîngă mine fără nici un cuvînt.

1. Citat dintr-un poem al lui Rudyard Kipling din 1901, The Sea and the Hills (Marea şi dealurile).

*

Am pătruns în Canal pe întuneric, chiar la miezul nopţii. Cîţiva călători ce îşi făcuseră culcuşul pe punte, ca să simtă momentul, erau pe jumătate adormiţi şi abia dacă percepeau zdrăngăniturile şi clopotele ce ne dirijau vasul prin îngusta ureche de ac care era El Suweis. Am oprit ca să luăm la bord un pilot de port arab care a urcat de pe barja lui pe o scară de frînghie.

A înaintat lent spre pasarelă, ignorînd tot aparatul de comandă din jurul lui. Acum vaporul era proprietatea lui. El avea să fie cel care urma să ne ducă prin ape chiar şi mai mici şi să regleze orientarea navei în aşa fel încît să ne putem strecura în canalul mai îngust pe care urma să călătorim cei o sută nouăzeci de kilometri ce ne despărţeau de Port Said. II vedeam în ferestrele orizontale, puternic luminate, de pe punte, alături de căpitan şi de alţi doi ofiţeri ai navei.

A fost noaptea în care nici unul dintre noi n-a dormit de-loc.

în mai puţin de jumătate de oră ne strecuram de-a lungul unui debarcader de ciment, cu lăzi stivuite în piramide gigantice şi bărbaţi care alergau cu cabluri electrice şi cărucioare de bagaje prin dreptul lui Oronsay, ce avansa lent. Acolo se muncea peste tot într-un ritm accelerat şi intens, sub cercurile de lumină zăpuşitoare. Auzeam strigăte şi fluierături şi într-unui din momentele de tăcere ne-a ajuns la urechi un lătrat, despre care Ramadhin a presupus că era cel al cîinelui din Aden, care acum încerca să se întoarcă pe uscat. Noi trei stăteam aplecaţi peste balustrade, respirînd greu şi înregis-trînd cu nesaţ totul. Acea noapte s-a dovedit a fi cea mai puternică amintire din călătorie, un moment peste care mai nimeresc din cînd în cînd în vis. Nu eram activi, dar o lume în permanentă schimbare aluneca pe lîngă nava noastră, iar întunericul era proteic şi plin de înţelesuri. Tractoare invizi-bile huruiau pe arcadele cheiului. Macaralele se aplecau jos de tot, pregătindu-se să-l smulgă pe careva dintre noi în timp ce treceam prin dreptul lor. Străbătuserăm mările neţărmurite cu o viteză de douăzeci şi cinci de noduri, iar acum ne mişcăm de parcă am fi fost împiedicaţi, cu viteza unei biciclete greoaie, de parcă am fi fost înăuntrul unui pergament desfăşurat agale.

Pe puntea de la prova erau urcate tot felul de baloturi. De balustrada noastră a fost legată o frînghie, astfel încît un marinar să se poată balansa pe ea şi să coboare pe uscatul în mişcare, ca să semneze hîrtiile de intrare în apele teritoriale. Am văzut cum o pictură e dusă de pe navă. Am văzut-o rapid, în trecere, dintr-o parte, şi mi s-a părut cunoscută - s-ar putea s-o fi văzut într-unui din saloanele de clasa întîi. De ce ar fi scoasă o pictură de pe navă? Nu puteam şti sigur dacă tot ce se întîmpla era sistematic legal sau o dezlănţuire in-fracţională, căci la tot ce se întîmpla asistau doar cîţiva funcţionari, luminile erau stinse pe toate punţile şi orice activitate fusese oprită. Nu se vedeau decît ferestrele luminate de pe puntea principală, cu trei siluete constante, de parcă nava ar fi fost manevrată de nişte marionete

ce ascultau ordinele pilotului de port. Din cînd în cînd ieşea şi el pe puntea deschisă şi fluiera în noapte, ca să-l dirijeze pe un bărbat pe care îl recunoscuse pe ţărm. I se răspundea cu un alt fluierat, apoi auzeam plescăitul unui lanţ, moment în care prova navei se smu-cea brusc, reorientîndu-se într-o parte sau în cealaltă. Ramadhin tot alerga încolo şi-ncoace de-a lungul navei, căutîndu-şi dinele. Cassius şi cu mine ne-am cocoţat într-o poziţie precară pe balustradele de la prova, de unde puteam asista la scenele fragmentare de sub noi: un comerciant cu ghereta lui de mîn-care, nişte ingineri care discutau în jurul unui foc, descărcarea resturilor, şi ştiam că totul, toate astea sînt lucruri pe care n-o să le mai vedem niciodată. Astfel am ajuns să înţe-legem un fapt mărunt şi important, cum că vieţile noastre s-ar putea să fie pline de străini interesanţi, care or să treacă pe lîngă noi fără nici un fel de contact personal direct.

Mi-aduc şi acum aminte cum înaintam pe canalul acela, cu vizibilitatea limitată, zgomotele acelea care reprezentau semnale venite de pe uscat şi oamenii adormiţi pe punte, care pierdeau panorama plină de viaţă. Noi stăteam pe balustrade şi ne hîţînam în sus şi-n jos. Am fi putut să cădem, să ne pierdem de navă şi să pornim cu un nou destin: de prinţi sau de cerşetori.

— Unchiule! am strigat amîndoi, cu gîndul că s-ar putea să fie cineva destul de aproape ca să ne distingă siluetele micuţe. Bună, unchiule!

Iar oamenii fluturau mîinile şi ne aruncau cîte un zîmbet larg. Oricine ne-a văzut în noaptea aceea alunecînd pe lîngă ţărm ne-a fost unchi. Cineva ne-a aruncat o portocală. O portocală din deşert! Cassius cerea necontenit nişte beedi, dar oamenii nu au priceput ce vrea. Un docher a ridicat ceva în mîini - o plantă sau un animal -, dar întunericul a tăinuit bine obiectul.

In noaptea aceea nici un alt vas nu mai urma să traverseze apele întunecate ale canalului. Contactul radio fusese menţinut de mai bine de o zi, pentru ca noi să putem pătrunde pe canal, aşa cum o făcuserăm, exact la miezul nopţii. Jos, pe ţărm, sub un bec atîrnat de un cablu electric ce se bălăngănea, era un bărbat aşezat la o masă improvizată, care ne-a completat formularele şi le-a înmînat unui alergător, iar acesta ne-a prins din urmă şi le-a aruncat, legate de o greutate de metal, astfel că ele au aterizat la picioarele unui marinar. Nu am încetat nici o clipă să înaintăm, l-am depăşit pe cel ce alerga, l-am depăşit şi pe bărbatul aşezat la masă, care nota cu îndîrjire rate de schimb valutar, şi pe bucătarul micului local, care stătea în faţa unui foc deschis şi prăjea ceva ce mirosea ca un prinos, ca o poftă în

noapte, ca o ispită de a părăsi nava, după toată mîncarea europeană pe care o mîncam necontenit de cincisprezece zile, şi atunci Cassius a zis:

— Aşa miroase uleiul de tămîie.

Iar nava noastră şi-a continuat astfel drumul, dirijată de acei străini. Am adunat lucruri proaspete de pe uscat, dînd la schimb ce aveam pentru obiectele aruncate la bord. Cine ştie ce schimburi s-au făcut în noaptea aceea şi ce fertilizare încrucişată a avut loc în vreme ce actele oficiale de intrare şi ieşire erau semnate şi returnate pe navă, iar noi pătrundeam şi ieşeam din scurta şi temporara lume El Suweis?

Pluteam prin lumina dimineţii. Nori încărcaţi mînjeau cerul. Nu mai văzuserăm nori de cînd plecaserăm la drum, cu excepţia acelor munţi întunecaţi care s-au îngrămădit deasupra vasului nostru şi s-au prăvălit peste noi pe timpul furtunilor. Apoi, pe cînd ne apropiam de Port Said, o furtună de nisip s-a înălţat şi a plutit deasupra noastră, ca o ultimă suflare a Arabiei, care a dat peste cap semnalele radar ale na-vei. Iată motivul pentru care sosirea noastră la El Suweis fusese atent programată să înceapă la miezul nopţii: ca să sosim în Port Said la lumina zilei, cînd dirijarea navei se putea baza pe ceea ce distingea vederea umană. Aşa se face că am intrat în Mediterana cu ochii larg deschişi.

*

În ultimii ani ai adolescenţei mele a existat un moment cînd am simţit brusc nevoia acută de a mă întîlni iarăşi cu Cassius. Deşi păstrasem legătura cu Ramadhin şi cu familia lui şi petreceam weekenduri împreună cu ei, pe Cassius nu-l mai văzusem de cînd vaporul nostru trăsese la ţărm în Anglia.

Iar în răstimpul cînd am simţit dorinţa de a-l vedea, am dat peste un anunţ într-un ziar londonez. Era o fotografie cu el. Nu i-aş fi recunoscut chipul dacă sub el nu ar fi fost scris numele lui. Mai în vîrstă, mai oacheş şi la fel de diferit de băiatul de la bordul vasului de atunci, din anii 1950, cum eram şi eu. Era un anunţ publicitar la o expoziţie cu picturile lui. Aşa că m-am dus în oraş, la o galerie de pe Cork Street. M-am dus acolo nu atît pentru a-i vedea creaţiile, cît ca să iau legătura cu el, poate să luăm masa împreună, să ne întindem la vorbă şi să vorbim, să vorbim, să tot vorbim. Nu prea ştiam mare lucru despre schimbările din viaţa lui după cele trei săptămîni petrecute împreună, deşi aflasem că, din cîte se pare, devenise un pictor apreciat. Asta mă surprinsese. Dar „Era oare la fel de rebel?" m-am întrebat eu. Şi rămăsese oare la fel de periculos cum mi se păruse a fi pe vremea cînd eram copii? La urma urmei, cîteva grăunţe de Cassius

rămăseseră plantate înăuntrul meu. M-am uitat încă o dată la anunţul pe care îl decupasem din ziar şi la fotografia cu el rezemat de un zid alb, cu un vag aer bătăios.

Dar Cassius nu era acolo. Era o după-amiază de sîmbătă. Am ajuns la galerie şi mi s-a spus că expoziţia fusese vernisată cu cîteva seri în urmă, iar atunci Cassius apăruse aici. Am fost dezamăgit, dar absenţa lui nu a contat. L-am văzut în picturi pe Cassius însuşi. Erau nişte picturi mari, care umpleau trei din încăperile galeriei Waddington. In jur de cincisprezece pînze. Toate erau despre noaptea aceea din El Suweis. Exact aceleaşi lumini zăpuşitoare deasupra agitaţiei din noapte pe care încă mi le mai aminteam sau cel puţin am început să mi le reamintesc în acea după-amiază de sîmbătă. Şi focurile în aer liber. Registrul cu aspect străvechi în care scribul de la masă completa grăbit în aerul proaspăt al nopţii. La început mă gîndisem că erau picturi abstracte. Picturile acelea creau senzaţia că lucrurile se petreceau undeva la marginea culorilor pictate sau imediat dincolo de ele. Dar din momentul cînd mi-am dat seama unde eram, totul s-a transformat. Am descoperit pînă şi cîinele lui Ramadhin, cu privirea aţintită spre vas. Toată povestea asta m-a limpezit şi nu mi-am dat seama de ce. Bănuiesc că m-a făcut să pricep cît de apropiaţi fuseserăm noi doi - ca fraţii. Căci şi el observase oamenii pe care îi văzusem eu în noapte, cei cu care ne simţiserăm atît de ciudat asociaţi şi pe care urma să nu-i mai vedem niciodată. Doar atunci. In oraşul acela nocturn dintr-o altă lume. Nu vorbiserăm despre asta, dar, cumva, înţeleseserăm amîn-doi. Iar acum ei erau iarăşi cu noi.

M-am dus pînă la jurnalul vizitatorilor, unde oamenii puteau să scrie comentarii. Cîteva dintre ele erau foarte preţioase şi excesiv de intelectuale, altele spuneau doar „Minunat!". Un text scris deşirat, ce se întindea pe o întreagă pagină, spunea că „BĂTRÎNICA A FOST MUTILATĂ TÎRZIU NOAPTEA TRECUTA". Probabil că fusese scris de vreunul dintre amicii beţivani ai lui Cassius. Pe pagina aceea nu mai scrisese nimeni nimic, iar propoziţia aceea se lăfăia acolo, la vedere, foarte solitară. Am răsfoit o vreme şi restul paginilor şi am dat peste numele domnişoarei Lasqueti, care lăuda cu drăgălăşenie arta lui Cassius. Am notat acolo data şi am scris şi eu: „tribul Oronsay - rău, iresponsabil şi violent". Apoi am adăugat: Jmi pare rău că nu te-am prins. Mynah". N-am lăsat nici o adresă.

Am ieşit din clădire, dar ceva m-a ţinut locului, aşa că am hotărît să mai trec o dată prin expoziţie, de data asta încîn-tat că nu mai era aproape

nimeni acolo. Şi cînd am înţeles ce m-a atras înapoi, am dat încă o dată roată galeriei, ca să fiu sigur. Citisem undeva că atunci cînd oamenii au elogiat pentru prima oară perspectiva originală a primelor fotografii făcute de Lartigue, le-a trebuit o vreme pînă să îşi dea seama cineva că era vorba de unghiul normal al vederii unui copil cu un aparat de fotografiat care se uită în sus la adulţii pe care îi fotografiază. Ceea ce vedeam eu acum în expoziţie era perspectiva exactă a viziunii pe care Cassius şi cu mine o avuseserăm în noaptea aceea: de pe balustradă, privind în jos la oamenii care trudeau în păstăile acelea de lumină. Un unghi de 45 de grade sau cam aşa ceva. Mă întorsesem acolo şi priveam de pe balustradă locul unde se plasase emoţional Cassius atunci cînd făcuse aceste picturi. Şi le spuneam tuturor la revedere. La revedere.

Inima lui Ramadhin

În aproape toată viaţa mea din cîte îmi aminteam nu-i putusem oferi niciodată lui Cassius ceva care să-i fie de vreun folos. Dar simţeam că lui Ramadhin puteam să-i ofer ceva. El mi-a acceptat afecţiunea. Cassius scotocea cu disperare în propria lui intimitate. Văzusem asta pînă şi în picturile lui, în ciuda evocării acelei nopţi din El Suweis. Insă mi-am închipuit mereu că pe Ramadhin l-aş putea ajuta dacă ar ajunge la greu. Numai să fi ştiut. Numai să fi venit şi să-mi fi spus.

La începutul anilor 1970, cînd am lucrat pentru o scurtă perioadă de timp în America de Nord, am primit o cablogramă de la o rudă îndepărtată. Mi-aduc aminte că era ziua mea: împlineam treizeci de ani. M-am întrerupt din ce făceam şi am reuşit să prind un zbor de noapte ce m-a dus înapoi la Londra, unde am tras la un hotel şi am dormit cîte va ore.

La prînz am luat un taxi care m-a lăsat în Mill Hill, lîngă o capelă micuţă. Am apucat s-o văd în treacăt pe sora lui Ramadhin, Massi, iar apoi, după ce am intrat în capelă, am văzut-o venind spre mine pe coridor. Noi doi nu ne prea mai văzuserăm de pe vremea prieteniei noastre adolescentine. De fapt eu nu-1 mai văzusem pe Ramadhin sau pe altcineva din familia lui de opt ani. Aveam bănuiala că ne schimbaserăm cu toţii foarte mult. într-una din ultimele lui scrisori Ramadhin mă informase că Massi „umbla cu o gaşcă selectă şi agitată", că lucra la postul de televiziune BBC, la una din emisiunile lor muzicale, şi că era foarte ambiţioasă şi foarte deşteaptă. Cred că nimic nu m-ar fi putut surprinde cînd era vorba de Massi. Fiind mai mică, ea venise în Anglia cu un an în urma noastră şi se adaptase rapid.

La vremea aceea eu ajunsesem să-i cunosc bine pe părinţii lor, o pereche plină de bun-simţ, care îşi educaseră propriul fiu plin de bun-simţ. Tatăl era biolog şi vorbea întotdeauna de unchiul meu, judecătorul", ori de cîte ori se vedea nevoit să stea de vorbă cu mine atunci cînd nu mai era altcineva

prin preajmă. Bănuiesc că unchiul meu şi tatăl lui Ramadhin erau cam la acelaşi nivel în carierele lor. Doar că domnul Ramadhin era un om uşor stîngaci în problemele legate de lumea reali (chei de maşină, mic dejun, orare), în vreme ce nevasta lui, care era tot biologă, organiza totul şi părea să se mulţumească să stea în umbra aruncată de soţul ei. Viaţa lor, carierele lor şi casa lor urmau să fie o scară pe care să se caţere copiii lor. Iar în anii adolescenţei eu îmi petrecusem cît mai mult timp posibil în disciplina şi calmul tăcut al casei lor de pe Mill Hill. Eram mereu acolo. Boala lui Ramadhin, problema lui cu inima, i-a transformat într-o familie mai precaută şi mai liniştită decît era a mea. îşi duceau existenţa sub un clopot de sticlă. Cu ei mă simţeam în largul meu.

Acum revenisem exact în acelaşi decor. Şi faptul că mergeam înspre casa lui Ramadhin după înmormîntare m-a făcut să simt că mă prăvălesc printre crengile pe care noi doi ne căţăraserăm cu mulţi ani în urmă. Cînd am ajuns, casa părea micşorată, iar doamna Ramadhin părea fragilă. Şuviţele de păr alb făceau ca obrazul ei cu pielea întinsă să pară şi mai frumos, şi mai blînd -pentru că ea fusese cu noi, cu tustrei, o persoană foarte severă şi, în acelaşi timp, foarte generoasă. Massi era singura care se opunea regulilor impuse de mama ei şi a continuat să facă astfel o bună parte din viaţă.

— Ai fost plecat prea mult timp, Michael. Tu eşti tot timpul plecat.

Cuvintele mamei au fost o săgeată pe care a aţintit-o cu grijă spre mine înainte să vină şi să mă lase s-o cuprind în braţe. In trecut abia dacă ne atingeam. „Doamna R.", aşa o numisem toată adolescenţa mea.

Aşadar, am pătruns iarăşi în casa lor de pe Terracotta Road. Un grup de oameni îşi prezentau condoleanţele părinţilor în holul îngust, iar apoi se îndreptau spre camera de zi, unde se aflau canapeaua şi spaţiul delimitat de măsuţe şi de picturi, rămase exact în acelaşi loc în care fuseseră şi cînd veneam eu în vizită în adolescenţă. Era o capsulă a timpului din tinereţea noastră - cu micul televizor cu tub catodic şi aceleaşi portrete cu bunicii lui Ramadhin stînd în faţa casei lor din Mutwal. La trecutul pe care îl aduseseră cu ei în ţara aceasta n-aveau să renunţe niciodată. Insă acum pe poliţa căminului se adăugase o fotografie, una cu Ramadhin în robă de absolvent

la Universitatea Leeds. Costumul nu i se potrivea şi nici nu-l deghiza. Avea chipul supt, de parcă ar fi fost copleşit de griji.

M-am apropiat de fotografie şi l-am privit atent. Cineva m-a apucat strîns de cot, cu degetele apăsîndu-mi tare şi deliberat carnea, iar eu m-am întors. Era Massi şi, brusc, poate chiar prea repede, am simţit că eram tulburător de apropiaţi unul de altul. O văzusem la capelă, cînd mersese la pas între părinţii ei, se aşezase în primul rind şi îşi plecase repede capul. Nu fusese în grupul de primire a invitaţilor în hol.

— Ai venit, Michael. Credeam că n-o să vii.

— De ce să nu vin?

Mîna ei caldă şi mică mi-a atins chipul şi apoi a plecat ca să se ocupe de ceilalţi, să vorbească şi să dea din cap cînd i se spunea ceva sau să ofere o îmbrăţişare cînd era nevoie de aşa ceva. Eu nu mă uitam decît la ea. încercam să descopăr la ea vreo urmă din Ramadhin. Intre ei doi nu existase niciodată o prea mare rezonanţă. El era masiv şi cu un corp bu-tucănos, iar era îngrijită şi agilă. „O gaşcă agitată", aşa îmi scrisese el. Aveau părul de aceeaşi culoare şi asta era tot. Dar am avut senzaţia că în Massi trebuie să existe ceva preluat de la el — ceva ce i se dăruise fetei în momentul plecării sale bruşte. Bănuiesc că aveam nevoie de prezenţa lui Ramadhin, iar ea nil se manifesta.

După-amiaza s-a dovedit a fi una lungă, în cursul căreia noi doi ne-am văzut doar de la distanţă, în timp ce discutam cu diverse rude prin alianţă. Cît a durat prînzul, servit în picioare, am observat-o cum se deplasa de la o persoană la alta în această comunitate expatriată, jucînd rolul unei destoinice albinuţe a familiei - se deplasa de la o bătrină mătuşă distrusă de durere la un unchi încă prea vesel, cum îi era firea, şi apoi la un nepot care nu înţelegea de ce toată lumea era atît de calmă, pentru că el îl adorase pe Ramadhin, care îi dăduse meditaţii la matematică şi care stătea să discute cu el oricînd trecea printr-un moment de cumpănă. Am văzut-o pe Massi aşezîndu-se împreună cu puştiul acela pe un fotoliu din grădină şi mi-am dorit să fiu acolo, cu ei, în loc să fiu fixat cu o privire curioasă de vreunul din prietenii părinţilor. Bănuiesc că asta era din pricină că băiatul avea zece ani. Şi mi-am dorit să ştiu ce îi spunea ea, cum putea să-şi justifice spusele sau de ce ne purtam ca nu ştiu ce sectă detaşată, vorbind doar în şoapte. Iar apoi am văzut că nu băiatul era cel care bocea, ci Massi.

L-am lăsat pe cel cu care vorbeam în mijlocul propoziţiei, am ieşit, m-am aşezat, i-am cuprins cu braţul trupul zguduit de plîns, care n-a încetat

nici o clipă să tremure, şi nici unuia dintre noi trei nu i-a trecut prin minte să vorbească. Iar mai tîrziu, cînd am ridicat privirea şi m-am uitat în casă prin uşile de sticlă, mi-am dat seama că toţi adulţii erau înăuntru, iar noi eram copiii din grădină.

A început să se întunece şi, pe măsură ce amurgea, casa modestă a lui Ramadhin, care pe vremuri fusese pentru mine un loc de refugiu, acum mi se părea o arcă fragilă. Ultimii oaspeţi au ieşit încet în strada neluminată a cartierului suburban. Eu stăteam în picioare, alături de familie, în hol, gata să plec la rîndu-mi, ca să prind unul din ultimele trenuri ce mă ducea înapoi în centrul Londrei.

— Trebuie să prind un zbor mîine după-amiază, am spus. Dar, cu puţin noroc, peste o lună mă întorc.

Massi m-a privit cu atenţie. Asta făcuserăm amîndoi toată după-amiaza, ca şi cum am fi reevaluat o persoană pe care odinioară o cunoşteam foarte bine. Chipul lui Massi se lăţise şi îşi schimbase şi atitudinea. Urmărisem felul politicos şi atent cu care îşi trata acum părinţii. Ea, care se înfruntase zgomotos cu ei de-a lungul întregii adolescente. Eram conştient de aceste diferenţe, la fel cum ştiam că şi ea mă putea citi mult mai bine decît oricare dintre prietenii mei de dată mai recentă. Ar fi putut să extragă ceva din imaginea mea, din trecutul nostru comun şi să o plaseze alături de ceea ce vedea acum. Fusese tovarăşa noastră, a fratelui ei şi a mea, pe timpul vacanţelor şcolare, cînd pierdeam toţi trei vremea într-un oraş care nu era chiar al nostru şi în care nu se ferea nimeni să ne dea de înţeles, că nu era chiar al nostru - era un univers îngrădit şi străin prin care ne deplasam, luînd autobuzul pînă la ştrandul din Bromley, pînă la biblioteca publică Croydon sau pînă la Earls Court, ca să vedem expoziţia de bărci, ex-poziţia de cîini sau expoziţia de maşini. Bineînţeles că încă mai aveam în creierele noastre aceleaşi informaţii legate de traseele autobuzelor respective. Ea fusese martoră la toate schimbările prin care trecusem eu în adolescenţă. Toate astea erau înăuntrul ei.

Apoi venea golul celor opt ani.

„Trebuie să prind un zbor mîine după-amiază, dar, cu puţin noroc, peste o lună mă întorc."

Massi a rămas locului pe hol, uitîndu-se la mine, avînd întipărit clar pe chip şocul pierderii fratelui ei. Prietenul ei stătea alături şi o ţinea de cot. Vorbisem cu el în seara aceea, ceva mai devreme. în caz că nu era prietenul ei, în mod cert spera să fie.

— Păi, dă-mi de ştire cînd te întorci, mi-a spus Massi.

— Aşa o să fac.

— Massi, de ce nu îl conduci pe Michael pînă la staţie? a zis doamna R. Voi doi aveţi de vorbit.

— Da, vino cu mine, am spus eu. Aşa o să putem sta împreună o oră.

— Cît o viaţă, a zis ea.

Existenţa lui Massi se desfăşura în acea jumătate publică de lume în care Ramadhin rareori pătrundea. Massi nu cunoscuse niciodată şovăiala. Ea şi cu mine urma să ajungem să împărţim cîte o felie zdravănă din vieţile noastre, ale amîn-durora. Şi, indiferent ce s-ar fi ales de relaţia noastră, de suişurile şi coborîşurile agitatelor ei mări, fiecare din noi îi făcea bine şi, în egală măsură, rău celuilalt cu o repe'ziciune pe care o învăţasem parţial de la ea. Massi se arunca să ia hotărîri. Probabil că semăna mai mult cu Cassius decît cu fratele ei. Deşi de-acum ştiam că lumea nu se împarte atît de simplu, în două tipuri de firi. Dar cînd eram tineri gîndeam astfel.

„O viaţă", spusese ea. Şi în acea oră am început să păşesc iar înapoi în viaţa lui Massi. Am mers amîndoi spre staţia de tren şi paşii ni s-au încetinit pe măsură ce vorbeam. Am pătruns într-un întuneric complet în zona unde strada trecea pe lîngă un teren de fotbal şi aveam senzaţia că vorbim în şoaptă în nu ştiu ce colţ neluminat de pe o scenă. Am vorbit aproape numai despre ea. Ea ştia deja destule despre mine, despre scurta şi surprinzătoarea mea carieră, care mă dusese în America de Nord şi provocase plecarea mea din lumea ei. („Credeam că n-o să vii." „Tu eşti tot timpul plecat, Michael.") Am dezgropat anii pierduţi. Nu prea mai păstrasem eu legătura - nici măcar cu Ramadhin. Din cînd în cînd trimiteam indolent cîte o carte poştală care anunţa doar locul unde eram şi-atîta tot. Erau multe de aflat despre ceea ce făcuseră ea şi fratele ei.

— Cunoşti din întîmplare pe cineva pe nume Heather Cave? m-a întrebat Massi.

— Nu. Ar trebui? Cine e?

Mi-am închipuit că era o persoană peste care voi fi dat în America sau Canada.

— Se pare că Ramadhin o cunoştea.

A continuat prin a-mi spune că nu exista nici o explicaţie convingătoare asupra circumstanţelor morţii lui Ramadhin. Fusese găsit cu inima oprită şi cu un cuţit lîngă el. Asta era tot. Intrase în întunericul uneia dintre grădinile comunale din oraş, în apropiere de apartamentul fetei. Massi mi-a spus că,

din cîte se bănuia, făcuse o pasiune pentru fata asta, una dintre elevele pe care le medita. Cînd a cercetat problema, Massi a descoperit o singură fată căreia îi dădea lecţii, una de paisprezece ani pe nume Heather Cave. Dacă ea era cea de care se înamorase Ramadhin, trebuie să fi fost copleşit de o imensă vinovăţie, care îl va fi potopit ca un puhoi de cerneală întunecată.

Massi a clătinat din cap şi a schimbat subiectul.

Mi-a spus că ea nu credea că traiul fratelui ei în Anglia fusese unul fericit şi că simţea că acesta ar fi fost mult mai mulţumit să aibă o carieră şi o casă în Colombo.

Din cîte se pare, fiecare familie emigrantă are în sînul ei pe cineva care nu îşi găseşte locul în noua ţară în care au venit cu toţii. Acel frate sau acea soţie ce nu-şi pot îndura soarta acolo, în Boston, Londra sau Melbourne, se simt într-un exil permanent. Am întîlnit mulţi oameni care rămîn bîntuiţi de stafia trainică a unui loc de mai demult. Şi este adevărat că Ramadhin ar fi avut o viaţă mai fericită în lumea mult mai destinsă şi mai puţin publică din Colombo. El nu avea ambiţii profesionale, aşa cum avea Massi şi - cum bănuia ea -aveam şi eu. El era cel mai sistematic şi cel mai preocupat dintre noi şi învăţa ceea ce era important în ritmul său personal. I-am spus lui Massi că pînă şi acum încă mă miram cum izbutise el să se înţeleagă cu mine şi cu Cassius în acea călătorie spre Anglia. Ea a dat din cap, de-acum zîmbitoare, după care a întrebat:

— Pe el l-ai văzut? Am citit adesea despre el.

— Iţi aminteşti că noi ţi-am spus odată că ar trebui să-1 cauţi?

Am început să rîdem. La un moment dat Ramadhin şi cu mine am încercat să o convingem pe Massi că pentru ea nu exista un soţ mai potrivit decît Cassius.

— Poate că ar trebui... încă aş mai putea.

Izbea cu picioarele în frunzele ude ce i se aşterneau dinainte şi mă luase de braţ. M-am gîndit la celălalt prieten dispărut al meu. Ultima oară cînd auzisem ceva despre Cassius fusese cînd întîlnisem o actriţă din Sri Lanka, iar ea îl cunoştea din Anglia, de pe vremea cînd erau adolescenţi. Mi-a povestit cum a scos-o el o dată la o întîlnire dimineaţa, foarte devreme, pe un teren de golf. A adus cu el vreo două crose vechi, cîteva mingi de golf, apoi au sărit peste poarta de la intrare şi au colindat terenul, timp în care Cassius a fumat un joint şi i-a ţinut o prelegere despre măreţia lui Nietzsche înainte să în-cerce să o seducă lîngă una din găuri.

Ajunşi în staţie, am verificat ora sosirii trenului, apoi ne-am dus într-un local de noapte de sub podul de cale ferată şi am stat acolo, scoţînd rareori cîte o vorbă şi uitîndu-ne unul la altul peste masa de pal melaminat.

In mintea mea eu n-o văzusem niciodată pe Massi drept sora lui Ramadhin. Păreau două entităţi mult prea distincte. Ea avea acel spirit fremătător. Cum menţiona cineva o posibilitate, cum o vedeai pe Massi că o duce la îndeplinire, ca şi cum ar fi scris continuarea unui cîntec. Era din soiul acela pe care oamenii dintr-o altă epocă l-ar fi numit „argint viu". Aşa ar fi descris-o domnul Mazappa sau domnişoara Lasqueti. Dar în noaptea asta, în localul aproape gol de lîngă staţia de tren, era închisă şi şovăielnică. înăuntru mai era o pereche mai în vîrstă şi cei doi fuseseră şi ei la înmormîntare şi la recepţia comemorativă, dar aceştia stăteau separaţi de restul lumii. Aveam nevoie de- Ramadhin aici, cu noi. Aşa mă obişnuisem. Indiferent dacă prezenţa lui a fost îngăduită de tăcerea lui Massi sau, poate, de afecţiunea proaspăt iscată între noi, care a şters atît de repede anii trecuţi, Ramadhin a pătruns în adîncul inimii mele şi am început să plîng. Tot ce era legat de el era dintr-odată în mine: mersul lui lent, stînjeneala în faţa unei glume îndoielnice, nevoia de a avea cîinele acela în Aden şi iubirea faţă de el, grija cu care îşi păzea inima -„inima lui Ramadhin" —, nodurile pe care le făcuse şi de care era aşa de mîndru pentru că ne salvaseră vieţile, felul în care arăta atunci cînd se îndepărta de tine. Şi inteligenţa lui cuviincioasă pe care o observase domnul Fonseka şi pe care Cassius şi cu mine n-o recunoscuserăm niciodată, doar că ea fusese întotdeauna acolo. Cît de mult din Ramadhin asimilasem doar cu ajutorul memoriei după ce încetaserăm să ne mai întîlnim?

Eu sînt un om cu fire rece. Dacă nimeresc lîngă o durere copleşitoare, înalţ bariere, astfel încît suferinţa să nu ajungă prea profund sau prea departe. Acolo se înalţă imediat un zid -şi n-o să se prăbuşească. Proust a scris următorul rînd: „Credem că nu îi mai iubim pe cei morţi... dar numai ce ne cade sub ochi o mănuşă veche şi izbucnim imediat în plîns". Eu nu ştiam cum era. Nu exista nici o mănuşă. Ramadhin era mort de şase zile. Dacă era să fiu cinstit, nu mă gîndisem cu adevărat la el ca la cineva de care fusesem apropiat cîtva timp. La douăzeci şi ceva de ani eşti prea ocupat să te transformi în altcineva.

Mă simţeam oare vinovat pentru că nu îl iubisem îndeajuns? Parţial aşa era. Dar gîndul care mi-a dărîmat zidul şi i-a permis să ajungă la mine nu a fost unul oarecare. Probabil că începusem să-mi reamintesc, să derulez iar

în minte toate acele fragmente mărunte din el care îmi dezvăluiau grija lui faţă de mine. Un gest prin care îmi semnala că îmi vărsasem ceva pe cămaşă, lucru care de fapt se şi întîmplase cînd îl văzusem ultima oară. Felul în care încerca să mă atragă spre ceva ce el învăţa cu înflăcărare. Ce eforturi nemăsurate a făcut ca să mă găsească, iar apoi, în Anglia, a continuat să rămînă prietenul meu şi în momentul în care el s-a dus la o şcoală, iar eu la alta. Nu eram greu de găsit, dată fiind reţeaua expatriaţilor, dar totuşi el mă căutase.

Habar n-am cît am stat acolo aşa, lîngă geamul înalt de sticlă care mă separa de stradă, cu Massi vizavi de mine, fără să scoată o vorbă, ci doar cu mîna întinsă peste masă, cu palma întoarsă în sus, pe care eu nu i-am văzut-o şi nu i-am luat-o într-a mea. Se spune că lacrimile ne dezvoltă, nu ne îngustează. Mie mi-a trebuit mult timp. Nu puteam să mă uit la ea. Priveam undeva dincolo de locul în care lumina restaurantului se risipea în beznă.

— Vino. Vino cu mine, mi-a zis ea şi am urcat treptele de piatră ale staţiei, ca să aşteptăm trenul.

Mai erau cîteva minute, aşa că ne-am plimbat pe peron de la un capăt la celălalt, am mers pînă la capetele lui neluminate şi ne-am întors, fără să schimbăm nici un cuvînt. Odată cu apropierea trenului, între noi urmau să aibă loc o îmbrăţişare, un sărut de recunoaştere şi o tristeţe care avea să năvălească fără veste peste noi mulţi ani după aceea. Am auzit pîrîiturile unui anunţ, iar apoi am văzut o rază de lumină care ne-a încadrat.

*

În cazul anumitor evenimente durează o viaţă pînă să vezi daunele şi efectele lor. Acum îmi dau seama că m-am căsătorit cu Massi ca să rămîn aproape de o comunitate din copilărie în sînul căreia mă simţeam în siguranţă şi, aşa cum s-a dovedit, după care încă mai tînjeam.

Iată de ce Massi şi cu mine am continuat să ne vedem, mai întîi timid, iar apoi întru cîtva pentru a-i reînvia pe îndrăgostiţii care aproape că fuseserăm în anii adolescenţei. împărtăşeam şi durerea pentru moartea lui Ramadhin. Şi apoi mai era şi tihna din sînul familiei. Părinţii ei l-au reprimit cu bucurie în căminul lor pe băiatul - pentru ei acelaşi băiat - care fusese vreme de ani buni cel mai bun prieten al fiului lor. Aşa că mă duceam adesea în Mill Hill şi stăteam în casa în care odinioară pătrunsesem pe furiş, pe cînd eram adolescent şi pierdeam vremea împreună cu Ramadhin şi sora lui în timp ce părinţii lor erau la muncă - în camera lor de zi cu televizor sau în dormitorul de la etaj, cu plante agăţătoare pe exterior.

E un loc în care aş putea circula legat la ochi chiar şi acum: cu mîinile întinse, ca să evaluez lărgimea coridorului, ar trebui să fac atîţia paşi ca să intru în camera aceea prin grădină, apoi încă trei paşi la dreapta, ocolind măsuţa de cafea, şi atunci cînd mi-aş da jos legătura de pe ochi, aş şti că stau în faţa fotografiei de la absolvire a lui Ramadhin.

Nu mai aveam pe nimeni altcineva şi nici un alt loc unde să mă duc cu pustietatea din mine.

La o lună după moartea lui Ramadhin familia lui a primit o scrisoare de condoleanţe de la domnul Fonseka, pe care mi-au permis să o citesc şi eu, fiindcă omul descria zilele petrecute de noi pe Oronsay. Scria cîteva vorbe politicoase despre mine (şi nici una despre Cassius), după care vorbea despre faptul că detectase la Ramadhin „o curiozitate academică luminoasă". Scria cunn discutaseră ei doi despre istoria diverselor ţări pe care le străbătuserăm - despre porturile naturale în opoziţie cu cele artificiale, despre faptul că Aden fusese una dintre cele treisprezece mari cetăţi preislamice, despre faptul că acolo îşi aveau originea cîţiva geografi musulmani vestiţi, care trăiseră în acel loc înainte de epoca imperiilor prafului de puşcă. Şi scrisoarea lui Fonseka o ţinea tot aşa, într-un stil care încă îmi mai era familiar şi după ce trecuseră douăzeci de ani.

Pasiunea pentru cunoaştere a lui Fonseka conţinuse din-totdeauna în ea şi plăcerea suplimentară de a împărtăşi. Presupun că la fel era şi Ramadhin cu nepotul de zece ani pe care îl meditase şi pe care îl întîlnisem la înmormîntare. Domnul Fonseka nu avea de unde să ştie că eu păstrasem legătura cu familia lui Ramadhin şi bănuiesc că l-aş fi putut lua prin surprindere dacă aş fi mers pînă la Sheffield ca să-l vizitez împreună cu Massi. Dar n-am făcut-o. Massi şi cu mine aveam treabă în aproape toate weekendurile. Acum eram iarăşi îndrăgostiţi, logodiţi şi urma să ne căsătorim cu tot ceremonialul pe care familiile ce locuiesc în străinătate insistă să-l urmezi. Povara tradiţiei exilaţilor se prăvălise pe umerii noştri. Şi totuşi am fi putut evita toate astea, am fi putut să închiriem o maşină şi să mergem să-l întîlnim. Dar în acea etapă a vieţii mele m-aş fi dovedit timid în faţa lui. Eram un tînăr scriitor şi mă temeam de reacţia lui, măcar că sînt convins "că ar fi fost politicos. La urma urmei, se pare că el considerase că Ramadhin era înzestrat cu sensibilitatea şi inteligenţa înnăscute de care avea nevoie un artist. Nu cred că acestea sînt nişte precondiţii necesare, dar pe atunci o credeam măcar pe jumătate.

încă mă surprinde faptul că eu şi Cassius am apărut din acea lume şi am supravieţuit în lumea artei. Cassius, care în ipostaza sa publică insista să îşi folosească doar prenumele său polemic. Eu eram mai politicos şi îmi cizelasem comportamentul, dar Cassius izbea de-a dreptul, lua peste picior şi dispreţuia toate snobismele artei şi ale puterii. La cîţiva ani după ce devenise faimos, şcoala din Anglia la care învăţase, pe care o ura şi ai cărei profesori probabil că îl antipatizau, 1-a rugat să îi doneze o pictură. El le-a expediat o telegramă cu textul „FUTE-V-AŞ! URMEAZĂ O SCRISOARE DURĂ!". Se numărase întotdeauna printre tipii turbulenţi. Ori de cîte ori auzeam de vreo chestie scandaloasă şi cutremurătoare făcută de Cassius, imediat mă şi gîndeam cum va citi Fonseka despre ea în ziare şi va ofta, gîndindu-se la clivajul care există între dreptate şi artă.

Ar fi trebuit să mă duc să-1 văd pe acest bătrîn guru al fumatului cînepii. El mi l-ar fi revelat pe Ramadhin într-un alt fel decît o făcea Massi. Dar familia ei fusese distrusă, iar ea şi cu mine am fost legătura care a reclădit-o sau cel puţin a întins un strat protector asupra situaţiei neclare a morţii sale, ce îi lăsase pe toţi incapabili să se lupte cu durerea lor. In egală măsură, dorinţa noastră se hrănea şi din vremuri trecute, din acea dimineaţă unică din tinereţea noastră, cînd ea îmi apăruse pictată de crengile verzi şi unduitoare reflectate în fereastră. Toţi avem în inimile noastre cîte un nod pe care ne dorim să-1 slăbim şi să-1 desfacem.

Cum eu nu aveam nici fraţi, nici surori, mă purtasem cu Ramadhin şi Massi de parcă ar fi fost fraţii mei. Era genul de relaţie pe care o poţi avea în adolescenţă, în opoziţie cu oamenii de care ne ciocnim cînd sîntem mai vîrstnici — şi cu care posibilitatea de a ne modifica viaţa e mai mare.

Aşa m-am gîndit eu.

Noi trei traversaserăm împreună acele perioade abstracte şi, din cîte se pare, necartografiate, reprezentate de vacanţele de vară şi de iarnă. Ne furişam prin universul de pe Mill Hill. Pe pista de ciclism reeditam curse faimoase - ne bălăngăneam pe pantă, dădeam un asalt final la vale şi şarjam într-un final de kinogramă. După-amiaza dispăream în cîte un bijou din centrul Londrei şi mergeam să vedem un film. Universul nostru includea centrala electrică de la Battersea, Pelican Stairs din Wapping, coborînd spre Tamisa, biblioteca Croydon, baia publică din Chelsea, parcul Streatham Common, unde coboram de pe High Road înspre copacii din depărtare. (Acesta a fost şi locul unde Ramadhin s-a regăsit o vreme în ultima noapte din viaţă.) Şi Colliers Water Lane, unde Massi şi cu mine am ajuns în cele

din urmă să trăim laolaltă. Toate acele locuri în care ea cu Ramadhin şi cu mine pătrunseserăm ca adolescenţi şi din care ieşiserăm adulţi. Dar ce ştiam noi de fapt, chiar şi unul despre celălalt? Nu ne-am gîndit niciodată la viitor. Măruntul nostru sistem solar... încotro se îndrepta el? Şi cît timp vom mai însemna ceva unul pentru altul?

Uneori ne descoperim şinele autentic şi intrinsec în anii copilăriei şi ai adolescenţei. E vorba de recunoaşterea a ceva pe care într-o primă fază îl simţi mic înăuntrul tău şi pe care îl faci cumva să se maturizeze. Eu eram poreclit Mynah, „mier-loiul mandarin". Aproape de numele meu, dar cu un pas în gol şi o străfulgerare de ceva în plus, ca o uşoară răsucire în mers, aşa cum au toate păsările atunci cînd păşesc pe pămînt. De asemenea, e o pasăre neoficială, necredibilă, cu o voce nu pe de-a-ntregul demnă de încredere, în ciuda întinderii ei. Presupun că la vremea aceea eram mierloiul grupului, căci le reproduceam tot ce auzeam celorlalţi doi tovarăşi. Ramadhin mi-a spus aşa întîmplător, iar Cassius, recunoscînd uşurinţa cu care răsărise porecla din numele meu, a început să mă strige astfel.

Nimeni altcineva nu îmi spunea „Mynah" - doar cei doi prieteni pe care mi-i făcusem pe Oronsay. Odată ce am ajuns la o şcoală din Anglia, eram recunoscut doar după numele de familie. Dar dacă primeam vreodată un telefon şi cineva îmi spunea „Mynah", nu putea fi decît unul din ei. Massi îl mai folosea şi ea uneori cu mine, numai că numele meu adevărat îi venea mult mai uşor pe limbă.

In ceea ce priveşte prenumele lui Ramadhin, aproape că nu-1 foloseam, deşi îl ştiam. Faptul că îl ştiam îmi permitea să presupun că înţeleg mai multe lucruri despre el? Aveam dreptul să îmi închipui procesele gîndirii lui din vremea cînd era adult? Nu. Dar pe vremea cînd eram copii, în călătoria aceea spre Anglia, în timp ce ne uitam la marea ce părea să nu conţină nimic, obişnuiam să ne imaginăm intrigi şi poveşti complicate despre noi înşine.

Inima lui Ramadhin. Cîinele lui Ramadhin. Sora lui Ramadhin. Iubita lui Ramadhin. Abia acum disting diversele repere din viaţa mea care ne legau pe noi doi. Cîinele, de exemplu. în scurta perioadă cît a stat la noi, îmi amintesc cum ne jucam cu el pe priciul acela îngust. Şi cum, la un moment dat, a venit tăcut la mine şi şi-a strecurat botul şi fălcile între umărul şi gîtul meu, ca o vioară. Căldura lui înfricoşată. La fel cu Massi, cînd ne cuibăream unul într-altul, precauţi şi agitaţi ca nişte adolescenţi, iar apoi mai grăbiţi şi mai extaziaţi la gîndul că ne descoperiserăm unul pe altul

după moartea lui Ramadhin, aproape conştientizînd faptul că fără ea n-am fi ajuns să fim împreună.

Şi apoi mai era povestea cu iubita lui Ramadhin.

Se numea Heather Cave. Şi el iubea tot ce nu se maturizase încă în ea la vîrsta de paisprezece ani. Era ca şi cum vedea în ea fiecare posibilitate - deşi trebuie să o fi iubit şi pentru ceea ce era în acel moment, în acelaşi fel în care adori un căţeluş, un viţeluş sau un băiat frumos, lipsit încă de sexualitate. Ramadhin mergea la apartamentul familiei Cave ca s-o mediteze la geometrie şi la algebră. Stăteau la o masă de bucătărie. Dacă afară era soare, uneori ţineau meditaţiile în grădina împrejmuită cu gard ce le înconjura clădirea. Iar în ultima jumătate de oră, ca un fel de cadou neoficial, o punea pe fată să-i vorbească de alte lucruri. A auzit cu surprindere judecăţile ei în privinţa părinţilor, a profesorilor de care i se urîse şi a cîtorva „prieteni" care încercaseră să o seducă. Şedea acolo uluit. Era o fată tînără, dar nu naivă. Probabil că era mai hîrsită decît el în multe privinţe. Dar ce era el? Un mult prea inocent ins de treizeci de ani din coconul micii comunităţi de imigranţi din Londra. Nu era un bun cunoscător al lumii din jurul lui şi nici implicat în ea. Era profesor suplinitor şi mai dădea şi meditaţii. Citea multe cărţi de geografie şi istorie. Păstrase legătura cu domnul Fonseka, care trăia în nord -conform spuselor surorii lui, era de presupus că menţineau contactul printr-o corespondenţă rarefiată. Aşa că o asculta pe fata aceea, Heather, de dincolo de masă şi îşi imagina diversele faţete ale firii ei. Apoi se ducea acasă.

Oare de ce n-a rupt vraja acelei corespondenţe grandilocvente cu domnul Fonseka, pomenind de fată? Dar Ramadhin n-ar fi putut face niciodată aşa ceva. Fonseka ar fi ştiut în mod cert cum să-1 smulgă de lîngă ea. Deşi în ce măsură era el în stare să fie realist în privinţa caracterului adolescentin, care, dincolo de faţada lui, putea fi foarte dur? Nu, ar fi fost mai bine pentru el să i se confeseze lui Cassius. Sau mie.

Ramadhin mergea la apartamentul familiei Cave miercurea şi vinerea. Vinerea fata era în mod clar nerăbdătoare, pentru că, după ce termina meditaţiile, urma să meargă să se întîlnească cu prietenii ei. Apoi, într-o vineri, a găsit-o înlăcrimată. A început să vorbească şi n-a vrut să-1 lase să plece, ci i-a cerut să o ajute în viaţa ei personală. Avea paisprezece ani şi tînjea numai şi numai după un băiat pe nume Rajiva, pe care Ramadhin îl întîlnise într-o seară în compania ei. Un ins dubios, şi-a zis el. Insă acum era nevoit să audă despre toate calităţile lui şi despre patima aprinsă între ei, ce părea corozivă şi prea degajată. Ea vorbea şi el asculta. Băiatul o

respinsese cu dispreţ pe fată în faţa mai multor prieteni de-ai lui şi, în consecinţă, ea se simţea părăsită. Voia ca Ramadhin să se ducă la acel băiat şi să îi spună ceva, să o reprezinte cumva. Ştia că el se pricepe să vorbească - şi poate că asta l-ar fi făcut pe Rajiva să se întoarcă la ea.

A fost primul lucru pe care i 1-a cerut să-1 facă pentru ea.

I-a spus că ştie unde îl poate găsi. „La barul Coax." Nu voia, nu putea să se ducă ea însăşi. Rajiva avea să fie cu prietenii lui, iar acum aceştia o ignorau.

Aşa că Ramadhin s-a dus să-1 caute pe băiat şi să-1 convingă să se întoarcă la Heather. A mers în partea aceea din oraş - undeva unde nu s-ar fi dus niciodată - şi a intrat acolo în haina lui de iarnă lungă şi neagră, fără fular, înfruntînd vremea din Anglia.

Şi iată-1 îndreptîndu-se spre barul Coax, cavaler pornit într-o misiune. Locul e plin de zarvă, muzică, discuţii zgomotoase şi fum. Intră în bar: un asiatic grăsuţ şi astmatic care caută un alt asiatic, pentru că Rajiva e şi el tot oriental - sau cel puţin părinţii lui erau astfel. Dar generaţia următoare e întotdeauna mai sigură pe ea. Ramadhin îl vede pe Rajiva în mijlocul prietenilor săi. Se apropie şi încearcă să îi explice de ce se află acolo, de ce stă de vorbă cu el. în timp ce Ramadhin încearcă să-1 convingă pe Rajiva să se întoarcă împreună cu el la apartamentul unde îl aşteaptă Heather, în jur se desfăşoară mai multe conversaţii. Rajiva rîde şi îi întoarce spatele, Ramadhin îl smuceşte pe băiat de umărul stîng şi atunci apare lama goală a unui cuţit. Lama nu-1 atinge. Ii atinge doar haina neagră undeva mai sus de inimă. Inima pe care Ramadhin şi-a protejat-o întreaga viaţă. N-a existat decît o apăsare uşoară a cuţitului băiatului, cu o forţă la fel de mare ca aceea cu care ai apăsa în sus sau în jos un comutator. în asta constă toată agresiunea. Dar Ramadhin rămîne în picioare şi tremură în mijlocul vacarmului ce-1 înconjoară. încearcă să nu inspire fum. Băiatul, Rajiva — cîţi ani să aibă oare? şaisprezece? şaptesprezece? -, se apropie de el cu ochii aceia de un castaniu întunecat şi îndeasă cuţitul în buzunarul hainei negre a lui Ramadhin. E ceva la fel de intim ca şi cum l-ar fi înfipt în el.

— Poţi să i-1 dai ei, zice Rajiva.

E un gest periculos şi totuşi formal. Ce înseamnă el? Ce vrea să spună Rajiva?

Un frison de neoprit în inima lui Ramadhin. Apoi vine un hohot de rîs şi „iubitul" îi întoarce spatele şi pleacă împreună cu roiul lui de prieteni. Ramadhin iese din bar în aerul nopţii şi o porneşte pe jos înspre

apartamentul lui Heather, ca să-i povestească despre eşecul său. „în plus", va adăuga el la întoarcere, „nu-i deloc potrivit pentru tine". Se simte brusc epuizat. Face semn unui taxi şi se urcă în el. O să spună... o să îi zică... n-o să-i pomenească de imensa greutate pe care o simte că-i apasă inima... de primele cîteva ori nu aude întrebarea adresată de şofer de pe scaunul din faţă. Lasă capul în

îl plăteşte pe şofer. Sună la soneria de la apartamentul fetei, apoi se întoarce şi pleacă. Străbate grădina unde au ţinut orele de meditaţii o dată sau de două ori, cînd a fost soare. Inima îi tresaltă în continuare, ca şi cum n-ar putea să încetinească, şi nici să se oprească. împinge poarta şi pătrunde în acea întunecime verde.

M-am întîlnit cu fata, Heather Cave. Asta s-a întîmplat la cîţiva ani după moartea lui Ramadhin şi, într-un fel, a fost ultimul lucru pe care l-am făcut pentru Massi şi părinţii ei. Fata locuia şi muncea în Bromley, nu departe de locul unde făcusem eu şcoala. Am întîlnit-o la coaforul Tidy Hair, căci acolo lucra, şi am invitat-o la un prinz. Fusesem nevoit să inventez o poveste ca să mă pot întîlni cu ea.

La început mi-a zis că îşi amintea doar vag de el. Dar în timp ce continuam să conversăm, cîteva dintre amănuntele clare care îi rămăseseră în minte s-au dovedit surprinzătoare. Chiar dacă fata nu voia, de fapt, să mergem mai departe de varianta oficială, deşi încă lacunară, a morţii sale. Am petrecut împreună o oră, după care ne-am întors fiecare la vieţile noastre. Fata nu era nici diabolică, nici proastă. Bănuiesc că nu „evoluase" aşa cum şi-ar fi dorit Ramadhin, ci că se instalase confortabil într-un mod de viaţă pe care şi-1 alesese singură, în limitele ei era o tînără stăpînă. Şi era foarte precaută, avea foarte multă grijă cu sentimentele mele. Cînd am pomenit prima oară numele prietenului meu, m-a deturnat cu uşurinţă, punîndu-mi cîteva întrebări ce m-au făcut să vorbesc eu însumi despre el. M-am apucat să-i povestesc despre călătoria noastră cu vaporul. Aşa se face că atunci cînd am repetat întrebarea, ea ştia deja detaliile legăturii noastre şi mi-a zugrăvit o imagine mult mai generoasă a lui Ramadhin ca meditator al ei decît ar fi făcut-o în faţa unei persoane care nu îl cunoscuse.

— Cum arăta pe vremea aceea?

Fata i-a descris masivitatea familiară, mersul molatic, pînă şi acel zîmbet grăbit pe care îl arbora - doar o dată - atunci cînd te părăsea. Pentru un om atît de afectuos era ciudat să fie singur, m-am gîndit eu. Dar

Ramadhin pleca întotdeauna de lîngă tine cu acel zîmbet atît de autentic, aşa că acela era şi ultimul lucru pe care îl vedeai la el.

— Era dintotdeauna timid? a adăugat după o clipă fata.

— Era... precaut. Avea o inimă slabă şi trebuia să şi-o protejeze. De aceea mama lui 1-a iubit aşa de mult. Nu se aştepta să aibă o viaţă prea lungă.

— înţeleg.

Şi-a plecat privirea.

— Ce s-a întîmplat în barul acela... am auzit c-a fost doar o ceartă, că n-a fost nimic violent. Rajiva nu era genul ăla.

Nu mă mai întîlnesc deloc cu el, dar nu era genul ăla.

Aveam extrem de puţine lucruri cu care să putem lega conversaţia noastră. Mă agăţăm de nişte năluci de fum. Acel Ramadhin pe care aveam nevoie să-1 înţeleg cu totul pentru a-1 putea îngropa nu era accesibil. în plus, cum ar putea o fată de paisprezece ani să înţeleagă patima şi suferinţa ce zăceau în el?

Apoi ea a spus:

— Ştiu ce voia. îi dădea înainte cu triunghiurile alea şi problemele de matematică cu un tren care mergea cu patruzeci şi cinci de kilometri pe oră... sau cu o cadă de baie în care încăpea atîta apă şi în ea intră un bărbat în greutate de zece puduri. Genul ăsta de lucruri îl învăţam cu toţii. Dar el voia altceva. El voia să mă salveze. Să mă tragă în viaţa lui, de parcă n-aş fi avut-o pe a mea.

Mereu vrem să-i salvăm pe cei pierduţi în lumea asta. E un obicei masculin, un soi de satisfacere fantasmatică a dorinţelor. Dar Heather Cave, chiar şi la vîrsta ei necoaptă ştiuse că, probabil, Ramadhin tînjea după ea. Şi totuşi, cu toate că în seara aceea i-a cerut să facă ceva pentru ea, nu s-a învinovăţit niciodată de moartea lui. Participarea lui a fost determinată de propriile necesităţi.

— Are şi o soră, nu-i aşa?

— Da, i-am răspuns. Sînt însurat cu ea.

— Deci din cauza asta ai vrut să mă întîlneşti?

— Nu. Din cauză că el era machang, era cel mai bun prieten al meu. Unul dintre cei doi prieteni ai mei esenţiali, la un moment dat.

— Înţeleg. îmi cer scuze.

Apoi fata a adăugat:

— Îmi aduc foarte bine aminte de zîmbetul acela al lui, de fiecare dată cînd pleca, iar eu închideam uşa în urma lui. E ca atunci cînd cineva îşi ia rămas-bun la telefon şi vocea îi devine tristă. Ştii cum se schimbă vocea atunci?

Cînd ne-am ridicat şi am dat să plecăm, ea a ocolit masa, a venit la mine şi m-a îmbrăţişat, ca şi cum ştia că nu făcusem toate astea pentru Ramadhin, ci pentru mine.

*

Într-o noapte de vară, în apartamentul nostru cu grădină de pe Colliers Water Lane, cînd intram în camera noastră de zi în timpul unei petreceri, am văzut-o pe Massi în celălalt capăt al încăperii cum se desprinde încet de perete ca să danseze cu cineva pe care amîndoi îl cunoşteam bine. Au dansat la lungimea braţului, astfel încît să-şi poată vedea feţele. Cu mîna dreaptă Massi şi-a ridicat breteaua rochiei de vară deplasînd-o uşor - îşi coborîse privirea spre bretea, aşa cum făcuse şi el. Iar ea ştia că el se uita.

Veniseră toţi prietenii noştri comuni. Ray Charles cînta Dar pe de altă parte, iubito. Eu străbătusem jumătate din încăpere. Şi, fără să mai trebuiască să văd mai mult de-atît sau să aud vreun cuvînt, am ştiut că între ei se simţea o armonie care nu mai exista între noi doi.

Un gest atît de mărunt, Massi. Atunci cînd căutăm un exemplu a ceva ce nu mai avem, îl vedem pretutindeni. Şi trecuseră cîţiva ani de cînd noi înşine ne aruncaserăm unul în braţele celuilalt ca să ne eliberăm de moartea fratelui ei, un lucru căruia nici unul dintre noi nu-i putea face faţă singur.

Cînd Massi şi cu mine ne-am despărţit, vestea a fost în realitate mult mai devastatoare pentru părinţii ei, în vreme ce noi doi speram că legătura noastră o să fie mai liniştită în lipsa funcţiei conjugale. Dar, după cum am văzut mai apoi, nici nu ne-am mai întîlnit.

Să fi dispărut toţi anii aceia, atunci cînd am văzut-o cum îşi deplasează breteaua de la rochia ei de vară vreo jumătate de centimetru, astfel încît să interpretez gestul drept o invitaţie adresată acelui prieten comun? Ca şi cum, dintr-odată, ar fi fost vital ca el să vadă părticica aceea nebronzată a umărului ei. Spun asta după ce amărăciunea, acuzaţiile, tăgădu-ielile şi certurile au trecut de mult. Ce m-a făcut să recunosc în acel gest ceva anume? Am ieşit în grădina micuţă, unde am stat şi am ascultat cum treceau maşinile noaptea pe Colliers

Water Lane, ceea ce m-a făcut să mă gîndesc la zgomotul constant al mării, iar apoi, brusc, la Emily şi cum stătea ea pe Oronsay, în întuneric,

rezemată cu spatele de balustradă, împreună cu iubitul ei, aruncînd o privire furişă spre umărul ei dezgolit şi apoi ridicîndu-şi ochii spre stele, şi mi-am amintit de nodul erotic care începuse să se formeze şi în mine. Chiar dacă aveam doar unsprezece ani.

Să vă spun cînd m-am gîndit ultima oară la Ramadhin. Eram în Italia şi, cum mi se trezise interesul pentru heraldică, i-am cerut unui ghid de la un castel să-mi explice ce-i cu toate semilunile acelea cu colţurile orientate în sus. Mi s-a explicat că un şir de semiluni şi o spadă înseamnă că familia respectivă a participat la cruciade. Dacă o singură generaţie a participat la ele, atunci pe blazon va apărea o singură semilună. Apoi ghidul a adăugat, fără ca eu să-l întreb, că dacă ai un soare pe blazon, înseamnă că ai un sfînt în familie. Iar eu m-am gîndit: „Ramadhin". Da. A răsărit dintr-odată în gîndurile mele sub chipul unui soi de sfînt. Nu unul foarte oficial. Unul uman. El era sfîntul familiei noastre clandestine.

Port Said

Pe 1 septembrie 1954 Oronsay şi-a încheiat traversarea Canalului Suez şi ne-am uitat cum oraşul Port Said se apropie de noi şi apoi cum alunecă pe lîngă noi, cu un cer negru de nisip. Cum nu dormiserăm toată noaptea, eram storşi de puteri, dar am rămas pe punte cît de mult am putut, am ascultat traficul maşinilor, corul de claxoane şi radiourile ce se auzeau pe străzi.

In cele din urmă am plecat de pe punte şi am coborît cîteva niveluri pînă în căldura teribilă şi lumina artificială, ca de închisoare, din sala motoarelor. Devenise un obicei de-al nostru şi făceam asta în fiecare dimineaţă. Aici oamenii transpirau atît de abundent, încît îi vedeam cum beau apă călîie din găleţile de incendiu, în timp ce turbinele din jurul lor se roteau şi pompau din pistoane. Pe Oronsay erau şaisprezece ingineri. Opt în schimbul de noapte, opt în cel de zi, toţi se îngrijeau de motoarele cu aburi de patruzeci de mii de cai-pu-tere, care roteau elicele gemene, astfel încît să putem călători mai departe şi pe marea calmă, şi în vreme de furtună. Dacă ajungeam acolo destul de devreme, cînd se termina schimbul de noapte, ieşeam împreună cu echipajul la lumina zilei, unde aceştia intrau unul cîte unul sub un duş în aer liber, după care se uscau în bătaia vîntului marin, iar vocile lor răsunau sonore în tăcerea proaspătă. Acolo fusese patinatoarea noastră australiană cu doar o oră în urmă.

Dar acum, cînd am acostat în Port Said, toate turbinele şi motoarele au tăcut, iar echipajul a adoptat un nou ţel şi o nouă activitate. Dintr-odată truda lor anonimă a devenit publică. Traversarea Mării Roşii şi a Canalului

Suez făcuse ca nisipurile deşertului să radă milioane de fragmente de vopsea galben canar de pe exteriorul navei, aşa că am zăbovit în acel port mediteraneean o zi şi jumătate, timp în care marinarii, atîrnaţi în leagăne de frînghie, au curăţat şi revopsit coca galbenă. Inginerii, electricienii şi pompierii îşi vedeau de lucru printre pasageri, la o temperatură de treizeci şi şapte de grade, verificînd nava pentru a doua jumătate a voiajului. Curăţătorii scoteau din conducte sedimentele uleioase şi strîngeau substanţa aceea neagră, cu aspect de flegmă, în nişte butoaie. Imediat ce vaporul a ieşit din port, le-au urcat pe puntea suspendată de la pupa şi le-au golit peste bord.

Intre timp au fost golite unele secţiuni din cală. O scurtă ploaie de după-amiază s-a scurs preţ de trei niveluri, ajungînd pînă în fundul calei, în timp ce muncitorii, uzi leoarcă, rostogoleau butoaie de trei sute de kilograme spre gura macaralei în aşteptare, apoi agăţau lanţul şi butoiul de o grindă de oţel. Prindeau şi cărau spre deschizătura de sus lăzi de ceai şi suluri de cauciuc crud. Sacii de azbest se rupeau în aer. Era o trudă furioasă şi stresantă. In caz că cineva scăpa de sub control un container, acesta putea să cadă în bezna de jos cale de aproape douăzeci de metri. Dacă era cineva ucis, trupul urma să fie dus cu barca înapoi în port şi să dispară acolo.

Violetele

De-acum poziţia doamnei Flavia Prins la bordul lui Oronsay era una remarcabilă. Fusese invitată la masa căpitanului şi avusese două invitaţii la bridge în salonul ofiţerilor. Dar ceea ce-i conferea putere mătuşii Flavia în interiorul saloanelor de pe puntea A era asocierea ei cu cele două prietene ale sale şi priceperea lor la bridge-ul competiţional.

Violet Coomaraswamy şi Violet Grenier, „cele două Violete", cum le spunea toată lumea, reprezentaseră Ceylonul în numeroase turnee de bridge, de la Singapore pînă la Bangkok. Prin urmare, erau superioare obişnuiţilor jucători de cărţi placizi de pe parcursul călătoriei, iar aceste femei, care nu şi-au dezvăluit statutul lor profesional, creau senzaţie cu stilul lor de joc şi căutau n fiecare după-amiază cîte un alt burlac subţirel şi îl convingeau să li se alăture pentru vreo două jocuri în partidă liberă.

Partidele de cărţi erau în realitate un interogatoriu lent asupra disponibilităţii bărbatului, avîndu-se în vedere posibilitatea descoperirii unui pretendent, căci întîmplarea făcea că domnişoara Coomaraswamy, cea mai tînără dintre Violete, tocmai vîna un soţ. Astfel că Violet Coomaraswamy, deşi în realitate era cea mai machiavelică jucătoare din

cele trei, etala o mediocritate prefăcută la mesele de joc din barul Delilah, sublicitînd şi pierzînd ocazia să atace. Dacă se întîmpla să joace o dată sau de două ori în chip genial o licitaţie „trei fără atu", roşea şi atribuia evenimentul norocului ei la cărţi şi nu -din păcate - norocului ei în dragoste...

Mi le închipui şi acum pe cele trei doamne încercuind şi prinzînd în capcană nişte domni singuratici nimeriţi în ape mult prea adînci pentru ei, fără să-şi dea măcar seama că erau nişte ape fatale. Brăţările şi broşele zornăiau şi sclipeau cînd Flavia şi cele două Violete îşi etalau cărţile, pornind vînă-toarea, sau le strîngeau cu timiditate la sîn. Cît am traversat Marea Roşie, au trăit toate cu speranţa că un plantator de ceai de vîrstă mijlocie va cădea pradă farmecelor celei mai tinere vînătorese dintre ele. Dar omul s-a dovedit a fi mai circumspect decît crezuseră ele, aşa că pe timpul acostării noastre la Port Said, Violet Coomaraswamy a rămas în cabina ei bocind.

Lucrul la care îmi doream cel mai tare să asist era o partidă de cărţi între mătuşa mea Flavia şi tovarăşul meu de cabină, domnul Hastie. Acesta era în continuare răvăşit din pricina destituirii lui. îi lipseau cîinii săi şi îi lipsea şi timpul liber, în care putea să citească. Tînjeam la posibilitatea unei întreceri între aceste două lumi separate şi mă întrebam dacă Violetele ar fi putut fi nimicite de el într-o partidă cinstită - în barul Delilah, în cabina noastră, la miezul nopţii, sau poate, cel mai bine, pe un teren neutru, în străfundurile calei, pe o masă de joc pliantă, la lumina unui bec simplu.

Două inimi

Faptul că domnul Hastie şi-a pierdut slujba de suprave-ghetor-şef al cuştilor însemna că jocurile de cărţi nocturne nu mai aveau loc la fel de des ca odinioară. în primul rînd sporirea autorităţii domnului Invernio însemna de-acum mai multe ciorovăieli între cei doi prieteni. Iar domnul Hastie, care acum primise sarcina să se ocupe de vopseaua scorojită în bătaia soarelui arzător, nu mai avea energia pe care o avusese pe vremea cînd doar supraveghea cîinii şi citea romane. Pe vremuri cei doi luau micul dejun împreună la cuşti - adică de obicei cîte un whisky şi apoi un soi oarecare de porridge, pe care îl mîncau dintr-un bol vechi pentru cîini. Acum abia dacă se mai vedeau. însă uneori mai avea loc cîte un joc de bridge tîrziu în noapte, iar eu îi urmăream pe toţi patru pînă ce adormeam, fiind însă trezit rapid de domnul Babstock, care zbiera ori de cîte ori pierdea o partidă. în cîte o noapte liberă, cînd nu lucrau ca radiotelegrafist!, el şi cu Tolroy

ajungeau storşi de puteri la jocul de cărţi. Numai Invernio, care acum avea slujba cea mai uşoară, bătea din palme la orice mică victorie. Cum din el se degaja mirosul dalmaţienilor şi al temerilor, îl irita necontenit pe domnul Hastie.

La capătul punţii suspendate de la pupa se afla un felinar galben. Iar pe timpul nopţilor mai fierbinţi tovarăşul meu de cabină îşi tîra patul acolo şi îl lega de balustradă, ca să doarmă sub lumina stelelor. Mi-am dat seama că, probabil, acolo dormise şi în acele prime cîteva nopţi de după plecarea din Colombo. Am dat peste el într-una din expediţiile noastre nocturne şi el ne-a explicat că începuse să facă asta de cînd era tînăr şi traversase strîmtoarea Magellan, cînd nava pe care se afla fusese înconjurată de aisberguri de absolut toate culorile. Hastie era „vieţaş" în marina comercială, călătorise în cele două Americi, în Filipine, în Orientul îndepărtat, şi susţinea că fusese stricat de bărbaţii şi femeile pe care îi cunoscuse. „îmi amintesc fetele, mătasea... munca nu mi-o amintesc defel. Am ales aventurile dure. Pe vremea aceea cărţile erau doar cuvinte goale." Domnul Hastie vorbea fără întrerupere în aerul tîrziu al nopţii. Iar ceea ce ne-a povestit în cîteva din serile acelea, atunci cînd l-am vizitat în lumina galbenă de la pupa, ne-a vîrît în inimi o teamă înfiorată. Lucrase pentru Dollar Line, care traversa canalul din Panama -ecluza Pedro Miguel, ecluza Miraflores, defileul Gaillard... Acela, spunea el, era cu adevărat tărîmul romantismului! Ne-a descris excavaţiile artificiale, oraşele portuare de la fiecare capăt al canalului şi măreţul oraş Balboa, unde a fost sedus de o frumuseţe locală, s-a îmbătat, vasul a plecat fără el, iar el s-a însurat cu femeia aceea şi apoi a fugit după cinci zile, angajîndu-se la bordul următorului vas italian.

Domnul Hastie vorbea agale, cu vocea lui uscată, cu ţigara atîrnîndu-i între buze, şoptind cuvintele cu modestie prin fumul ţigării. Credeam tot ce ne spunea. I-am cerut să ne arate o fotografie cu „soţia" lui, despre care zicea că îl urmăreşte şi acum din port în port, că n-a renunţat niciodată, şi ne-a promis că o să ne „dezvăluie imaginea ei", dar n-a făcut-o nicicînd. Noi ne imaginam o frumuseţe orbitoare, cu ochi scăpărători şi călare pe un cal. Căci atunci cînd domnul Hastie s-a urcat la bordul vasului italian şi a plecat din Balboa, Anabella Escaderro citise scrisoarea lui în care îşi recunoştea vinovăţia, dar prin care totuşi o repudia, prea tîrziu ca să mai prindă şi ea vasul. Femeia luase doi cai şi călărise cu îndîrjire, fără nici o oprire, pînă la ecluza Pedro Miguel, unde îşi luase un bilet la clasa întîi pe vaporul acela, astfel încît el să ajungă să-i servească masa, îmbrăcat în

uniforma lui strimtă de steward, şi nici nu catadicsise să îi adreseze vreo vorbă sau să arunce vreo privire la chipul lui surprins şi atitudinea lui servilă pînă seara, cînd a intrat în cabina îngustă pe care o împărţea cu alţi doi membri ai echipajului şi i-a sărit în braţe. Iar noi, în noaptea aceea am avut la ce visa.

In lumina felinarului galben au urmat şi alte episoade. Căci mai tîrziu, pe un alt vapor, după ce îşi recunoscuse din nou ezitările în privinţa relaţiei lor, domnul Hastie admira cornul lunii în a patra zi de creştere, cînd ea s-a strecurat tăcută în spatele lui şi i-a înfipt cuţitul în coaste de două ori la rînd, ratîndu-i inima „la o distanţă cît o bucată de prescură". Doar aerul rece l-a făcut să nu-şi piardă cunoştinţa. Dacă ar fi fost o femeie mai voinică şi nu genul de sud-americancă micuţă, domnul Hastie era convins că l-ar fi ridicat peste balustradă şi l-ar fi azvîrlit peste bord. A zăcut acolo şi a gemut — şi poate că, din cauza liniştii nopţii, urletele lui se auzeau şi mai tare.

Oricum, l-a auzit un alt marinar, care era de cart. Anabella Escaderro a fost arestată şi a stat în închisoare doar o săp-tămînă.

Disperare femeiască, ne-a explicat domnul Hastie. Pentru aşa ceva în codul penal din America de Sud au un singur cuvînt. E echivalentul „conducerii sub influenţa hipnotismului". Ceea ce e de fapt iubirea - sau cel puţin era iubirea în vremea aceea...

Apoi a încercat să ne explice la toţi trei:

— Femeile au o anumită nebunie. Trebuie să le abordezi cu grijă. S-ar putea să fie aiurite şi şovăitoare ca nişte ciute sălbatice şi, dacă vrei să te culci cu ele, trebuie să bei împreună cu ele. Dar dacă le părăseşti, e ca şi cum te-ai arunca într-un puţ de mină despre care nici nu ştiai că există în firea lor... Un cuţit în coaste nu înseamnă nimic. Absolut nimic.

Aş fi putut trece peste asta. Dar în Valparaîso a apărut iarăşi. Ieşise din închisoare. M-a urmărit pînă la hotelul Homann. Din fericire, făcusem febră tifoidă, poate chiar în spitalul unde

stătusem din cauza rănilor de cuţit, şi, spre norocul meu, femeia avea o teamă iraţională de boala asta, îi spusese o ghicitoare că s-ar putea să moară de aşa ceva, prin urmare m-a lăsat de-a binelea în pace. Aşadar, loviturile acelea de cuţit din dreptul inimii mele stîngi m-au salvat de la un trai permanent alături de ea. N-aveam s-o mai văd niciodată. Am spus „inima stîngă" pentru că bărbaţii au cîte două. Două inimi. Doi rinichi. Două stiluri de viaţă. Sîntem făpturi simetrice.

Avem un echilibru al emoţiilor...

Ani de zile l-am crezut orbeşte.

— Oricum, în spital, în timp ce mă luptam cu febra tifoidă, doi doctori m-au învăţat să joc bridge. Şi tot atunci am început să citesc. Cînd eram tînăr, cărţile nu mi-au invadat niciodată spiritul. Pricepeţi ce vreau să zic? Dacă aş fi citit cartea asta, Upanişadele, cînd aveam douăzeci de ani, n-aş fi receptat-o. Pe atunci mintea mea era mult prea ocupată. Dar e o meditaţie. Acum îmi e de ajutor. Bănuiesc că azi aş aprecia-o şi pe ea. Mi-ar veni mult mai uşor.

într-o după-amiază stăteam împreună cu Flavia Prins şi ascultam apatic. Cînd am coborît privirea spre o latură a vasului, l-am văzut pe domnul Hastie încălecat pe o ancoră suspendată şi vopsind coca. în jurul lui erau şi alţi marinari atîrnaţi în leagăne de frînghie, dar lui i-am recunoscut chelia, căci i-o vedeam ori de cîte ori îmi coboram privirea în timpul partidelor lui de cărţi. îşi scosese cămaşa şi avea bustul ars de soare. I l-am arătat mătuşii mele.

— Se zice că insul acela e cel mai bun jucător de bridge

de pe vas, i-am spus. Acîştigat campionate pînă şi în Panama...

Mătuşa mea şi-a ridicat privirea dinspre el către linia orizontului.

— Dar atunci mă întreb oare ce face acolo?

— Stă cu urechile ciulite, am răspuns eu. Dar joacă la nivel profesionist în fiecare noapte cu domnul Babstock, domnul Tolroy şi domnul Invernio, care acum are grijă de cîinii de pe navă. Şi toţi sînt campioni internaţionali!

— I-auzi..., a comentat ea examinîndu-şi unghiile.

Am plecat de lîngă ea şi am coborît pe o punte inferioară, unde erau Ramadhin şi Cassius. Ne-am uitat cum lucrează domnul Hastie pînă cînd a ridicat întîmplător privirea şi atunci am fluturat mîinile spre el. El şi-a ridicat ochelarii de protecţie pe frunte, ne-a recunoscut şi ne-a făcut şi el semn cu mîna. Am sperat că supraveghetoarea mea rămăsese acolo unde o lăsasem, ca să asiste la moment. Noi trei ne-am continuat drumul, un pic ţanţoşi. Domnul Hastie n-avea să ştie niciodată cît de mult a însemnat pentru noi gestul acela de recu-noaştere.

Poate din cauza prestigiului ei social în creştere sau, poate, din pricina mărturiei mele mincinoase de după furtună, Flavia Prins părea din ce în ce mai dezinteresată de rolul ei ca supraveghetoare a mea. Acum dorea ca întîlnirile noastre să se desfăşoare rapid, pe o punte în aer liber, unde ea bifa două sau trei întrebări, ca un ofiţer de la eliberări condiţionate.

— E plăcut la tine în cabină?

Eu zăboveam tăcut cam un minut.

— Da, mătuşă.

Ea îmi făcea semn să mă apropii, curioasă să afle ceva.

— Şi ce faci tu toată ziua?

Nu i-am pomenit de vizitele mele în camera motoarelor şi nici de încîntarea cu care stăteam să mă uit la hainele ude ale australiencei cînd făcea duş.

— Din fericire, am reuşit să dorm pe aproape tot parcursul canalului, a răspuns ea tăcerii mele. E-atîta arşiţă...

Se juca iarăşi cu bijuteriile şi mi-a trecut brusc prin minte că ar trebui să-i spun baronului numărul cabinei unde stătea supraveghetoarea mea.

Dar baronul părăsise deja vaporul. Coborîse în Port Said însoţit de fiica lui Hector de Silva. Am auzit pe cineva spunînd că o consola, astfel încît am presupus că s-ar putea s-o fi convins să i se alăture în manieratele sale infracţiuni de mai tîr-ziu şi că îi oferise prăjiturele şi ceai de calitate în intimitatea cabinei sale. El ducea o valiză plată, care putea să conţină documente de valoare şi, poate, chiar portretul domnişoarei De Silva, despre care ştiam că se află în posesia lui. Mi-a făcut un semn de bun-rămas cu capul de la capătul pasarelei, iar Cassius m-a înghiontit - îi povestisem despre participarea mea la jafuri şi amplificasem importanţa rolului meu. Acum tînăra păşea alături de el învăluită în tăcere. S-ar putea să fi fost durere. Sau era deja hipnotizată de farmecele baronului?

Noi însă nu am coborît pe ţărm la Port Said. Am rămas să asistăm la apariţia lui Gully Gully şi ne-am uitat de pe balustrada vaporului cum a venit cu o canoe şi a început să scoată pui de găină din mîneci, din pantaloni şi de sub pălărie. A strănutat, a scos un canar din nas şi i-a dat drumul în atmosfera portului. Bărcuţa lui se legăna pe valurile mici în timp ce iluzionistul ţopăia îndurerat în sus şi în jos, căci un cocoş îşi iţise capul lui cu creastă în partea din faţă a pantalonilor săi. Apoi ne-am delectat cu imaginea unor şerpi care îi cădeau din mîneci. Şerpii s-au încolăcit în două cercuri perfecte la picioarele sale, indiferenţi la ploaia de monede ce a căzut în canoe.

Am plecat din Port Said a doua zi, dimineaţa devreme. Un pilot a venit cu o şalupă, a urcat la bord şi ne-a scos din port. Atitudinea lui destinsă era asemănătoare cu cea a bărbatului care ne dirijase cu fluiere şi strigăte prin Canalul Suez. Mi-am închipuit că erau gemeni sau măcar fraţi. In cele din urmă pilotul a plecat de pe covertă cu paşi mari, cu sandalele lui de două

rupii plescăindu-i la călcîie, şi a coborît iar în şalupa care ne urmase pînă în larg. Piloţii portuari din ziua de azi sînt mult mai protocolari. Unul s-a urcat la bord în Marsilia îmbrăcat într-o cămaşă cu mîneci lungi, pantaloni albi şi pantofi vopsiţi în alb. Abia dacă îşi mişca buzele în timp ce şoptea instrucţiunile necesare pentru a duce nava în port. Piloţii pe care îi ştiam eu purtau pantaloni scurţi şi rareori îşi scoteau mîinile din buzunarele lor. Prima lor cerinţă era de obicei să li se dea un suc de fructe şi un sandvici proaspăt. O să-mi lipsească aerul lor indolent şi atitudinea lor de bufoni necesari, care simţeau că preţ de o oră sau două se puteau plimba degajaţi şi se puteau purta cum aveau ei chef la curtea unui rege străin. Insă de-acum intram în apele europene.

Tot în Port Said ne-a părăsit şi domnul Mazappa. L-am aşteptat să urce înapoi pe pasarela vaporului chiar şi după ce aceasta a fost pliată şi îndepărtată. Domnişoara Lasqueti era şi ea acolo, dar s-a îndepărtat discretă atunci cînd clopotul de plecare a început să sune fără contenire, ca un copil insistent. Apoi pasarela s-a desprins de debarcader.

Abia de curînd mi-am dat seama că domnul Mazappa şi domnişoara Lasqueti erau tineri. în anul acela, cînd el a dispărut de pe navă, trebuie să fi avut amîndoi treizeci şi ceva de ani. Max Mazappa fusese cel mai exuberant membru al mesei pisicii cam pînă în momentul cînd am părăsit Adenul. Ne strînsese pe toţi în jurul lui cu o brutalitate degajată şi insistase să fim o masă gălăgioasă. El era întotdeauna deschis, chiar şi cînd şoptea ceva dubios. Ne arătase că şi adulţii ştiu să se bucure, chiar dacă eu ştiam că viitorul nu va fi niciodată la fel de dramatic, de exuberant şi de înşelător cum îl conturase şi îl cîntase el pentru noi trei. Lista lui de farmece şi de vicii feminine, precum şi cele de improvizaţii la pian, de cîntece sentimentale, de acţiuni ilegale, de trădări şi focuri de armă trase de cîntăreţi care apărau onoarea interpretării lor impecabile căpătau proporţii homerice, ca şi posibilitatea ca o întreagă sală să urle cuvîntul „OUĂ!" în timpul unei scurte pauze a unui concert de jazz susţinut de Sidney Bechet. Şi întotdeauna existau şi bărbaţii care „să cuprindă mereu sînii minunaţi". Ce viaţă în dioramă construise pentru noi!

Aşa că noi n-am înţeles, n-am putut să înţelegem ce îl agresase atît de intim. Acest favorit al lui Le Grand Bechet părea să fi fost invadat de ceva sumbru. Ce n-am înţeles eu la domnul Mazappa? Nu percepusem corect evoluţia amiciţiei dintre el şi domnişoara Lasqueti? în discuţiile noastre din sala turbinelor plăsmuiserăm o poveste de dragoste grandioasă, după stilul

în care se scuzau amîndoi cu politeţe între fiecare fel de mîncare de la cină şi dispăreau pe punte ca să fumeze. Afară era încă lumină, aşa că îi vedeam cum se reazemă amîndoi de balustrada de lemn, schimbînd opinii înţelepte despre lume aşa cum o ştiau ei. O dată el i-a învelit umerii goi cu haina sa. „La început mi s-a părut că e genul de intelectuală sfrijită", a zis el la un moment dat despre ea.

Vreme de o zi sau două după ce a plecat de pe Oronsay, l-am tot „reevaluat". De exemplu, de ce avea nevoie de două nume? S-a avansat teoria că s-ar putea să fie deja însurat, ba chiar să aibă şi copii. (Cineva de la masa noastră a adus în discuţie „subiectul alăptării".) Astfel că eu am început să mă întreb dacă acei copii ascultaseră deja aceleaşi glume şi aceleaşi sfaturi pe care domnul Mazappa ni le spusese şi nouă. S-a mai sugerat şi că ar fi posibil ca el să fie genul de om care se simte fericit numai cînd e liber, între acest punct şi celălalt punct de pe uscat. „Sau poate că a fost însurat de mai multe ori", a intervenit cu discreţie domnişoara Lasqueti, „iar cînd o să moară, o să existe cîteva văduve simultan". Am stat aşa îndelung în tăcerea care a urmat remarcii ei, întrebîndu-ne dacă nu cumva o ceruse şi pe ea în căsătorie.

Eu mă aşteptasem ca ea să fie distrusă de plecarea domnului Mazappa şi să apară la masă trasă la faţă. Dar, pe măsură ce călătoria a continuat, domnişoara Lasqueti s-a dovedit a fi cea mai misterioasă şi mai surprinzătoare dintre toţi comesenii noştri. Percepeam în replicile ei un umor şiret, iar ea a venit la noi şi ne-a consolat pentru pierderea domnului Mazappa, spunîndu-ne că şi ei îi lipseşte. Nouă cuvîntul „şi" ni s-a părut o comoară. Domnişoara Lasqueti şi-a dat seama că noi aveam nevoie de continuarea mitologiei legate de prietenul nostru absent şi într-o după-amiază ne-a spus, imitînd vocea domnului Mazappa, că una din căsătoriile lui s-a încheiat într-adevăr cu o trădare. Venise acasă pe neanunţate, o găsise pe nevasta lui împreună cu un muzician şi, după cum i se destăinuise domnişoarei Lasqueti, „Dacă aş fi avut un pistol, l-aş fi împuşcat pe individ în pompă, dar în camera aia nu erau decît ukulelele lui". Cînd a auzit anecdota, ea a rîs - dar noi nu.

„Îmi plăcea aşa de tare politeţea lui siciliana", a continuat ea. „Chiar şi felul în care îmi aprindea ţigara, cu braţul foarte întins, de parcă ar fi aprins un fitil. Unii erau de părere că ar fi un prăduitor, dar el era un om delicat. Rafinamentul venea din felul în care îşi alegea cuvintele şi din ritmul vorbirii.

Mă pricep la măşti şi deghizări. Sînt specialistă în aşa ceva. Era un bărbat mai tandru decît părea." Cînd auzeam asemenea discursuri venite de la ea, bănuiam iarăşi o pasiune între ei doi. Erau în mod sigur suflete pereche, dat fiind felul în care vorbea despre el, în ciuda - sau poate tocmai datorită -replicii aceleia cu „cîteva văduve simultan". Poate că o să continue să comunice prin intermediul serviciului telegrafic al vasului, iar eu mi-am pus în gînd să-1 întreb pe domnul Tolroy despre asta. în plus, de la Port Said pînă la Londra nu era chiar aşa de mult.

Iar apoi lumea nu 1-a mai pomenit pe domnul Mazappa. Nici măcar ea. Păstra totul în sine. în mai toate după-amie-zile apucam s-o văd în umbra de pe puntea B, întinsă pe un şezlong. Avea întotdeauna la ea un exemplar din Muntele vrăjit, dar nimeni n-a văzut-o vreodată citind din el. Domnişoara Lasqueti era mai degrabă o consumatoare de romane poliţiste, care păreau s-o dezamăgească în mod constant. Bănuiesc că pentru ea lumea era un loc mult mai aleatoriu decît intriga oricărei cărţi. De două ori am văzut-o atît de iritată de un astfel de roman, încît s-a ridicat pe jumătate din umbra şezlongului ei şi a aruncat volumul mic, în ediţie de buzunar, peste balustradă direct în mare.

*

Sunil, Creierul Hyderabad, cel care făcea parte din trupa Jankla, era văzut din ce în ce mai des împreună cu verişoara mea Emily. Eu bănuiam că şinele lui mai matur fusese cel care o fascinase şi după aceea o cucerise pe verişoara mea Emily. Reuşeam întotdeauna să-1 recunosc pe Sunil de la distanţă - după subţirimea lui şi după mersul lui acrobatic. Cînd mă uitam la ei, vedeam cum mîna lui îi urcă lui Emily pe braţ, cum dispare în mîneca ei şi apoi o ţine în felul acesta autoritar, vorbindu-i între timp despre nişte lucruri complicate, de care ea încă nu auzise nimic şi după care probabil că tînjea.

Dar cam la vremea cînd vaporul nostru a ajuns lîngă Port Said, nici unul din ei nu mai părea în largul lui în tovărăşia celuilalt. în timp ce mergeau alături, el îi vorbea şi braţul lui puternic şi musculos gesticula, vrînd să o convingă de ceva, după care, atunci cînd remarca lipsa de interes a fetei, încerca, oarecum nenatural, să o facă să rîdă. La fel ca orice cîine bine dresat, un băiat de unsprezece ani poate interpreta gesturile celor din jurul lui şi poate vedea cum se deplasează centrul de putere dintr-o parte în cealaltă în cadrul unei relaţii. Singura putere pe care o avea Emily era conferită de frumuseţea ei, presupun că şi de tinereţea ei şi, poate, de ceva

ce ea nici măcar nu ştia că deţine. Iar el încerca să ia sub control aceste lucruri argumentînd sau, dacă nu avea succes astfel, jonglînd rapid cu nişte obiecte din apropiere ori stînd în cap, sprijinit doar într-o mînă.

Bănuiesc că şi dacă Emily nu ar fi fost împreună cu el, individul tot mi-ar fi stîrnit curiozitatea.

*

M-am plasat la o distanţă egală de trei mese din local, într-un loc stătea o pereche înaltă cu un copil mic, altundeva două femei vorbeau în şoaptă, iar în altă parte şedeau două femei care rîdeau şi un bărbat grav, care refuza să rîdă. Stăteam cu capul plecat şi mă prefăceam că citesc. Ascultam. Mi-am închipuit că urechile mi se orientează spre perechea cu copilul. Ea îi spunea bărbatului despre durerile ei din piept. Apoi l-a întrebat cum dormise. Iar el i-a răspuns „Habar n-am". La cealaltă masă una dintre femei a şoptit: „Aşa că l-am întrebat cum poate fi asta şi afrodiziac, şi laxativ? Iar el a zis: Păi, totul ţine de sincronizare". La a treia masă rîzăreţii doar rîdeau. Aşa că am ascultat iarăşi cuplul cel înalt cu copil mic - un medic cu nevasta lui. El îi înşira femeii nişte pudre pe care le putea folosi.

Făceam aşa oriunde mă duceam, de vreme ce domnişoara Lasqueti zicea că „Trebuie să staţi cu urechile ciulite şi să deschideţi larg ochii. Aveţi ce învăţa din asta". Şi am continuat să-mi umplu vechiul caiet şcolar de la colegiul St. Thomas cu lucrurile pe care le auzeam.

CAIET DE EXERCIŢII: CONVERSAŢII AUZITE, ZIUA 12 - ZIUA 18

— Crede-mă, poţi să înghiţi stricnina. Numai să nu o mesteci.

— Pe timpul războiului Jasper Maskelyne, iluzionistul, a construit toate chestiile alea „de rahat" în deşert. Şi chiar a devenit magician după ce s-a terminat războiul.

— Doamnă, e absolut interzis să aruncaţi orice peste bordul navei.

— Tipul e unul dintre prădătorii sexuali de pe navă. I se spune Turnichetul.

— Nu putem obţine cheia de la Giggs.

— Atunci o să trebuiască s-o scoatem de la Perera.

— Dar cine e totuşi Perera?

*

Cei de la masa pisicii^ au rămas în continuare abătuţi din pricina plecării domnului Mazappa şi din acest motiv domnul Daniels a organizat o cină neoficială pentru membrii acesteia, unde au fost chemaţi şi cîţiva

invitaţi din afară. Eu aveam s-o invit pe Emily, care a întrebat dacă putea s-o aducă şi pe prietena ei, Asuntha. Emily dădea de înţeles din ce în ce mai clar că o ia pe tînăra surdă sub aripa ei. A fost invitat şi medicul ayurvedic, care după moartea lui De Silva rămăsese fără nici o ocupaţie. El şi domnul Daniels erau văzuţi adesea plim-bîndu-se pe punte şi discutînd aprins.

Ne-am strîns în sala cu ventilatoare a turbinelor şi în scurt timp am coborît pe scara metalică în întuneric. Bănuiesc că doar Cassius, Ramadhin şi cu mine, împreună cu medicul ayurvedic, mai făcuserăm călătoria aceasta pînă la „grădină", dar ceilalţi din grup habar n-aveau unde mergeau şi vorbeau în şoaptă între ei. Cînd am ajuns la ultimul nivel, domnul Daniels s-a avîntat din nou în lumea misterioasă şi găunoasă a calei. S-au auzit cîteva rîsete înfundate cînd am trecut pe lîngă imaginile murale reprezentînd femei goale. De-acum Cassius ajunsese să le ştie bine. Intr-o zi reuşise să coboare singur în cală, împinsese o ladă în dreptul picturii şi se cocoţase pe ea, ajun-gînd la acelaşi nivel cu acele trupuri masive. A stat aşa toată după-amiaza acolo, în semiîntuneric.

Domnul Daniels ne-a direcţionat şi, după ce am dat colţul, am văzut înaintea noastră grădina sa şi o masă plină cu mîn-care. Toate murmurele au încetat. De undeva se auzea chiar şi nişte muzică. Gramofonul domnişoarei Quinn-Cardiff fusese împrumutat încă o dată, de data aceasta de la docherii care lucrau într-o altă secţiune a calei, iar Emily se apucase să aleagă diverse discuri pe turaţia 78 din teancul de-acolo. Ni s-a spus că unele dintre ele ne fuseseră lăsate nouă de domnul Mazappa. Alţii au pornit-o pe cărăruile regulate, pe lîngă frunzele ferigilor, iar medicul ayurvedic le-a explicat - ca şi cum ar fi împărtăşit o taină, aşa cum vorbea el întotdeauna - că acidul oxalic din fructul de carambola se foloseşte în temple la lustruitul obiectelor de alamă. Emily, care îşi dorea să danseze, a prins-o în braţe pe tăcuta Asuntha şi, unduindu-se pe ritmul muzicii, a înaintat pe o cărare îngustă în rochia ei galbenă, ca şi cum ar fi fost ea însăşi o vedetă.

Cînd îmi amintesc de toate mesele noastre de pe Oronsay, prima imagine care îmi vine în minte nu e cu noi în sala de mese a vaporului, unde fuseserăm plasaţi atît de departe de căpitan, în locul cel mai dezavantajat, ci acel dreptunghi luminat de undeva din măruntaiele navei. Ni s-a întins un pahar cu băutură de tamarin, despre care am bănuiala că trebuie să fi conţinut şi un dram de alcool în ea. Gazda noastră a aprins una din ţigările sale speciale şi am observat că dom-nişoara Lasqueti, care se aplecase ca să

studieze nu ştiu ce plantă înaltă pînă la gleznă, a ridicat capul şi a adulmecat prin aer.

— Eşti un bărbat foarte complex, a murmurat ea, apropiindu-se de domnul Daniels. Ai putea otrăvi un dictator cu frunzele astea care arată aşa de nevinovat.

Mai tîrziu, cînd domnul Daniels a descris un soi de ardei antibacterian şi un fruct de papaia, care puteau fi folosite pentru a dizolva cheagurile de sînge după o operaţie, ea şi-a pus mîna pe mîneca lui şi a adăugat:

— Sau cei de la spitalul Guy's te-ar putea folosi pe dumneata.

Domnul Gunesekera, croitorul, a alunecat ca o fantomă printre noi şi a dat din cap aprobator, dar el făcea la fel indiferent ce remarcă îi ajungea la urechi, fiindcă îl scutea să deschidă gura el însuşi. A stat şi s-a uitat cum gazda noastră, care acum stătea alături de medicul ayurvedic, atrăgea atenţia asupra unui brebenoc de Madagascar (bun la diabet şi leucemie, a anunţat domnul Daniels), după care a rupt cîteva limete acre indoneziene, un „fruct minune", cum i-a spus el, ce urmau să ne fie servite nu peste mult timp.

Aşa că ne-am aşezat, ca să mîncăm la noua masă a pisicii. Becurile atîrnate sus se balansau deasupra capetelor noastre -în seara aceea undeva trebuie să fi adiat un curent în cală. In spatele nostru se vedeau frunzele întunecate ale plantelor de Euphorbia tirucalli şi bostan negru. Pe masă erau puse castroane de apă cu flori tăiate, iar vizavi de mine stătea ve-rişoara mea, cu braţul odihnindu-i-se pe masă şi cu trăsăturile feţei foarte vioaie în lumina pîlpîitoare. Lîngă ea stătea într-o parte domnul Nevii. Mîinile lui uriaşe, care odinioară dezmembraseră nave, s-au întins după un castron şi l-au clătinat blînd, astfel că floarea din el s-a rotit în apă sub lumina în balans a becului. El era, ca întotdeauna, satisfăcut în muţenia lui şi nu-1 deranja că nimeni nu vorbea cu el. Emily s-a aplecat în partea opusă, ca să-i şoptească ceva tinerei părăsite. Fata a meditat o vreme, apoi şi-a şoptit propriul secret în urechea lui Emily.

A fost o masă la care nici unul dintre noi nu s-a agitat. Toţi păreau adumbriţi şi părăsiţi, pînă în momentele în care se aplecau şi intrau cu feţele în lumină. Ne mişcăm încet, parcă pe jumătate adormiţi. Arcul gramofonului a fost tras de la capăt şi limetele indoneziene au fost împărţite din mînă în mînă.

— Pentru domnul Mazappa, a zis încet domnul Daniels.

— Şi pentru Sunny Meadows, am răspuns noi.

Cala cavernoasă ne-a purtat vorbele şi un timp am rămas toţi încremeniţi. Se auzea doar muzica neîntreruptă a gramofonului, cu susurul lent al saxofonului. O ceaţă slabă, declanşată de undeva de un ceas cu programare, s-a răspîndit vreme de vreo zece secunde peste plante, peste mîncarea de pe masă, peste braţele şi umerii noştri. Nimeni nu s-a apărat de ea. Discul a ajuns la capăt şi am auzit cîriitul ritmic al acului, ce se cerea să fie ridicat. Cele două fete din faţa mea îşi tot şopteau cîte ceva una alteia, iar eu le priveam şi le ascultam atent. îmi concentrasem atenţia asupra gurii rujate a verişoa-rei mele. Prindeam cînd şi cînd cîte un cuvînt. De ce? Cînd o să fie asta? Fata a clătinat din cap. Mi s-a părut că zisese: Trebuie să ne ajuţi. Iar Emily şi-a coborît privirea şi o vreme n-a mai zis nimic, ci s-a cufundat în gânduri. între cele două laturi ale mesei exista o tranşee de întuneric, iar eu le vedeam pe fete prin ea, din partea opusă. Undeva s-a auzit un rîset, dar eu am rămas tăcut. Am observat că şi domnul Gunesekera privea drept înainte.

„Tatăl tău?", a spus Emily surprinsă.

Fata a dat din cap că da.

Asuntha

Fata n-a discutat cu nimeni de pe vas despre ce făcuse tatăl ei. La fel ca atunci cînd era fetiţă şi nu voia să dezvăluie sau să recunoască unde era el sau ce anume făcea. Nici măcar atunci cînd a fost arestat şi vîrît pentru prima oară în puşcărie. La vremea aceea era doar un hoţ, un om care îşi exercita meseria la limita legii. Evoluase de la statutul de tînăr scandalagiu sigur pe el.

Era pe jumătate asiatic, pe jumătate altceva. N-a ştiut niciodată cu certitudine ce. Numele de Niemeyer putea să fi fost moştenit, furat sau inventat. Cînd a fost dus la închisoare, soţia şi copilul lui au rămas aproape fără nici o rupie. Soţia lui a început să o ia razna, iar în scurt timp copilul şi-a dat seama că nu se mai putea baza pe mama sa. Rămînea tăcută şi necomunicativă sau se descărca furioasă asupra oricui, chiar şi asupra fiicei ei micuţe. Vecinii au încercat să ajute cu cele necesare traiului, dar ea îi duşmănea pe toţi. A început să se rănească singură. Pe atunci fata avea doar zece ani.

Cineva a dus-o cu maşina şi ea a mers la închisoarea din Kalutara. I s-a dat voie să-şi vadă tatăl. Au stat de vorbă. El i-a spus cum o cheamă pe sora lui, care locuia în provincia de sud. Se numea Pacipia. Tatăl ei părea să n-o poată ajuta cu mai mult de atît. Doar cu numele acela. La vremea aceea

Niemeyer avea în jur de treizeci şi şase de ani. Fata 1-a văzut cum stă în colţul celulei sale, încă suplu, dar cu toate gesturile sale naturale atenuate. N-a putut să-şi îmbrăţişeze fiica printre gratii. Gratii pe care, ca hoţ, le ungea din belşug cu ulei, ca să se strecoare printre ele. Fetei i s-a părut în continuare puternic, cum străbătea celula de la un capăt la altul, cu o eficienţă tăcută, la fel ca vocea lui potolită, care părea să facă un salt în spaţiu, ajungînd la tine sub forma unei şoapte.

Întoarcerea acasă s-a dovedit mult mai dificilă. Pe timpul acelei călătorii fata a împlinit unsprezece ani. Şi-a amintit asta brusc, în timp ce străbătea pe jos cei patruzeci şi ceva

de kilometri pînă la Kalutara. Mama ei nu era acasă şi nici altundeva în sat. îi lăsase ceva micuţ, un cadou, înfăşurat într-o frunză, o brăţară dintr-o bucată de piele maronie, brodată parţial cu nişte mărgeluţe. Fata văzuse cum maică-sa cosea mărgeluţele în timpul săptămînilor oarecum nebuneşti ce tocmai trecuseră. Şi-a pus-o pe încheietura mîinii stîngi. Cînd încheietura i-a crescut prea mult, a început s-o poarte în păr.

In fiecare noapte fata stătea singură la ea în colibă, aştepta să se întoarcă mama ei şi abia dacă aprindea lampa, fiindcă nu mai avea în ea decît vreun centimetru şi ceva de gaz. Cînd se făcea noapte, se culca, se trezea tot pe întuneric şi nu avea nimic de făcut pînă se lumina de ziuă. Stătea întinsă pe aşternutul de paie, îşi desena în minte o hartă a ţinutului şi îşi planifica unde să meargă a doua zi ca s-o caute pe mama ei. Putea fi oriunde: ascunsă într-un sat părăsit sau pe malul vreunui rîu, cu crengile copacilor aplecate peste firul apei repezi. Exista posibilitatea ca maică-sa, din pricina grijilor, să alunece pe vreun mal sau să dea greş în vreo încercare şovăielnică de a traversa laguna. Fata se temea de apă în toate formele ei, pentru că sub oglinda apei vedeai întunecimea ce încerca să iasă la lumină.

Strigătele păsărilor o trezeau i ea ieşea din colibă şi pleca să-şi caute mama. Vecinii se ofereau s-o găzduiască în casele lor, dar seara ea se întorcea întotdeauna la colibă. îşi zisese în sinea ei că o să continue s-o caute încă două săptămîni. Apoi a mai rămas acolo o săptămînă. în cele din urmă, a scris un mesaj pe o tăbliţă pe care a agăţat-o pe un perete, deasupra aşternutului mamei sale, şi şi-a părăsit singura ei casă.

S-a dus în interiorul insulei, spre sud, mîncînd fructe şi legume scoase din pămînt. Dar îi era poftă de carne. De cîteva ori a cerşit mîncare la cîte o casă şi a primit nişte dhal1. Nu a spus nimănui povestea ei, ci doar că era pe drum de o săptămînă. A trecut pe lîngă călugări cu castroanele întinse şi pe

lîngă plantaţii de cocos unde cel care le aducea masa paznicilor de la intrări venea cu bicicleta. S-a oprit lîngă santinelele respective şi a stat de vorbă cu ele, ca să poată adulmeca mîncarea pe care acestea o înghiţeau fără grijă în faţa ei. Ajunsă într-un sat, a urmărit un ogar pe nişte străduţe dosnice pînă

1. Cajanus cajan, plantă leguminoasă, cunoscută la noi sub numele de mazăre de Angola.

a ajuns la resturile unei mese ce fuseseră aruncate pe uşa unei bucătării. A găsit o conservă deschisă de jaca1 şi a mîn-cat atît de mult din fructul acela în formă de petală, că i s-a făcut rău, după care a fost doborîtă brusc de un acces de febră. S-a vîrît în apa unui rîu şi a stat acolo o vreme, agăţată de o creangă, ca să îşi potolească arşiţa febrilă din corp. Era pe drumuri de mai bine de optzeci de zile cînd a văzut patru bărbaţi care cărau o trambulină elastică pe drum. Ştia unde ajunsese. I-a urmărit o vreme, pînă cînd în cele din urmă bărbaţii s-au întors spre ea şi au întrebat-o cine e, însă ea n-a zis nimic. A luat-o mai încet, dar nu i-a pierdut din ochi, nici cînd aceştia au traversat un cîmp deschis, dispărînd apoi după un deluşor. Aşa a dat peste corturile lor. A întrebat de Pacipia şi bărbaţii au dus-o în faţa unei femei. Femeia era sora tatălui ei.

în anumite privinţe, semăna cu el. Pacipia se mişca şi ea ca un animal, într-un fel pe care fata nu-1 ştia. Era subţire, foarte înaltă şi părea mai dură decît tatăl fetei în felul cum se purta cu bărbaţii şi femeile din jurul ei. Avea în grijă un mic circ rural şi îl ţinea sub control cu reguli stricte. Insă cu fata se purta altfel. O ridica pe Asuntha în braţe şi se îndepărta de circari, luînd-o înspre un şir de copaci cu spini. îşi trecea degetele prin părul copilei în timp ce o asculta pe această fiică a fratelui ei vorbindu-i despre cum se întîlnise cu tatăl ei în închisoare, despre dispariţia maică-sii şi, mai presus de toate, despre foamea ei de carne. Pacipia o întîlnise de cîteva ori pe mama fetei şi dădea din cap aprobatoare, ayînd grijă să nu-i dezvăluie micuţei ce gînduri o străbăteau. într-un final, cînd i se părea ei că totul era în regulă, o lăsa pe fată jos.

A dus-o pe Asuntha în fiecare cort. Marginile acestora erau ridicate şi făcute sul din pricina arşiţei după-amiezii, iar fata i-a văzut pe acrobaţi dormind la lumina zilei, cu faţa spre vîn-tul care venea dinspre mare şi pătrundea pretutindeni prin laturile ridicate. în ciuda faptului că mersese pe jos singură o săptămînă întreagă, încă nu se simţea confortabil în locul unde era acum. Dar mătuşa ei a presupus că în mod normal fata nu era suspicioasă. Doar era fiica tatălui ei, nu? Numai

1. Artocarpus heterophyllus, specie de arbore din sudul Asiei, cu fructe comestibile, verzi şi ovale, înrudită cu arborele-de-pîine.

că în următoarele cîteva zile fata a stat tot pe lîngă Pacipia,

stînjenindu-i pregătirile. Peste cîteva zile trebuiau să dea o serie de spectacole în satul Beddegama. Apoi urmau să plece de-acolo. Cîte un sat din provincia de sud în fiecare săptămînă. Acolo muzicanţii ei ar putea fi cuceriţi de vreo fată de-a locului și ar părăsi trupa. Muzicanţii nu aveau chiar atît de multe de făcut, dar muzica lor pompoasă era fundamentală pentru orice circ.

Cum fata reprezenta un impediment, Pacipia îşi făcea exerciţiile înainte de răsăritul soarelui. Dacă era cineva treaz la vremea aceea, putea să o audă cum ţopăie pe trambulină şi putea s-o vadă pe Pacipia rotindu-se prin aer în semiîntuneric, aterizînd pe spate sau în genunchi şi apoi răsucindu-se şi săltînd iar în întunericul din jur. Cînd apărea soarele, era leoarcă de sudoare şi se ducea" pînă la fîntîna unui ţăran, scotea cu funia găleata plină cu apă şi şi-o turna peste ea de cîteva ori la rînd. Simţea mereu la fîntînă această plăcere unică. Apoi, cu costumul îmbibat de apă, care urma să se usuce în bătaia soarelui, se întorcea la cort, unde fata urma să se trezească. Independenţa Pacipiei, atîta cîtă va fi avut, părea să fi dispărut. Nu se căsătorise niciodată, nu avusese copii, dar acum avea lîngă ea o copilă de care trebuia să aibă grijă pînă la întoarcerea fratelui ei.

întotdeauna te aşteaptă o poveste undeva în viitor. Una abia mijită. Te lipeşti de ea doar treptat şi ajungi s-o hrăneşti. Descoperi carapacea ce îţi va încorpora şi îţi va pune la încercare caracterul. In felul acesta îţi descoperi calea în viaţă. Aşa se face că, după cîteva săptămîni, fata, Asuntha, putea fi văzută la semiînălţime, ţinută de un braţ întins, apoi aruncată spre strînsoarea altui braţ şi balansîndu-se la unison cu capul în jos, agăţată de o bară. Moştenise oasele puternice şi uşoare ale tatălui ei şi, dincolo de primele ei spaime, era o făptură trufaşă. Trebuia să-şi mai reteze din această trufie pentru a face loc încrederii. Pacipia îi putea fi de ajutor aici. Odinioară Pacipia fusese ea însăşi plină de trufie, fusese unul dintre acei copii cu figuri împietrite şi cu atîta furie strînsă în ei, încît îi speriau pe părinţii lor şi pe prietenii acestora. Dar un acrobat trebuie să aibă permanent încredere în tovarăşii săi.

Circul îşi ţinea spectacolele pe orice bucată de pămînt mărginită de copaci de lîngă şosea. Sătenii îşi aduceau rogojini şi se aşezau direct pe asfalt spre sfîrşitul după-amiezii, cînd nu mai era atît de cald, dar înainte ca

umbrele să se lungească atît de tare încît să-i împiedice să-i vadă pe circari. Se pornea o muzică de fanfară de undeva din adîncurile pădurii, apoi nişte sunete şi mai încărcate de vrajă de pe crengile mai înalte ale copacilor, unde stătea trompetistul. Iar un bărbat ce părea în flăcări, cu faţa pictată în chip de pasăre, se lansa pe o frânghie, cu o dîră de fum în urma lui, trecea razant pe deasupra capetelor spectatorilor, prindea o altă frînghie şi se îndepărta tot mai tare, balansîndu-se astfel peste bucata de şosea ocupată de public. In urma lui se auzeau muzicuţe şi şuierături, pînă cînd în cele din urmă omul pictat dispărea într-un copac şi nu mai apărea niciodată.

Apoi ceilalţi membri ai trupei apăreau în straiele lor colorate, pătate şi zdrenţuite şi vreme de o oră plonjau din copaci în gol şi erau prinşi de braţele altora, care păreau să se prăvălească de la înălţimi şi mai mari. Un bărbat tăvălit prin făină cădea pe trambulina centrală, apoi se înălţa din praful lăsat în urma lui. Alţi bărbaţi mergeau pe frînghii suspendate de la un copac la altul, cărînd găleţi cu apă pline ochi, alu-necînd în aer şi prinzîndu-se cu o singură mînă, iar găleţile se goleau peste mulţime. Uneori în ele era apă, alteori erau furnici. De fiecare dată cînd începeau să umble pe frînghie, un toboşar avertiza asupra pericolului şi greutăţii încercării, iar trompeta zbiera şi rîdea laolaltă cu spectatorii. într-un final cădeau cu toţii pe pămînt. îşi încovrigau trupurile cînd atingeau asfaltul, apoi se îndreptau. Rămîneau singurele persoane aflate în picioare pînă cînd mulţimea se ridica şi ea. Spectacolul se terminase - doar că un acrobat rămăsese acolo sus, agăţat cu călcîiul de o frînghie şi urlînd necontenit după ajutor.

La început pe Asuntha o prindea doar Pacipia. Dar asta nu însemna încredere. Era ceva ce pornea din convingerea că dacă nici ruda asta a ei n-avea s-o prindă din aer şi s-o salveze, atunci n-avea decît să moară strivită de pămînt. Un test mai serios a fost acela cînd Pacipia s-a îndepărtat de Asuntha, care era cocoţată pe o creangă de deasupra ei, şi i-a ordonat să se arunce înspre altcineva. Cum ştia că frica o să-i sporească cu cît stătea şi aştepta mai mult, şi-a înfrînt-o imediat. De fapt cel ce urma s-o prindă abia dacă a avut timp să plon-jeze înainte.

Şi astfel fata a intrat sub acea carapace care o aşteptase. Acum făcea parte din circul acela de şapte persoane care colinda provinciile de pe coasta de sud, locuia într-unui din cele patru corturi şi era mereu atenţionată de Pacipia, care era foarte bănuitoare în privinţa muzicanţilor adulteri. Intr-o zi, chiar în mijlocul spectacolului, cînd era în copaci, fata 1-a văzut pe tatăl ei în gloata răzleaţă de spectatori, s-a balansat, agăţată doar cu o mînă, pînă

la nivelul lui, l-a îmbrăţişat şi aproape că n-a mai plecat de lîngă el tot restul spectacolului. Bărbatul a rămas acolo cîteva zile. Ca să spunem adevărul, cum n-avea nimic de făcut, era tot timpul prea agitat, astfel încît Asuntha şi Pacipia nu se mai simţeau în largul lor. Şi-a dat seama repede că fiica lui nu putea nimeri într-un loc mai sigur. Urma să aibă propria ei viaţă cu circul, nu o viaţă trăită alături de el.

Fetei nici nu-i trecuse prin cap să plece cu el. Şi din acel moment, în diversele întîlniri între tată şi fiică, parcă ea ar fi fost adultul care îl urmărea cum se afundă tot mai tare într-un şir de ilegalităţi din ce în ce mai grave. Tatăl ei a vizitat-o în perioada în care picase în robia paradiziacă a dependenţei de droguri, iar Asuntha l-a ignorat sistematic şi s-a uitat cum se împrieteneşte cu tînărul acrobat Sunil, cel ce îşi picta faţa ca să arate ca o pasăre, cum rîde împreună cu el şi încearcă să-l farmece cu vocea aceea a lui.

In ultimii trei ani, cînd Asuntha îl mai văzuse doar arareori, ţara se umpluse de poveşti despre Niemeyer. Ca răufăcător, devenise popular, ba chiar iubit. Avea o bandă strînsă în jurul lui, iar unii dintre membrii ei erau ucigaşi ce bîntuiau lumea politică, apărînd şi dispărînd după voia lor. El a continuat să-şi etaleze numele acela străin ca pe o medalie sau ca pe o insultă la adresa sistemului. Era o moştenire ridicolă pe care acesta o revendica, una preluată, poate, de la vreun strămoş european îndepărtat - sau poate că nu, aşa că „moştenitorul" insista să-l poarte şi să-l ia în bătaie de joc. Asuntha avea rareori nevoie de el ca să se simtă bine. Avea propriile riscuri de înfruntat. De cînd era acrobată, îşi rupsese o dată nasul şi altă dată o încheietură, cea pe care încă mai purta ultimul cadou de la mama ei, brăţara făcută din piele şi mărgele.

Apoi, cînd a împlinit şaptesprezece ani şi a acumulat toată îndemînarea şi toată încrederea de care avea nevoie, a suferit o cădere foarte gravă. Repetau la un accident trucat. Asuntha a sărit de pe o creangă înaltă, s-a izbit cu piciorul de un trunchi de copac, a deviat de pe traiectorie, l-a ratat pe cel ce trebuia să o prindă şi a căzut pe şosea, lovindu-se cu capul de o bornă de piatră. Cînd şi-a revenit în simţiri, n-a mai reuşit să audă nimic din ce îi spunea precipitată Pacipia. A dat din cap necontenit, în ciuda durerii, prefăcîndu-se că înţelege ce este întrebată. Spaima, care îi dispăruse, i-a revenit iar. Aşadar, nu le mai era utilă absolut deloc celorlalţi şase acrobaţi ce deveniseră familia ei. Insă doar la o lună după aceea, cînd încă nu-şi recăpătase auzul, s-a făcut nevăzută din lumea pe care şi-o alesese.

Cînd trupa de circ şi-a dat seama că nu se mai întoarce, Sunil, cel care o prinsese prima oară cînd fata trebuise să se încreadă şi în altcineva în afară de Pacipia şi care se întinsese disperat ca s-o prindă atunci cînd căzuse ultima oară, a fost trimis de Pacipia ca s-o caute. Bărbatul a ajuns în Colombo şi a dispărut. Pacipia n-a mai avut niciodată vreo veste de la el.

Sunil s-a dus la o audiere preliminară a lui Niemeyer şi a zărit-o pe Asuntha la o galerie ticsită de lume dinăuntrul tribunalului din Colombo. Cînd audierea s-a terminat, a urmărit-o de la distanţă pe o străduţă îngustă, cu parapete înclinate, şi a ajuns pe o uliţă ce devenise o stradă de aurari. Chekku Street. Semăna cu o uliţă medievală plină de viaţă. Fata şi-a continuat drumul şi apoi, undeva pe Messenger Street, a dispărut. Sunil a rămas încremenit pe loc. Ştia că, deşi el nu putea s-o vadă, ea deja îl urmărea. Asuntha reacţiona întotdeauna foarte repede cînd trebuia să îşi dea seama ce se petrece în jurul ei - şi cum spaima îi revenise, abilitatea aceea era, probabil, şi mai puternică. In plus, el era acum cel rătăcit. Trăise aproape toată viaţa în provincia din sud şi nu cunoştea deloc oraşul. O mînă puternică 1-a apucat de' braţ. Fata 1-a tras într-o cameră de mărimea unui covor. El n-a spus nimic. Ştia că surzenia ei încă o mai face să se simtă ruşinată. S-a aşezat şi a rămas tăcut.

Fata i-a vorbit cu greutate, de-acum bolborosind deja cuvintele. Părea să fie într-o stare de nimicnicie şi să se fi golit cu totul de talent. Sunil a rămas toată noaptea la ea în încăpere, fără s-o piardă o clipă din vedere, iar a doua zi a luat-o pe Asuntha şi a dus-o, aşa cum plănuise ea, la închisoarea unde era deţinut tatăl ei, apoi, cînd fetei i s-a dat voie să-şi vadă părintele, a stat şi a aşteptat-o.

Tatăl ei s-a aplecat înspre ea şi i-a şoptit numele.

— Oronsay, a zis el. Sunil şi ceilalţi o să fie pe vapor şi-o să aibă grijă de mine.

Vasul pornea spre Anglia, iar ei urinau să-1 ajute să evadeze. Apoi el şi-a aşezat capul între gratii şi a continuat să-i vorbească fetei.

Cînd a ieşit din închisoare, Asuntha a văzut silueta zveltă a lui Sunil aşteptînd-o. S-a dus la el, 1-a apucat cu mîna pe după ceafă şi i-a vorbit în ureche, i-a spus ce simţea ea că trebuie să facă şi că viaţa ei nu-i mai aparţinea ei înseşi, ci tatălui ei.

Mediterana

Ramadhin s-a plasat în umbră.

Cassius şi cu mine ne-am ghemuit în barca de salvare ce atîrna suspendată în aer. Iar pe puntea de sub noi, Emily îi şoptea ceva bărbatului pe nume Sunil. Ghiciserăm bine locul unde s-ar putea să stea şi puteam auzi fiecare cuvînt, căci şoaptele lor erau amplificate de carcasa bărcii în care stăteam. Orice zgomot pe care-l făceau umplea întunericul, iar noi stăteam ghemuiţi acolo, în zăpuşeala aceea claustrofobică.

— Nu, nu aici.

— Aici, a zis el. Nişte foşnete.

— Atunci lasă...

— Gura ta. Atît de dulce, a zis el.

— Da. De la lapte.

— De la lapte?

— Am mîncat anghinare la cină. Dacă mănînci anghinare şi după aceea bei lapte, laptele are gust dulce... Chiar dacă se serveşte vin, eu cer lapte. Dacă am mîncat anghinare.

Noi n-am înţeles despre ce vorbeau. Poate că discutau într-un cod special. A urmat o tăcere lungă. Apoi un rîset.

— Mai am un pic şi trebuie să mă întorc..., a zis Sunil.

Indiferent ce se petrecea acolo, noi n-am priceput nimic.

Poate că Ramadhin observa mai multe. Cassius s-a aplecat către mine şi mi-a şoptit:

— Unde-i anghinarea?

Am auzit scrîşnetul unui băţ de chibrit şi imediat după aceea am simţit fumul de la ţigara ei. Player's Navy Cut.

Brusc, de parcă dintr-odată ar fi fost doi străini, au început să discute cu mai multă precauţie. Eram nedumeriţi. Dialogul despre anghinare ne dusese într-o altă direcţie. Acum vorbeau despre ronduri, despre cît de des patrula paza de noapte pe puntea de promenadă, despre ora la care deţinutul lua masa şi orele cînd era scos la plimbare.

— Vreau să faci ceva, a spus Sunil, după care au început să şoptească foarte încet.

— Cît de puternic e acum? a întrebat Emily. E în stare să facă un asemenea lucru?

Vocea ei părea speriată. Sunil a zis că deţinutul ştie cînd paznicii sînt foarte relaxaţi sau foarte obosiţi.

— Dar e încă foarte slăbit după bătaie.

— Ce bătaie? a întrebat ea.

Ne-am amintit că la un moment dat deţinutul nu mai fusese scos la plimbările lui nocturne.

— După ciclon. Trebuie să fi bănuit ei ceva înainte să ajungem la Aden.

Ce să fi bănuit?

A fost ca şi cum Cassius şi cu mine ne puteam auzi gîn-durile în întuneric cît timp maşinăria lentă a creierelor noastre se străduia să ingurgiteze aceste informaţii subite.

— Trebuie să te asiguri că... (un nume mormăit) o să se întîlnească aici cu tine. Să ne spui. O să fim pregătiţi.

Emily a rămas tăcută.

— Arde de poftă să te vadă. Cînd a zis asta, Sunil a rîs.

— Nu trebuie să-i retezi avîntul.

Mi s-a părut că îl aud pomenind numele domnului Daniels. Apoi a început să vorbească de un bărbat pe nume Perera. După un timp abia dacă îmi mai puteam ţine ochii deschişi. Cînd cei doi au plecat, am vrut să mă culc acolo unde eram, dar Cassius m-a zgîlţîit şi ne-am dat jos din barca de salvare.

Domnul Giggs

Prezenţa unui funcţionar englez la bordul lui Oronsay n-a fost băgată în seamă aproape deloc de călători în prima jumătate a călătoriei. îl vedeam cu toţii cum se plimbă singur pe o punte sau alta şi apoi urcă pe terasa îngustă din faţa covertei, unde se punea pe un şezlong de pînză, ca şi cum ar fi fost proprietarul vasului. Dar, pe măsură ce timpul trecea, s-a aflat că domnul Giggs era un ofiţer de armată cu grad înalt, care fusese trimis în Colombo şi făcuse echipă cu cineva de la Departamentul de Cercetări Penale, care lucra sub aco-perire. Amîndoi erau însărcinaţi să-1 escorteze pe deţinutul Niemeyer înapoi, pentru ca acesta să fie judecat în Anglia. Totuşi nu avea nici un sens ca aceşti doi angajaţi ai statului să stea cumva aproape unul de altul. Anchetatorului din Colombo i se rezervase un loc undeva la clasa economică. Habar n-aveam unde dormea englezul. Se bănuia că are nişte apartamente mai somptuoase.

Se pare că domnul Giggs fusese văzut pe cînd stătea de vorbă cu paznicii la puţin timp după ce Niemeyer mîncase bătaie. Nimeni nu ştia sigur dacă Giggs îi acuzase de brutalitate sau era pur şi simplu supărat pentru că informaţiile despre agresiune deveniseră publice. Sau poate că Giggs era deranjat că bătaia respectivă i-ar putea oferi deţinutului o breşă, o cale de scăpare în perspectiva condamnării şi pedepsirii sale ulterioare.

Lucrul care îmi sărea în primul rînd în ochi la înaltul funcţionar britanic era felul cum arătau braţele lui, căci erau acoperite cu un păr cîrlionţat şi roşcat şi îmi venea greu să mă uit la ele. Individul purta cămăşi călcate, pantaloni scurţi şi ciorapi lungi pînă sub genunchi, dar ceea ce mă tulbura era părul acela roşcat al lui şi, o dată, în timpul uneia din seratele dansante de pe vas, cînd el a invitat-o pe Emily şi a început să valseze cu ea, m-am simţit revoltat într-un mod

aproape patern. M-am gîndit că pînă şi domnul Daniels ar face o pereche mai bună cu frumoasa mea verişoară.

Am luat-o la întrebări pe domnişoara Lasqueti despre legătura dintre domnul Giggs şi deţinut.

— Dacă deţinutul a omorît într-adevăr un judecător englez, atunci e o treabă foarte serioasă. Nu vor accepta să fie judecat pe insulă. Au avut o audiere şi acum procesul se mută în Anglia. Dar ce-ţi pasă ţie? In fine, individul acesta, Giggs, e răspunzător de el, împreună cu un ins de la D.C.P., domnul Perera, şi ei trebuie să se asigure că deţinutul ajunge neapărat acolo. Se pare că Niemeyer e foarte priceput la evadări. Prima celulă în care a fost închis avea o uşă masivă de lemn şi el a reuşit să o ardă şi să fugă, deşi a suferit nişte arsuri. O dată a sărit dintr-un tren împreună cu paznicul de care era legat cu cătuşe şi a trebuit să-1 tîrască după el pe insul acela care se zbătea pînă ce a găsit un fierar. Probabil că nu-i tocmai cea mai drăguţă persoană din lume.

— Şi de ce 1-a ucis pe judecătorul acela, tuşică?

— Te rog să nu-mi spui „tuşică"... Nu ştiu sigur. O să încerc să aflu.

— A fost un judecător rău?

— Nu ştiu. Există aşa ceva? Hai să nu judecăm noi asemenea lucruri.

După această scurtă conversaţie, am plecat fără să-mi dau seama clar cum să judec ceea ce se întîmpla. Am văzut-o pe domnişoara Lasqueti schimbîndu-şi brusc direcţia şi abordîndu-1 pe domnul Giggs şi am remarcat că a reuşit să atragă interesul şi atenţia bărbatului, indiferent ce i-o fi spus.

Cînd am luat iarăşi masa împreună, ne-a povestit ce descoperise. Din cîte se pare, întreg vasul fusese „străbătut" de Giggs şi Perera încă înainte ca vreunul dintre noi să urce la bordul lui. însoţirea deţinutului însemna de asemenea şi observarea tuturor amănuntelor de la fiecare nivel al navei. Au blocat ermetic orice potenţial traseu de evadare şi au eliminat orice obiect inofensiv ce putea fi folosit ca armă - o găleată de nisip lăsată aiurea după

vreo alarmă de incendiu sau vreo tijă de metal. Au verificat toată lista pasagerilor, nume cu nume, pentru a descoperi compatrioţi de-ai deţinutului. Au angajat paznici din insulele Maldive, adică oameni care n-ar fi putut avea nici un fel de legătură cu cineva din Ceylon. Cercetaseră în cele mai mici detalii întreaga navă vreme de două zile. Acum erau excesiv de atenţi şi aceasta era explicaţia postului de observaţie al domnului Giggs de pe covertă, de unde putea supraveghea cît voia cam toate mişcările de pe vapor. De asemenea, domnul Giggs i-a spus domnişoarei Lasqueti că gravitatea infracţiunii fusese cea care impusese anvergura escortei. Domnul Perera era considerat cel mai bun om al Direcţiei de Cercetări Penale din Colombo, iar domnul Giggs - deşi o spunea el însuşi - era cel mai bun om disponibil în Marea Britanie. Aşa că ei, împreună cu cei trei paznici din Maldive, fuseseră însărcinaţi să supravegheze fiecare pas, fiecare mişcare a deţinutului pe nume Niemeyer.

Pererra cel orb

Dacă Giggs era cel mai pomenit şi mai vizibil om de pe Oronsay, partenerul său în misiunea de a împiedica evadarea deţinutului era pomenit, dar nu ieşea niciodată la vedere. Noi nu l-am văzut niciodată pe domnul Perera, poliţistul din Ceylon. Şi-apoi Perera era un nume des întîlnit. Nu ştiam despre el decît că era un Perera „orb" - adică din acea ramură a familiei numită astfel fiindcă îşi scria numele fără litera „i", pentru că existau familiile Perera şi familiile Pereira. Era limpede că sugestia folosirii unui poliţist sub acoperire venise de la D.C.P., astfel încît dacă la bordul vasului existau cumva colaboratori ai conspiratorilor, aceştia să nu ştie cine îi urmăreşte. Aşa se face că în timp ce Giggs hoinărea peste tot şi se plasa la vedere, pe covertă, perechea sa asiatică de rang înalt era invizibilă. Singurul lucru pe care îl ştiam era că amîndoi se îmbarcaseră pe vapor înainte de începerea voiajului şi că îi făcuseră o inspecţie meticuloasă. Cînd am urcat noi la bord, domnul Perera era doar unul dintre călători, un anonim care s-ar putea să fi călătorit sub un alt nume. Unii au început chiar să creadă că s-ar putea să existe doi Perera sub acoperire.

Discutam adesea despre individul misterios de la D.C.P Cine era? Cum arăta? Cassius şi cu mine am urmărit o întreagă după-amiază un personaj de pe navă care arăta ciudat, căutînd ceva anormal în comportamentul lui. „Există două tipuri de acoperire", ne-a explicat domnişoara Lasqueti. „Una socială şi una privată. Dacă lucrezi sub acoperire, îţi faci prieteni repede, din instinct. Intri într-un bar şi ajungi să cunoşti fiecare chelner şi barman.

Iţi vinzi personajul tău inventat cît poţi tu de repede. Cunoşti pe toată lumea după numele mic. Trebuie să fii ager la minte şi, în plus, să gîndeşti ca un răufăcător. Dar mai sînt şi alţi inşi care lucrează sub acoperire şi care sînt mai vicleni. Cum s-ar putea să fie acest Perera. Probabil că individul se furişează prin zonă. Doar că deocamdată nu-1 putem recunoaşte. Giggs e latura publică. Iar Perera... cine ştie?"

Din cîte se părea, acest Perera invizibil şi „orb" era un profesionist în ceea ce a fost numit ulterior „scenariul durului". Asta se întîmplă cînd un poliţist sub acoperire se apropie de răufăcător, se împrieteneşte cu el şi, concomitent, îi insuflă teamă, dezvăluindu-i că el (poliţistul sub acoperire) e chiar mai dement şi mai periculos. Aşa stăteau lucrurile cu Perera, care în realitate era un familist cu un comportament blînd; de pildă, s-a dus odată cu cineva bănuit a fi membru al unei bande în pădurea regală din Kandy şi 1-a pus pe ins să sape o groapă. A insistat ca groapa să fie de un metru douăzeci şi să aibă un metru adîncime, căci trupul putea fi îndoit. A zis că a doua zi dimineaţa urma să aibă loc o execuţie. Pornind de la presupunerea că Perera era implicat foarte serios în crima organizată de anvergură, tînărul membru de bandă şi-a dezvăluit propriile legături infracţionale.

Acesta era genul de muncă pe care Perera trebuia să-1 facă într-o zi sau o noapte obişnuită pentru D.C.P. Dar pe atunci noi habar n-aveam de nimic din toate astea.

Cîţi ani ai? Cum te cheamă?

Ori de cîte ori ajungeam în postura în care puteam vorbi cu autorităţile, ne trezeam că trebuia să ne petrecem timpul răspunzînd la întrebări. în timpul interogatoriului de după furtună, cînd tremuram mai mult de frig decît de frică, căpitanul ne tot întreba cîţi ani avem. Iar atunci cînd i-am spus, a reţinut răspunsul, 1-a uitat şi după un minut ne-a întrebat iar. Noi am presupus că era încet la minte sau că era prea agitat, fiindcă trecea la întrebarea următoare înainte să asculte măcar ce-i răspundeam. Ne-am dat seama treptat că întreba-rea pe care o rostea era îmbibată cu un soi de dispreţ. Că înăuntrul ei se afla întrebarea invizibilă „Cît de proşti sînteţi?".

Noi aveam senzaţia că de fapt comiseserăm un gest eroic. Oare orele pe care le petrecuserăm răstigniţi în mijlocul ciclonului nu erau echivalente cu povestea aceea cu păcătosul orbit în drumul său spre Damasc? Mai tîrziu, cînd am mai crescut, am descoperit cu încîntare că din şcoala mea fuseseră exmatriculaţi eroi precum Shackleton, probabil tot pentru asemenea lucruri.

„Cîţi ani ai dumneata?", se răstea dirigintele la puştiul excesiv de ambiţios şi nesupus.

In orice caz, era limpede că de fapt căpitanului navei nu-i erau foarte dragi călătorii lui asiatici. A interpretat cîteva seri la rînd ceva ce lui i se părea a fi un poem foarte vesel şi vioi al lui A.P. Herbert despre intensificarea naţionalismului în Orient, care se termina astfel:

Şi toate păsările cîntă-n cor „Banania e-a bananienilor!"

Căpitanul era mîndru de aceste versuri comice, bune pentru recitat în public, şi probabil că acela a fost momentul cînd s-a născut neîncrederea mea în autoritatea şi prestigiul tuturor meselor de vază. A mai fost şi după-amiaza aceea cu baronul, cînd privirea mea se tot deplasa de la nobilul bust al lui Hector de Silva la trupul lui fără viaţă, întins pe pat, fi înapoi. Aşa se face că, la scurt timp după funeraliile acestuia, m-am apropiat de masa de scînduri unde stătea în continuare bustul lui De Silva, de parcă ar fi fost uitat acolo. Cassius şi cu mine am reuşit să-l ridicăm (el de urechi, eu de nas) şi să-l rostogolim pînă la marginea balustradei, după care am lăsat chipul cioplit să cadă peste bord, pe urmele cadavrului.

Poate că pînă în acel moment deja depăşiserăm etapa curiozităţii faţă de cei puternici. La urma urmei, noi îi preferam pe blîndul domn Daniels, cel obsedat de grija faţă de plantele lui, şi pe domnişoara Lasqueti cea cu chipul palid, care purta haina ei de porumbei, înţesată cu buzunare matlasate, în care îşi transporta păsările. Cei care mi-au influenţat existenţa au fost străinii asemenea lor - sau asemeni altora, de la feluritele mese ale pisicii din viaţa mea.

Croitorul

Cel mai reţinut comesean de la masa noastră era domnul Gunesekera, croitorul. în acea primă zi cînd s-a aşezat printre noi, s-a prezentat oferindu-ne pur şi simplu cartea lui de vizită. Croitoria Gunesekera. Prince Street, Kandy. Astfel îşi făcea cunoscută şi profesia. La toate mesele pe care le-am luat, el a rămas tăcut şi mulţumit. Rîdea cînd rîdeam şi noi, ceilalţi, aşa că dinspre scaunul lui de la masă nu se ridica niciodată o tăcere stînjenitoare. Doar că nu ştiu dacă el pricepea vreodată la ce se refereau glumele acelea. Bănuiesc că nu. Avea totuşi faţă de noi un comportament politicos şi manierat, chiar dacă simţea uneori că eram grosolani, mai ales atunci cînd se declanşa rîsul cabalin al domnului Mazappa. El era totuşi primul care îi ţinea scaunul domnişoarei Lasqueti şi, interpretîndu-ne pur şi simplu gesturile, ne dădea sarea sau îşi flutura mîna pe la gură ca să ne avertizeze

că supa e fierbinte. Astfel dădea întotdeauna impresia că e interesat de ceea ce se discută. Dar pînă în acel moment domnul Gunesekera nu rostise nici un cuvînt pe tot parcursul călătoriei. Chiar dacă i te adresai în singhaleză, el înălţa pur şi simplu din umeri cumva elaborat şi îşi rotea capul, ca să se scuze pentru complicata lui reţinere.

Era un bărbat micuţ şi subţirel. In timp ce mînca, eu mă uitam la degetele lui fine, care puteau coase năvalnic într-un loc de pe Prince Street, acolo unde s-ar putea să fi fost chiar amuzant cu tovarăşii aleşi de el. într-o zi, pe parcursul călătoriei, Emily apăruse la masa noastră cu o dungă lividă lîngă ochi, unde fusese lovită chiar în acea după-amiază de o rachetă de badminton. Iar domnul Gunesekera s-a rotit în scaun, cu un chip ce exprima îngrijorarea, a întins mîna şi i-a conturat vînătaia cu degetele sale delicate, ca şi cum i-ar fi căutat cauza. Emily, brusc emoţionată de gest, i-a pus mîna pe umăr şi i-a reţinut o clipă degetele. A fost unul din rarele momente de tăcere de la masa noastră.

Domnul Nevii a fost cel care ne-a atras ulterior atenţia asupra a ceea ce părea a fi o rană destul de serioasă de-a lungul gîtului domnului Gunesekera, pe care acesta şi-o acoperea cu o nelipsită eşarfă roşie de bumbac. Eşarfa mai aluneca din cînd în cînd şi atunci puteam vedea uneori şi noi cicatricea. După ce lumea a remarcat-o, nu l-am sîcîit cu întrebări pe domnul Gunesekera. Nu l-am întrebat niciodată de ce mergea în Anglia, dacă o făcea din pricina morţii vreunei rude sau, poate, pentru vreun tratament specific al corzilor sale vocale. Părea improbabil să meargă acolo în concediu într-o stare în care nu putea sau nu voia să comunice cu nimeni.

*

Azi-noapte: primul meu vis cu Massi. Sîntem despărţiţi de ani buni. Eram undeva între nişte locuinţe alpine, case cu etaj, pentru că parterul era folosit pentru animale. N-o mai văzusem pe Massi în vis - şi cu atît mai puţin în viaţa reală -de o bună bucată de timp.

Cînd a apărut, eu eram ascuns. Arăta sănătoasă şi părul ei negru era tuns scurt, ceea ce o deosebea de felul cum arăta atunci cînd eram împreună. Chipul i se vedea mai clar şi apăruseră nişte unghiuri noi şi interesante. Ştiam că aş fi putut să mă îndrăgostesc iarăşi de ea. Căci, pe de altă parte, nu m-aş fi putut îndrăgosti de cea care fusese în trecut, cea învăluită de o istorie comună şi cu un aspect familiar.

De undeva a ieşit un bărbat care a ajutat-o să urce pe o masă şi am văzut că Massi era gravidă, la început de sarcină. Cei doi au auzit ceva şi au venit

înspre mine. Eu m-am aruncat după un gard viu, am căzut în genunchi, după care am început să fug pe un drum unde erau negustori, fierari şi dulgheri şi toţi munceau. Uneltele lor produceau un zgomot ce semăna cu al armelor de foc. Zgomotul s-a transformat în muzică şi mi-am dat seama că nu eu alergam, că Massi era cea care alerga printre ritmurile periculoase ale nicovalelor şi ale ferăstraielor. Eram în afara trupului, nu mai participam la scenă, nu mai făceam parte din existenţa ei. Şi iat-o acolo pe ea, cu un început de sarcină, în miezul vieţii, gonind ca să scape de pericole. Massi, cu părul ei întunecat, hotărâtă să ajungă undeva dincolo de unde era acum.

Probabil că într-un anumit moment din viaţa mea am învăţat - sau am fost învăţat - să rup cu uşurinţă o relaţie intimă. Cînd Massi şi cu mine ne-am despărţit, indiferent cît de mare va fi fost durerea, nu am ripostat. Ne-am despărţit aproape prea lejer. Aşa se face că, la mult timp după ce legătura mea cu ea se încheiase, dar încă eram prins în vîrtejul şi valurile ei, m-am trezit cum caut ceva care să explice sau să justifice situaţia. Am redus istoria noastră la ceea ce mie mi se părea a fi adevărul esenţial. Dar, bineînţeles, era doar un adevăr parţial. Massi spunea că uneori, cînd eram copleşit de griji, recurgeam la o şmecherie, un reflex de-al meu. Mă transformam în ceva ce nu-şi avea locul nicăieri. Nu mai credeam nimic din ce mi se spunea şi nici măcar din ceea ce vedeam.

Ea mi-a spus că era ca şi cum aş fi crescut cu convingerea că totul era plin de riscuri. Trebuie să fi fost din pricina unei dezamăgiri.

— Aşa că îţi oferi prietenia şi îţi deschizi sufletul doar în faţa celor ce nu-ţi stau aproape.

Apoi m-a întrebat dacă mai credeam că verişoara mea fusese părtaşă la o crimă. Că, dacă îmi deschideam sufletul şi spuneam sincer tot ce ştiam, ea va continua să fie în pericol.

— Afurisita aia de inimă precaută a ta! Pe cine ai iubit şi ţi-a făcut aşa ceva?

— Te-am iubit pe tine.

— Poftim?

— Am zis că te-am iubit pe tine.

— Nu cred. Cineva te-a stricat. Spune-mi ce s-a întîmplat cînd ai ajuns în Anglia.

— Am mers la şcoală.

— Nu. Cînd ai ajunşi Fiindcă trebuie să se fi întîmplat ceva. Cînd te-am revăzut, după moartea lui Ramadhin, am crezut că eşti în regulă. Dar acum

nu mai cred asta. Ce-i?

— Am spus că te-am iubit pe tine.

— Da, m-ai iubit, cum să nu... Doar de aia dispari din viaţa mea.

În felul acesta, corect sau nu, am dat foc puţinelor lucruri bune care ne mai legau.

*

Din momentul în care am plecat din Port Said, membrii orchestrei, îmbrăcaţi în uniforma lor de culoarea prunei, au cîntat valsuri pe puntea de promenadă în fiecare după-amiază, şi toată lumea ieşea la aer, ca să se scalde în soarele blînd al Mediteranei. Domnul Giggs s-a plimbat printre noi şi a dat mîna cu unii şi cu alţii. Iar domnul Gunesekera, cu eşarfa lui roşie la gît, a făcut o plecăciune cînd acesta a trecut pe-acolo. Domnişoara Lasqueti purta haina ei de porumbei cu zece buzunare matlasate, fiecare adăpostind cîte un „rotitor" sau un „gulerat" ale căror capete se iţeau în timpul cît ea se plimba cu paşi mari pe punţile vasului, ca să-i facă să respire aer marin. Dar domnul Mazappa nu mai era. Umorul lui acid şi tăios dispăruse. Mai rămăseseră foarte puţine lucruri incitante, cel mai important fiind acela că exista bănuiala că la un moment dat, după ce vasul nostru a plecat din Port Said, bracul de Weimar al domnului O'Neal ar fi sărit peste bord şi ar fi înotat pînă la ţărm. Dar noi ştiam cu certitudine că dacă bracul ar fi sărit peste bord, domnul Invernio s-ar fi aruncat în mare după el. Eram totuşi mulţumiţi că, odată cu dispariţia acestui dublu cîştigător al concursului canin Crufts1, căpitanul nostru se trezise cu încă o problemă pe cap. Pînă acum aceasta nu se dovedise a fi tocmai cea mai reuşită călătorie condusă de el. Domnişoara Lasqueti a zis că, dacă mai apărea vreo criză, aceea ar putea fi şi ultima. In intimitatea cabinei noastre, domnul Hastie a sugerat probabil domnul Invernio dosise pe undeva bracul de Weimar, căci era clar că acesta fusese vră-jit de animal şi acum nu părea foarte deranjat de dispariţia

1. Concurs internaţional canin ce se desfăşoară anual în Anglia, începînd cu anul 1891. Este considerat cel mai important concurs de acest gen din lume şi constă de fapt într-o serie de competiţii eliminatorii, la care pînă şi participarea este condiţionată de o selecţie preliminară.

lui. A mai zis că n-ar fi fost surprins dacă doamna Invernio -asta dacă exista o doamnă Invernio -ar fi văzută peste cîteva săptămîni plimbînd creatura aceea pursînge prin parcul Battersea.

într-o seară, pe puntea de promenadă s-a ţinut un concert în aer liber, iar sunetul mării ne-a invadat urechile. S-a dovedit a fi un concert de muzică clasică, ceva ce noi nu mai auziserăm niciodată, şi pentru că înhăţaserăm toţi trei nişte scaune în primul rînd, era prea tîrziu să ne mai ridicăm şi să plecăm altfel decît prefăcîndu-ne doborîţi de vreo boală. Eu nu ascultam de-adevăratelea, în schimb încercam să-mi imaginez cum mă îndepărtez teatral de scaunul meu, cu mîinile încleştate pe stomac. Dar din cînd în cînd auzeam şi ceva cunoscut. Sunetele acelea veneau dinspre o femeie roşcată de pe scenă, care îşi vîntura părul în toate părţile şi cînta singură în timp ce toţi ceilalţi muzicieni păstrau tăcerea. Ceva la ea mi se părea foarte cunoscut. Poate că o văzusem în piscină. O mînă de undeva din spate m-a apucat de umăr şi m-am întors.— Cred că s-ar putea să fie violonista ta, mi-a şoptit în ureche domnişoara Lasqueti.

Mă plînsesem ei despre sunetele ce veneau din cabina învecinată în timpul după-amiezilor. M-am uitat la programul ce ne fusese lăsat pe scaune. Apoi m-am uitat la femeia care îşi dădea părul ei vîlvoi pe spate ori de cîte ori găsea un moment liber în melodie. Aşadar, nu chipul ei îmi era cunoscut, ci notele şi scîrţîiturile acelea, care de-acum începeau să se împletească şi cu muzica pe care o cîntau ceilalţi. Era ca şi cum aceştia i s-ar fi alăturat întîmplător, cîntînd o melodie asemănătoare. Probabil că femeii trebuie să i se fi părut ceva minunat - vreau să spun chestia asta - după toate blestematele alea de ore petrecute la temperaturile ridicate de la ea din cabină.

*

CAIET DE EXERCIŢII, ÎNSEMNAREA NUMĂRUL 30:

Infracţiunile comise (pînă acum) de căpitanul de pe Oronsay

1. Muşcătura mortală suferită de domnul De Silva din partea unui animal.

2. Dezinteresul absolut faţă de siguranţa copiilor pe timpul unei furtuni violente.

3. Folosirea unui limbaj vulgar şi brutal în faţa copiilor.

4. Incorecta concediere a domnului Hastie, supraveghetorul-şef al cuştilor de clini.

5. Recitarea unui poem extrem de jignitor la sftrşitul unei cine oficiale.

6. Dispariţia valoroasei statui de bronz a domnului De Silva.

7. Pierderea unui brac de Weimar multipremiat.

Domnişoara Lasqueti. Al doilea portret

Am asistat recent la un curs special susţinut de producătorul şi regizorul de film Luc Dardenne. Acesta a explicat că nici unul dintre cei care îi vizionează filmele nu trebuie să presupună că înţelege totul despre personaje. Noi, cei din public, nu trebuie să ne considerăm niciodată mai inteligenţi decît un personaj sau altul, căci nu ştim mai multe despre ele decît ştiu ele însele. Nu trebuie să avem senzaţia că le ştim sau că le înţelegem motivaţiile şi nici să le privim de sus. La fel cred şi eu. Recunosc în ideea aceasta cel dintîi principiu al artei, deşi am bănuiala că sînt mulţi cei care nu cred la fel.

In cazul primelor noastre impresii despre domnişoara Lasqueti, aceasta ni s-a părut genul de fată bătrînă reţinută şi precaută. Lumile despre care vorbea nu ne stîrneau nici un interes. O pasionau copiile de gravuri realizate prin frotaj şi tapiseriile, însă după aceea a dezvăluit faptul că avea în grijă două duzini de porumbei călători, care stăteau undeva pe navă şi pe care „îi ducea unui plutocrat", un vecin de-al ei din Carmarthenshire. Cînd am aflat ulterior de cunoştinţele ei de la Whitehall, mi s-a părut că exista aici o legătură cu porumbeii. Plutocratul acela era o plăsmuire.

Insă apoi ne stîrnise interesul şi afecţiunea ei pentru domnul Mazappa. Şi curiozitatea ei sporită faţă de deţinut, de care nu ne-am dat seama la început, şi faţă de cei doi poliţişti (dintre care unul încă nevăzut) ce îl escortau pe Niemeyer în Anglia. „Deţinutul nu-i altceva decît bagajul meu", comentase domnul Giggs pe parcursul unei cine în faţa unui grup de admiratori, anunţîndu-şi poziţia sa oficială cu o modestie prefăcută. Dar care era „bagajul" domnişoarei Lasqueti? Nu ştiam. Să fi fost ceva la care voi fi asistat cumva în timpul vizitei pe care o făcusem mai pe la începutul călătoriei în cabina ei, atunci cînd dorise să discutăm despre asocierea mea cu baronul? Căci dacă a existat vreun moment mai neobişnuit în raporturile mele cu domnişoara Lasqueti, acela s-a petrecut într-o după-amiază, cînd m-a invitat să vin în cabina ei la ora ceaiului.

Aşa că mi-am croit drum pe poteca aproape uitată ce ducea spre memorabila după-amiază. Mă văd surprins să o găsesc pe Emily acolo, împreună cu ea, ca şi cum domnişoara Lasqueti ar fi invitat-o să ni se alăture, ca să poată discuta ceva serios cu mine. Pe masă sînt biscuiţi şi ceai. Emily şi cu mine stăm drepţi pe singurele scaune din încăpere, în vreme ce domnişoara Lasqueti se amplasează la capătul patului, aple-cîndu-se spre noi de cîte ori vorbeşte. Cabina e mult mai mare decît a mea şi e plină de

obiecte neobişnuite. Lîngă domnişoara Lasqueti se află ceva ce seamănă cu un covor greu. Ulterior mi se spune că e o tapiserie.

— Tocmai îi spuneam lui Emily că prenumele meu e Perinetta.

Mi se pare că e un soi de măr descoperit în Olanda.

Murmură încă o dată numele acela pentru sine, ea şi cum n-ar fi folosit prea des în prezenţa ei. Apoi începe să vorbească. Despre cum era ea cînd era abia o copilă, despre pasiunea ei pentru limbile străine, despre cum a intrat în încurcături cînd era mai tînără, „pînă cînd s-a întîmplat ceva care mi-a permis să mă salvez". Cînd Emily o întreabă ce s-a întîmplat, ea murmură:

— O să-ţi povestesc despre asta altă dată.

Privind retrospectiv, îmi dau seama că descrierea trecutului ei fusese adusă în discuţie tocmai pentru a o ajuta să mă avertizeze în privinţa legăturilor mele cu baronul, despre care nu ştiu cum aflase. Lîngă ea stă Emily, care are o privire serioasă şi dă constant din cap, subliniind parcă faptul că aici e vorba de ceva extrem de important. Dar eu aproape că nu o ascult. Surprind privirea unui alt chip, aflat într-un colţ al încăperii. îi aparţine unei statui cu aspect de manechin, ale cărei picioare şi braţe dezgolite sînt învelite în cîteva din hainele domnişoarei Lasqueti. în timp ce ea continuă să vorbească, eu disting pe trupul acela de alabastru o cicatrice care pare să fi fost desenată sau pictată recent de cineva. însă chipul acela e cel care mă studiază, mă priveşte direct, ca şi cum ar fi lipsit de apărare. Aduce cu o versiune mai tînără şi mai puţin reţinută a domnişoarei Lasqueti, însă, desigur, una cu o rană. Acum, în timp ce scriu, îmi dau seama dintr-odată că s-ar putea să fi fost o statuie a unui bodhisattva. Stau şi mă întreb, chipul acela laic... Domnişoara Lasqueti continuă să vorbească. Iar dacă în după-amiaza aceea ochii mei s-au îndepărtat de ea, în timp ce continua să comenteze legăturile mele cu baronul, a fost doar pentru că eram fascinat de privirea aceea înţelegătoare. Poate că domnişoara Lasqueti se aşezase în mod intenţionat pe pat, pentru ca figura aceea să mă captiveze din spatele ei.

După o vreme, pe cînd Emily şi cu mine plecam, m-a condus către obiectul care mă preocupase şi a dat la o parte veş-mîntul aproape transparent care acoperea tăietura cicatrizată.

— Vezi asta? Cu timpul înveţi să treci peste aşa ceva. înveţi cum să-ţi modifici viaţa.

Propoziţia respectivă n-a însemnat nimic pentru mine, dar încă îmi mai amintesc cuvintele ei. Şi am văzut de aproape acea rană realistă preţ de o clipă, înainte ca materialul veşmîn-tului să cadă iar peste ea. Totul era la vedere.

Domnişoara Lasqueti avea o autoritate pe care nu i-o bănuisem. Acum, dacă privesc în urmă, cred că ea trebuie să-l fi convins pe baron să părăsească vasul la Port Said, aver-tizîndu-l că, dacă rămîne la bord, va fi denunţat. Apoi a mai existat un moment atît de halucinant, încît ar fi putut să facă parte foarte bine dintr-un vis, atunci cînd Cassius sau eu ne-am îndreptat într-o seară spre ea. Era tîrziu, aproape întuneric, şi nu mai ştiu care dintre noi a avut impresia că o vede ştergînd cu partea de jos a bluzei ceva ce semăna cu un pistolet. Nu era totuşi o tuşă de culoare pe deplin credibilă a imaginii noastre despre ea. Cînd eram copii, ne imaginam şi acceptam tot felul de lucruri. Ştiam clar că domnişoara Lasqueti ne îndrăgea, îşi petrecuse cîteva după-amiezi cu Cassius, care se arătase interesat de carneţelul ei cu desene. Devenise o persoană cu care puteai sta uşor de vorbă.

A mai existat ulterior un alt episod care s-a asociat în minţile noastre cu acel pistol posibil. într-una din după-amiezile pe care Cassius şi le petrecea cu domnişoara Lasqueti, ea i-a dat cu împrumut un stilou. Cassius a uitat cu totul de el pînă după cină, cînd 1-a găsit în buzunarul de la pantaloni. S-a îndreptat spre ea, care stătea la o masă, cu poşeta pe scaunul de alături, şi era prinsă într-o conversaţie cu cineva. S-a aplecat şi-a dat să-i pună stiloul în poşetă fără să o deranjeze din conversaţie, dar braţul dezgolit al femeii a zvîcnit rapid, i-a prins mîna în care ţinea stiloul şi i 1-a luat. Domnişoara Lasqueti nici măcar n-a întors capul înspre el.

— Mulţumesc, Cassius. E la mine, a zis ea şi şi-a continuat conversaţia.

Pentru noi asta a fost o dovadă suplimentară.

În ciuda tuturor convingerilor sale, domnişoara Lasqueti n-a părut niciodată să aibă idei preconcepute. Cred că singura persoană care o enerva permanent era domnul Giggs şi asta pentru că i se părea a fi un lăudăros. Spunea că insul vorbea numai despre talentul lui de ţintaş, de cît de bine trage. Faptul că domnişoara Lasqueti era şi ea „un bun ţintaş" urma să îl descoperim mult mai tîrziu, atunci cînd am dat peste o fotografie cu tînăra Perinetta Lasqueti îndepărtîndu-se cu paşi largi de o ţintă cu un punctaj perfect la Bisley Trials şi rîzînd alături de eroul de război polonez Juliusz Grusza, care mai apoi avea să reprezinte Anglia în cadrul Jocurilor

Imperiale la categoria „ţintă în mişcare" la distanţa de cincizeci de metri. Chiar în articolul despre Grusza era pomenită şi dibăcia domnişoarei Lasqueti, deşi spaţiul cel mai amplu era dedicat unei potenţiale relaţii amoroase a cuplului din fotografie. Văzînd-o în haina ei pepit şi cu soarele lucind în părul ei blond, am avut o altă imagine a palidei fete bătrîne care făcea din cînd în cînd schiţe la bordul lui Oronsay.

Ramadhin a fost cel care a găsit articolul cu fotografia pe vremea cînd locuiam amîndoi în Anglia. L-am descoperit într-un exemplar vechi din The Illustrated London News. Pierdeam vremea amîndoi prin biblioteca publică din Croydon şi n-am fi recunoscut-o pe domnişoara Lasqueti dacă nu i-am fi văzut numele scris în legenda fotografiei. La vremea cînd am citit asta, la sfirşitul anilor 1950, tovarăşul ei din poză, Juliusz Grusza, devenise o celebritate naţională, era medaliat la Olimpiadă şi avea şi greutate la Whitehall, unde se zicea că şi domnişoara Lasqueti ar avea legăturile ei. Dacă Ramadhin şi cu mine am fi ştiut cum să luăm legătura cu Cassius, am fi făcut o copie a acestei reprezentări pre-olimpice şi i-am fi trimis-o.

în ochii noştri nu era o femeie frumoasă. Dacă ni se părea atrăgătoare, asta era din pricina diverselor laturi pe care le descopeream la ea. La început fusese distantă doar dintr-o timiditate precaută. Apoi parcă am fi dat peste o cuşcă plină cu vulpiţe la un tîrg de ţară. Şi, cu toate că numele „Lasqueti" sugera unele rădăcini europene sau frizone, era foarte probabil

ca ea să provină din acea rasă specifică de aristocraţi de cultură englezi pe care între timp am ajuns să o cunosc bine.

Avea în mod evident cunoştinţe ample despre diversitatea specific englezească. De exemplu, am fost surprinşi de informaţiile pe care le-a oferit într-o zi la masa pisicii, în timpul unei discuţii despre drumeţie, cînd a susţinut că ştia anumiţi excursionişti (unul fiind chiar văr de-al doilea cu ea) care, atunci cînd plecau în excursii prin ţinut la sfîrşit de săptămînă, nu purtau pe ei decît bocanci şi ciorapi şi un rucsac aruncat pe umăr. îmbrăcaţi aşa, străbăteau păduri şi cîmpuri deschise şi traversau rîuri cu somoni. Dacă nimereai peste ei, te ignorau, ca şi cum ai fi fost invizibil, presupunînd că şi ei erau invizibili pentru tine. La apus, cînd ajungeau într-un sat, se îmbrăcau la marginea acestuia, mîncau solitari şi închiriau o cameră peste noapte.

Această mostră de informaţie extrem de vizuală venită de la domnişoara Lasqueti a redus masa noastră la tăcere. Majoritatea pasagerilor erau asiatici cultivaţi şi cu studii, care nu prea puteau asocia imaginea lor despre traiul specific englezesc, formată de Jane Austen şi Agatha Christie, cu aceşti

plimbăreţi în pielea goală. Anormala şi nechemata anecdotă a fost primul lucru care a detaşat-o pe domnişoara Lasqueti de aparenţa unui afiş uzat, cum ni se prezentase prima oară. Povestea cu drumeţia a menţinut liniştea la masa noastră pînă cînd domnul Mazappa a intervenit, revenind la inexplicabilele reprezentări ale Sfintei Fecioare, despre care ea ne vorbise ceva mai înainte în timpul mesei.

— Problema cu Madonele astea, a început el, e că acolo există un bebeluş care trebuie hrănit şi mamele îşi împing înainte sînii aceia care arată ca nişte ugere în formă de sandviciuri panini. Nu-i de mirare că toţi bebeluşii arată ca nişte adulţi bosumflaţi. Am văzut una singură în care copilul părea să fie bine hrănit şi interesat de laptele pe care îl bea. E în Segovia, în La Granja, palatul de vară, pe o tapiserie foarte mică, iar Sfînta Fecioară nu are privirea îndreptată spre viitor. Se uită la Pruncul Iisus, căruia îi făcea plăcere să sugă la piept.

— Vorbeşti ca şi cum ai şti ce înseamnă alăptarea, i-a spus cineva de la masă. Dumneata ai copii?

A urmat o pauză mai scurtă ca orice, după care Mazappa a spus:

— Da, bineînţeles.

— Mă bucur că îţi plac tapiseriile, domnule Mazappa, a ciripit domnişoara Lasqueti în tăcerea proaspăt reinstalată după această informaţie.

Domnul Mazappa n-a mai spus nimic. Nici cîţi copii avea şi nici cum îi chema.

— Mă întreb cine o fi fost cel care a făcut tapiseria asta a dumitale. Poate să fi fost o femeie, una din cultura Mudejar1.

Asta dacă a fost făcută în secolul al cincisprezecelea. O să verific cînd ajung în Londra. Am lucrat o vreme cu un domn care colecţiona astfel de lucruri. Avea bun-gust, dar era teribil de dur, deşi abia el m-a învăţat să apreciez artele textile. E surprinzător să înveţi astfel de lucruri de la asemenea oameni.

înregistram cu lăcomie asemenea revelaţii. Cine era domnul „teribil de dur"? Dar vărul de-al doilea excursionist? Această fată bătrînă părea să ştie şi altceva despre viaţă în afară de porumbei şi desene în creion.

Cu cîţiva ani înainte, în viaţa mea actuală, am primit un pachet ce fusese expediat din Whitland, din comitatul Carmarthenshire, şi apoi retrimis mie de editorul meu din Anglia. Conţinea cîteva copii xerox color cu nişte desene, precum şi o scrisoare de la Perinetta Lasqueti. Scrisoarea

fusese elaborată după ce domnişoara Lasqueti mă auzise vorbind la radio, la BBC World Service, despre Tinereţe, moment în care pomenisem în treacăt de călătoria mea cu vaporul spre Anglia.

M-am uitat mai întîi la desene. Am văzut propriul meu sine tînăr şi subţirel, un desen cu Cassius fumînd, unul în-cîntător cu Emily purtînd o beretă albastră cu o pană. Emily, cea care de atunci dispăruse din viaţa mea. In cele din urmă am început să recunosc şi alte chipuri, precum cel al intendentului sau al domnului Nevii, şi locuri îngropate adînc în trecutul meu: ecranul de cinematograf de la pupa navei, pianul din sala de bal, cu o siluetă neclară aşezată acolo, mari-narii la alarma de incendiu şi altele, şi altele. Toate erau imagini din călătoria navei noastre de la Colombo la Tilbury, din anul 1954.

1. Musulmani sau mauri din Peninsula Iberică rămaşi în teritoriul creştin după Reconquista, dar care şi-au păstrat religia.

Whitland, Carmarthenshire

Dragă Michael,

Scuză-mi, te rog, directeţea, dar te ştiu, oho, de ani buni, de cînd erai un puşti. Ieri-noapte te-am auzit vorbind la radio. Şi la un moment dat, cînd ai pomenit de venirea ta în Anglia la bordul lui Oronsay, m-am concentrat imediat mai serios asupra celor spuse, fiindcă şi eu am fost pe vasul acela în 1954. Aşa că am continuat să ascult, dar tot nu ştiam încă cine erai. Nu puteam lega vocea de la radio şi cariera pe care ai urmat-o cu cei ce erau pe navă, asta pînă cînd ai pomenit porecla ta, „Mynah". Şi atunci mi-am amintit de voi, cei trei băieţi, şi mai ales de Cassius, puştiul cu ochi mereu atenţi. Şi mi-am adus aminte şi de Emily.

într-o după-amiază v-am invitat pe tine şi pe Emily la mine în cabină, la un ceai. Bănuiesc că nu-ţi aduci aminte de asta. De ce-ai face-o? îmi stîrneati curiozitatea, voi toţi. Presupun că Whitehallul din mine mă făcea curioasă. în toată călătoria aceea pe mare nu s-a prea întîmplat mare lucru, în afară de faptul că voi, băieţii, intraţi sistematic în încurcături... Dar dă-mi voie să continui cu al doilea motiv al acestei scrisori, în afară de acela de a-ţi expedia un salut plin de încîntare.

Una din dorinţele mele de lungă durată a fost să iau legătura cu Emily. Asta deoarece pe parcursul acelei călătorii voisem să îi spun un anumit lucru, dar n-am fă-cut-o. în după-amiaza aceea mă gîndisem doar să te eliberez din ghearele baronului. Dar pe Emily ar fi trebuit să-mi doresc s-o salvez. Căci am dat de cîteva ori peste ea cînd era împreună cu insul acela

din trupa Jankla, iar relaţia ei cu el mi s-a părut una tensionată şi riscantă. Apoi mai era ceva ce mi-am promis c-o să-i dau, ceva ce i-ar fi putut folosi, ar fi ajutat-o să scape, dar nici asta n-am făcut. Nu era ceva tocmai cuvenit. Era, să zicem, un adevăr viitor, deşi ţinea de o poveste veche de cîţiva ani, din propria mea tinereţe. Aşa că am inclus în acest pachet misiva originală, pentru a fi remisă verişoarei tale. N-am cunos-cut-o foarte bine pe Emily, dar mi-a creat impresia că, în ciuda făpturii ei generoase, ea era cea care avea nevoie de protecţie. Ţi-aş fi recunoscător dacă i-ai trimite pachetul ataşat aici.

Am făcut copii după cîteva din desenele pe care le-am schiţat în acea călătorie. S-ar putea să-ţi placă.

Cu mulţumiri şi cu afecţiune, Perinetta

Era o scrisoare de două pagini, dar pachetul pe care voia să-1 trimit mai departe, cu numele lui Emily scris pe el, era ticsit de foi uşor îngălbenite.

Scriitorii nu au ruşine. Am deschis pachetul. Dar daţi-mi voie să spun mai întîi că pe Emily nu o mai văzusem de o grămadă de ani şi că nu aveam habar pe unde ar fi. Ultima oară cînd vorbiserăm fusese la nunta ei cu un bărbat pe nume Desmond, un pic înainte ca ei doi să plece în străinătate. Nu-mi aminteam nici măcar în ce ţară. Oricum, după un moment de şovăială, am deschis pachetul destinat lui Emily şi am început să citesc paginile numeroase, scrise cu litere mici şi uşor înclinate, parcă anume pentru a evidenţia caracterul lor privat şi intim. Şi, pe măsură ce citeam, aveam senzaţia că era vorba de acel incident din trecutul domnişoarei Lasqueti la care aceasta făcuse referire în decursul memorabilei după-amiezi, cînd mă dusesem la ea în cabină, descoperind că Emily era deja acolo. Căci în acea după-amiază, într-un anumit moment, Emily o întrebase pe domnişoara Lasqueti la ce a făcut aluzie cînd a pomenit de un moment anterior din viaţa ei ce îi permisese să se salveze. Iar domnişoara Lasqueti spusese: „O să-ţi povestesc despre asta altă dată".

„M-am dus în Italia cînd aveam douăzeci şi ceva de ani datorită limbii. Vorbeam cursiv mai multe limbi şi italiana îmi plăcea cel mai mult. Cineva mi-a sugerat să încerc să obţin o slujbă la Villa Ortensia. Un cuplu american bogat, Horace şi Rose Johnson, o cumpăraseră şi urmau să o transforme într-o imensă arhivă de artă. M-au intervievat de două ori, după care m-au angajat ca traducător - de corespondenţă, dar şi pentru cercetare şi catalogare. în fiecare zi veneam la lucru cu bicicleta, ajungeam la vilă, unde

lu-. eram şase ore, după care mă întorceam cu bicicleta în oraş, într-o încăpere micuţă.

Proprietarii aveau un fiu în vîrstă de şapte ani. Era un băiat dulce şi simpatic. îi plăcea să mă vadă cum vin pe bicicletă, în mare agitaţie, fiindcă eram aproape întotdeauna

în întîrziere. Aştepta la poarta de piatră de la capătul lungii alei a vilei, mărginită de chiparoşi. în fiecare zi la ora nouă sau imediat după aceea străbăteam cei două sute de metri ai aleii, iar el flutura braţele şi apoi se prefăcea că se uită la un ceas de la încheietura lui micuţă, ca şi cum m-ar fi cronometrat. într-una din zile am remarcat că nu era singurul care mă urmărea cum pedalam, cu o eşarfă lungă şi verde în jurul gîtului şi o gentuţă peste umăr. în clădirea din spatele lui, de la un etaj superior, fără să se lase văzută de copil, în cadrul unei ferestre se profila o siluetă, iar cînd am ajuns la intrarea de piatră, deja dispăruse. Nu mi-am dat seama cine era. A doua zi am văzut iar acea fantomă clar conturată şi am fluturat mîna spre ea. După asta n-am mai văzut niciodată silueta la fereastră. Munca la institut era multă şi obositoare. Picturi, tapiserii şi sculpturi soseau într-un ritm accelerat şi toate tre-buiau catalogate. De asemenea, mai era de lucru şi cu remodelarea grădinilor, pe care doamna Johnson încerca să le readucă la structura lor Medici originală. Aşa că pe holuri şi pe terase era multă agitaţie şi se desfăşurau polemici îndîrjite între grădinarii aduşi de pe diverse proprietăţi din toată Europa, astfel că noi, traducătorii, dădeam fuga să-i ajutăm să-şi comunice părerile şi nemulţumirile".

Horace şi Rose Johnson apăreau cînd şi cînd, ca nişte zei. Intrau la noi în birouri sau plecau brusc la Napoli ori chiar în Extremul Orient. Intrau în spaţiile unde lucram într-un mod foarte diferit de felul în care ne vizita Clive, fiul lor. Intrarea lui amintea mai degrabă de o scoică măruntă ce se rostogolea accidental înăuntru, aşa că pînă să ne dăm noi seama de prezenţa lui, el era deja acolo de ceva vreme. O dată am coborît pe treptele scării în Rotonda Mare şi l-am văzut ghemuit şi periind un desen cu un cîine ascuns în frunziş, care se afla în partea de jos a unei tapiserii agăţate pe perete: Desiş cu cîine, se numea ea. Provenită din Flandra secolului al XVI-lea. îmi plăcea fantastic. încăl-zea şi umaniza imensul hol circular. în fine, băiatul pusese mîna pe o perie de păr şi acum peria cu mare grijă blana cîinelui. Era o tapiserie foarte delicată, o mostră clasică de ţesătură provincială din Ţările de Jos.

— Ai mare grijă, Clive, i-am zis eu. E valoroasă.

— Am, mi-a răspuns el.

Era vară şi băiatul n-avea nici un cîine cu care să se joace în vila aceea, în ciuda vastelor terenuri din jur. Părinţii lui erau plecaţi, iar unul din ei încerca să ajungă la Khartum, cine ştie de ce sau pentru ce obiect de artă pe care voia să-1 obţină. Mi-am zis că unui puşti de şapte ani probabil i se va fi părut că tatăl lui e plecat de sute de ani şi m-am întrebat ce însemna pentru el decorul din jur. Un copil se uită la o privelişte sau la o pictură şi vede ceva complet diferit de ceea ce vede un tată. Băiatul vedea un cîine pe care nu-1 avea. Asta e tot.

Majoritatea tapiseriilor de la vilă erau imagini simbolice, iar cele religioase erau pline cu imagini de sfinţi şi parabole. Cele laice (cum era Desiş cu cîine) erau variante ale Paradisului Terestru sau aveau ca subiect periculoasele şi desfătătoarele puteri ale iubirii - reprezentate de obicei prin scene de vînătoare. Prin urmare cîinele din tapiserie era de fapt un ogar folosit la vînătoarea de mistreţi. In alte tablouri se vedea un şoim capturînd un porumbel pe un cer albastru, lipsit de nori — un exemplu al «cuceririi» ce însoţeşte iubirea. Aşadar, iubirea ca o crimă sau ca o anihilare a părţii mai slabe. Dar cînd vedeai toate lucrările acelea atîrnînd în Rotonda Mare sau în încăperile spaţioase, dar reci, ale vilei, îţi dădeai seama care era adevăratul lor scop: acela de a aduce o grădină într-o casă de piatră pustie. Unele tapiserii fuseseră ţesute în mansarde reci din cine ştie ce ţinut nordic, în locuri unde nu se văzuse niciodată vreun porc mistreţ, vreun porumbel sau vegetaţia luxuriantă ce apărea în ele. în acest nou context erau frumoase. Aveau ceva demn. Culorile utilizate erau umile, erau culori de fundal, astfel încît o frumuseţe florentină în carne şi oase care se plimba la cîţiva paşi în faţa ei putea să iasă cumva în evidenţă pe fundalul tapiseriei. Sau, uneori, puteau fi politice, cu teme legate de proprietate sau de statut social. Era reprezentat blazonul familiei de Medici - cele cinci mingi roşii ale sistemului solar, precum şi cea albastră, adăugată după ce familia de Medici s-a înrudit cu cea a regilor Franţei.

— Arta asta pare inofensivă, nu-i aşa?

Horace şi cu mine eram în sala Capone, înconjuraţi de frescele de acolo, cînd mi-am dat seama că mi se adresase direct. Lucram pentru el de mai bine de o lună şi nu mă băgase niciodată în seamă. Mîna lui s-a înălţat ca şi cum ar fi vrut să smulgă o pasăre pictată de pe cerul albastru al sălii.

— Numai că arta nu e niciodată inofensivă. Totul de aici nu-i decît o cămăruţă într-o viaţă de om.

Am avut senzaţia că el, insul care se presupunea că iubea Arta, o lua în derîdere.

— Vino cu mine.

Şi m-a apucat de cot cu delicateţe şi precizie, ca şi cum acela ar fi fost singurul loc din anatomia umană a cărui atingere era acceptabilă social şi, în consecinţă, putea fi luat în coproprietate. M-a dus de-a lungul coridorului pînă ce am ajuns în Rotonda Mare, pe peretele căreia era atîr-nată o tapiserie de vreo douăzeci de metri. I-a apucat un colţ şi l-a ţinut ridicat, astfel încît să mă pot uita pe dosul ei, unde culorile deveneau brusc strălucitoare şi vii.

— Vezi, aici e locul unde se găseşte forţa. întotdeauna.

Dedesubtul.

S-a îndepărtat de tapiserie şi s-a dus în centrul sălii circulare, conştient că vocea i se va auzi şi de la margini, şi în înălţimile tavanului îndepărtat.

— Probabil că la asta au lucrat mai bine de o sută de femei vreme de un an. S-au zbătut pentru ocazia de a lucra la ea. Chestia asta le-a dat de mîncare. Le-a ţinut în viaţă în anul 1530, pe timpul unei ierni flamande. Asta e ceea ce conferă autenticitate şi profunzime acestui tablou

sentimental.

A aşteptat tăcut pînă m-am dus lîngă el.

— Deci spune-mi, Perinetta - Perinetta te cheamă, nu? -, cine a făcut asta? Cele o sută de femei, cu mîinile lor îngheţate şi crăpate? Omul care a conceput scena? Tapiseria a fost făcută pur şi simplu de un an şi un loc. A existat o perioadă cînd singurul mod în care puteam identifica un artist era după locul de unde venea sau după locul unde şi-a terminat cariera. Oraşe care revendică jumătate din marea artă a Europei. Uite aici - poţi să vezi simbolul oraşului Oudenaarde. Dar, desigur, trebuie să luăm în calcul şi care dintre Medici a cumpărat-o cu o sumă cît avuţia unui stătuleţ, şi cum a transportat-o în Italia, păzită de gărzi şi de ucigaşi, cale de o mie cinci sute de kilometri...

Cînd vorbea astfel, aş fi putut cădea foarte uşor pradă siguranţei pe care o emana. Prima oară cînd mi s-a adresat, eram foarte tînără. Problema e că bărbaţii, cu genul acela de putere conferită de bani şi de cunoaştere, par să controleze universul. Li se oferă o înţelepciune fără frămîn-tări. Dar astfel de oameni îţi închid uşi în faţă. în interiorul unui astfel de univers există coduri şi încăperi în care n-ai voie să intri. In viaţa lor de zi cu zi există întotdeauna undeva o cupă cu sînge. Iar el era conştient de asta. Horace

Johnson ştia ce soi de animal călărea. O astfel de cunoaştere implică şi o anumită brutalitate. Nu eram conştientă de asta. Nu la acea vreme. Nu în după-amiaza aceea cînd m-a ghidat înspre rotondă doar ţinîndu-mă de cot şi cînd a ridicat cu aceeaşi mînă colţul tapiseriei, ca şi cum ar fi fost fusta unei slujnice, pentru a-mi dezvălui strălucitorul ei spate.

Am continuat să trăiesc în acea lume încă trei anotimpuri, iar în cele din urmă am descoperit că nu controlam nici una din cărările pe care credeam că le alesesem din proprie voinţă. Nu eram conştientă de trapele ascunse şi de şanţurile de apărare existente printre cei bogaţi. Nu eram conştientă că un bărbat precum Horace îi trata pe cei pe care îi iubea - şi pe cei pe care şi-i dorea în preajma lui - în acelaşi fel în care îşi trata duşmanii, plasîndu-i în locuri lipsite de posibilitatea unei riposte.

Dacă ajungi în Siena, la colţul dintre Via del Moro şi Via Sallustio Bandini, şi ridici privirea, poţi citi versurile următoare din Purgatoriul lui Dante:

E Provenzan Salvani, glăsui,
Şi fiindcă Siena a rîvnit s-o vază
îngenuncheată-n faţa lui, e-aici.1

Iar acolo unde Via Vallerozzi dă în Via Montanini, descoperi, tăiate în piatră galbenă, versurile:

Nebună-am fost, deşi-mi zicea Sapia, căci mai vîrtos decît norocul meu, al altor râu îmi ogoia prostia.2

Vezi tu, în marile centre de putere competiţia nu se bazează atît de mult pe capacitatea de a învinge, ci de a-l împiedica pe inamicul tău să obţină ceea ce îşi doreşte.

1. Dante Alighieri, Divina comedie, Editura pentru Literatură Universală, Bucureşti, 1965, traducere din limba italiană de Eta Boeriu, în Purgatoriul, Cîntul XI, p. 251, vs. 121-123.

2. Idem, în Purgatoriul, Cîntul XIII, p. 260, vs. 109-111.

*

La un Crăciun s-a organizat un bal mascat cu costume pentru angajaţi şi pe parcursul acestuia am devenit brusc conştientă de faptul că Horace îmi dădea tîrcoale în curtea interioară pe jumătate goală. Eu venisem costumată în Marcel Proust, cu părul meu blond ascuns, cu o mustăcioară subţire lipită sub nas şi învelită într-o pelerină. Asta îl interesa oare? îi oferea cumva un soi de mască pentru intenţiile sale?

M-a întrebat dacă voiam să-mi aducă ceva.

— Nimic, i-am răspuns eu.

— Ai vrea să dansezi prin toate marile oraşe ale Europei? Am rîs.

— Am propria mea cameră izolată cu plută, am spus. Probabil că o să-mi ajungă.

— înţeleg. Atunci dă-mi voie să te pictez. Aşa cum eşti acum. Te-a mai pictat cineva pînă acum?

I-am spus că nu.

— Ai putea să porţi eşarfa aia verde a ta.

Prin urmare, aşa a început, cu mine pătrunzînd în spaţiul conştiinţei lui îmbrăcată ca un bărbat. Şi trebuie să-ţi spun că s-ar putea ca portretul meu să mai existe undeva într-una din pivniţele din subsolul vilei aceleia. In acel portret, probabil neterminat, sînt complet îmbrăcată, dar post-coital. Deşi par sfielnică întocmai ca o fetişcană necioplită din provincie sau ca fiica nevinovată a unui prieten.

El fusese, bineînţeles, silueta ce mă privea de la ferestrele de sus cum veneam la lucru pe bicicletă în fiecare dimineaţă. Mă cercetase fără să se grăbească. Acum continua într-un ritm la fel de lent. Alterna desenatul cu nesfîrşite discuţii: cunoştinţele lui despre pigmenţi, coregrafia unei fresce, virtuţile alabastrului. Iar eu, şovăind la începutul acestei amiciţii, am purtat în primele cîteva zile mustaţa mea proustiană, aşa că atunci cînd mă întîlnea în atelier, trebuia să mă îmbrăţişeze şi să mă sărute cu mustaţa între noi. Am purtat-o cîteva zile în tovărăşia lui, uitînd de ea pe măsură ce conversam şi îi împărtăşeam poveşti din tinereţea mea. Am potolit somnoroasă imensa lui curiozitate dăruindu-i toate acele informaţii.

El era în egală măsură înţelept şi ager. M-a făcut prietena lui. Era mai vîrstnic decît mine, iar abilităţile mai vîrstnice sînt altfel, aparent poate chiar mai graţioase. Iar eu nu avusesem niciodată un iubit mai tînăr cu care să-l pot compara - de fapt nu avusesem nici un iubit. Totul se desfăşura într-o succesiune de fluxuri şi refluxuri care erau concomitent conversaţie şi dezvăluire a trupului. Intîi mi-a scos eşarfa verde de la gît atunci cînd am intrat în atelier, iar apoi, într-o după-amiază, într-o zi toridă de august, mi-a propus ceva în plus. Un pas mic. Poate a fost din cauza farmecului vorbelor sale sau a educaţiei mele. Am desco-perit cum să-mi aplec spinarea dezgolită înspre el, să trec dincolo de ceea ce iniţial părea a fi doar durere, pînă cînd chiar şi asta a devenit un reflex al dorinţei noastre.

Desigur că ştiam de existenţa unei tradiţii pentru aşa ceva. Dar la vremea aceea pentru mine acolo era un teritoriu uluitor, delirant şi şocant,

plin de arome pe care să le primeşti şi să le împlineşti. După aceea mă învîrteam prin acel atelier bine mobilat, cu pielea mea, «pigmentul» meu plin de viaţă, prin aerul ce se strecura pe gurile de aerisire deschise. Mă plimbam pe acolo doar în ciorapi şi atingeam cu umbra palmei schiţele timide de mai demult pe care mi le făcuse. Adesea aveam senzaţia că sînt singură în încăpere, ca şi cum el n-ar fi stat acolo, privindu-mă şi asimilîndu-mi prezenţa - ceva ieşise la iveală pentru prima oară în acea încăpere. Mă tăvăleam într-un amestec de cunoaştere şi dorinţă. Greutatea braţului său, greutatea întregului său trup, zgomotele ce le scoteam eu concomitent cu zgomotul iubitului meu, cît de puţină lumină era nevoie să cadă pe umărul cuiva într-o pictură pentru a sugera jalea sau disimularea, cît de aproape de marginea mesei stătea cupa aceea a lui Caravaggio, ca să sugereze tensiunea prăbuşirii."

Am citit scrisoarea Perinettei Lasqueti într-o după-amiază, adulmecînd parfumul unor alte vremi, detaliile unui trecut ce mai ardea încă în memoria ei. O scrisoare atît de intimă şi de plină de forţă şi cu o voce atît de diferită de cea la care mă aşteptam, încît părea să fie menită unui cititor închipuit de ea.

„Acolo mi-am dezvoltat spiritul, în acel atelier de pe Via Panicale, unde din cînd în cînd clopotele băteau ca un ordin de întoarcere pe parcursul orei noastre vinovate. Horace

mă privea cum stăteam aplecată peste el. Se uita peste umărul meu dezgolit în timp ce răsfoiam vreuna din cărţile lui masive de artă. Cînd ridicam privirea, vedeam tabloul cu noi doi reflectat în oglindă şi îmi aminteam de un moment similar, cu fiul lui citind pe o canapea masivă din sala Capone în timp ce Horace - la acel moment în chip de tată - stătea în picioare în spatele băiatului şi îşi cobora privirea spre el. Amîndoi - eu şi băiatul - eram la fel, eram sub dominaţia tatălui.

Atunci, pe Oronsay, ştii de ce te-am invitat să vii în cabina mea împreună cu verişorul tău? Te-am studiat pe parcursul călătoriei şi mi-a fost teamă ca nu cumva să ajungi captivă şi tu într-o situaţie similară. Am recunoscut uşurinţa cu care evolua situaţia şi direcţia în care mergeai. Însă nu eram sigură. L-am avertizat în schimb pe verişo-rul dumitale în privinţa baronului. Ceea ce n-am perceput sau n-am înţeles întru totul în acea după-amiază a fost faptul că de fapt tu erai cea care se afla în pericol. Am ales să protejez copilul greşit. De ce de nu mi-am dat seama?

Perioada petrecută în Florenţa mi-o reamintesc ca printr-un geam de sticlă deformată, ceea ce adaugă la plăcerea acelor zile tot atîta ironie. După ce făceam dragoste cu el în diversele sale moduri, îl priveam. în ovalul de lumină ce se proiecta de pe peretele dinspre răsărit pe trupul lui, tot părul acela pe care eu nu-1 mai văzusem la un bărbat, ca de satir, dădea senzaţia că trăiam laolaltă de o specie di-ferită, crescută în codri. Eşarfa verde ce îmi învelea umerii englezeşti în timp ce defilam printre mirosuri de vopseluri şi mirosul de castană al actului iubirii noastre. Credeam că eram iubită pentru că eram transformată.

Din cînd în cînd el scotea la iveală cîte o pictură, ceva japonez sau vreo schiţă a unui mare maestru, pe care plătise o groază de bani. îmi apuca degetul arătător, cel pe care îl iubise fără reţineri cu o jumătate de oră în urmă, şi îl dirija peste conturul unui vas, al unui pod sau al spinării unei pisici. îmi aduc aminte şi acum foarte clar un desen cu poala unei femei ale cărei mîini ţineau ferm o pisică ce se zbătea. Folosindu-se de degetul meu, el trasa acele linii de parcă le-ar fi recreat - tentativa lui de a se lua la trîntă cu nemurirea.

M-a întrebat ce fac cînd nu sînt la muncă şi m-a făcut să-i descriu micul meu apartament, pe care nu a vrut să-1 viziteze. Era curios să afle pe unde mai fusesem şi ce altceva m-a incitat. A existat o tentativă amoroasă cînd eram în şcoală... dar adevărul e că de-acum începeam să nu mai am ce să-i povestesc. Apoi, într-o după-amiază, mi-am amintit de întîmplarea duioasă cu Clive şi tapiseria. I-am relatat momentul cînd am coborit pe scara circulară în Rotonda Mare şi l-am văzut periind cu blîndeţe blana cîinelui ascuns în frunziş.

Horace mă asculta doar cu o ureche. La început trebuie să fi crezut că îi descriam ceva real, după care a îngheţat şi-a zis:

— Ce cîine?

Regula care funcţiona între noi - regula lui - era că nu trebuiau să existe nici un fel de confirmări sau repercusiuni în afara atelierului, dincolo de orele petrecute acolo. Dacă aruncam cu pietre, ele trebuiau să cadă în apă fără zgomot şi fără să facă nici măcar un cerc. De fapt, cînd eram la lucru, îl vedeam foarte rar. La ora ceaiului stăteam cu ceilalţi angajaţi şi îmi mîncam prînzul afară, pe a doua terasă a grădinii, cu statuia mînioasă a colosului aplecată deasupra mea. îmi plăcea să nu fiu deranjată şi, dacă se putea, să citesc în ora aceea de pauză. Şi tocmai cînd mă relaxam acolo, într-o zi de joi, am început să percep o respiraţie agitată, să aud pe cineva care încerca

să bocească sau chiar să zbiere undeva prin apropiere, deşi singurul lucru pe care reuşea să îl exprime era acea respiraţie repetitivă şi deranjantă. M-am ridicat, am văzut de unde venea sunetul şi l-am descoperit pe băiat. Probabil că îl pedepsise tatăl lui. Cînd m-a văzut, i s-a urcat sîngele în obraji şi a fugit de mine ca şi cum i-aş fi făcut cine ştie ce. Şi bineînţeles că îi făcusem. Era vorba de anecdota mea post-coitum despre el şi cîinele acela.

în după-amiaza următoare m-am certat cu Horace din cauza trădării lui şi am urlat aşa cum fiul lui nu fusese în stare s-o facă. Mie nu mi s-a tăiat respiraţia. îmi pregătisem furia şi venisem să-1 rănesc în orice fel aş fi putut pentru ceea ce-i făcuse băiatului. L-am văzut cum era cu adevărat: o brută ce se ascundea în spatele puterii şi autorităţii sale curtenitoare. Şi am ştiut că se va strecura toată viaţa în felul acesta printre oameni, fără să înveţe nimic. Cînd am văzut că vorbele mele n-aveau cum să-1 rănească, mi-am avîntat braţul în spate, apoi l-am repezit spre el, iar el mi-a prins pumnul şi 1-a deviat înspre mine. Foarfecile pe care le ţineam mi-au pătruns într-o parte a abdomenului cu toată forţa şi ura cu care le repezisem asupra lui. El avea să susţină, evident, că nu făcuse altceva decît să devieze un gest de furie, de nebunie. Eram îndoită de mijloc, cu capul şi părul ajungîndu-mi pînă aproape la călcîie şi cu foarfecile încă în mine. Eram tăcută. Nu mă mişcăm şi, în primul rînd, refuzam să ţip. Eram exact la fel ca băiatul. Horace a încercat să mă ridice şi eu mi-am încleştat picioarele cu mîinile. Trebuia să rămîn îndoită, să fiu o ţintă mai mică pentru el. Bănuiam chiar că pentru el cele întîmplate reprezentau ceva excitant şi că, dacă aş fi avut un alt fel de reacţie, în care aş fi bocit neputincioasă şi m-aş fi agăţat de el, ar fi încercat să facă dragoste cu mine încă o dată, poate pentru ultima oară, ca pentru a întări ruptura noastră cu trecutul. Astfel ar fi ştiut cu certitudine că totul se terminase. Căci nu s-ar mai fi lăsat niciodată să ajungă într-o postură în care să fie nevoit să se bazeze pe o asemenea persoană, să depindă de cineva ca mine, care avea o părere clară despre el.

— Lasă-mă să te oblojesc.

Şi mi l-am imaginat cum îmi descheie bluza ca să caute sîngele ce se scurge, pulsînd încet, pe abdomenul meu alb. M-am ridicat încet şi am ieşit din camera lui. M-am oprit locului în holul semiluminat. Transpiram. Mi-am coborît privirea, mi-am scos foarfecile şi, cînd am făcut-o, lumina reglată automat s-a stins, iar eu am rămas şi mai singură în întuneric. Am stat acolo încă un minut, aşteptînd ceva. Dar el n-a mai ieşit niciodată după mine.

De cîteva săptămîni la Villa Ortensia se făceau pregătiri pentru sărbătorirea solstiţiului. Erau aşteptaţi oaspeţi din oraşele învecinate, precum şi artişti, critici, membri ai familiei, biirgeri din oraş şi noi, toţi cei care lucram la arhive sau în grădinile vilei. Era un gest faţă de comunitate pe care el şi soţia lui îl făceau în fiecare an. Marca sfîrşitul sezonului. Pe parcursul lunilor fierbinţi de vară ce urmau după acest eveniment familia se întorcea în America sau se lansa iarăşi în căutări şi achiziţii prin teritoriile ruseşti sau prin Orientul îndepărtat. Arşiţa verii nu era deloc plăcută nici măcar în încăperile de piatră înalte ale vilei şi nici în grădinile ei umbrite.

Evenimentul urma să se desfăşoare peste două zile, iar eu zăceam întinsă pe pat şi mă întrebam dacă să apar sau nu acolo. Oare o să îmi facă mai mult rău - mie sau lui -dacă merg sau dacă nu merg? îmi «oblojisem» rana - ce termen rafinat! - la o chiuvetă mică, cu apă rece. N-a fost un gest dibaci şi nici înţelept, iar rana avea să-mi rămînă pentru totdeauna. Toţi iubiţii care m-au cunoscut după aceea aveau să se oprească la ea şi să pretindă fie că e frumoasă, fie că e nesemnificativă. Iar apoi aveau să mi le arate pe ale lor - dar nici una nu era la fel de impresionantă ca a mea.

Am plecat, ieşind din holul întunecat al lui Horace, pe Via Panicale şi m-am pornit în căutarea unui farmacist, îmi amintesc că am găsit unul şi i-am descris rana ca fiind «o tăietură adîncă».

— Cît de gravă? m-a întrebat el.

— Adîncă, am zis eu. A fost un accident.

Mi-a dat nu ştiu ce soi de produs cu sulf, precum şi nişte pansamente, nişte comprese şi o soluţie antiseptică -ceva ce se folosea probabil în Războiul Crimeii, bănuiesc eu, sau nu cu mult mai bun. Nu i-am spus că erau pentru mine, deşi trebuie să fi fost palidă şi probabil că mă clătinam pe picioare. Nu mai eram sigură de nimic. Singurul lucru ce-mi rămăsese era italiana mea bună, aşa că m-am concentrat pe asta. Iar el a continuat să vorbească, vrînd, poate, să se asigure că mă simt bine. La un moment dat eu mi-am plecat privirea şi am văzut că aveam sînge pe fustă.

Am mers mult pînă să ajung acasă. Am stat în pat aproape toată seara aceea şi noaptea următoare. N-am folosit nimic din medicamentele cumpărate. Am lăsat pur şi simplu plasele pe podea. Am zăcut aşa pe pat, încercînd să meditez în întuneric la toate. La cele prin care trecusem. Dacă mai aveam un viitor. El nu intra în calculele mele. Presupun că acela a fost momentul cînd am devenit eu însămi.

A doua zi abia dacă puteam să mă mişc. Dar am făcut eforturi să mă ridic din pat şi să stau în picioare în faţa chiuvetei, care avea lîngă ea o oglindă lungă şi îngustă. Mi-am tras la o parte bluza şi fusta, care mi se lipiseră de trup, pînă cînd am dezgolit rana. Am acoperit-o cu unguentul luat de la farmacist şi m-am întors în pat, lăsîndu-mi rana expusă la aer. Am visat mult. Şi am discutat îndelung cu mine însămi. M-am ridicat şi m-am uitat în oglindă în lumina după-amiezii. Sîngerarea se oprise. O să fiu în regulă. N-o să mor de propria-mi mînă. Şi o să merg la sărbătoarea solstiţiului, care urma să se ţină peste o zi. N-o să merg. O să merg.

Am ajuns tîrziu, ratînd în mod intenţionat discursurile de bun venit. Păşeam încet, iar durerea mă sfîşia într-o parte la fiecare pas. Totuşi am ciulit urechile şi am luat-o pe urmele muzicii de cameră. Se cînta pe o scenă mică din Teatrino, «micul teatru» de dincolo de a doua terasă. îmi plăcuse dintotdeauna spaţiul acela, un loc în care spectatorii şi interpreţii se întîlneau pe picior de egalitate. Dincolo de publicul adunat, chiar în spatele copacilor luminaţi, se vedeau o pianistă şi o violoncelistă. Iar la a treia bucată muzicală, cînd toate s-au contopit, iar muzica mătura grădina ca un vînt ordonat purtîndu-ne pe braţele ei, m-am simţit dintr-odată bucuroasă. M-am simţit stăpînă pe mine, ca şi cum aş fi purtat o haină de muzică.

Am aruncat priviri în jur - la familiile, angajaţii şi celebrităţile cărora li se oferea acest dar - şi apoi l-am văzut pe Horace ascultînd muzica ce curgea. Dădea impresia că o fixează cu privirea. Orice altceva părea să fi dispărut dinaintea lui. Apoi mi-am dat seama că se concentra asupra violoncelistei, o femeie pătrunsă pe de-a-ntregul de tehnica şi spiritul artei sale, şi am văzut că nimic nu i-ar fi putut desprinde privirea de ea. La început am presupus că era ţinta lui erotică. însă, trebuie să recunosc, era mai mult de atît. Horace şi-ar fi putut pierde capul la fel de uşor şi din pricina pianistei, ale cărei degete agile goneau în ritm cu muzica violoncelului şi o transmiteau mai departe fără gravitate, cu priceperea unui inginer şi, în egală măsură, a unui hipnotizator. Arta lor consta în această pricepere împărtăşită, făcută din strune şi şuruburi mici, din răşină şi coarde şi dintr-un ritm elevat. Ele o înlănţuiau senzual pe acea violoncelistă anostă, îmbrăcată în negru, de pămînt. Şi am simţit o satisfacţie profundă la ideea că femeia aceea se afla într-un spaţiu în care Horace, cu toată puterea şi toată averea lui, nu putea pătrunde. O putea seduce, o putea angaja, o putea încălzi cu inteligenţa lui. Putea să o dobîndească şi apoi să se învîrtă pe lîngă ea, dar nu putea ajunge niciodată acolo unde era ea."

În josul ultimei pagini pe care o scrisese cu ani în urmă, domnişoara Lasqueti adăugase o notă:

„Pe unde eşti, dragă Emily? N-ai vrea să-mi trimiţi adresa ta sau să-mi scrii? Voiam să-ţi dau paginile de aici pe cînd eram împreună pe Oronsay. Asta fiindcă, după cum am spus, erai prinsă în mrejele cuiva, la fel ca mine în tinereţea mea. Iar eu credeam că te-aş putea salva. Te-am vă-.zut cu Sunil din trupa Jankla şi păreai să fi picat într-o capcană periculoasă.

Dar nu ţi le-am dat niciodată. Mă temeam... Nu ştiu. în toţi anii aceştia m-am întrebat ce s-a petrecut cu tine. Dacă te-ai eliberat. Ştiu că eu am devenit pentru o vreme mohorîtă şi rea cu mine însămi - asta pînă am scăpat din acea stare circulară. «Cazi pradă disperării cînd eşti tînăr şi nu privi niciodată în urmă», spunea un irlandez. Şi eu am făcut exact aşa.

Scrie-mi. Perinetta"

*

La doi ani după ce am primit aceste scrisori de la domnişoara Lasqueti, am ajuns pentru cîteva zile în Columbia Britanică şi acolo m-a sunat cineva în camera de hotel. Era în jur de unu noaptea.

— Michael? Emily la telefon.

A trecut cîtva timp pînă să o întreb unde e. Mă aşteptam să pomenească vreun meridian îndepărtat, vreun oraş european unde era deja dimineaţă. Dar ea mi-a spus că era la doar cîţiva kilometri de mine, pe una dintre insulele golfului Georgia. Era clar că şi la ea era ora unu noaptea. Mi-a spus că mai sunase la cîteva hoteluri.

— Poţi scăpa o vreme? Am văzut articolul despre tine în The Georgia Straight. N-ai putea veni să mă vezi?

— Cînd?

— Mîine?

Am acceptat, i-am luat coordonatele şi, după ce a închis,

m-am întins pe pat la etajul al zecelea al hotelului Vancouver, dar n-am putut adormi. „Iei feribotul de la Horseshoe Bay pînă la insula Bowen. Feribotul de la două şi jumătate. Ne

vedem acolo."

Aşa că am făcut cum mi-a spus. Nu o mai văzusem de cincisprezece ani.

*

Cînd tragi cu urechea

Eram încă pe Marea Mediterană şi mai aveam destule zile pînă în Anglia. Trupa Jankla trebuia să ţină un spectacol după-amiază, iar pe

parcursul bisului cei din trupă i-au invitat pe spectatori pe scena improvizată, ca să participe la spectacol. Unul dintre spectatori era Emily. în scurt timp a fost rotită pînă a ajuns într-o poziţie orizontală, ca şi cum ar fi fost gata să-şi ia zborul din braţele lui Sunil.

Apoi ceilalţi voluntari, laolaltă cu Emily, au fost convinşi să devină vîrful unei piramide umane. Iar în momentul în care au urcat toţi acolo, piramida a început să se deplaseze greoi de-a lungul punţii, semănînd cu o creatură cu nenumărate mîneci. Atunci cînd au ajuns la balustrada vasului, acrobaţii ce formau partea de jos a piramidei au început să se clatine într-o parte şi în alta, îngrozindu-i pe voluntarii din vîrful ei, care au început să ţipe fie de frică, fie dintr-o plăcere ciudată pe care o descoperiseră în adîncurile lor. Iar apoi acest impunător edificiu făcut din fiinţe umane, dintre care cîteva încă mai ţipau, s-a rotit încetişor şi a pornit înapoi spre noi. Dintre voluntari doar Emily era calmă, numai că ea părea mîndră de realizarea ei, iar atunci cînd toţi au fost lăsaţi jos, doar ei i s-a acordat un mic premiu. S-a făcut multă zarvă, apoi ea a fost ridicată iar pe umerii cîtorva bărbaţi din trupă. Toţi cei de la masa pisicii care erau de faţă, inclusiv domnul Daniels, domnul Gunesekera şi noi trei, au aplaudat zgomotos. Sunil, care stătea aproape destins pe umerii unui alt bărbat, s-a apropiat de ea şi i-a prins la încheietura mîinii o brăţară de argint. Emily a tresărit de durere, căci închizătoarea îi zgîriase pielea, apoi a urmat un moment jenant, cînd genunchii fetei aproape că au cedat. Am văzut un firicel lent de sînge la ea în palmă. Sunil o ţinea ferm cu o mînă şi i-a pus palma celeilalte pe frunte, ca s-o liniştească. Au fost lăsaţi jos, Sunil a dat-o cu nu ştiu ce unguent pe tăietura de la încheietură, iar Emily a ridicat curajoasă braţul, ca să-i vedem cu

toţii brăţara — sau ce-o fi fost chestia aia - de pe antebraţ. Acest spectacol al trupei Jankla s-a ţinut după-amiaza tîrziu, iar cînd s-a încheiat, aproape toţi călătorii s-au întors la ei în cabine, ca să se odihnească sau să se pregătească pentru cină.

Era seară. Trecuseră cîteva ore. Cassius şi cu mine stăteam în aceeaşi barcă de salvare în care fuseserăm şi cu două nopţi în urmă, cînd aflaserăm că Emily trebuia să se întîlnească acolo cu cineva. Am stat acolo în întuneric şi am ascultat o conversaţie şovăielnică între Emily şi un bărbat care i se alăturase. Apoi, la un anumit moment, acesta a spus că se numeşte Lucius Perera. Acel Perera sub acoperire, Perera de la D.C.P., vorbea cu verişoara mea şi, din cine ştie ce motiv, îi dezvăluia identitatea sa!

— Nu mi-am închipuit că tu eşti, a zis Emily.

Am rulat în minte toate vocile pe care le auzisem în timpul călătoriei. Eram sigur că vocea acestui bărbat n-o mai auzisem. Discuţia a părut lejeră pînă în momentul cînd Emily a întrebat despre starea deţinutului. Perera i-a răspuns agitat, luîndu-i peste picior îngrijorarea. A continuat întrebînd-o dacă ştia măcar ceva despre infracţiunile comise de deţinut.

Apoi am auzit-o pe Emily plecînd.

Domnul Perera a rămas în urmă, chiar lîngă noi, şi a început să se plimbe încolo şi-ncoace. Acesta era ofiţerul superior al poliţiei din Colombo, iar noi eram practic deasupra lui şi atît de aproape de el, încît am auzit frecatul chibritului de cutie şi izbucnirea flăcării înainte de a-şi aprinde ţigara.

Apoi Emily s-a întors.

— îmi pare rău, a zis ea.

Atîta tot. După care au început iar să discute.

Cînd am auzit-o pe Emily vorbind, mi s-a părut că vocea îi suna obosită şi somnoroasă, în ciuda curiozităţii arătate pentru starea lui Niemeyer. Iar cînd Perera a devenit agitat, a plecat de lîngă el. N-a vrut să continue conversaţia. Am asistat adesea la atitudinea asta a ei: la Emily exista o limită clară, ce nu trebuia depăşită. Era aventuroasă şi politicoasă, dar putea la fel de bine şi să amuţească şi să îţi întoarcă spatele într-o clipită. Insă acum, din cine ştie ce motiv, se întorsese ca să reînceapă conversaţia cu Perera. O făcea din bună-creş-tere? Mie aerul ei prietenos mi s-a părut fals. Mi-am amintit de remarca lui Sunil pe care o auziserăm cu cîteva seri în urmă, cea despre bărbatul pe care Emily ar fi urmat să-l întîl-nească. Jirde de poftă să te vadă." Şi imediat după aceea, de parcă ar fi răspuns gîndurilor mele, Perera păru să-i fi făcut vreun avans sau s-o fi atins în vreun fel, fiindcă ea a zis:

— Nu. Nu!

Şi a scos un ţipăt slab.

— Asta-i brăţăruşa pe care ai cîştigat-o astăzi, nu? a murmurat el. Lasă-mă să-ţi văd mîna.

Vocea îi era dură, ca şi cum ar fi umblat după nişte informaţii de care doar el era conştient.

— Dă-mi mîna.

Parcă ascultam ceva la radio în întuneric.

— Dar asta e..., l-am auzit spunînd pe Perera.

A urmat o încăierare. Se întîmpla ceva. Acum nici unul din ei nu mai spunea nimic. Am auzit un icnet înfundat în lemnul bărcii de salvare în care eram noi şi cineva s-a prăbuşit. O voce de femeie a şoptit ceva.

Cassius şi cu mine am încremenit. Nu ştiu cît am stat locului astfel. Multă vreme. Pînă cînd şoaptele au încetat şi s-a făcut linişte. Am coborît din barca de salvare. Acolo zăcea un trup şi am văzut braţele bărbatului, care păreau să se agate de o tăietură însîngerată de pe gîtul său. Trebuie să fi fost domnul Perera. Am pornit-o înspre el, dar în timp ce ne îndreptam într-acolo, trupul s-a cutremurat, aşa că am fugit în întuneric.

Am ajuns la mine în cabină şi m-am aşezat pe patul de sus, cu privirea aţintită la uşă şi neştiind ce să fac. Nici Cassius, nici eu nu vorbiserăm, nu scoseserăm nici un cuvînt. O lua-serăm la fugă. Singura persoană cu care în mod normal aş fi discutat despre asta era Emily, dar cu ea nu puteam discuta. M-am gîndit că, probabil, avea un cuţit. Poate că plecase de lîngă el ca să ia un cuţit. Toate gîndurile mi s-au blocat şi am rămas cu privirea fixată pe uşă. Uşa s-a deschis. Şi atunci au intrat Hastie cu Invernio, Tolroy şi Babstock, iar eu m-am întins pe pat, prefăcîndu-mă că dorm, şi i-am ascultat cum discutau potolit şi apoi cum licitau unul împotriva altuia.

M-am aşezat împreună cu Cassius pe podeaua cabinei lui Ramadhin. Era devreme şi ştiam amîndoi că trebuia să vorbim cu Ramadhin despre ceea ce văzuserăm, pentru că el era

întotdeauna cel mai calm şi vedea cel mai limpede ce trebuia să facem. I-am povestit cum am tras cu urechea şi cum Emily a plecat şi s-a întors, apoi scena cu domnul Perera şi după aceea trupul cu mîinile încleştate pe gîtul tăiat. Iar prietenul nostru a stat aşa şi n-a zis nimic, nu ne-a dat nici un sfat. Era şi el prea şocat. Am stat tăcuţi, aşa cum făcuserăm şi după incidentul cu cîinele şi Hector de Silva. Apoi Ramadhin a zis:

— Bineînţeles că trebuie să discutaţi cu ea.

Numai că eu mă dusesem deja s-o văd pe Emily. Abia a putut să-mi deschidă uşa şi să mă lase să intru, iar în clipa următoare s-a aşezat într-un scaun şi a adormit iar, cu trupul răşchirat şi moale în faţa mea. M-am aplecat spre ea şi am zgîlţîit-o. Mi-a zis că fusese năpădită toată noaptea de nişte vise ciudate; poate că se intoxicase cu mîncarea de la cină.

— Am mîncat toţi acelaşi lucru şi eu nu m-am intoxicat, i-am zis.

— Poţi să-mi dai ceva? Apă...

I-am adus nişte apă şi ea a rămas cu paharul în poală, strîngîndu-l în mîini.

— Aţi fost lîngă bărcile de salvare. Ţi-aminteşti?
— Cînd? Lasă-mă să dorm, Michael. Am zgîlţîit-o iar.
— Ţi-aduci aminte că azi-noapte ai fost pe punte?
— Eram aici, nu?
— Şi te-ai întîlnit cu cineva. Emily s-a rotit în scaun.
— Cred... Apoi a tăcut.
— Ai făcut ceva. Nu-ţi aduci aminte? Ţi-aminteşti de domnul Perera?
Ea s-a îndreptat cu greu de spinare şi m-a privit.
— ÎI cunoaştem?

Cassius şi cu mine ne-am dus spre locul unde văzurăm ultima oară trupul domnului Perera. Am îngenuncheat şi am căutat să descoperim măcar o urmă de sînge, dar puntea era imaculată.

*

M-am întors la mine în cabină şi am rămas acolo toată ziua. Noi trei am hotărît să păstrăm tăcerea. Domnul Hastie ţinea nişte fructe într-un dulăpaş, ca să le aibă la îndemînă pe timpul partidelor lui de cărţi, şi i le-am mîncat, ca să evit prînzul de la masa pisicii.

Nu ştiam dacă ceea ce văzusem nu era ceva ce credeam că văzusem. Nu aveam cu cine vorbi despre asta. Dacă discutam fie cu domnul Daniels, fie cu domnişoara Lasqueti, aş fi dezvăluit ce ştiam despre ceea ce făcuse Emily. M-am gîn-dit că unchiul meu era judecător. Poate că el ar putea s-o scape pe Emily. Sau poate că am putea s-o scăpăm noi dacă tăceam din gură. O bună bucată din după-amiaza aceea am tot urcat pe puntea C şi am stat acolo singur, după care m-am întors şi m-am uitat la harta mea cu repere, ca să văd cît de mult mai aveam de mers. Probabil că la un moment dat am adormit.

Am auzit clopoţelul care anunţa cina, iar la puţin timp după aceea am auzit la uşă bătaia codificată a lui Ramadhin şi i-am deschis. El mi-a făcut semn să vin şi am plecat împreună cu el şi cu Cassius. Cina se servea în aer liber, pe mese de scînduri puse pe capre de lemn, şi noi am mîncat într-un loc unde puteam fi singuri. Cînd am plecat, Cassius ducea un pahar plin pînă la buză cu ceva.

— Cred că-i coniac, a zis el.

Am găsit un loc liniştit sus, pe puntea de promenadă, am stat acolo sub cîteva răbufniri de ploaie şi am băut conţinutul paharului adus de Cassius de parcă ne-am fi otrăvit cu el.

Orizontul era înceţoşat, blocat, şi nu puteam vedea nimic. Apoi ploaia a încetat. Asta însemna că existau şanse ca plimbarea de noapte a deţinutului să nu fie anulată. Pentru noi trei apariţia lui ar fi reprezentat o mică reînnoire a ordinii existente. Aşa că am rămas pe puntea pustie, în timp ce afară se întuneca tot mai tare.

Paznicul din tura de noapte şi-a făcut rondul, oprindu-se la balustrade şi cercetînd toate protuberantele de pe navă, după care a plecat. Iar la puţin timp după aceea l-au scos pe deţinut.

În zona de pe punte unde stăteam nu erau aprinse decît una sau două lumini, aşa că eram invizibili. Deţinutul stătea între doi paznici. Mîinile îi erau în continuare încătuşate, iar atunci cînd a înaintat, lanţul de la picioarele sale a şer-puit pe punte, în spatele lui, zornăind. Apoi a rămas nemişcat aşa, în picioare, cît i-au prins la gît lanţul mai greu de pe punte. Au făcut-o pe întuneric, pe pipăite şi din obişnuinţă. L-am auzit pe deţinut zicînd foarte potolit „Dă-i drumul" şi a trebuit să ne uităm cu mai multă atenţie pînă să ne dăm seama că ţinea gîtul unuia dintre paznici într-un unghi ciudat. Deţinutul s-a lăsat apoi în jos, trăgîndu-l pe paznic după el, şi s-a rostogolit pe o parte, astfel încît băr-batul să-i poată desface lanţul legat de zgarda de metal din jurul gîtului. De îndată ce lanţul a fost desfăcut, şi-a eliberat capul din strînsoare.

— Azvîrle cheile la picioarele mele.

Acum vorbea cu celălalt paznic. Probabil ştia că fiecare din ei avea cîte un set diferit de chei. A vorbit iarăşi cu acea voce potolită care îi conferea putere acelui om fără puteri.

— Dă cheia sau îi rup gîtul.

Paznicul nu s-a clintit, Niemeyer a răsucit trupul celuilalt, iar acesta stătea nemişcat - fiind, poate, inconştient. S-a auzit un geamăt. Dar nu venea din partea bărbatului, ci a fetei surde, fiica lui, care apăruse din umbră. Norii începeau să dispară din faţa lunii, aşa că pe punte se reflecta mai multă lumină. Orizontul se limpezise. Dacă deţinutul sperase să scape graţie întunericului, aşa ceva nu mai era posibil.

Fata a înaintat, s-a aplecat peste paznicul ce zăcea nemişcat, s-a uitat la tatăl ei şi a clătinat din cap. Apoi i-a vorbit celuilalt paznic cu glasul ei greoi, neexersat:

— Aruncă-i cheia. La picioare. Te rog. O să-l omoare.

Al doilea paznic s-a aplecat spre Niemeyer cu cheia în mînă, iar fata şi deţinutul nu s-au clintit din loc în timpul cît acesta se chinuia cu

încuietoarea. Apoi Niemeyer s-a ridicat, ochii lui

s-au înviorat şi au privit în zare, peste balustradă. Probabil că pînă în acel moment nu fusese conştient decît de spaţiul alocat, de lungimea lanţului, însă acum apăruse posibilitatea de a evada. Avea picioarele libere. Doar mîinile îi mai erau încătuşate una de alta, cu lacătul în faţă. Apoi a apărut paznicul de noapte, a văzut totul şi a suflat în fluier. Şi-atunci, brusc, totul s-a pus în mişcare, puntea s-a umplut de marinari, de alţi paznici şi de călători. Niemeyer a apucat-o pe fată şi a luat-o la fugă, căutînd o cale de scăpare. S-a oprit la balustrada de la pupa. Am crezut că o să se arunce peste ea, dar s-a întors şi s-a uitat în urmă. Numai că nimeni nu se apropia de el. Noi ne-am furişat afară din colţul nostru. Nu mai avea sens să ne ascundem, nu mai avea rost să nu putem vedea cum trebuie.

Preţ de o clipă toată lumea a rămas aşa, cu luminile din Napoli sau din Marsilia undeva în depărtare. Niemeyer s-a îndepărtat de Asuntha, iar cînd a făcut asta, lumea s-a tras în spate şi a făcut o cărare îngustă, iar oamenii n-au zbierat, ci doar au rostit, ca şi cum s-ar fi rugat:

— Fata! Dă-i drumul fetei! Las-o să plece!

Totuşi nimeni n-a îndrăznit să-i taie calea şi să-l includă în grupul de oameni pe acest om desculţ şi încătuşat ce-o avea alături pe fiica lui. Şi în tot acest timp fata nu a ţipat. Chipul ei a rămas singurul lucru lipsit de emoţie din mijlocul furiei ce se acumula şi doar ochii ei mari cercetau totul în timp ce Niemeyer înainta vioi prin tunelul ce i se lăsase liber.

— Dă-i drumul fetei!

Apoi cineva a tras un foc de pistol şi s-au aprins lumini peste tot, pe toată puntea, pe coverta de deasupra noastră şi în ferestrele sălii de mese, iar această lumină neaşteptată şi abundentă s-a împrăştiat pe punte ca un lichid în mare. Am văzut clar fata cu chipul palid. Cineva a strigat ceva - o propoziţie precis formulată:

— Nu-i daţi ultima cheie.

Şi apoi l-am auzit pe Ramadhin zicînd foarte calm lîngă mine:

— Daţi-i cheia.

Fiindcă dintr-odată s-a văzut limpede că deţinutul reprezenta un pericol pentru fată şi pentru toată lumea şi fără cheia aceea, oricare va fi fost ea. Dacă pe chipul fetei nu

se putea citi nimic, cel al deţinutului avea o sălbăticie pe care n-o remarcaserăm pe parcursul nopţilor în care îl urmăriserăm cum se plimbă pe punte. De fiecare dată cînd se deplasa, coridorul acela îngust se lărgea,

pentru a-i permite să treacă. Era captivul libertăţii sale limitate şi n-avea unde să se ducă. Apoi s-a oprit locului şi şi-a tras mai aproape chipul fetei cu mîinile lui mari. Apoi a luat-o iar la fugă, trăgînd-o după el prin tunelul acela de oameni. S-a săltat brusc pe balustradă şi a ridicat fata în braţe, rămînînd aşa, ca şi cum s-ar fi pregătit să sară de pe vas în marea întunecată.

Un reflector s-a deplasat încet, cuprinzînd siluetele celor doi.

începea să bată un vînt tot mai puternic, pe care pînă în acel moment nu îl băgaserăm în seamă. Eu mă ţineam pe lîngă Ramadhin, însă Cassius se dusese mai aproape de Niemeyer şi de Asuntha, fata de care se arătase mereu interesat şi pe care voia s-o apere. Eu o vedeam pe Emily la cîţiva metri în faţa mea. Vocea care avertizase pe toată lumea în privinţa cheii era cea a domnului Giggs, care se afla sus, deasupra noastră, pe covertă, înconjurat de lumini. Iar pistolul cu care trăsese în aer era acum aţintit asupra deţinutului şi a fetei din braţele lui. El si cu căpitanul, care stătea alături, zbierau la oamenii din echipaj, dîndu-le ordine, şi dintr-odată vaporul s-a zguduit şi a încetinit. Puteam auzi valurile izbindu-se în coca navei. Totul era nemişcat. Doar cîteva lumini din depărtare marcau prezenţa unui ţărm la tribord.

In acele momente, cînd fata rămăsese suspendată în aer, în braţele tatălui ei, eu m-am uitat necontenit în spate, pe covertă, la domnul Giggs. Era limpede că de Giggs depindea tot ce urma să se întîmple.

— Coboară! a zbierat el.

Dar Niemeyer a refuzat. A rămas acolo unde era. A privit marea de la picioarele lui. Fata nu privea nicăieri. Giggs a rămas cu pistolul aţintit asupra deţinutului. S-a auzit o împuşcătură. Şi atunci, ca la un semnal, vaporul s-a smucit şi a început să înainteze iar.

Tocmai mă întorceam, dînd să mă uit la Niemeyer, cînd am văzut-o pe Emily. Chipul ei privea fix undeva în partea îndepărtată a punţii. Mi-am mutat privirea spre acea zonă şi, chiar în clipa aceea, am văzut-o pe domnişoara Lasqueti

aruncînd ceva din mînă direct în mare. Dacă m-aş fi întors fie şi cu o secundă mai tîrziu, dacă aş mai fi întîrziat, n-aş fi văzut asta.

Niemeyer stătea foarte ţeapăn, ca şi cum ar fi aşteptat durerea. Lanţul de aproape jumătate de metru care îi lega mîi-nile atîrna dinaintea lui. Să nu-1 fi nimerit glonţul? S-a uitat înspre Giggs, care părea să se ţină de braţ. Să se fi descărcat arma din greşeală? Pistolul lui Giggs se lovise de puntea de

dedesubtul covertei şi trăsese un foc în întuneric. Aproape toată lumea se uita fie la Niemeyer, fie la fată, fie la covertă. Dar privirea mea a rămas fixată pe domnişoara Lasqueti şi am văzut-o cum îşi recapătă rapid starea ei de inocenţă, ca şi cum ar fi fost doar unul dintre privitori, astfel că tot ce văzusem semăna cu o halucinaţie. Mişcarea făcută cu braţul pentru a arunca în mare ceva, un obiect oarecare, putea să nu însemne nimic. Numai că şi Emily se uitase la ea. Putea să fi fost una din cărţile pe care le citea doar parţial sau putea să fi fost pistolul ei.

Giggs se ţinea de braţul rănit. Iar Niemeyer stătea în echilibru pe balustrada de la pupa. Şi apoi, fără să o elibereze pe fată din strînsoarea braţelor lui încătuşate, deţinutul a plonjat în mare.

Ochii lui Emily trebuie să fi privit tot ce se petrecuse cu deplina conştiinţă a celor întîmplate. Dar după aceea nu a spus nimic. în toată zarva şi agitaţia ce au urmat saltului în moarte al celor doi în încercarea de evadare, Emily nu a rostit nici o vorbă. în săptămîna anterioară o văzusem adeseori aplecîndu-se spre Asuntha ca să-i spună ceva sau să o asculte şi o văzusem de nenumărate ori pe verişoara mea împreună cu Sunil. Dar indiferent care va fi fost rolul jucat de Emily în acest eveniment, el urma să rămînă nerostit pe aproape tot parcursul vieţilor noastre. Să fi fost martor la ceva de dincolo de suprafaţa celor întîmplate în acea noapte? Să fi fost ceva ce ţinea de imaginaţia înflăcărată a unui puşti? M-am întors pe călcîie, uitîndu-mă după Cassius, şi m-am îndreptat spre el, dar prietenul meu părea să fi fost amuţit de cele întîmplate şi s-a ferit de mine, ca şi cum aş fi fost un străin.

l-am spus odată cuiva că acea călătorie urma să fie o istorie inocentă din măruntul teritoriu al tinereţii mele. Cu trei sau patru copii în centrul ei, într-un voiaj cu un traseu limpede şi o destinaţie certă, care nu sugera nimic înfricoşător sau tăinuit. Ani de zile abia dacă mi-am amintit de ea.

Docul de dezmembrări

M-am urcat la bordul lui Queen of Capilano în Horseshoe Bay pe la două fără un sfert. Cînd feribotul părăsea Vancouverul, am suit scările pînă pe puntea superioară. Aveam pe mine un hanorac îmblănit şi am lăsat vîntul să mă bată de-mi mergeau fulgii, în timp ce vasul huruia printr-un decor albastru, cu estuare şi munţi. Era un feribot micuţ, cu cîteva panouri de avertisment plantate ici şi colo, în care ţi se spunea ce ai voie şi ce nu ai voie să faci. Exista chiar şi un panou care interzicea clovnilor accesul pe vas, pare-se ca urmare a unui scandal petrecut cu cîteva luni în urmă.

Feribotul a pătruns în canal şi eu am rămas unde eram, în bătaia aprigă a vîn-turilor, cu privirea aţintită spre insula Bowen. Călătoria a fost scurtă. După douăzeci de minute am tras la ţărm şi călătorilor care erau pe jos li s-a permis să coboare. M-am întrebat cum o arăta acum Emily. Din cînd în cînd mai auzisem poveşti despre escapadele ei, fiindcă în timpul ultimilor ei doi ani de şcoală din Londra se lipise de un grup de prieteni petrecăreţi. Noi doi ne treziserăm că ne mişcăm în două lumi diferite şi fără legătură între ele. Ultima oară ne întîlniserăm la nunta ei cu bărbatul acela pe nume Desmond, cînd eu m-am îmbătat şi n-am mai rămas mult la petrecere.

Am înaintat pe rampa de metal ce cobora uşor şi n-am recunoscut pe nimeni. Ea nu venise la întîlnire. Am aşteptat pînă au coborît şi maşinile de pe feribot. Au trecut cinci minute, aşa că am pornit pe şosea.

într-un părculeţ de vizavi de drum stătea o femeie singură. S-a îndepărtat de un copac de care se rezema. Cum venea circumspectă înspre mine, i-am recunoscut mersul şi mişcările. Emily a zîmbit.

— Hai. Maşina e-acolo. Bine ai venit la modesta mea reşedinţă. Sînt nebună după expresia asta. De parcă ar face parte din mine.

Se străduia să nu fie timidă. Dar, desigur, eram amîndoi aşa şi n-am spus nici o vorbă în timp ce ne îndreptam spre maşină. Mi-am dat seama că, probabil, Emily mă studiase cît stătusem acolo, pe chei, şi mă uitasem după ea, ca să se asigure că eram aşa cum se va fi aşteptat să fiu.

Ne-am îndepărtat repede de-acolo şi, după ce am traversat orăşelul, ea a încetinit, a tras maşina pe dreapta şi a oprit motorul. S-a aplecat spre mine şi m-a sărutat.

— Îţi mulţumesc că ai venit.

— Unu noaptea! întotdeauna suni lumea la ora unu noaptea?

— întotdeauna. Nu. Am încercat toată ziua să dau de tine. Am întrebat la vreo zece hoteluri înainte să aflu unde erai. Şi probabil că atunci erai plecat din hotel. Mă temeam ca nu cumva să pleci înainte să ne întîlnim. Eşti în regulă?

— Da. Flămînd. Şi surprins de chestia asta.

— Putem mînca la mine. Am pregătit un prînz pentru noi.

Am mai continuat o vreme pe şosea şi la un moment dat am virat pe o ulicioară de pe malul lacului. Am mers la vale, apoi ea a cotit pe un drumeag şi mai îngust, ce se numea Wanless Road. Adevărul e că nu merita să capete un nume. Acolo erau patru sau cinci case cu vedere spre mare şi Emily şi-a adăpostit maşina lîngă una din ele. Părea a fi un loc retras, deşi

cel mai apropiat vecin era la douăzeci de metri. în interior casa părea şi mai mică, dar de pe veranda ei puteai privi direct apa şi infinitul.

Emily a făcut sandviciuri, a desfăcut două beri şi m-a condus spre un fotoliu. Apoi s-a trîntit pe canapea. Şi imediat am început să discutăm despre vieţile noastre, despre anii pe care i-a petrecut cu soţul ei în America Centrală şi apoi în America de Sud. Cariera lui nomadă de specialist în electronică însemna că trebuiau să-şi schimbe prietenii la cîţiva ani odată. Apoi Emily şi-a părăsit soţul. Mi-a zis că avusese o căsnicie plină de temeri şi că o rupsese, dîndu-şi seama că era „o casă prea rece" ca să poată trăi în ea tot restul vieţii sale. Trecuseră cîţiva ani de la divorţ, aşa că Emily putea vorbi cu o autoritate degajată despre cele întîmplate, conturînd în aer cu mîi-nile ridicate deasupra ei situaţiile pe care le trăise şi decorurile în care le trăise. Era ca şi cum îndepărtata mea legătură cu Emily îi permitea să fie sinceră cu mine. Aşa că, în timp ce vorbea, mi-a desenat viaţa ei. După care a amuţit şi am rămas doar privindu-ne unul pe celălalt.

Mi-am amintit ceva legat de Emily de pe vremea căsătoriei sale. Nunta ei fusese - aşa cum păreau să fie toate nunţile în acele vremuri - un punct culminant, clarificarea unui ţel împărtăşit. Desmond era arătos, iar Emily era o partidă. Pe atunci, pentru o căsnicie reuşită nu mai contau prea multe alte lucruri. Oricum, la un anumit moment, înainte de a părăsi petrecerea de nuntă, am apucat să mă uit bine la ea. Stătea rezemată de o uşă şi se uita la Desmond. Privirea ei lungă avea ceva distant, de parcă acum făcea un lucru care trebuia făcut. Apoi Emily a intrat iar rapid în atmosfera de petrecere. Cine să-şi amintească acele cîteva secunde de la nuntă? Insă eu, ori de cîte ori mi-am amintit de căsnicia ei, m-am gîndit întotdeauna la asta: că va fi fost, poate, o cale de scăpare din haos, la fel cum, cu mai mult timp în urmă, scăpase de un tată violent şi dezechilibrat cînd fusese trimisă la şcoală într-o altă ţară. Aşadar avusese pe chip acea privire. Ca şi cum ar fi cîntărit valoarea unui lucru pe care şi-1 cumpărase sau pe care tocmai îl primise.

Aşa că am continuat să mă uit la Emily, fiinţa care fusese o vreme, în anii tinereţii mele, un soi de despot al frumuseţii. Doar că eu o ştiam ca fiind şi o fiinţă tăcută şi bănuitoare, chiar dacă uneori emana un aer de aventurieră. Insă poveştile din viaţa ei domestică, în diversele lor amplasamente, precum şi problemele amoroase care apăruseră, păreau o versiune cunoscută a verişoarei mele, cea care fusese pe Oronsay.

Să fi devenit ea oare adultul care era acum din pricina celor întîmplate în acea călătorie? Nu ştiam. N-aveam să ştiu niciodată cît de mult o

transformase. Am meditat pur şi simplu la asta în acel moment, în căsuţa modestă a lui Emily de pe una din insulele golfului Georgia, unde părea că trăieşte singură şi unde parcă se ascundea de ceva.

— îţi mai aduci aminte cînd am fost împreună pe Oronsay, vasul cu care am călătorit? am întrebat-o în cele din urmă.

Nu discutaserăm niciodată despre călătorie. Ajunsesem să cred că Emily îngropase sau respinsese instinctiv realitatea celor petrecute în noaptea aceea lîngă barca de salvare. Din cîte îmi puteam da eu seama, lui Emily i se păruse a fi doar un drum de trei săptămîni, care a avut drept consecinţă o viaţă animată. Era ciudat cît de puţin părea să însemne pentru ea toată acea călătorie.

— O, da! a exclamat Emily, de parcă ar fi fost îmboldită

şi i s-ar fi pomenit un nume pe care ar fi fost neapărat cazul să şi-l amintească.

Apoi a adăugat:

— Mi-amintesc că tu ai fost un adevărat yakka, un drac împieliţat.

— Eram un puşti, atîta tot, i-am răspuns.

Ea m-a privit cercetătoare şi meditativă. Mi-am dat seama că de-acum începea să-şi scruteze memoria şi să desluşească unele întîmplări.

— Mi-aduc aminte că ai făcut o groază de probleme. Flavia nu mai prididea cu tine. Doamne, Flavia Prins... Mă întreb dacă mai trăieşte.

— Mi se pare că trăieşte prin Germania, i-am spus eu.

— Aaah..., a icnit ea prelung.

începuse să scotocească înăuntrul minţii sale.

Am stat în livingul ei cu pereţi din lemn de pin pînă s-a făcut întuneric. Emily întorcea din cînd în cînd capul şi se uita la feriboturile care circulau încoace şi încolo între Snug Cove şi Horseshoe Bay. Cînd ajungeau la mijlocul canalului, acestea lansau un geamăt prelung. De-acum ele erau singurele obiecte luminate ce se deplasau prin întunericul gri-al-băstrui. Emily mi-a spus că, dacă se trezea la şase dimineaţa, putea vedea feribotul din zori plutind pe linia orizontului. Mi-am dat seama că asta devenise lumea ei, decorul ce-i însoţea toate zilele, serile şi nopţile.

— Hai. Vino să ne plimbăm puţin, mi-a spus.

Aşa că ne-am pornit să urcăm panta abruptă a şoselei pe care veniserăm cu maşina cu destule ore în urmă, răzleţind frunzele căzute pe jos.

— Cum se face că ai ajuns aici? Asta nu mi-ai zis. Cînd ai venit în Canada?

— Acum vreo trei ani. Cînd am terminat-o cu căsnicia, am venit aici şi am cumpărat casa asta.

— Te-ai gîndit vreodată să iei legătura cu mine?

— Of, Michael, lumea ta... şi lumea mea...

— Ei, uite că acum ne-am întîlnit.

— Aşadar, eşti singură.

— Întotdeauna ai fost teribil de băgăreţ. Da, am pe cineva. Ce să-ţi zic... Duce şi el o viaţă grea.

Mi-am adus aminte că ea se combinase întotdeauna cu astfel de oameni tulburaţi şi problematici. Această latură a ei se manifestase peste un arc de timp. Mi-am amintit de perioada cînd sosise în Anglia şi devenise elevă internă la colegiul de fete Cheltenham. O întîlneam în perioada vacanţelor, cînd încă mai era legată de comunitatea srilankeză din Londra, cu cîte un prieten adăstînd pe lîngă ea. Noii ei prieteni aveau mereu ceva anarhic. Iar într-un weekend din ultimul ei an de studiu se furişase pe porţile şcolii, se urcase pe o motocicletă, în spatele cuiva, şi gonise prin ţinutul Gloucestershire. Şi-a rupt braţul în accident, iar apoi, ca urmare a acestei întîmplări, a fost exmatriculată din şcoală. Aşa se face că din acel moment n-a mai fost un membru demn de toată încrederea al comunităţii bine sudate a asiaticilor. In cele din urmă a scăpat de toate măritîndu-se cu Desmond. Nunta se făcuse în grabă, el primise o slujbă în străinătate, trebuia să se prezinte la post şi cei doi au plecat aproape imediat. Apoi, cînd în cele din urmă căsnicia lor s-a destrămat, Emily s-a hotărît, dintr-un motiv trist, să se exileze cumva pe această insulă liniştită de pe coasta de vest a Canadei.

Părea o viaţă nu tocmai reală în comparaţie cu ceea ce probabil că ne imaginaserăm eu şi cu ea atunci cînd eram tineri, îmi aduc şi acum aminte cum mergeam amîndoi pe biciclete, bătuţi de ploaia din timpul musonului, cum Emily stătea cu picioarele încrucişate pe un pat, povestind despre şcoala aceea din India, şi cum braţele ei suple şi maronii fluturau spre mine în unul din momentele cînd dansam împreună. Acum, cînd mă plimbam alături de ea, mă gîndeam la vremurile acelea.

— De cît timp ai venit aici, pe coasta de vest?

— Abia de ieri, i-am răspuns. Mîine plec cu avionul.

— Unde? încotro? Mă simţeam încurcat.

— Păi, de fapt... spre Honolulu.

— Ho-no-lu-luu!

A spus-o pe un ton nostalgic.

— îmi pare rău.

— Nu, e în regulă. E în regulă, Michael. Îţi mulţumesc că ai venit.

— M-ai ajutat odată, i-am spus eu. Ţi-aduci aminte?

Verişoara mea n-a zis nimic. Poate că îşi amintea dimineaţa

aceea de la ea din cabină - sau poate că nu. Oricum ar fi fost, a rămas tăcută şi eu n-am insistat.

— Te-aş putea ajuta cu ceva? am întrebat-o, iar ea s-a uitat la mine cu un zîmbet prin care recunoştea că nu asta era viaţa pe care şi-o dorise sau pe care şi-o alesese.

— Cu nimic, Michael. N-o să mă poţi face să înţeleg toate astea. Nu cred că iubirea ta mi-ar putea aduce salvarea.

Ne-am aplecat ca să trecem pe sub crengile cedrilor, am coborît înapoi pe treptele de lemn şi am intrat în căsuţa lui Emily pe uşa ei verde. Amîndoi eram obosiţi, dar voiam să rămînem treji. Am ieşit pe veranda casei.

— Fără feriboturi aş fi complet pierdută. Timpul n-ar mai

exista deloc...

A rămas tăcută o clipă.

— Ştii că a murit?

— Cine?

— Tata.

— îmi pare rău.

— Simţeam pur şi simplu nevoia să i-o spun cuiva care îl ştia... care ştia cum era. Ar fi trebuit să mă duc cu avionul la înmormîntare. Dar eu nici măcar nu mai aparţin de locul ăla. Sînt la fel ca tine.

— Presupun că noi nu aparţinem nici unui loc.

— Tu ţi-1 mai aduci aminte? Măcar un pic?

— Da. Absolut nimic din ce făceai nu era bine. îmi amintesc de nervii lui. Dar te-a iubit.

— Mi-am trăit toată copilăria cu teamă. Ultima oară l-am văzut atunci cînd am plecat. Eram adolescentă...

— Mi-amintesc că mi-ai povestit coşmarurile tale.

Ea a dat să se întoarcă cu spatele, ca şi cum de-acum ar fi vrut să mediteze singură la asta. A dat să se întoarcă, dar n-am vrut s-o las să se întoarcă din trecut. Aşa că am încercat să-i vorbesc din nou despre timpul petrecut de noi pe navă şi despre cele întîmplate spre sfîrşitul călătoriei.

— Atunci, pe Oronsay, crezi că te-ai identificat cumva în vreun fel sau altul cu fata aia de care erai apropiată? Fiica deţinutului. Şi ea era obsedată

de viaţa tatălui ei.

— S-ar putea. Dar cred că voiam doar s-o ajut. Ştii doar.

— în noaptea aceea, cînd stăteai lîngă barca de salvare cu poliţistul sub acoperire - cu Perera -, te-am auzit. Am auzit ce s-a întîmplat.

— Ai auzit? Şi de ce nu mi-ai spus?

— Ţi-am spus. Am venit la tine în dimineaţa următoare. Nu erai în stare să-ţi aminteşti nimic. Păreai drogată şi dormeai pe tine.

— Trebuia să încerc să obţin ceva pentru el... pentru ei. Dar eram aşa de rătăcită.

— Omul a fost ucis în noaptea aceea. Cuţitul era la tine? Emily a rămas tăcută.

— Nu mai era nimeni altcineva acolo.

Stăteam aproape unul de altul, ghemuiţi în hainele noastre. Auzeam în întuneric valurile lovind ţărmul.

— Ba mai era, a spus ea. Fata, Asuntha, şi mai era şi Sunil prin apropiere. Ei mă apărau...

— Deci cuţitul era la ei? Şi ţi l-au dat ţie?

— Nu ştiu. Asta-i problema. Nu ştiu sigur ce s-a întîmplat. E abominabil, aşa-i?

Emily şi-a ridicat bărbia.

Am aşteptat-o să mai spună ceva.

— E frig. Hai să mergem înăuntru.

Dar odată ajunşi înăuntru, a devenit timorată.

— Ce voiai să iei de la bărbatul care a fost ucis? De la

Perera?

Emily s-a ridicat de pe canapea, s-a dus la frigider, l-a deschis, a rămas acolo o clipă, apoi s-a întors cu mîna goală. Se vedea clar că are nervii întinşi la maximum.

— Se pare că pe vas erau doar două chei cu care se putea deschide lacătul de la lanţul deţinutului. Militarul englez, Giggs, avea una. Perera o avea pe cealaltă. Sunil bănuia că bărbatul

care s-a dovedit a fi Perera era interesat de mine, aşa că mi-a cerut să fac cumva să mă întîlnesc cu el lîngă barca de salvare. La momentul respectiv Sunil ştia, desigur, că aş face orice pentru el. Eram moartă după el. Presupun că eu am fost momeala.

— Şi cine era? Credeam că nimeni nu ştie cine e bărbatul sub acoperire care circula pe vas.

— Era cineva care n-a vorbit niciodată cu nimeni. Era croitorul vostru de la masa pisicii, Gunesekera.

— Dar el nu vorbea niciodată. Nu putea să vorbească. Şi eu am auzit un bărbat care vorbea cu tine lîngă barca de salvare.

— Sunil a descoperit cumva că el era poliţistul sub acoperire. L-a prins odată stînd de vorbă cu ofiţerul englez. Aşadar, putea să vorbească.

„Credeam că te-aş putea salva" sau cam aşa ceva, scrisese domnişoara Lasqueti undeva în scrisoarea ei pentru mine. „Dar am dat peste Emily, care era împreună cu insul acela din trupa Jankla. Mi s-a părut tensionată... se vîrîse împreună cu el în ceva periculos."

Odată cu trecerea anilor fragmentele confuze şi colţurile pierdute ale poveştilor capătă un înţeles mai clar atunci cînd sînt văzute într-o altă lumină şi într-un loc diferit. Mi-am adus aminte cum vorbea domnul Nevii de separarea rămăşiţelor de la vapoarele dezmembrate pe docul de dezmembrări, pentru a le da o nouă utilizare şi un nou rost. Aşa că m-am trezit că nu mai sînt cu Emily pe insula Bowen, ci înăuntrul acelor evenimente din trecut, şi că încerc să-mi reamintesc după-amiaza în care verişoara mea a participat la numărul trupei de circ şi i s-a pus o brăţară pe mînă, iar aceasta i-a tăiat pielea de pe încheietură. Mi-am amintit şi de bărbatul acela tăcut, care purta o eşarfă roşie în jurul gîtului, bărbatul pe care noi îl credeam croitor, şi că nu-1 mai văzuserăm la masa pisicii în ultimele zile ale călătoriei.

— Ştii ce-mi amintesc eu despre domnul Gunesekera? am zis. îmi amintesc ce blînd era. In ziua aceea cînd aveai o vînă-taie la ochi atunci cînd ai venit la masa noastră - ai zis că ai fost lovită cu o rachetă de badminton. Iar el a întins mîna şi ţi-a atins-o. Poate că şi-a imaginat cum ai fi putut să fii lovită şi că nu fusese deloc un accident, ci că te lovise cineva, poate Sunil, care îţi ceruse să faci ce voia el. Ţie ţi s-a părut că Gunesekera era atras de tine, dar poate că doar îşi făcea griji pentru tine.

— În noaptea aceea, lîngă barca de salvare - acum mi-amin-tesc -, mi se pare că a venit spre mine şi m-a smucit de braţ. Părea periculos. Iar Sunil şi Asuntha s-au apropiat brusc... Hai să încetăm. Te rog, Michael. Nu pot face asta. Bine?

— Poate că nu te-a atacat. Eu cred că voia să se uite la tăietura de la încheietura ta. Trebuie să-1 fi văzut pe Sunil cînd ţi-a pus brăţara aceea, după numărul cu piramida, cum ţi-a rupt pielea şi după aceea te-a uns cu ceva. De fapt el era cel care voia să te protejeze. Şi a fost omorît.

Emily n-a spus nimic.

— A doua zi, dimineaţa, cînd nu reuşeam să te trezesc,

te-am tot zgîlţîit, iar tu mi-ai spus că ai impresia că te-ai intoxicat cu ceva. Poate că luaseră ceva din grădina lui Daniels, ca să te drogheze sau să te ameţească cumva. Ca să nu-ţi aduci aminte. Ştii că acolo erau şi otrăvuri.

— În grădina aceea minunată?

Emily îşi coborise privirea spre mîinile ei. Şi-a mutat-o brusc şi m-a fixat îndelung, ca şi cum toate lucrurile în care crezuse şi pe care se bazase atîţia ani fuseseră mincinoase.

— Tot timpul m-am gîndit că eu l-am omorît, a zis ea pe un ton calm. Poate că am şi

făcut-o.

— Cassius şi cu mine bănuiam că tu l-ai omorît, am răspuns eu. Am văzut cadavrul. Dar eu nu cred că tu ai făcut-o.

Cum stătea pe canapea, Emily s-a aplecat înainte şi şi-a acoperit faţa cu mîinile. A rămas aşa o clipă. Eu am privit-o fără să scot o vorbă.

— Mulţumesc.

— Dar tu i-ai ajutat să evadeze. Şi urmarea a fost că Niemeyer şi fata au murit.

— Poate.

— Cum adică „poate"?

— Poate. Atîta tot.

M-am enervat brusc.

— Fata, Asuntha, avea întreaga viaţă înaintea ei. Era un copiii

— Avea şaptesprezece ani. Şi eu aveam tot şaptesprezece. Toţi devenim adulţi înainte de a fi adulţi. Iţi zici vreodată asta?

— Nici măcar n-a ţipat.

— Nu putea. Avea cheia în gură. Acolo o ţinea. După ce o luase de la Perera. Asta era ceea ce le trebuia ca să evadeze.

M-am trezit pe canapea, cu livingul fără perdele inundat de lumină. Emily stătea în fotoliu şi mă privea, de parcă ar fi cercetat cum mă transformasem după trecerea anilor, încercînd să-l vadă cu ochi noi pe puştiul neascultător care locuise o perioadă de timp, în anii copilăriei, aproape de ea. într-un anumit moment din noaptea anterioară îmi spusese că mi-a citit cărţile şi că ori de cîte ori le răsfoia, îi plăcea să-şi treacă timpul descoperind lucruri în ele: o întîmplare fictivă ce avea la origine o scenă desfăşurată în prezenţa ei ori un episod dintr-o grădină care era în mod clar

grădina unchiului meu de lîngă High Level Road. Amîndoi ne modificaserăm poziţiile. Ea nu mai era ţinta flăcăilor obsedaţi. Eu nu mai stăteam la masa pisicii. Dar pentru mine Emily era în continuare un chip intangibil.

Un scriitor, nu ţin minte cine, spunea* despre cineva că are „o graţie buimăcitoare". Aşa fusese întotdeauna Emily pentru mine, căci avea o nesiguranţă ce se împletea cu căldura ei. Puteai avea încredere în ea, dar ea nu avea încredere în sine. Era „bună", dar nu se vedea astfel în propriii ei ochi. Acele trăsături ale ei nu se echilibraseră şi nici nu se împăcaseră una cu alta nici pînă astăzi.

Stătea acolo, cu părul prins într-un coc, şi-şi îmbrăţişa genunchii, în lumina dimineţii, chipul ei era frumos într-un fel mai omenesc. Ce înseamnă asta? înseamnă, bănuiesc eu, că acum puteam desluşi toate aspectele frumuseţii ei. Era destinsă şi chipul îi reflecta mai bine şinele. Şi am înţeles cum aspectele mai întunecate erau învelite în acea generozitate a ei. Nu respingeau o apropiere. Mi-am dat seama că în mai toată viaţa mea singura persoană de care n-am reuşit niciodată să mă eliberez este Emily, în ciuda dispariţiilor şi despărţirilor noastre.

— Trebuie să prinzi feribotul, mi-a spus ea.

— Da.

— Acum, cînd ştii unde stau, vino să mă vizitezi.

— O să vin.

Cheia din gura lui

Emily m-a dus cu maşina pînă în port şi eu am urcat laolaltă cu ceilalţi călători. îşi luase rămas-bun de la mine în maşină, dar n-a coborît, deşi maşina a rămas acolo şi probabil că m-a urmărit cum mă îndepărtam prin lucirea parbrizului, ce o făcea invizibilă ochilor mei. Am urcat două şiruri de scări, am ajuns pe puntea superioară şi mi-am întors privirea spre insulă, cu casele ei împrăştiate pe deal şi cu maşina roşie de pe chei, în interiorul căreia se afla ea. Feribotul s-a clătinat şi a pornit. Era frig, dar am rămas acolo, pe puntea superioară. O călătorie de douăzeci de minute cu feribotul, care mie mi s-a părut ca un ecou, ca o măruntă consonanţă cu trecutul, aşa cum fusese pentru mine verişoara Emily în ziua şi noaptea care trecuseră.

Odinioară am avut un prieten a cărui inimă „s-a deplasat" după un incident traumatizant pe care a refuzat să-l recunoască. Abia peste cîţiva ani, cînd a fost consultat de medicul lui pentru o afecţiune minoră, i s-a descoperit acea modificare fizică. Iar atunci cînd mi-a povestit, m-am

întrebat cîţi dintre noi avem inimile deplasate, retrăgîndu-se într-un unghi diferit, preţ de un milimetru sau chiar mai puţin, faţă de locul unde s-au aflat întîia oară, fără ca noi să ştim vreodată de repozitionarea lor. Emily. Eu însumi. Poate chiar şi Cassius. Cum s-au ferit emoţiile noastre de atunci încoace de emoţiile altora, în loc să se confrunte cu ele, rezultatul fiind pur şi simplu neputinţa de a şti sau, în unele cazuri, autosuficienţa rece şi arogantă, ce ne dăunează atît? Ăsta să fie motivul care ne-a făcut să rămînem, încă şovăielnici, la masa pisicii, de unde privim iar şi iar în urmă, căutîndu-i pe cei cu care am călătorit sau care au fost formaţi de noi, chiar şi acum, la vîr-sta asta?

Iar apoi, după mulţi ani, m-am gîndit pentru prima oară la inima lui Ramadhin, cu imprevizibilele ei fibrilaţii, de care el era conştient şi de care a avut atîta grijă pe parcursul călătoriei,

purtîndu-se de parcă ar fi trăit într-un incubator, în vreme ce Cassius şi cu mine alergam veseli şi riscant în jurul lui. Trecuse atîta timp de la acea călătorie şi de la după-amiezile petrecute împreună cu el în Mill Hill. Dar tocmai Ramadhin, cel astîmpărat, nu supravieţuise. Şi-atunci cum era mai bine pentru noi, pentru toţi: să ne ignorăm propriile inimi sau să le păzim asemeni lui?

Stăteam în continuare pe puntea superioară a feribotului şi mă uitam în urmă, dincolo de pupa, spre insula aceea verde. Mi-o închipuiam pe Emily luînd curbele în drumul ei înapoi spre casă, atît de departe de locul unde se născuse. O căsuţă de pe o coastă cu climă temperată, pe care o împărţea uneori cu un bărbat. După toţi anii aceştia, călătorise pînă pe o altă insulă. Dar o insulă poate la fel de bine să te şi ţină captiv, nu doar să te protejeze. „Nu cred că iubirea ta mi-ar putea aduce salvarea", zisese ea.

Şi apoi, din acest unghi şi din această perspectivă rece, mi i-am închipuit pe cei doi, Niemeyer şi fiica sa, în apa întunecată - acel bărbat încă periculos şi, pentru noi, de neiertat, care avea să fie veşnic astfel: un Magwitch1 împreună cu fiica lui, zbătîndu-se în apa care vuia zgomotos şi îndepărtîndu-se de elicea navei care îi părăsise acolo. Nu se pot vedea unul pe altul şi, din cauza frigului, bărbatul abia dacă o simte pe fată în braţele lui. Şi respiraţia... timpul trece, iar cei doi apar la suprafaţă, în aerul întunecat, şi inspiră din răsputeri, icnesc şi trag cît mai mult aer în piept. De-acum tot ce trebuie el să facă e să nu-i dea încă drumul fetei, fiicei lui, pe care nu poate s-o vadă şi abia dacă o simte cu degetele lui boante. Insă

cel puţin sînt la aer, la suprafaţă, pe pielea Mediteranei, cu o lucire palidă de lună şi o lumină vagă pe un ţărm îndepărtat.

Niemeyer ţine chipul fetei între mîinile sale încătuşate, aşa cum a făcut în acea ultimă secundă pe balustrada punţii, ca să îşi anunţe plecarea. îşi lipeşte gura de gura ei, iar ea şi-o deschide şi împinge cu limba cheia pe care o ţinuse încleştată între dinţii din faţă, dîndu-i-o lui. Le e greu să se ţină unul de altul, căci trupurile le sînt aruncate încolo şi-ncoace, iar în marea aceea întunecată şi imensă cheia e ceva prea mic şi prea delicat ca să poată fi dat dintr-o mînă în alta. Cum curenţii

1. Abel Magwitch, personaj din romanul lui Charles Dickens Marile speranţe, un ocnaş evadat, condamnat iniţial pe nedrept, care de-vine ulterior prietenul lui Pip, personajul central al cărţii.

sînt puternici şi ameninţă să-i despartă, o să-şi scoată el cheia din gură şi-o să încerce să desfacă închizătoarea. Aşa că acum îi dă drumul fetei, o lasă la suprafaţă, şi se scufundă cu tot cu cheie, singur, concentrat să descuie lacătul cu degetele deja înţepenite de frig. în acest moment se decide dacă va rămîne sau nu deţinut pentru totdeauna.

Fetei i s-a spus să nu-l aştepte. S-a sacrificat destul. Dacă va reuşi să se elibereze, tatăl ei va veni după ea şi o va găsi oriunde. In jurul lor sînt înşirate porturi istorice. La urma urmei, aceasta este cea mai cuprinzătoare mare interioară, descoperită acum multe secole şi locuită încă de atunci, pe care corăbiile au navigat după stele sau, în timpul zilei, după templele de pe promontorii. Pireu, Cartagina, Kuakas. Toate acele oraşe-cetăţi de coastă din Marea Egee, care au fost porţi de acces pentru triburile ce au venit pur şi simplu din deşert sau au înotat pînă la ţărm de pe corăbiile lor doborîte de vîn-turile puternice în mijlocul unei furtuni. Asuntha s-a îndepărtat. Jucase vreme de săptămîni întregi rolul unei persoane îngrozite de apă. Iar acum toată tinereţea aceea ţinută în frîu o împinge înainte. Se grăbeşte să ajungă la orice ţărm pe care să se ascundă pînă ce o să fie găsită. Aşa că deocamdată ea înoată doar undeva - spre unul din acele oraşe antice care au apărut iniţial datorită existenţei unei delte sau a unui flux blînd -ca să înceapă o nouă viaţă. Aşa cum s-ar putea să facem şi noi atunci cînd o să ajungem la ţărm.

Niemeyer iese iar la suprafaţă ca să mai ia o gură de aer şi distinge în întuneric, în ciuda vîntului nopţii, direcţia în care înoată fata. Vede în depărtare cum Oronsay, luminat ca o broşa lungă, se îndreaptă spre Gibraltar. Apoi se scufundă iar, căci nu a scăpat încă din încuietoarea în al

cărei orificiu mic şi ingenios e greu să potriveşti cheia prin apele acelea întunecate şi în răsunetul şi geamătul motoarelor pachebotului ce se îndepărtează.

O scrisoare către Cassius

Aproape toată viaţa mea am fost conştient de faptul că n-am cum să-i ofer lui Cassius ceva ce i-ar putea fi de folos. Iar în toţi aceşti ani nu m-am gîndit niciodată serios să iau legătura cu el. Ceva în relaţia noastră s-a realizat de la sine pe parcursul acelor douăzeci şi una de zile petrecute pe navă. Nu simţeam deloc nevoia (ci, eventual, doar o uşoară curiozitate) să îl cunosc mai bine. Tiparul lui Cassius era clar, cel puţin din punctul meu de vedere. Ştiam încă de pe atunci că va fi o făptură suficientă sieşi, care nu datorează nimic nimănui. Singura lui deschidere spre exterior, lăsînd la o parte tovărăşia noastră, care era în mod evident doar temporară, a fost interesul arătat faţă de fata aceea. Iar cînd Asuntha a dispărut în mare, l-am văzut pe prietenul meu cum s-a închis şi mai tare, ca şi cum ar fi fost ars de un adevăr matur.

Un artist cu mîinile arse. Cum a arătat viaţa lui după aceea? Ultimii lui ani de adolescenţă trebuie să fi fost o perioadă în care n-a contat pe nimeni şi n-a crezut în nimic. E uşor să fii un astfel de om cînd eşti adult, cînd poţi supravieţui pe cont propriu. Dar eu bănuiesc că în noaptea aceea, pe vas, Cassius a pierdut tot ce-i mai rămăsese din copilărie. Mi-l amintesc cum a stat acolo la nesfîrşit şi cum, de-acum plecat de lîngă noi, cerceta valurile de un albastru întunecat şi fluorescent.

Ştiu că, dacă n-ar fi fost toate lucrurile pe care mi le-a inculcat blîndeţea tăcută a lui Ramadhin, acum nu m-aş fi gîndit să mă apropii de Cassius. El a devenit o autoritate agresivă în zona artelor. Degajă un aer de batjocură jovială. Dar asta nu contează. Odinioară a fost un băiat de doisprezece ani şi s-a decis să protejeze pe cineva cu o milă copilărească. In ciuda anarhismului său aproape natural, a dorit să aibă grijă de fată. Ciudat. A vrut s-o protejeze pe fiica lui Niemeyer, aşa cum şi Ramadhin a vrut s-o protejeze pe Heather Cave. Ce s-a întîmplat cu noi trei de ne-am dorit să-i protejăm pe alţii, ce păreau mai puţin siguri pe ei decît noi?

La început m-am gîndit că, dacă aş găsi un titlu, ceva de genul Călătoria lui Mynah, aş putea da de el, oriunde ar fi. Pentru că el nu mă ştia după numele meu adevărat. Dacă ajunsesem cu porecla mea pînă la domiciliul actual al domnişoarei Lasqueti, atunci aş putea ajunge şi la el. Habar nu

aveam ce citea Cassius sau dacă dispreţuia cititul. Oricum ar fi, relatarea aceasta e destinată lui. Celuilalt prieten din copilăria mea.

Sosirea

Ne-am strecurat în Anglia pe întuneric. După tot acel timp petrecut pe mare, n-am izbutit să fim martori la intrarea noastră în ţară. O singură barjă-pilot, cu o lumină pîlpîitoare albastră, ne aştepta la intrarea în estuar şi ne-a ghidat pînă pe Tamisa de-a lungul unui ţărm întunecat şi necunoscut.

Brusc, s-a simţit mirosul uscatului. Cînd în cele din urmă zorii au luminat tot ce era în jurul nostru, locul ni s-a părut umil. N-am văzut nici maluri de rîu înverzite, nici faimoasele oraşe mari şi nici podurile măreţe care să-şi desfacă cele două arcuri ca să ne lase să trecem. Pe unde treceam noi toate păreau o rămăşiţă dintr-o altă epocă industrială: debarcaderele, săraturile, intrările în canalele dragate. Am trecut pe lîngă petroliere şi balize de andocare. Ne-am uitat după ruinele heraldice despre care învăţaserăm la zeci de mii de kilometri depărtare, la o oră de istorie în Colombo. Am văzut o turlă de biserică. Apoi am ajuns într-un loc plin de nume: Southend, Chapman Sands, Blyth Sands, Lower Hope, Shornmead.

Sirena vaporului nostru a şuierat de patru ori, după care a urmat o pauză, apoi un nou şuierat, şi am început să ne îndreptăm încetişor spre cheiul de la Tilbury. Oronsay, care reprezentase săptămîni în şir un soi de ordine măreaţă ce ne învăluia, în sfîrşit oprise. Mai încolo, în aval, şi mai în interiorul uscatului faţă de această parte estică a Tamisei, se aflau Greenwich, Richmond şi Henley. Dar acum eram opriţi, ne tăcuseră motoarele.

Imediat ce am ajuns la capătul pasarelei, i-am pierdut din vedere pe Cassius şi Ramadhin. Au trecut doar cîteva secunde şi iată-ne despărţiţi, pierduţi unul de altul. N-am apucat să ne mai vedem o dată sau măcar să ne dăm seama ce se întîm-plase. Şi, după toate acele mări întinse, n-am mai fost în stare să ne regăsim unul pe altul în acel terminal portuar nezugră-vit de pe Tamisa. în schimb, ne-am croit drum printr-o mulţime imensă şi nervoasă, neştiind cu certitudine înspre ce ne îndreptam.

Cu cîteva ore în urmă îmi despăturisem şi îmi pusesem prima mea pereche de pantaloni lungi. îmi pusesem şi ciorapi, care făceau să mă strîngă pantofii. Aşa că mergeam cam stîn-gaci cînd am coborît cu toţii rampa largă şi am păşit pe chei. Am încercat să descopăr unde era mama. Nu mai ţineam minte în mod sigur cum arăta. Aveam o fotografie, dar era la fundul valijoarei mele.

Abia acum încerc să-mi închipui acea dimineaţă în Tilbury din perspectiva mamei mele, care îşi căuta fiul pe care îl lăsase în Colombo cu patru sau cinci ani în urmă şi încerca să îşi imagineze cum arăta el, avînd, poate, la ea o fotografie recentă, alb-negru, pentru a putea să-l identifice pe puştiul de unsprezece ani în gloata de pasageri ce cobora de pe navă. Trebuie să fi fost un moment de speranţă sau de teamă, un moment plin de posibilităţi. Cum o să se comporte el faţă de ea? Ca un băiat politicos, dar reţinut, sau ca un puşti dornic de afecţiune? Bănuiesc că mă văd cel mai bine prin ochii ei şi prin dorinţele ei din momentele în care scruta mulţimea, aşa cum făceam şi eu, căutînd ceva ce nici unul dintre noi nu ştia că vrea să găsească, de parcă celălalt ar fi fost la fel de aleatoriu ca un număr tras la sorţi dintr-o găleată, dar care apoi avea să devină un partener intim preţ de un întreg deceniu sau chiar pentru tot restul zilelor noastre.

— Michael?

Am auzit „Michael" rostit cu o voce speriată că s-ar putea să greşească. M-am întors şi n-am văzut pe nimeni cunoscut. O femeie mi-a pus mîna pe umăr şi a zis:

— Michael.

Mi-a pipăit cămaşa de bumbac şi mi-a spus:

— Probabil că ţi-e rece, Michael.

Mi-am amintit că ea avea obiceiul să-mi tot repete numele. M-am uitat mai întîi doar la mîinile ei şi la rochia ei, iar cînd i-am văzut chipul, am ştiut că era chipul ei.

Mi-am lăsat valiza jos şi am îmbrăţişat-o. Ce-i drept, mi-era frig. Pînă în acel moment singurul lucru care mă îngrijorase era că m-aş putea rătăci pentru totdeauna. Insă acum, din pricina celor spuse de ea, mi-era frig. Am încolăcit-o cu braţele, iar mîinile mele i-au apăsat spinarea lată. Ea s-a tras în spate şi s-a uitat la mine, zîmbind, după care a înaintat iar şi m-a strîns tare lîngă ea. Puteam vedea o parte din lumea ce trecea pe alături, siluetele care ne depăşeau grăbite şi abia dacă mă vedeau în braţele mamei mele, şi valiza împrumutată, cu toate lucrurile mele, la picioarele mele.

Apoi am văzut cum Emily trece cu paşi mari pe lîngă mine în rochia ei albă şi cum, oprindu-se o clipă, întoarce capul ca să-mi arunce o privire. Era ca şi cum, preţ de o clipă, totul se oprise locului şi se derulase înapoi. Chipul ei mi-a oferit un zîmbet grijuliu. Apoi Emily s-a întors şi şi-a pus mîinile, mîinile ei calde, peste mîinile mele, care stăteau în continuare pe

spinarea mamei. O atingere blîndă, apoi o apăsare mai profundă, ca un fel de semnal. Iar apoi a plecat.

Eu am avut impresia că spusese ceva.

— Ce-a zis Emily? am întrebat-o pe mama.

— E timpul să mergi la şcoală, cred.

Din depărtare, înainte să dispară în lume, Emily a fluturat mîna spre noi.

Nota autorului

Cu toate că romanul se foloseşte uneori de formele şi reperele geografice specifice memoriilor şi autobiografiei, Masa pisicii este o ficţiune - începînd de la căpitan, echipaj şi pasagerii de pe vas şi terminînd cu naratorul. Şi, cu toate că a existat un vapor pe nume Oronsay (de fapt au existat mai multe Oronsay), vaporul din roman este o construcţie a imaginaţiei.

Precizări şi repere bibliografice

Am folosit o strofă din poemul lui Robert Creeley Ecoul, un vers din poemul lui Kipling, Marea şi dealurile, un vers de A.P. Herbert, un pasaj din romanul Tinereţe al lui Joseph Conrad, un fragment scris de R.K. Narayan şi o butadă a lui Beckett despre disperare. Comentariul lui Proust apare într-o scrisoare din 1913, adresată lui Rene Blum. Versurile din cîntecul lui Jelly Roii Morton, Winin' Boy Blues, apar în lucrarea lui Alan Lomax, Mister Jerry Roii (1950). Alte cîntece citate sau menţionate aici le aparţin lui Johnny Mercer, Hoagy Carmichael, Sidney Bechet şi Jimmie Noone. Unele informaţii despre Sidney Bechet sînt extrase din minunata lucrare a lui Whitney Balliett, American Musicians II (am citat dintr-un articol de Richard Hadlock, ce a apărut în San Francisco Examiner). Mulţumesc ziarului Daily News din Sri Lanka pentru sămînţa poveştii cu sir Hector, care se bazează pe un incident de demult. Totuşi personajele, numele şi dialogurile din acest roman sînt pură invenţie, ca şi trimiterea lui sir Hector într-o călătorie pe mare. Datele despre trireme sînt luate din cartea The Lords of the Sea de John R. Hale. Cele două rînduri despre îmbarcare (citate mai jos) au fost scrise de Eudora Welty în The Optimist's Daughter. „Cartea bună" a domnului Mazappa este The Maltese Falcon a lui Dashiell Hammett. Rîndurile deşirate din jurnalul vizitatorilor de la expoziţia lui Cassius au fost scrise de prietenul lui, Warren Zevon, care venise în vizită de la New Jersey.